

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

12
prosinec
2005
25. ročník

**Klidné a spokojené prožití svátků vánočních a šťastný
nový rok přeje výbor Kulturního klubu a redakce!**

- Rozhovor: **S podnikatelem Tomášem Duranem / Marie Brandeis**
- Fejeton: **Posse rem esse / Jindřich Lion**
- Fotoreportáž: **Ples Europa Magna**

Pondělní promítání filmů české kinematografie v kině Velvyslanectví ČR
ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR

pokračuje 9. ledna 2006!

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Informace: Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329

Po 9. 1. v 19:30

Mazaný Filip (2003, režie: Václav MARHOUL) – německé titulky, za účasti režiséra
Příběh je zasazen do prostředí města Los Angeles v roce 1937. Základní dějovou osou tohoto jinak pro diváky vděčného komediálního a parodického žánru je zprvu banální a „chandlerovsky“ typické vyhledání pohřešované osoby. Celý případ je však samozřejmě daleko složitější a detektiv Marlowe postupně rozplétá celé zamotané klubko vztahů a motivů, a to až ke zdárnému konci.
Scénář: Václav Marhoul, Raymond Chandler; kamera: Vladimír Smutný; hudba: Milan Kymlička, David Noll.
Hrají: Tomáš Hanák, Vilma Cibulková, Pavel Liška, Jaroslav Dušek, David Vávra, Petr Čtvrtníček, Miroslav Táborský, Oldřich Kaiser, Viktor Preiss atd.

13. 2. v 19:30

Anton Špelec, ostrořelec (1932, režie: Martin FRIČ) – anglické titulky
Nejzdařilejší ze série burianovských komedií natočených na počátku třicátých let vypráví o tom, co způsobila urážka císařského majestátu a snaha vyhnout se trestu. Postava majitele dílny na výrobu hudebních nástrojů a neprávem nevyznamenánoho člena městské domobrany patří k nejslavnějším rolím mistra českých komiků Vlasty Buriana. Stejnomená píseň z tohoto filmu nabyla obecné proslulosti. Růžena Šlemrová se zde výjimečně objevila mimo svůj obvyklý obor dámy z lepší společnosti. Výborný a netypický je i Jindřich Plachta.
Hrají: Vlasta Burian, Růžena Šlemrová, Jaroslav Marvan, Jindřich Plachta, Theodor Pištěk aj.

13. 3. v 19:30

Noc na Karlštejně (1973, režie: Zdeněk PODSKALSKÝ) – anglické titulky
Filmový muzikál na námět Jaroslava Vrchlického. Karel IV. (Vlastimil Brodský) si vybudoval hrad Karlštejn s tím, že se na něm neobjeví žádné ženy, aby se tam mohl v klidu věnovat mužským záležitostem. Ovšem existuje žena (Daniela Kolářová), která si troufne přestoupit tento zákaz a pomůže tak královně (Jana Brejchová) dostat se k panovníkovi.
Scénář: Zdeněk Podskalský; hudba: Karel Svoboda; kamera: Jaroslav Kučera.
Hrají: Vlastimil Brodský, Jana Brejchová, Daniela Kolářová, Karel Höger, Jaroslav Marvan, Miloš Kopecký, Waldemar Matuška, Jaromír Hanzlík aj.

Kulturní klub Čechů a Slováků společně s Rakousko-českou společností
vyhlašuje veřejnou sbírku na zřízení pamětní desky

českému písničkáři a herci
Karlu Hašlerovi,

oběti nacistického násilí v Mauthausenu.

Slavnostní odhalení desky v bývalém koncentračním táboře v Mauthausenu je plánováno na rok 2006 u příležitosti 65. výročí Hašlerova umučení. Toto připomenutí člověka-písničkáře chápeme jako vzdání úcty a díky tisícům našich občanů, kteří podobně jako on trpěli v nacistických žalářích a položili své životy v boji za svobodu.
Obracíme se proto na Vás s prosbou o pomoc při realizaci tohoto projektu.

Bankovní spojení: **Bank Austria**, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **120000**,
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**, účel: **SBÍRKA - K. HAŠLER**

Na přední straně obálky: **Betlém Josefa Bílého z Třešti**

Reprodukcí Kaufmannovy Zimy na zadní straně obálky uzavíráme naši vzpomínkovou sérii na umělce, kteří trpěli či byli umučeni v koncentračních táborech. I když jsme zdaleka nemohli připomenout všechny, soustředili jsme se na ty, kteří prošli terezínským ghettem. Návodem nám byla kniha Kultur gegen Tod, kterou vydalo nakladatelství Oswald.

Otto Karas Kaufmann (4. 11. 1896 Praha – 28. 9. 1944 Auschwitz) byl po studiu na Akademii muzických umění v Praze zaměstnán jako ilustrátor a grafik. 16. července 1942 byl transportován do Terezína, kde v ghettu pracoval v umělecké dílně SS. Zde vytvořil celou řadu idealizovaných kreseb a akvarelů s přírodní tematikou. Pak následovala deportace do koncentračního tábora Auschwitz, kde umírá.

Výstavy:

do 10. 1. 2006 19:00 **Vojtěch Preissig**, český malíř
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien.

11. 1. – 20. 2. 2006 **Splátka dluhu (Pražští německy mluvící architekti v letech 1900-1938)** – vernisáž 11. 1. v 19:00

Na začátku 20. století a v období mezi světovými válkami působila v Praze celá řada architektů, jejichž mateřským jazykem byla němčina. Mnozí z nich navrhli v české metropoli architektonické skvosty – paláce, vily, činžovní domy. Někteří z nich byli ve stálém kontaktu s tzv. českou avantgardou, jiní se tímto hnutím nezabývali a jejich dílo spíše než na funkcionalismus navazovalo na expresionismus. I přes tyto vztahy je dnes většina těchto osobností zapomenuta. Ve spolupráci s galerií Jaroslava Fragnera, za podpory Ministerstva kultury ČR a Česko-německého fondu budoucnosti. České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien.

Jednotlivé akce:

do 17. 12. 20:00 (mimo ne a po) **Rainer Maria Rilke: Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge**
Theater Brett; Wiederaufnahme. Regie: Nika Brettschneider, es spielt: Jakub Kavín, siehe S. 79!

12. 12. 17:00 a 19:30 film *Byl jednou jeden král* (1959, režie: B. Zeman)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

14. 12. 11:00 **Mgr. Jana Kolářová, Ph.D.: Středověká legendistika. Její vývoj a proměny obrazu svěťce / svěťice** (viz str. 78)
Seminarraum 7, Institut für Slawistik, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Wien

14. 12. 19:00 koncert: **Petr Maceček**
Petr Maceček působil v letech 1988-1993 jako koncertní mistr ve Slovenském komorním orchestru, později člen souboru Cappella Istropolitana, od roku 1994 koncertní mistr Sukschenského komorního orchestru, člen Kvarteta Martinů a od podzimu 1997 společně s Ondřejem Kukalem stálý koncertní mistr Pražského komorního orchestru bez dirigenta (PKO), v současnosti sekundista Talichova kvarteta. V posledních dvou sezónách vystupoval jako sólista ročního cyklu AMU, ve Svatojiřské bazilice na Pražském hradě a s Talichovým komorním orchestrem v Dvořákově sále pražského Rudolfiny. Uskutečnil také řadu sólových a komorních koncertů v New Yorku se členy newyorské Metropolitní opery.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň, vstup volný, omezený počet míst, rezervace možná na tel. 01/53 52 260

17. 12. 15:00 **Vánoční odpoledne** v místnostech Slovenské Besedy, Drachengasse 3/6, 1010 Wien.
Pořádá Tělocvičná jednota Sokol Vídeň III/XI – Havlíček

17. 12. 15:00 **Vánoční koncert Šumperského dětského pěveckého souboru Motýlí a hudebního sboru z Čelákovic** pod záštitou velvyslance ČR v Rakousku dr. Rudolfa Jindráka
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
Pořádá spolek Nová vlast Vídeň a České centrum, rezervace vstupenek nutná: tel. 01/53 52 360, fax 01/53 52 360 14, e-mail: ccwien@czech.cz

17. 12. 17:00 **Vianočný punč**
Posedenie v predvianočnej atmosfére, pri dobrom punči a hudbe klaviristu Siegfrieda Wagnera. Kulinárske prekvapenia vlastnej výroby sú vítané, dobrovoľný príspevok.
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

18. 12. 15:00 **Vánoční odpoledne** v sokolovně Angeligasse 21, 1100 Wien

18. 12. 17:00 **Vánoční oslava Českého srdce** a Akademického spolku za účasti souboru Jaroslava Zimáka
Slovanská beseda, Drachengasse 3/6, 1010 Wien

18. 12. 19:00 divadelné predstavenie **Christopher Durang: Nevyliečiteľní**
Radošinske naivné divadlo, SND, Nová scéna
Divadlo Freie Bühne, 1040 Wien, Wiedner Hauptstrasse 60/a
Vstupné: 17,- €, členovia RSKS 14,- €, študenti 8,- €

24. 12. 22:00 **J. J. Ryba: Hej mistře** (tradiční vánoční mše svatá)
Orel III, Český kostel, Rennweg 63a, 1030 Wien

8. 1. 17:00 **Čaj o páté** (Vlastenecká omladina)
Klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 1030

9. 1. 19:30 Film *Mazaný Filip* (2003, režie: Václav Marhoul)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien (viz protější str.)

17. 1. 19:00 jazzový koncert: **Trio Paula Novotného**
P. Novotný (původem z Československa) emigroval do Kanady, studoval jazz na Humberově vysoké škole v Torontu a vážnou hudbu s etnomuzikologií na univerzitě v Montrealu, hrál jazz s dalšími skupinami v Kanadě, USA a Karibiku. Po návratu do Prahy (1990) vystupoval s různými českými hudebníky a založil několik skupin orientovaných převážně na jazz. Současné Trio, hledající inspiraci v jazzu, současné vážné hudbě a etnu, založil v roce 2004 společně s Petrem Tichým (bas) a Petrem Strachem (bicí).
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien; vstup volný, omezený počet míst, rezervace na čísle 01/53 52 260 nebo na ccwien@czech.cz.

21. 1. 15:00 **Dětský maškarní ples**
Česká škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

12. 2. 17:00 **Čaj o páté** (Vlastenecká omladina)
Klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 2. 19:30 film *Anton Špelec, ostrořelec* (1932, režie: Martin Frič)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien (viz protější str.)

18. 2. 17:00 **prezentace knihy Ladislava Nykla *Pozvánka do rogersovské psychologie***, moderuje Univ. Prof. Dr. Renate Motschnig
Akademický spolek a České srdce, Slovanská beseda, Drachengasse 3/6, 1010 Wien

4. 3. 19:30 **Maškarní ples**
Sokolovna Steingasse 7, 1170 Wien (viz str. 53)
Pořádají Sokolská jednota XVI/XVIII a Vlastenecká omladina

5. 3. 15:00 **Župní dětský maškarní ples**
Sokolovna Steingasse 7, 1170 Wien (viz str. 53)

11.-12. 3 **Turnaj ve stolním tenise pro ženy, muže a žactvo**
Sokolovna Steingasse 7, 1170 Wien (viz str. 53)

12. 3. 17:00 **Čaj o páté** (Vlastenecká omladina)
Klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

31. 3. 19:30 **Wiener Symphoniker Lukáš Vondráček** (klavír), diriguje
Vladimír Ashkenazy – Antonín Dvořák: *Klavírní koncert g moll op. 33*;
Richard Strauss, *Tod und Verklärung op. 24*; Sergej Rachmaninov, *Die Toteninsel op. 29*
Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1037 Wien, tel.: 242002, www.konzerthaus.at

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.
České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu, v pátek
Zvídavý mikrofon v jazycích českém i německém.

Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>.

Program Austro-Bohemia klubu – viz str. 79.

DIVADLO BRETT

út – so, 20:00

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@eunet.at, www.theaterbrett.at

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí, ani za neúplnost kalendária.

Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien

Česká
duchovní služba
oblast Vídeň

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v 08:30 hodin.

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v 10:00 hodin.

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v 11:00 hodin.

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v 18:00 hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

- Ne 11. 12.** třetí neděle adventní: dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00, Hagenmüllergasse 31, Vídeň 3.
So 17. 12. DON BOSCO-HAUS: mládežnická mše svatá v 18:00, St. Veit-Gasse 25, Vídeň 13. Příprava na vánoční svátky.
So 24. 12. Štědrý večer: dětská mše svatá v 16:00 v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Vídeň 3.
So 24. 12. Štědrý večer: PŮLNOČNÍ MŠE SVATÁ ve 22:00 v kostele Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Vídeň 3.
Ne 25. 12. slavnost NAROZENÍ PÁNĚ – Hod Boží vánoční: mše svatá v 10:00 v kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Vídeň 3 – tradičně zpíváme vánoční koledy – na varhany hraje MUDr. Alfred Klein-Watrycz – diriguje paní učitelka Pavla Carmignato.

Erstkommunion

Jedes **Kind ab der 2. Klasse Volksschule**, das am röm.-kath. Religionsunterricht teilnimmt und getauft ist, ist herzlich eingeladen, bei uns die heilige Erstkommunion (in der 3. Klasse VS) zu empfangen. Wenn wir **Ihre Personalpfarre** sind, freuen wir uns, wenn Ihr Kind an der Vorbereitung bei uns teilnimmt. Sind wir **nicht Ihre Pfarre**, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind die Erstkommunion bei uns erlebt, heißen wir Sie gerne bei uns willkommen. Dazu benötigen wir aber das **Einverständnis Ihrer Wohnpfarre (schriftlich)**. Sind wir Ihre Personalpfarre, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind an der Vorbereitung in einer **anderen Pfarre** teilnimmt, geben Sie uns das bitte bekannt.

Das Fest der Erstkommunion Ihres Kindes ist nicht nur ein Anliegen unserer katholischen Gemeinde, es soll auch ein Fest für Ihr Kind und Ihre Familie werden. Die Vorbereitung kann aber nicht von unserer Pfarre alleine getragen werden. Daher zählen wir auf Ihre Zusammenarbeit mit uns.

Termine für die Erstkommunion 2006:

Die **Anmeldungen** werden von unserer Pastoralassistentin Frau Paula Carmignato entgegengenommen. Zur Anmeldung bringen Sie bitte: Den Taufschein Ihres Kindes, Zwei (Pass) Fotos Ihres Kindes und € 5 Materialbeitrag.

Die **Vorbereitung** der Schulkinder geht durch den Religionsunterricht und auch durch aktives Mitwirken bei den Sonntagsgottesdiensten der tschechischen katholischen Gemeinde in Wien.

Erstkommunion:

- Sa 20. 05. 2006, 17:00-18:00** Erstkommunion-Probier im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25
So 11. 06. 2006, 11:00 **Erstkommunion**, Treffpunkt der Kinder: 10 Uhr im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25
Sa 24. 06. 2006, 16:00-18:00 **Spielenachmittag** – Video- und Fotobestellung im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25

Religionslehrerin: Dipl. Päd. Miriam Carmignato; Pastoralassistentin: Frau Paula Carmignato, SMDB; Gemeinde- und Liturgieleiter: P. Dr. Jan Horák, SDB

OZNÁMENÍ

Nejbližší akce, které se zúčastní také čeští a slovenští skauti z cz a sk, bude předávání Betlémského světla ve Vídni 10. 12. 2005.

<http://www.pfarre-donaufeld.at/>

<http://www.betlemskesvetlo.cz/>

<http://friedenslicht.orf.at/index.html>

<http://www.retectivica.trieste.it/luce/>

Kath. Mission für Tschechen, 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31, pořádá
Českou pouť do Říma
12.-17. dubna 2006

Ubytování u českých salesiánů Dona Bosca na Via delle Fornaci u Vatikánu s polopenzí stojí 105 €. – Společná cesta vlakem. Zájemci, laskavě se přihlaste u paní učitelky Pavly Carmignato. Počet míst je omezen.
 Program: veřejná audience u Benedikta XVI. – návštěva hrobu Jana Pavla II. – obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání Páně – prohlídka antického a křesťanského Říma – vlastní program.

Vážení čtenáři a členové Klubu,

v novém roce 2006 Vás opět srdečně zveme do kinosálu Českého velvyslanectví, a jak je už zvykem, promítání začíná druhým pondělním v měsíci i nadále ve spolupráci Českého velvyslanectví a Kulturního klubu.

6. října promoval v slavnostním sále vídeňské univerzity Alfred Klein Watrycz, funkcionář Akademického spolku a Menšinové rady a spolužák Richarda Baslera v české škole Komenský, na doktora všeobecné medicíny – Dr. med. univ. Srdečně mu gratulujeme a zároveň mu gratulujeme i k narození syna Robina.

22. listopadu oslavil kulaté narozeniny dirigent, klavírista a nezištný a obětavý člověk, prof. Ivan Pařík, známý nám všem, kteří navštěvují pořady Kulturního klubu. Ze srdce mu přejeme mnoho dalších úspěšných let, hodně zdraví a také mnoho spokojenosti v osobním životě.

Citelným zkrácením dotace Spolkového kancléřství na časopis Klub jsme byli nuceni v některých měsících zredukovat Klub na dvojčísli. Uvidíme, co nám příští rok Český poradní sbor, podle jehož rady se při rozdělování dotací odpovědné oddělení Spolkového kancléřství řídí, nadělí. První číslo v novém roce vyjde jako dvojčísli leden – únor. Předem děkujeme za pochopení.

V tomto čísle nacházíte přiložené složeny na zaplacení předplatného na rok 2006. Předplatné se oproti roku 2005 nezvýšilo. Prosíme, abyste ho vyrovnali pokud možno hned, protože opakované zasílání složenek zvyšuje nejen naše náklady, ale znamená i zbytečné pracovní zatížení. Těm čtenářům, kteří ještě nezaplatili za rok 2005, jsme poslali složeny a předem se omlouváme těm, kteří mezitím zaplatili.

Vážení čtenáři, na závěr mi dovolu, tak jako minulý rok, veřejně poděkovat týmu Kulturního klubu – výboru, redakci, redakčnímu kruhu – za jeho obětavou a bezplatnou práci a také poděkovat za podporu a trpělivost jejich rodinným příslušníkům. Srdečné díky patří všem přispěvatelům a příznivcům Klubu, všem spřízněným institucím a spolkům i Vám, čtenářům, za Vaši přízeň.

Jménem Kulturního klubu a také jménem svým Vám všem přeji pokojné a radostné Vánoce a šťastný a úspěšný nový rok 2006!

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Kalendář: červenec – září 2005	3
Editorial	5
Rozhovor	6
Kultura	7
Události	16
Fejeton	23
Zajímavosti	24
Historická kuchyně	35
Ekonomika	36
Kvíz	44
Správy zo Slovenska	45
Sokol & sport	52
Z české a slovenské Vídně a okolí	55
Úvahy & dopisy	69
Oznámení	78
Informace & inzerce	88
Jízdní řády	93
Impresum	96
Příloha: Vánoční čtení	I-IV

Srdečně děkujeme všem, kteří přispěli darem na zřízení pamětní desky Karlu Hašlerovi v období 26. 8. – 14. 11. 2005:

Christian Herget	20,00 €	Helene Obselková	5,00 €
Jaroslav Florian	10,00 €	Helena Dvořáková	10,00 €
Dr. Marie Brandeis	20,00 €	Vladimír Čevela	5,00 €
Mag. Jarmila Pech	15,00 €	Ludmila Líbalová	10,00 €
rodina Žáčková	10,00 €	Anna Krulišová	5,00 €
paní Lionová	5,00 €	Anna Kofronová	5,00 €
Heinrich Brázdil	20,00 €	rodina Hauptova	10,00 €
Dr. H. Klein-Watrycz	20,00 €	Mag. Petr Kovar	20,00 €
paní Málková	5,00 €	rodina Miříčková	50,00 €
		Franziska Procinger	20,00 €

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Málomluvný podnikatel

Že pan Tomáš Duran je skutečně podnikatel, který podniká, to znamená, že je těžko k zastížení, jsem se přesvědčila, když jsem se snažila sjednat si s ním schůzku pro tento rozhovor. Když se pak konečně podařilo setkání uskutečnit, potvrdil pan Duran i ve svém projevu, že je podnikatelem, neboť odpovědi na otázky přicházely rychle, v málo rozvířených větách. Zřejmě v tom je mimo jiné úspěch firmy Duran, proslulé výrobou a prodejem chlebiček.

Kolik Vašich provozoven v současnosti existuje? Kde se nacházejí?

T. Duran: V Rakousku je celkem osm provozoven, tři jsou v Maďarsku. V Čechách provozují restauraci.

Je Vaše firma rodinný podnik? Kdo přišel s nápadem specializovat se na chlebičky?

T. Duran: To se vyvinulo samo od sebe. Začínali jsme s restaurací se samoobsluhou ve Vídni na Alserstrasse asi v roce 1967.

Do podniku byla zapojena jenom rodina?

T. Duran: Pracovalo tam asi deset lidí kromě nás.

Vaše hlavní „stanoviště“ je zde v 1. okrese na Rottenturmstrasse? Jste šéfem všech poboček? Jak je zajištěn „dohled“ v dalších provozovnách?

T. Duran: Centrála je zde v 1. okrese, funkci šéfa vykonávám se svojí sestrou. S ní také společně zajišťuji dohled nad ostatními provozovnami.

Jsou kontroly pravidelné? Čeho se týkají?

T. Duran: Hlavně kvality výrobků a čistoty.

Specializujete se jenom na chlebičky a studenou kuchyni?

T. Duran: Kromě studené kuchyně nabízíme v našich provozovnách malý teplý imbiss, např. Leberkäs, Gordon bleu, Putenschnitzel, Schweinschnitzel, Faschiertes, Dorsch.

Pracovat v kuchařském oboru vyžaduje nejen odpovídající vědomosti, ale i fantazii. Jak jste se k tomuto oboru dostal?

T. Duran: Vystudoval jsem hotelovou školu v Mariánských Lázních, kde byl můj otec ředitelem. A ta fantazie byla právě specializace na chlebičky. V době, kdy jsme sem přišli, nebylo v Rakousku běžné, že by se prodávaly a s oblibou konzumovaly chlebičky, tak jako v Československu.

Z kuchařských knih se dozvídáme, že ve studené kuchyni lze využít méně vzhledných částí potravin a ty, které není možno dobře upotřebit v kuchyni teplé. Jak to vypadá se surovinami u Vás?

T. Duran: Používáme pouze prvotřídních potravin. Když se dělá dobrá studená kuchyně, musíte používat jenom čerstvé suroviny.

Kolik je v této provozovně kuchařů?

T. Duran: Jsou to zaučení lidé, kteří zdobí chlebičky. Máme provozovny se čtyřmi zaměstnanci, ale také s dvaceti. Dohromady máme asi šedesát zaměstnanců.

Řadu chlebiček zdobí různé druhy listového salátu. Prozradte nám figl, jak udržet salát, aby nevypadal po hodině „unaveně“, tedy aby byl co nejdéle čerstvý.

T. Duran: U nás nemá čas salát na chlebičku zvadnout, protože jsou chlebičky stále čerstvé. Ty, co jsou v chlazené vitríně, se vyprodají a hned se vyrobí čerstvé. Protože nám chlebičky nezůstávají do druhého dne, nemusíme přemýšlet o žádném triku.

Kolik druhů chlebiček nabízíte?

T. Duran: Máme čtyřicet druhů chlebiček.

To je tedy opravdu z čeho vybírat. Máte chlebičky v klasické formě, anebo i nějaké zvláštní vykrajované? Co tvoří podklad chlebičku?

T. Duran: Nabízíme jednak klasickou formu chlebičku, dále pak malé kulaté, česky se tomu říká jednohubka. Jako podklad se používá bílá veka, pro malé formy bagetka. Máme i několik druhů chlebiček s tmavým černým chlebem ve formě sendviče.

Nakupujete suroviny sám, anebo máte nákupčího? Jaká je vaše dodavatelská firma?

T. Duran: Podnik má dodavatelskou firmu, každý vedoucí provozovny si od ní nakupuje suroviny sám. Nakupujeme u firmy Radatz.

Jako podnik Duran dodáváte své výrobky i na objednávku. Jak velkou objednávku jste schopni uspokojit?

T. Duran: Myslím, že zatím největší objednávku jsme měli v Maďarsku. Tam si pro veletrh objednali po tři dny vždy dvacet tisíc chlebiček. Ve Vídni jsem měl největší zakázku šest a půl tisíce chlebiček.

Když byste měl Vy vyrobit chlebiček, jak dlouho Vám to trvá?

T. Duran: Za hodinu udělám tři sta chlebiček. Personál to ale nezvládne.

Na tomto poli gastronomie je určitě dnes velká konkurence. Co mluví pro to, že jste se udrželi?

T. Duran: Je to jednak jméno, které jsme si vydobyli, a to jméno jsme získali kvalitou. Že stále dobře prosperujeme, je tímto faktem podmíněno. Nemůže nás ohrozit žádná provozovna, která nabízí dva tři druhy chlebiček. Oproti našim pětácti druhy je to „zanedbatelná“ konkurence.

Jak často vás navštěvuje hygienická kontrola?

T. Duran: Čtyřikrát do roka, kontroluje se čistota v lednicích, hygiena na pracovišti. Kontroly podléhají i suroviny, které musejí odpovídat normám.

Jak vymýšlíte nové receptury na chlebičky? Dosáhnout v chuťové kombinaci počtu čtyřiceti druhů, to je více než pozoruhodné.

T. Duran: Receptury vymýšlím jednak sám, jednak se inspiřuji jinde. Jezdím do Francie, tady v Rakousku toho k inspiraci moc není.

Byl jste také za tímto účelem v USA?

T. Duran: Byl, ale nic jsem tam v tomto směru neviděl. Tam vládnu hamburgery, chicken s omáčkami.

Máte také chlebičky pro vegany a vegetariány? Nakoupí u vás i diabetici?

T. Duran: Samozřejmě, že pro ty první ano. Pro diabetiky nemáme nic, myslím, že problém pro ně by byl už podklad chlebičku – veka. Zatím jsme

neměli zákazníci, kteří by chlebičky pro diabetiky vyžadovali.

Kolik u vás stojí nejlevnější a kolik nejdražší chlebiček?

T. Duran: V našich firmách jsou nejlevnější chlebičky v Maďarsku – tam je dostanete za padesát centů. V Rakousku stojí nejlevnější chlebiček jedno euro, nejdražší je za 1,80 eur.

Co „dělá“ chlebiček drahým?

T. Duran: Ten nejdražší použití pravého norského lososa.

Kolik prodáte denně chlebičeků? Který druh je nejžádanější?

T. Duran: Ve Vídni asi deset tisíc, v provozovnách v Budapešti dvacet tisíc. Tam více proto, že zatím neexistuje konkurence, jednak i proto, že tam doposud nebyla tradice konzumace chlebičeků. Nejvíce se prodává šunkový chlebiček.

K čemu se chlebičky hodí? Jaké nápoje by je měly doprovázet?

T. Duran: Chlebiček je tzv. mezijídlo a jako rychlé občerstvení pro všechny možné oslavy. Myslím, že skoro všichni se dá ke chlebičku pít, snad bych jen vyloučil mléko.

Co Vás kromě studené kuchyně ještě zajímá?

T. Duran: Sportovní střelba. Střílel jsem za Rakousko, byl jsem zde mistrem. Byl jsem na světových pohárech v Americe, Mexiku. Je to taková rodinná tradice. Už můj pradědeček se věnoval střelení.

Připravujete chlebičky i doma pro rodinu?

T. Duran: Děláním chlebiček na Vánoce. Moje maminka vaří dobře, ale když vařím já, je to ještě lepší.

Jak je zajištěna další existence firmy Duran? Přeberou Vaše děti podnik?

T. Duran: Moje sestra má dvě děti, jedna její dcera vystudovala hotelovou školu zde ve Vídni. Moje dvě dcery se vydaly jiným směrem. Jedna ješ-

tě studuje, obor psychologie, druhá sem chodí pomáhat. Máme tedy budoucnost zajištěnou.

Jak dlouhý je Váš pracovní den? Jak jsou vaše provozovny otevřeny?

T. Duran: Můj pracovní den je od tmy do tmy. Podnik otevíráme v půl deváté ráno, otevřeno je do jedenadvaceti hodin.

Váš konkurent ve Vídni?

T. Duran: Trzesniewski Buffet, ale to vlastně ani není konkurent. Jeho práce je jiná. Pro něho jsou typické řezy a malý výběr materiálu. Např. používá okurku s vajíčkem a majonézou a to dává všude. Na řezech je stále stejný podklad, i když se řezy barevně liší. Řekl bych, že po propočítání na suroviny bude asi dražší. Nebo jinak řečeno, my na tom tolik nevyděláme jako on.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis.

Neznámý malíř, *Slavnostní atmosféra. Václavské náměstí při zahájení Zemské jubilejní výstavy roku 1891* (vpravo) / Emil Weiss (ateliér Pacold), *Alhambra*, 1928 (vlevo)

Jak se dříve Pražané bavili

Současně v jeden den byly v Praze otevřeny dvě výstavy s téměř společným tématem – v Obecním domě to je expozice s názvem *To Praha ještě neviděla* a v Muzeu hlavního města Prahy na Florenci výstava *Jak se Praha bavila*.

Komorní výstava v Jídelnách Obecního domu nabízí plakáty z let 1900-1930, které byly vybrány z rozsáhlé sbír-

ky pražského Uměleckoprůmyslového musea. Jedná se o ukázkou někdejších reklamních plakátů anonujících filmy, divadelní inscenace, programy kabaretů a varieté, bály, pořady různých spolků, cirkusová představení nebo vystoupení kouzelníků.

První zábavní plakát byl vytvořen v roce 1900 a postupným vývojem se jeho podoba proměňovala. Většina hudebních a divadelních plakátů se však nezachovala, proto-

že jejich vznik byl účelový a pouze v malých sériích, přičemž se jich jen velmi málo archivovalo.

K výstavě *To Praha ještě neviděla* v Obecním domě v Praze byla vydána stejnojmenná obrazová publikace v české a anglické verzi. Expozice bude otevřena do 8. ledna příštího roku.

Výstava v Muzeu hlavního města Prahy, která nese název *Jak se Praha bavila*, je poněkud rozsáhlejší. Představuje Pražany, jak trávili svůj volný čas v průběhu dvou uplynulých století, a to v přímé návaznosti na postupnou proměnu hlavního města. Zpočátku byly hlavní zábavou Pražanů odpočinkové vycházky a výlety na okraj Prahy, na ostrovy a vhodnou příležitostí k rozptýlení byly také slavné korunovace panovníků nebo předvádění různých nových technických vymožeností. Velkou událostí byl například příjezd prvního vlaku taženého lokomotivou, kterým v roce 1848 zahajovala svůj provoz olomoucko-pražská dráha nebo předvádění pokusů s parostrojem a parolodí Josefa Božka ve Stromovce. Tato expozice také názorně zachycuje například historii divadla v Praze – od německého k českému – a vznik a postupný rozvoj sportovních aktivit. Do oblasti zábavy ovšem spadaly rovněž návštěvy hostinců, kaváren a vináren – výstava nabízí návštěvníkům například zajímavé obrazy známých malířů jako byl Ženíšek, Brožík nebo Hynais, kteří vytvořili několik olejů na překližce pro svůj hospodský spolek.

Výstava představuje kolem 1100 exponátů – obrazů, grafik, plakátů, fotografií, kopií cenných dokumentů, ale také nejrůznějších hudebních nástrojů, jako je například niněra nebo skleněná harmonika. Expozice bude otevřena do 28. února. (mk)

Film o Toyen

V listopadu se konala premiéra nového snímku režiséra Jana Němce, inspirovaného osudem a tvorbou známé malířky Toyen. Jan Němec zpracoval po svém, na základě scénáře Terezy Brdečkové film, který je poskládán jako

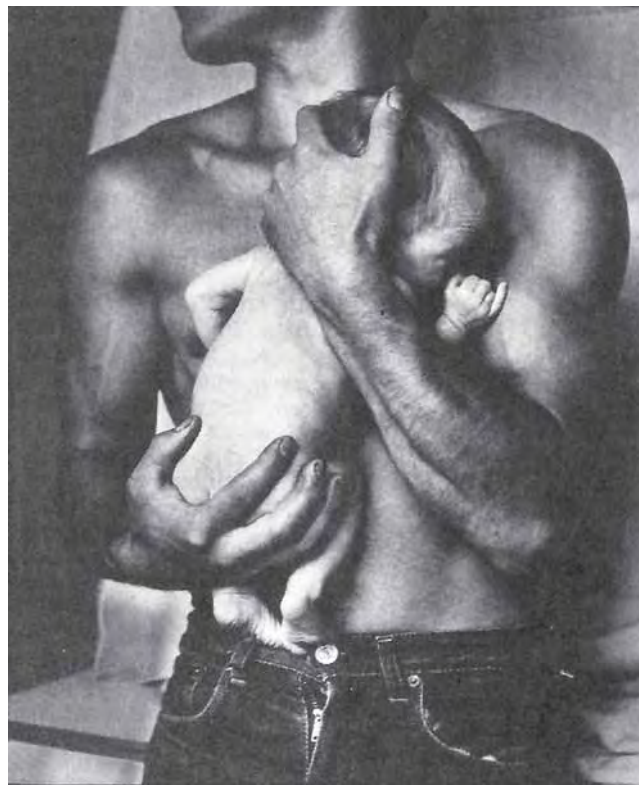

obrazová a zvuková koláž, v níž se setkává historie, umění a zvláštní vztah malířky Toyen a básníka Jindřicha Heislera. Podtitul filmu zní *Střípky snu* – a z takových střípků a střepů skládá Němec dohromady nový obraz: fasády domů, dlažební kostky, garsonka na Žižkově, Paříž, Stockholm, Heislerovy básně, obrazy Toyen, archivní záběry, dobové snímky, útržky vzpomínek a událostí, prolínání tváří a obrazů, snů a reality...

Jan Němec se ve svém snímku soustřeďuje především na pocity – fakta a herce využívá k navození pocitu, vnitřního stavu. Důležitou kulisu zde tvoří zvukový záznam a divák tak slyší to, co mohli skutečně slyšet i aktéři tohoto příběhu: ruch ulice, cinkot tramvají, smích dětí ze dvora, vzdálené hlasy, ale i střelbu, dusot gestapáckých bot po schodišti, předčítání jmen popravených, Heislerovy vzpomínky nebo líčení snů Jindřicha Štýrského. Do hlavních rolí obsadil Jan Němec herečku Zuzanu Stivínovou jako Toyen a Jana Budaře jako básníka Jindřicha Heislera. (mk)

Vyšla monografie Jana Saudka

Před časem vydalo nakladatelství Slovart luxusní monografii kontroverzního výtvarníka Jana Saudka (70). Rozměrná a velmi obsáhlá monografie *Jan Saudek, fotograf český* vyšla souběžně s výstavou jeho fotografií v domě U Bílého jednorožce na Staroměstském náměstí v Praze.

Život, snímek z oddílu *Lidská rodina*, 1966

Publikace představuje vývoj tvorby Jana Saudka, který již od přelomu 50. a 60. let minulého století překvapuje svými snímky. Jeho nejprve černobílé fotografie se již od počátku zcela vymykaly běžné reportážní nebo umělecké fotografii, a to jak neobvyklými nápady, tak i stylizací obrazů. Daniela Mrázková, která zpracovala koncepci knihy a skladbu, nabízí čtenáři ucelený pohled na Jana Saudka

jako člověka v souvislosti s jeho uměleckým snažením. Životní příběh tohoto umělce je mimořádně zajímavý, stejně tak jako jeho dílo.

Jednotlivé kapitoly knihy jsou řazeny chronologicky a uváděny verši samotného Jana Saudka, do nichž fotograf vždy vložil svoje myšlenky a východiska. (mk)

Byla předány Ceny Jaroslava Seiferta

Cenu Jaroslava Seiferta uděluje Nadace Charty 77 již od roku 1986. V minulosti ji, mezi mnoha jinými, získali například Jiří Kolář (1991), Bohumil Hrabal (1993) nebo Milan Kundera (1994). V letošním dvacátém ročníku již byla tato cena popáté dělena. V kostele svaté Anny byla Cena Jaroslava Seiferta předána Jiřímu Suchému a Michalu Ajvazovi.

Jiří Suchý a Michal Ajvaz

Jiří Suchý (1931) získal cenu za dokončení dvacetisvazkové *Encyklopedie Jiřího Suchého* (Jiří Suchý již získal v letošním roce Cenu ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla). Suchý je známý především díky svému účinkování v divadle Semafor ve dvojici s Jiřím Šlitem. K významným divadelním představením patří například *Člověk z půdy* (1959), *Zuzana je sama doma* (1961), *Jonáš a tingtangl* (1962) nebo *Kytice* (1972) a také film *Kdyby tisíc klarinetů* (1964).

Michal Ajvaz (1949) obdržel cenu Jaroslava Seiferta za své nejnovější prozaické dílo – román *Prázdné ulice*. Ajvaz debutoval v roce 1988 básnickou sbírkou *Vražda v hotelu Intercontinental*. Dále pak vydal prozaické knihy *Návrat starého varana* (1991), *Druhé město*, *Tyrkysový orel* (1993), *Zlatý věk* (2001), *Prázdné ulice* (2005) a také *Sny gramatik*, *záře písmen*, *Setkání s Jorgem Luisem Borgesem* (2003). (mk)

Zemřela Eva Švankmajerová

Ve věku 65 let v Praze náhle zemřela výtvarnice Eva Švankmajerová. Malířku, keramičku, loutkářku a filmovou výtvarnici Evu Švankmajerovou znala široká veřejnost především jako spolupracovnici režiséra Jana Švankmajera. Oba měli zálibu v surrealistickém pohledu na svět – od roku 1970 byla Eva Švankmajerová členkou Surrealistické skupiny v Československu. Přelom 60. a 70. let znamenal pro Evu Švankmajerovou období, ve kterém vytvořila svůj proslavený *Emancipační cyklus* – tvořily ho svérázné va-

riace na slavné obrazy, ve kterých žena byla nahrazena mužem. Eva Švankmajerová se výtvarně podílela na známém filmu Juraje Herze *Deváté srdce* a především pak na snímcích svého muže – *Zahrada*, *Něco z Alenky*, *Lekce Faust*, *Spiklenci slasti*, *Otesánek* nebo nejnovějším *Šílení* (tento film měl premiéru v polovině listopadu).

V loňském roce měli manželé Švankmajerovi velkou retrospektivní výstavu na Pražském hradě. (mk)

Nový snímek Věry Chytilové

Známa česká režisérka Věra Chytilová natáčí v současné době svůj nový snímek, který se bude jmenovat *Hezké chvíle bez záruky*. Autorkou scénáře je Věra Chytilová společně s psycholožkou Kateřinou Irmanovou, která do tohoto celovečerního hraného filmu přispěla množstvím zkušeností a příběhů ze své praxe. Sama Chytilová označuje nový film jako komickou tragédii nebo tragickou komedii. Jeho děj se soustřeďuje kolem psycholožky Hany, která se snaží řešit různé životní situace svých klientů. Těmito jednotlivými osudy se prolíná také její životní příběh.

Věra Chytilová a Kateřina Irmanová

„Ve výrazných epizodách, v útržkovitém zachycení jednotlivých emocionálních příběhů lásky opětované, neopětované, žárlivé i posesivní, zvrácené i altruistické – všech těch touhou po lásce řízených osudů, které na sebe narážejí a vzájemně se proplétají i s životním příběhem samotné psycholožky – všech, které trápí potíže spojené se zaměstnáním, kteří trpí pocitem strachu, že neobstojí, depresemi z přetížení, ale i jednotvárnosti a nudy“, tak líčí Chytilová téma svého filmu.

Roli psycholožky svěřila režisérka Janě Janěkové, v dalších rolích se objeví Boleslav Polívka, Jana Krausová, Igor Bareš, David Kraus, Martin Hofmann, Jiří Ornest, Alena

Vránová, Rudolf Jelínek, Barbora Hrzánová nebo Ivan Vyskočil. Natáčení filmu *Hezké chvílky bez záruky* bude probíhat převážně v Praze a v kinech se objeví na podzim příštího roku. (mk)

Zemřel Josef Alois Novotný

V Praze zemřel autor *Cesty do pravěku*, scénárista a dramaturg, Josef Alois Novotný. J. A. Novotný se narodil 23. 3. 1918 v Kročehlavech. Se svým generačním kolegou Jiřím Krejčíkem pracoval jako spoluscenárista na filmech *Týden v tichém domě* (1947) a *Svědomy* (1948). V 50. letech byl Novotný perzekvován. Psal potom scénáře pro loutkové a kreslené filmy ve spolupráci s Jiřím Trnkou, Václavem Bedřichem, Emilem Radokem a Eduardem Hofmanem. V hraném filmu měl mimořádný úspěch především s trikovým filmem Karla Zemana *Cesta do pravěku* (1955). Podílel se také na *Vzorném kinematografu Haška Jaroslava* (1955) režiséra Oldřicha Lipského a na *Práčetí* (1960) Karla Kachyni. V 60. letech působil J. A. Novotný jako dramaturg Divadla Spejbla a Hurvínka a poté jako scénárista studia Barrandov. Autorsky spolupracoval se Zdeňkem Milerem na sériích jeho kreslených filmů pro děti o krtkovi a cvrčkovi.

Národní filmový archiv v současnosti připravuje k vydání vzpomínky Josefa Aloise Novotného. (mk)

Almanach života

V nakladatelství Paseka byl před nedávnem vydán *Almanach* z roku 1956 *Život je všude*. Tato zajímavá publikace, kterou sestavili Josef Hiršal a Jiří Kolář, vyšla knižně až nyní.

Almanach neboli sborník, ročenka či kalendář představoval často nově nastupující literární generaci nebo skupinu. Už v 19. století přinášel především literární prvotiny různých autorů, a to nejen básnické – tito přispěvatelé v něm prosazovali své názory. Až doposud byl z roku 1956 známý pouze *Básnický almanach*, který vyšel jako bezplatná čtenářská prémie Klubu čtenářů. Představilo se v něm celkem sedmdesát autorů a Josef Hiršal s Jiřím Kolářem byli dva z básníků, kteří v něm publikovali. V té době však připravili svůj neoficiální almanach, v němž představili devět básníků a prozaiků – kromě dvou zmíněných autorů to byli Hrabal, Juliš, Havel, Škvorecký, Hendrych, Zábana a Kuběna. Teprve nyní může tak čtenář posoudit, jak dvě obdobné knihy mohou být rozdílné – první strojeně upravená a odpovědnými místy schválená a druhá, která zachycuje život v jeho pravdivé podobě a přináší s sebou vše, co k němu patří: strach, utrpení...

V *Básnickém almanachu* 1956 jsou uvedeni autoři jen zastoupení jedním nebo dvěma texty, které v takové podobě nemohou o ničem vypovídat. Ve sborníku *Život je všude* najde však čtenář například ještě neredigované Hrabalovy povídky, úvodní kapitoly Škvoreckého *Zbabělců* s jinými jmény hrdinů, Kolářovy monology, poezii všedního dne Emila Juliše, Hendrychovy prózy vycházející z dialogů, vyzrálého a hotového Zábana, Havlovu mladickou, sebestřednou poezii v kontrastu s precizním esejem o Hrabalovi, vytríbené Kuběnovy básně spolu s esejem o malíři Součkově – to vše dohromady vytvořilo výjimečnou čítanku a učebnici v jednom. (mk)

Byly uděleny Ceny Divadelních novin

V Divadle Semafor byly předány Ceny Divadelních novin a Sazky. V letošním roce byly udělovány již popáté. O cenách rozhodovala porota složená z kritiků a publicistů, kteří vybírali osobnosti pro pět kategorií – herecký výkon sezóny, činohra, hudební divadlo, tanec a balet, alternativní divadlo.

Za herecký výkon sezóny byl oceněn Alois Švehlík za roli On v inscenaci hry Ernsta Jandla *Z cizoty* v Divadle Na Zábradlí.

V činohře získal cenu Jan Antonín Pitínský za režii inscenace *Liška Bystrouška* ve Slováckém divadle v Uheruském Hradišti. Hlavní roli v ní vytvořila výjimečným způsobem mladá absolventka brněnské konzervatoře Jitka Jošková.

Cena za hudební divadlo patří Janu Schmidovi za režii inscenace Nedbalova *Vinobraní v Ypsilonce aneb Dožínky operety*, Studio Ypsilon Praha.

Tanec a balet úspěšně reprezentoval Viliam Dočolomanský svojí režii a choreografií v inscenaci *Sclavi/Emigrantova píseň*, Švandovo divadlo Praha.

A konečně, v kategorii alternativní divadlo získal cenu Jan Borna za režii a scénář *Kabaretu Prévert-Bulis*, Divadlo v Dlouhé, Praha. (mk)

Ceny Famufestu

22. ročník festivalu Famufest nabídl studentské snímky a doprovodnou sekci *Pocta absolventům FAMU*; uskutečnilo se rovněž předání cen a projekce vítězných snímků.

V průběhu čtyř dnů bylo v této soutěži uvedeno 85 titulů. Jako nejlepší snímek festivalu bylo vyhodnoceno cvičení režiséra a scénáristy Jana Prušinovského nazvané *Nejlepší je pěnivá*. Vítěz získal kromě tradiční ceny Maxim i sošku z dílny Františka Skály. V kategorii nejlepší hraná režie obdržel Maxima Tomasz Winski za „psychologickou analýzu sexuálního experimentu“ *Pokus*. Za nejlepší dokumentární snímek *Lucie je už v posteli* byla oceněna Lucie Rudolfová, která zároveň získala i Cenu Dagmar Tábořské za nejoriginálnější dílo – jménem své zesnulé manželky jí ho předal filmař a spisovatel Václav Tábořský. Za mezinárodní festival Fresh Film Fest dostal Maxima ředitel tohoto festivalu Martin Pošta. Ocenění byla předána i v dalších kategoriích, za nejlepší kameru (Petr Bednář), střih (Ota Šenovský) a zvuk (Richard Müller). Za nejlepší animovaný film pod názvem *Ze života matek* získala cenu Kristina Dufková. Novou kategorií byla intermedialní a multimediální tvorba, kde se stal vítězem Martina Duda za snímek s názvem *VR*. (mk)

Ceny za dabing

Prezidium herecké asociace udělilo Cenu Františka Filipovského za dabing za uplynulý rok. Již pojednácté se toto prestižní ocenění udělovalo v rodišti Františka Filipovského, v Přelouči na Pardubicku.

Za nejlepší ženský výkon v dabingu byla oceněna herečka Martina Menšíková. Cenu získala za ztvárnění role Judy Garlandové ve filmu *Já a mé přízraky*, kterou v originále hrála Judy Davies. Za nejlepší mužský výkon v dabingu byl oceněn herec Václav Postránecký za dabování Jojo

Pytláka (Jacques Villeret) ve filmu *Zločin v ráji*. Zvláštní cenu Františka Filipovského za mimořádné dabingové zpracování získal seriál *Huff*. Dále pak byly uděleny ceny za celoživotní mistrovství v dabingu Libuši Švormové, Vlastimilu Bedrnovi a Otto Lackovičovi. Herečka Libuše Švormová (70) je kromě divadelního i filmového účinkování známá svými rolemi v televizních seriálech *Život na zámku* a *Pojišťovna štěstí*. Herec Vlastimil Bedrna (76) hrál v mnoha divadelních inscenacích a v řadě filmů, ale televizní diváci ho znají především jako Homera z kresleného seriálu *Simpsonovi*. Herce Ottu Lackoviče (78) si diváci pamatují například z televizních seriálů *Chalupáři*, *Bylo nás pět* a z filmu *Bumerang*. Cenu za mimořádnou dabingovou tvorbu získala překladatelka Eva Lavická. Za překlad a dialogy filmu *Zločin v ráji* byly oceněny Kateřina Vinšová a Helena Čechová. Mimořádným dabingovým zpracováním audiovizuálního díla je film *Já a mé přízraky* režiséra Mikuláše Pánka. (mk)

Konal se loutkářský sjezd

V pražském divadle Minor a ve Studiu Ypsilon se konal festival loutkářských profesionálních i amatérských souborů pod názvem *Přelet nad loutkářským hnízdem*. Tento loutkářský festival se konal v letošním roce již po patnácté a účastnilo se ho 13 souborů, včetně tří zahraničních.

Mezi české účastníky festivalu patřily například Naivní divadlo Liberec s *Písmenkovou polívkou*, plzeňské Divadlo Alfa s *Osamělým obrem*, Střípek z Plzně a jeho *Třináctery hodiny*, pražský Minor s *Klapzubovou jednáctkou*, kladenský Lam-pion s *Dobyvatelem* a královéhradecký Drak s pohádkou *Jak si hrají tatínkové*.

Osamělý obr Divadla Alfa

Ze zahraničních divadel, jež se na festivalu představila, bylo za zlatý hřeb přehlídky označeno stuttgartské divadlo Figurentheater Wilde a Vogel se svým pun-

kovým *Hamletem*. Tato inscenace se představila v Praze poprvé. Joachim Vogel v minulosti začínal u Miloše Kirschnera v Divadle Spejbla a Hurvínka. Mezi dalšími hosty festivalu byli absolventi DAMU Katarina Aulitisová a Lubomír Píktor – Divadlo Píki ze slovenského Pezinoku. Ze svého repertoáru představili pohádku *Kámoš obor* na motivy příběhu Roalda Dahla. Posledním zahraničním hostem byl András Lenárt z Budapešti, který ve dvaceti-minutové miniinscenaci nabídl svůj pohled na stvoření světa. (mk)

Češi vystavovali v Berlíně

Výstavní prostory na prestižním místě Berlína – Dům umění spolkové země Sársko, Galerie Palais am Festungsgraben – jsou místem, kde dvakrát v roce představuje česká Galerie Montanelli české výtvarné umění. Po výstavě Jiřího Koláře, Huga Demartiniho, Běly Kolářové a Raďka Kratiny byla druhou letošní expozicí společná výstava Václava Bláhy a Daniela Pešty, která proběhla v říjnu.

Tito dva umělci nejsou v Německu úplně neznámí. Menší výstavou již jednou společně představili svoji tvorbu ve Frankfurtu nad Mohanem. Václav Bláha (nar. 1949) je umělec, jehož tvorba patří od sedmdesátých let minulého století mezi základní hodnoty českého výtvarného umění. Svůj výtvarný projev prezentuje rozměrnými, výrazně barevnými obrazy i monumentálními instalacemi. Je autorem například instalace *Evropský Dům*, která je umístěna nedaleko německo-českých hranic u Eschlkamu.

Daniel Pešta (nar. 1959) se v Berlíně představil nejen svým malířským dílem, ale i fotografickými pracemi. Zajímavá byla na berlínské výstavě jeho instalace nazvaná *Ztracené ráje, ztracení andělé*, která vyprávěla o příbězích autentických, ale i anonymních lidí.

Díla obou výtvarníků různých generací, ale zcela jiného uměleckého výrazu na první pohled nic nespojuje. Snad jen určitá, různě odstupňovaná ironie v jejich výrazu a snaha upozornit na složitost života v současném světě. (mk)

Konala se přehlídka leteckých filmů

V pražském kině Atlas proběhl 4. ročník Festivalu leteckých filmů. Program obsahoval deset hraných snímků a přes dvacet dokumentárních bloků. Diváci mohli vidět například snímky, na kterých se podílel klasik českého filmu František Vlácil v době, kdy pracoval pro československý armádní film – poetický dokument *Skleněná oblaka* z roku 1958 a *Modrý den* z roku 1953, ke kterému napsal scénář, ale i instruktážní film o letecké navigaci.

Mezi hranými tituly zcela jistě zaujali *Pekelní andělé* Howarda Hughese z roku 1930, dále pak snímky z počátku třicátých let německého režiséra Arnolda Facka *Bouře nad Mont Blancem* a *SOS ledovec*, v nichž hrála mladá Leni Reifenstahlová a hraný příspěvek *Jet Pilot* z roku 1957 od Josefa von Sternberga, který do hlavní role špionážního snímku obsadil westernového hrdinu Johna Waynea. Program nabízel také instruktážní filmy německé Luftwaffe nebo britské dokumenty o RAF. (mk)

Výstava Moniky Abott

Ve výstavní síni Mánesu se představila české veřejnosti umělkyně českého původu žijící v USA – Monika Abott. Monika Abott prožila své mládí v Praze. Prožitky z tohoto období se výrazně promítly do její tvorby a zároveň se v ní odráží také vývoj českého poválečného umění. Její další umělecké prožitky pocházejí z Holandska, v Amsterdamu vedla galerii, soukromě studovala malbu a zúčastnila se několika kurzů. V současné době žije v Americe, ale její tvorba je značně ovlivněna evropskou, a především českou tradicí – inspiroval jí například Kuks s Braunovými sochami ctností a neřestí.

V pražské expozici se Monika Abott představila otevřeným cyklem vznikajícím od počátku tisíciletí, jehož tématem se staly především houby – zkoumání jejich struktur a nekonečných proměn. Škoda jen, že tato bezesporu zajímavá umělecká osobnost doplatila na nedostatečnou koncepci celé výstavy – instalace působila značně improvizovaně, jako by najednou pro velkou síň Mánesa nebylo obrazů dost. (mk)

Ceny Josefa Jungmanna

Obec překladatelů, která vyhlašuje Ceny Josefa Jungmanna, ocenila jako laureátku této ceny překladatelku Věru Koubovou. Věra Koubová získala toto ocenění za převod poezie Franze Wurma, současného německy píšícího básníka s českými kořeny. Koubová přeložila také mimo jiné například *Deníky Franze Kafky*. Překladatelskou obcí bylo rovněž uděleno třináct tvůrčích odměn a prémie Tomáše Hrácha pro překladatele do 35 let. Hlavní tvůrčí odměnu získal Petr Borkovec za překlad básnické části díla Vladislava Chodaseviče *Těžká lyra*, kterou vydalo nakladatelství Opus. (mk)

Haškova socha je na Žižkově

Karel Nepraš, Jaroslav Hašek

Netradiční jezdecká socha spisovatele Jaroslava Haška byla v nedávných dnech odhalena na Prokopově náměstí na pražském Žižkově. Celý slavnostní akt, který odhalení doprovázel, byl pojat jako recese, zpívala se žižkovská hymna a jako doprovod posloužily salvy z dobových zbraní. Autor sochy Karel Nepraš zemřel těsně před dokončením pomníku, v roce 2002. Hlavu sochy již doplnila Neprašova dcera Karolina. (mk)

Neviditelní herci

Cenu neviditelný herec obdržela v ženské kategorii Hana Maciuchová za četbu knihy *Dopis zmizelému* Mileny Honzíkové. V mužské kategorii byl oceněn zkušený rozhlasový vypravěč Josef Somr – posluchačům se líbil především v četbě z románu Grahama Greena. Hlasující přidělili druhé místo hlasu Elišky Balzerové a Františka Němce a jako třetí skončili Barbora Hrzánová a Igor Bareš. (mk)

Fotografové v Kolíně

Do konce října trval v Kolíně šestý ročník fotografického festivalu Funkeho Kolín. Nejrůznější výstavní prostory Kolína, od regionálního muzea přes divadlo, synagogu až po galerie a knihkupectví, byly zaplněny autorskými soubory, například Josefa Sudka, Markéty Baňkové, Vladimíra Birguse nebo Josefa Mouchy. (mk)

Hrnc smíchu

Na 27. ročníku festivalu Hrnc smíchu se o ceny ucházelo jedenáct českých komedií, natočených a dokončených v období od října 2004 do současnosti – komedie *Doblba!* režiséra Petra Vachlera měla v Novém Městě nad Metují svoji premiéru a rovněž tak pohádka *Restaurace U Prince*. O ceny dále bojovali například filmy *Snowboardáci*, *Skřítek*, *Román pro ženy*, *Kameňák 3*, *Sluneční*

stát, *Příběhy obyčejného šílenství*, televizní komedie *Revizor*, *Dva na schodišti* a *Hop nebo trop*.

Cenu FITES za nejlepší scénář získal režisér Tomáš Vorel za film *Skřítek*, cenu za výtvarný počín režisér *Román pro ženy* Filip Renč a Cenu Zdeňka Podskalského za nejvýraznější výkon mladého tvůrce Karel Janák za film *Snowboardáci*. Porotou byly rovněž oceněny herecké výkony Evy Holubové ve filmu *Skřítek* a Marka Vašuta v *Román pro ženy*. (mk)

Lucerna posté

Před nedávnem oslavilo Národní divadlo v Praze stou reprízu inscenace Jiráskovy *Lucerny*. V osobitém pojetí režiséra Vladimíra Morávka se v ní představily známé herecké osobnosti jako Radovan Lukavský, Vlasta Chramostová, Iva Janžurová, Taťjana Medvecká, Václav Postránecký, Petr Motloch, Jan Hartl nebo Bronislav Poloczek. 17. listopadu 2005 proběhlo ještě jedno jubileum – uplynulo 100 let od premiéry Jiráskovy *Lucerny* v Národním divadle. V roce 1905 jako první nastudoval *Lucernu* režisér Václav Kvapil (na kostýmních návrzích spolupracoval Mikoláš Aleš) a v hereckém obsazení se představili například Hana Kvapilová, Eduard Vojan, Marie Hübnerová, Karel Želenský, Terezie Brzková nebo Jindřich Mošna. K této příležitosti byla činohrou Národního divadla připravena výstava, umístěná na první galerii. (mk)

Fotografická výstava z cyklu Intercity: Berlín – Praha

Cesta v prostoru a čase – tento název symbolizuje spojení mezi evropskými metropolemi, které výrazně zmodernizovaly vlaky Intercity a Eurocity. Podobným způsobem, založeným na bázi rychlé výměny mezi Berlínem a Prahou, se snaží fungovat i galerie Mánes, která každým rokem organizuje setkání českých a německých umělců. Letošní výstava fotografie na trase Praha – Berlín představila tvorbu umělců, která nebyla nijak omezena jejich národností nebo původem. Návštěvníci měli možnost spatřit fotografie Moskvy, Mexika, Francie a ostatních zemí z celého světa, jejichž autory byli umělci různých národností, kteří ani nežijí ve své původní zemi. Právě díky tomu představila tato výstava tak dokonalým způsobem prolínání krajin, měst, kultur a osudů v globalizovaném světě. Tato výstava umožnila svým příznivcům cestovat nejen vlaky, ale i uměním. (mk)

Šest výstav Národní galerie

Národní galerie v Praze má na svém kontě šest výstav instalovaných ve Veletržním paláci. K nejrozsáhlejší patří retrospektivní výstava malíře Karla Šlengra (1903-1981) obsahující přes 50 kreseb a 100 maleb, které autor vytvořil svojí vlastní technikou – kombinací olejových a temperových barev. Pod společným názvem *Insomnia* představila 50 fotografií jako výběr ze své práce rakouská umělkyně Marielis Seylerová. Generaci mladších autorů představili společnou výstavou Milan Perič a Petr Písařík. Studenti architektury ze dvou pražských vysokých škol vytvořili skupinu pod názvem Futura Pragensis. Stejný název měla i jejich výstava, která prezentovala nejrůznější možné

scénáře vývoje Prahy. Stálá expozice současného českého umění byla doplněna sochami mladých autorů, které vznikly v posledním desetiletí. (mk)

Ocenění pro Aňu Geislerovou

Teprve v nedávných dnech se značným zpožděním si mohla herečka Aňa Geislerová převzít Stříbrnou mušli,

významné ocenění, které získala na festivalu v San Sebastianu. Touto cenou byla odměněna za svůj výkon ve filmu *Šťěstí*. Cenu nemohla v té době převzít osobně – přebíral ji za ní režisér snímku Bohdan Sláma s producentem Pavlem Strnadem, kteří si zároveň odvezli ze San Sebastiana Zlatou mušli za nejlepší film. Předání významné ceny do rukou její majitelky bylo spojeno ještě s jednou radostnou událostí – čtyři týdny po premiéře vidělo film *Šťěstí* už sto tisíc diváků. (mk)

Kupka se v Paříži líbí

Od konce září vystavuje Muzeum umění a dějin judaismu v Paříži ilustrace Františka Kupky. Jedná se o cyklus 134 ilustrací, které muzeum koupilo od restituentů Waldesovy sbírky. Předběžné skicy ilustrací k *Pisni písní* vytvořil Kupka v letech 1903 až 1905. V pozdější době je přepracoval a v roce 1928 vyšly ve vydavatelství Piazza. Poslední bibliofilské vydání pochází z roku 1931. František Kupka se narodil v roce 1871 a již v pětadvaceti letech se usadil ve

Francii, kde také v roce 1957 zemřel. Kupka zaujímal významné místo jako symbolistický malíř a zároveň byl průkopníkem abstraktního umění. Francouzská výstava ho představuje v méně známé roli ilustrátora knih. Díla tohoto umělce zaujímal před nedávnem významné místo na velké výstavě abstraktního umění v muzeu d'Orsay. Po Novém roce by měly být Kupkovy ilustrace vystavovány ve Spojených státech. (mk)

Byl oceněn Edgar Dutka

Laureátem Státní ceny za literaturu se stal v letošním roce Edgar Dutka (1941). Edgar Dutka získal toto ocenění za svoji druhou knihu *Slečno, ras přichází*, kterou vydalo nakladatelství Prostor. Státní cenu za překladatelskou práci obdržela Pavla Lidmilová. (mk)

ZE SVĚTA HUDBY

Pamětní deska Mejly Hlavsy

V Praze v Ječné ulici číslo 7 byla slavnostně odhalena pamětní deska skladatele, hudebníka a vůdčí osobnosti skupiny Plastic People of the Universe Milana Mejly Hlavsy (1951-2001). Pamětní deska je dílem grafika Viktora Karlíka. Úvodní slovo při slavnostním odhalení pronesla Anna Fárová. (mk)

Zemřel Bohumil Gregor

V listopadu zemřel v Praze významný český dirigent, propagátor díla Leoše Janáčka Bohumil Gregor. Bohumil Gregor se narodil 14. 7. 1926 v Praze. V letech 1942-1949 studoval na Pražské konzervatoři dirigování. Začátek jeho umělecké kariéry byl spjat se souborem Opery 5. května. Když došlo ke sloučení souboru s Národním divadlem, začal Bohumil Gregor působit na první scéně jako korepetitor a později i jako dirigent. Poté následovala angažmá v Brně, v Armádní opeře v Praze a v ostravském divadle, kde zastával místo šéfa opery. V letech 1965-1970 působil Gregor jako dirigent ve Stockholmu, 1969-1972 v Hamburku, 1969-1970 v San Franciscu, 1972-1989 v Amsterdamu a dále pak hostoval mimo jiné ve Washingtonu, Berlíně, Kolíně nad Rýnem, Curychu nebo Ženevě. (mk)

Zemřela Miluše Dvořáková

Dvořáková v Národním divadle hostovala. V letech 1961-1977 také vyučovala zpěv na Pražské konzervatoři. (mk)

Ve věku nedožitých 88 let zemřela v Praze operní pěvkyně Miluše Dvořáková. Miluše Dvořáková byla v letech 1941-1952 sólistkou opery Národního divadla, kde vystupovala mj. v roli Mařenky v *Prodané nevěstě* nebo jako Rusalka; velký úspěch slavila také v rolích, jakými byly Tátána v Čajkovského *Evženu Oněginovi* a Hraběnka ve *Figarově svatbě*. Od roku 1952

Vladimír Svitáček na CD

CD Radioservisu s názvem *Vladimír Svitáček o životě aneb „Budme rádi, že přší“* je tvořen nahrávkou pořadu

z roku 1980 v Malostranské besedě a doplněn jinými archivními záznamy, například einsteinovským dialogem z předscény Jana Wericha s Miroslavem Horníčkem.

Vladimír Svitáček jako vypravěč proslul již mezi pamětníky. Jeho anglický humor je vždycky originální a jeho historiky často připomenou dobu a děje, na které bychom raději zapomněli. Toto album však není určeno pouze pamětníkům, ale může oslovit i mladší posluchače, pokud mají v oblíbě Svitáčkův styl chytrého humoru.

V této souvislosti jistě stojí za to připomenout si zásluhu Vladimíra Svitáčka: „Já se směju rád a dobrovolně, ale jsem neúplatnej, jako klaka bych se neuživil. Směju se, jen když je pro to dobrý důvod.“ Vladimír Svitáček se jako režisér podílel na řadě filmů i inscenací, byly to například *Cesta do pravěku*, *Dědeček automobil*, *Kdyby tisíc klarinetů* nebo *Uspořená libra*, a byl také spoluautorem slavných programů *Laterny magiky* pro Brusel i *Kinoautomatu* v Montrealu.

Současné CD připravil Jindřich Kučera (režie záznamu a střih) v produkci a dramaturgii Roberta Tamchyny. Booklet obsahuje kresby Jiřího Šlitra.

(mk)

Josef Vinklář

se narodil 14. listopadu 1930 v Podůlší u Jičína. Je rozvedený, žije sám. S herečkou Janou Dítětovou má syna Jakuba, s herečkou a spisovatelkou Ivanou Devátou syna Adama. Začínal v roce 1945 v Divadle satiry, v letech 1946-1948 hrál v Divadle V + W, v období 1948-1950 v Městském divadle Pardubice. Následovala dvě dlouhodobá angažmá: 1950-1983 Realistické divadlo v Praze, od roku 1983 Národní divadlo. Počet filmových rolí se blíží stovce, více než dvojnásobek je postav v televizi a ještě více v rozhlase. V seriálech zaujal především jako doktor Cvach v *Nemocnici na kraji města*, inspektor Bouše v *Hříšných lidech města pražského* a boxer Ticháček v seriálu *Byl jednou jeden dům*. Nyní ho diváci vidali v *Náměstíčku*, těšit se na něj mohou i v navazující *Návsi*.

Josef Vinklář: Už nemusím

Je čilý, usměvavý, s chutí kouří, ale čím dál častěji se mu hlavou honí dvě slova. Stáří a smrt. Pětašedesátiletý Josef Vinklář říká: „Jsem šťastný, že se ještě můžu radovat ze sluníčka, na chalupě koukat do zeleného a bláhově si myslet, že se lidem líbí moje divadelní a televizní role. Tohle mi k životu stačí.“

Když jsem spatřil, jak mě vyhlížíte z okna svého bytu, pomyslel jsem si: Jak strejček z Jana Nerudy...

No jo, Malá Strana... Že tu bydlím, tím jsem si splnil jeden ze svých snů. Všechny mé lumpárny a hry se odehrály tady – za Malostranský SK jsem hrál fotbal, plavat jsem se naučil ve zdejším průplavu, i z mostu jsem tu skákal do Vltavy.

Z jakého mostu?

Legií. Ze šestého oblouku. Pak nám už bylo málo skákat po hlavě, tak jsme se vrhali do řeky v dámských šatech, a když nás i tohle omrzelo, sehnali jsme si deštníky namísto padáků.

Co na to policajti?

Dělali, co mohli, ale když nás honili, tak jsme skočili do průplavu, a než přijeli, už jsme byli na Střeleckém ostrově. Tehdy ještě měla každá ulice svého policajta a u nás byl pan Sadílek – hodnej, ale zároveň velice přísněj. V jeho rájónu byl pořádek. Šel za naší maminkou a povídá: „Máte dva syny?“ Matka na to hrdě: „Ano,“ a on: „Rozbili v malostranské sokolovně okna šutrma, každěj bude platit jedno.“ Takže já byl s Malou Stranou a Kampou spojený a jak to jen šlo, vyměnil jsem hezký byt

na Vinohradech za čtyřku na Kampě v šíleném stavu.

Mně by možná jenom vadilo, kolik turistů si tady tu nádheru okukuje.

Přitom mi lidi často říkají, že jsem se odstěhoval do nejkliďnější čtvrti. A mají pravdu, pokud zrovna nejsou prázdniny, Vánoce, Velikonoce nebo Dušičky, kdy chtějí všichni cizinci Kampu vidět. Já když jdu ráno do divadla, tou vítěznou cestou českého baroka po Karlově mostě, tak je most nádhernej, čistej, voňavej. Ale když se vracím, už je to matějská pouť – strašlivě lidí! Nevidím se, že to všechno chtějí vidět, ale stejně – když je nejhůř, tak jedu na chalupu, do lesa.

Pár metrů od vás je vila, v níž kdysi bydleli vaši učitelé, dole Voskovec, nahoře Werich. Převzal jste od některého z nich krédo, které dnes vyznáváte?

Určitě od Wericha, který říkal: „Stáří je strašná blbost, ale taky je to jedinej možnej způsob, jak ještě bejt na světě.“ Je to sice stokrát omlétá písnička, ale konec života je někdy opravdu těžký a smutný.

No moment, vy vypadáte dost energicky na takovou skepsi.

Tak to jděte k očnímu lékaři. Člověk má vědět, kolik mu je. Žít je pořád pěkný, ale myslím, že má pravdu Seifert se svým: „Ať mi nikdo neříká, že je stáří krásné a moudré. Co je to za krásu a za moudrost, když nesmíte jíst a pít, co máte rád, nesmíte milovat a chodit na procházky?“ Ano, co je tohle za krásu? Nesmysl.

Nejhorší je asi ta první vážná nemoc. Příhoda, která vás skolila před pár lety...

Ale taková událost má jednu výhodu – rychle vás vzpamatuje. Bez vlastní zásluhy vám srovná hodnotovou stupnici života. Najednou zjistíte, že ty zdánlivě dominantní věci nejsou nejdůležitější. Mně se všechno scvrklo na to, abych se ještě uzdravil a aby byly v pořádku děti, na ty jsem myslel nejvíc.

Na nic jiného?

Souběžně s tím jsem si přál, abych si ještě někdy zahrál divadlo. Byl jsem bezmocný, deset dní odkázaný na pomoc doktorů a sester v Ústí... Nejdřív jsem jim říkal: „Já přece zítra musím jet hrát do Plzně!“ Oni mi odpovídali, že hrát nebudu dlouho, ale na den přesně za dva měsíce jsem byl na jevišti v *Roku na vsi*. A stejně mě ta příhoda najednou srovnala tak, abych si života vážil.

V čem jste se nejvíc změnil?

Uvědomil jsem si jednu výhodu stáří: už nemusím spěchat. Můžu si vybrat, co chci dělat, a taky vím, co je zbytečné.

Pak je tu určitě jedna velká nevýhoda. Samota.

Já umím být sám, samotu jsem si zvolil. A velmi často se těším domů, do samoty, i když mám rád lidi. Totiž jestli jsem za něco vděčný, tak za to, že mi život nadělil spoustu kamarádů.

Kteří ale umírají...

To je na tom to smutné. Tu mi odejde Olda Daněk, což byl kamarád čtyřicet let, který mi napsal spoustu rolí, najednou není, a mě je o kus míň. Pryč jsou lidi, se kterými jsme sedávali v šatně a povídali si úplně o všem... Takový Ruda Hrušínský, ty pravidelné čtyři dny, které jsem v létě trávil u něj na Lužnici, tak ty jako by mi v těch prázdninách najednou vybyly. Říkám si: „Tedy bych s ním šel na ryby, pak na pivo...“ S takovými lidmi jsem šel kus cesty, a i když chci jít dál, tak bez nich napaďm na jednu nohu. A jak umírají dal-

ší, kulhám čím dál víc. Navíc teď nevím, kdo mě upozorní, až začnu blbnout.

Jak to myslíte?

Právě s Oldou Daňkem jsme měli dohodu, že až to jednoho z nás dvou potká, tak si to řekneme. A nešlo nám o běžné zapomínání, které se stářím souvisí...

... už i s vašim stářím?

Jistě, protože já když jdu do divadla a mám brejle, roli, zapalovač i cigára, tak to slavím jako vítězství, protože se z pověřivosti nikdy nevracím domů. No a Daněk povídá, že tu kritickou situaci poznáme jednoduše: „Já mám maminku a ta ráno, když vstane, tak mi dá snídani a umyje nádobí, ale už si zapíná televizi, kde běží monoskop. A ona se na to dívá, jako by to byla inscenace, takže, Pepo, až se budeme dívat na monoskop a budeme si myslet, že to je film, tak je to neklamný důkaz, že už jsme úplně blbí.“

Viděl jsem, jak vás zničila smrt Ivana Hlinky...

U něj nešlo o to, že vyhrál Nagano, byl kapitánem národního mančafu a měl opravdu hodně prachů. On byl především skvělej člověk.

Jak se to projevovalo?

Uměl jednat s lidmi, když se s někým bavil, tak se mu díval do očí. Když řekl, že ho má rád, tak to platilo, a když o někom poznamenal „to bude asi hajzl, bacha na něj,“ tak se skoro nikdy nemýlil. A i když byl opravdu bohatý, tak vůbec neměl prachy na prvním místě. V čemž byl výjimečný a... To je mimochodem věc, která mě dnes trápí. Vždycky si vzpomenu, co mi vyprávěli starší – jak se třeba umělci scházeli v Mánesu a povídali: „Co píšeš, co budeš hrát, Ježku, děláš puntíky?“

Puntíky?

Noty... A Nezval vyprávěl, jak chystá *Edisona*, a bylo to ohromný. Zatímco teď je to často spíš: „Máš pokrytej listopad a prosinec? Jsou kšefty?“ A to je smutný.

Vy nepřijímáte role v seriálech, naposledy v Náměstíčku, kvůli penězům?

Nevezmu, o čem nejsem přesvědčený, že by to mohlo být slušný. A scenárista Jan Míka mi už v *Životě na zámku* napsal hezkou roli ředitele školy, navíc teď psal přímo pro Ljubu Škořepovou

a pro mě. Ale konkurenční seriál jsem nechal, i když by byl výnosnější.

Peníze v tom roli opravdu nehrají?

Víte, člověk už jich ve stáří potřebuje málo, moje šaty by mi stačily ještě na dva životy. Ale na druhou stranu mám děti a vnuky, a protože vím, že si mladí na byt nemůžou vydělat, tak se snažím pomoci. To jo, ale sám nemám zvláštní potřeby, nesním o mercedesech a o zámcích. Mám chalupu se třemi místnostmi, a to mi stačí.

Uvědomujete si na Kampě stopy slavných lidí, kteří tu žili? Dobrovským počínaje, Trnkou a Holanem konče?

Dobrovského si jaksí nepamatuju, ale třeba do slavné vily Jana Wericha jsem docházel opravdu často. Jiří Voskovec mě tam učil číst knížky, protože jsem v nich měl – jak on říkal – strašlivej bordel, a když jsme skončili, tak mě paní Zdenička Werichová vždycky pozvala nahoru na oběd, po kterém mě Werich učil pít plzeňský pivo nebo hrát mariáš.

V tom Voskovecově přizemí žil přece později básník Vladimír Holan.

Ano, to bylo v období, kdy napsal za zataženými závěsy střešní část svého díla. Vztah Wericha s Holanem byl podivuhodný. Kdybych to řekl hodně zjednodušeně, oni jeden na druhého neslyšeli. Jejich povahy byly jiné, i pohled na život.

Jak to vypadalo konkrétně?

Dělali si dětinské naschvály, někdy až potupné. Opravdu bydleli v jednom baráku, ale úplně se míjeli. Bylo to nepochopitelné pro přátele Holanovy stejně jako pro Werichovy, všichni si vážili obou dvou. Ale nikdo to vlastně neřešil, protože to bylo takzvaně neprůchodný.

Schováváte si památky na herce, kteří už mezi námi nejsou?

To víte, že jo. Tuhle lékařskou lžici do krku, tu mi dala na památku paní Soňa Štěpánková: „Tady si, Pepičku, vyber něco z mý líčící šminkkastle!“ Byla tam třeba zelená houbička z *Lucerny* nebo cyranovský nos, ale o tom řekla: „Nos ti nedám!“ ten byl totiž ze Štěpánkova slavného představení. Tak jsem si vybral lžici, kterou si Zdeněk Štěpánek celý život nazouval boty. A tohle je zas anglická fajfka Františka Smolíka. Zůstala po něm v šuplíku, když šel do dů-

chodu, a garderobiér Pánek povídá: „Pane Smolíku, máte tam fajfku,“ ale on mu odpověděl: „Tu si nechte, Pánečku, je vaše.“ A Páneček mi ji věnoval. Smolík s ní hrál dědečka v *Našich furiantech* a uplynulo třeba už sedmdesát let a toho dědečka hraju já. Jinak Páneček mi dal taky manžetový knoflíky po Karlu Högerovi...

Vidím, stačí... Jaký herec měl podle vás nejlepší srdce?

Bylo jich víc a jeden pořád žije. Broňa Poloczek. Potkalo ho velké neštěstí, manželka mu zemřela na rakovinu, ale on nepřestal být dobrák prostý závidisti v rolích i v majetku. Závidět se totiž dá všechno talent, vlasy, oči, tkaničky od bot, ale Broňa to nezná a dělá lidem radost i v úplných blbostech: jde nakupovat a přinese vám bagetu. Nebo jede na chalupu a každému v šatně přiveze čtyři krásná jablka.

Pokračujeme v té hře, kdo z herců, které jste poznal, byl nejmoudřejší?

Možná kamarád Miloš Kopecký. Často ke mně zašel v neohlášenou dobu, hodil šutr do okna a říkal, jestli může na vizoura. To byl neuvěřitelně moudrý člověk. Zúčastňoval se pravidelných večerů, kde vzdělaní lidé debatovali na určené téma – chodil tam filozof Červenka, psychiatr Höschl nebo Jiří Mucha... A Milda se toho nezúčastňoval zbytečně – když něco neznal, řekl: „O tom nevím vůbec nic.“ Ale když vysvětloval, proč si váží třeba Hegela, tak opravdu věděl, o čem mluví. Takže bych jmenoval jeho a pak ještě úplně jiného herce, vzdělaného hlavně v literatuře nebo teorii herectví. A tím je Radovan Lukavský.

A do třetice, kdo z herců byl největší flamendr?

Těch bylo hodně, ale nikdo nemá na Vládu Menšíka a Jiřího Sováka z období, když pili. Když ti se spojili, tak to byl dynamit. Takový Sovák mi volá ve čtvrt na osm ráno a říká: „Prosím tě, jsem tady na levém břehu, naboural jsem auto, nějaký popeláři mi ho ošetřou...“ A já na to: „Co potřebuješ? Prachy?“ – „Ne, prachy mám...“ A já: „Jdi do divadla, od osmi mám uměleckou radu, tak buď v klubu.“ Přišel jsem tam a říkám: „Človče, co vlastně je? Co potřebuješ? A co to piješ za strašlivý lepidlo?“ On totiž pil praděda... A Sovák povídá: „Ty vole, potřebuju teplý lidský slovo a na levém břehu Vltavy mám jenom jednoho kamaráda...“ A praděda pil, protože to bylo jediné, co pro něj ještě mělo chuť. Takže tihle dva byli borci.

A co vy?

Můj tatínek byl zednický mistr, miloval pivo, uměl přijít z flámu až ráno... Ale jen jednou v životě mu hrozilo, že by musel přijít pozdě do práce. Tak radši nešel a napracoval to. Můj brácha byl taky pedanticky přesný člověk, a já, já jsem v mládí flámoval někdy i dva dny v kuse, ale nikdy jsem nepil v práci. Nikomu to nemám za zlé, vždyť někdo si dá čtyři deci vína a na jevišti to není poznat, ale já to nedělal. I když se po představení těšívám, jak si dám točené. Vždyť táta říkával: „Až mi přestane chutnat rezavá voda, pomni, že tady nemám co dělat.“

A vám chutná.

Pít ho nemám, kvůli cukru, ale hřeším. Člověk bez chyby není člověk.

Co dělal slavný herec před patnácti lety?

Zatímco v každé jiné situaci je Josef Vinklář báječný, velmi milý vypravěč,

po podobné otázce zvýší hlas a začne se chovat cholericky.

Do KSČ vstoupil už před svými osmnáctinami, vždyť jeho otec byl pro své komunistické přesvědčení šest let v koncentráku! Po invazi vojsk Varšavské smlouvy sice ze strany vystoupil a několik let téměř nedostával práci, ale hrdinství mu dlouho nevydrželo. V lednu 1977 podepsal (podobně jako Werich nebo Höger) v Národním divadle takzvanou Antichartu. „Z prachsprostého strachu,“ řekl o třináct let později pro Reflex.

Víc se ovšem stydí za to, že 28. října 1988 vystoupil na Václavském náměstí – stál tam na tribuně se Štěpánem, ruku si podal s Husákem. Přečetl provolání a potom – zvyšuje při rozhovoru hlas – „jsem nikomu nekynul, vzal jsem si tam kabát a šel do prdele, schválně proti lidem, abych věděl, co si o tom myslí!“

Vinkláře vytočí každý, kdo o něm říká, že točil prorežimní filmy a seriály. „Ano, jednou jsem hrál v neuvěřitelné blbosti, v seriálu z vojenského prostředí Velitel. A to jsem se ráno probouzel rudej, když to večer běželo. Tohle vím! Ale jinak? Jak může někdo říct, že jsem hrál v prorežimních filmech? Byla Sanitka prorežimní? Hříšníci? A takhle můžu pokračovat...“

Zatímco někteří novináři nemožnou výtečnou herci kaňky na jeho životopisu odpustit, jeho přátelé to neřeší. Včetně těch, kteří za minulého režimu trpěli – Vlasty Chramostové nebo Václava Havla. Josef Vinklář si dal přesto závazek: „Pro zbytek mého života platí období ticha. Nahlas už má být jenom práce divadlo, film a televize. O tom strašně složitém světě budu jenom přemýšlet a třeba přijdu na něco, co ještě můžu napravit.“

Klaus přetahování s Paroubkem nebaví

Střety a přetahování s premiérem Jiřím Paroubkem (ČSSD) považuje prezident Václav Klaus za skoro nedůstojné. „Spor, střet, konfrontace za každou cenu, přetahování se a různé věci mě nebaví a myslím, že to nebaví také nikoho z naší veřejnosti,“ uvedl Klaus v diskusním pořadu televize *Prima*. Po nástupu Paroubka do čela vlády se oba politici otevřeně střeli již několikrát – například kvůli zahraniční politice země a pohledu na evropskou integraci. Naposledy se spor mezi Strakovou akademií a Hradem rozhořel kvůli jmenování Davida Ratha ministrem zdravotnictví. Klaus se obával možného střetu zájmů kvůli Rathově působení ve funkci prezidenta České lékařské komory a váhal proto s jeho jmenováním. Klaus uznal, že když on byl premiérem, rovněž se s Václavem Havlem, tehdejší hlavou státu, v mnoha věcech neshodoval. „Byl to ale souboj světonázorový, souboj o ideje, o odlišné vidění světa. Dneska je to trochu jinak, dneska je to konfrontace pro konfrontaci, střet pro střet,“ uvedl Klaus. Domnívá se, že i s Paroubkem má velmi odlišné pohledy a názory na svět. „Spor o těchto odlišnostech se ale nevede vůbec. Na takový spor jsem připraven a jsem ochoten se ho vždycky zúčastnit,“ prohlásil prezident. (kb)

Reorganizace na ministerstvu kultury

Personální audit na ministerstvu kultury nepovede k odchodu zaměstnanců úřadu. Na tiskové konferenci to řekl ministr kultury Vítězslav Jandák. Podle auditorů ministerstvo pracuje asi na 70 %. Nedostatky však ministr nechce řešit odchodem pracovníků, ale reorganizací. K nedostatkům podle něj patří výkonnost některých zaměstnanců a neschopnost dobře propagovat záměry a strategii ministerstva, ale je možné, domnívá se, dalšími pohovory či tréninky se zaměstnanci výkonnost úřadu za několik měsíců zvýšit. Ministr naznačil možnou nápravu současného stavu tím, že se některé odbory převedou pod jiné náměstky. Odejít by podle něj mohli dva až čtyři lidé, vyměnění mohou být někteří vedoucí odborů. Velkým nedostatkem, o kterém Jandák několikrát mluvil, je podle něj rozptýlení i vedoucích pracovníků do několika budov v Praze. Personální audit se na ministerstvu kultury konal již koncem minulého roku, o tomto ale ministr nic neví. Odcházející první náměstek Zdeněk Novák ČTK řekl, že minulý audit měl jiné zadání – byl zaměřen na celý úřad a zjistil, že ministerstvo je personálně poddimenzované. Zatímco by v něm mohlo pracovat 249 lidí, pracuje tam asi o deset lidí méně. „Nevěděli jsme pak, zda je třeba se řídit výsledky tohoto auditu, či nařízením vlády o snižování počtu státních úředníků,“ řekl Novák. (kb)

Vítězslav Jandák je v čele žebříčku popularity českých politiků

Během stovky dnů, které zatím strávil Vítězslav Jandák v křesle ministra kultury, nestačil nástupce Pavla Dostála provést žádné zásadní kroky. Veřejnost však zaujal řadou slibů a návrhů a ocitl se v čele žebříčku popularity českých politiků. Jandák se těší podpoře premiéra Jiřího Paroubka (ČSSD), který o něm hovoří jako o možném členovi příští „vlády talentů“. Jako nestraní získal také nabídku vést jihočeskou kandidátku sociální demokracie pro volby do sněmovny v příštím roce. Některé Jandákovy činy vzbudily i negativní reakce. Například pracovní návrh, aby zlínský filmový festival, který léta vedl, získal příští roky vyšší státní dotaci. Právě k tomuto návrhu se ale ministr později nehlásil. V posledních týdnech se o Jandákovi hovořilo také kvůli divadelní točně v zahradě českokrumlovského zámku. UNESCO i památkáři dlouhodobě požadují její zbourání, ministr se ale začal zasazovat o zachování otáčivého hlediště, byť v subtilnější a rozebíratelné podobě. Ministr se postavil i proti návrhu na zvýšení příplatku ke vstupnému do kina, který by šel na podporu české kinematografie. Místo toho chce Jandák raději najít další zdroje pro financování filmu. Jedním z návrhů, který vzbudil velkou pozornost, byl i vznik speciálního domova důchodců pro umělce. S nápadem přišel ministr koncem září, mohl by prý být v Praze ve Veleslavíně. Už krátce po nástupu do funkce pak Jandák zaujal novým zdrojem financování oprav českých památek – může se jím podle něj stát Norsko, které „vydělává na ropě a chce přispívat na památky“. Již při nástupu do funkce Jandák deklaroval, že se chce věnovat také často problematickému vztahu mezi státem a církvemi. Sešel se kardinálem Miloslavem Vlkem a začátkem října vyhlásil, že nejspíše do dvou měsíců chce zahájit jednání s církvemi. Každá církev by si přitom

měla vybrat pro jednání s vládním týmem pět zástupců, kteří by ji plně reprezentovali. Za Jandákem také zůstaly personální změny, které už krátce po nástupu do funkce provedl na ministerstvu. Nejprve zrušil funkci tiskového mluvčího, místo toho vznikl úsek vnějších vztahů, analýz a komunikace, jenž vede Jandákův dlouholetý spolupracovník Martin Bezouška. Nepotvrdily se sice spekulace o odvolání ředitelky církevního odboru Jany Řepové, kterou kritizuje zejména katolická církev, ministerstvo ale prošlo personálním auditem, podle kterého má odejít až čtvrtina zaměstnanců, což Jandák, ale popírá. (kb)

Změny ve složení vlády premiéra Jiřího Paroubka

Vláda premiéra Jiřího Paroubka byla jmenována letos 25. dubna a od té doby již zaznamenala dvě změny v ministerských křeslech. Odchod z vlády ke konci roku již oznámil také vicepremiér Martin Jahn a ministr zemědělství Petr Zgarba.

Přehled změn ve složení vlády premiéra J. Paroubka:

- 24. 7. zemřel ministr kultury Pavel Dostál (ČSSD); nahradil jej nestraní Vítězslav Jandák, který byl jmenován 17. srpna.
- 12. 10. premiér Paroubek odvolal ministryni zdravotnictví Miladu Emmerovou (oba ČSSD), a to s ohledem na situaci resortu zdravotnictví. Nahradil ji nestraní David Rath, který byl jmenován 4. listopadu. Ministerstvo dočasně vedl místopředseda vlády Zdeněk Škromach (ČSSD).
- 17. 10. vicepremiér pro ekonomiku Martin Jahn (nestraní, do vlády nominován ČSSD) oznámil, že odchází z politiky a na konci roku opustí vládu.
- 10. 11. ministr zemědělství Petr Zgarba (ČSSD) oznámil, že 16. listopadu odstoupí z funkce; nahradí ho poslanec ČSSD Jan Mládek. (kb)

ČSSD hodlá zákony ve prospěch země schvalovat i s komunisty

Vláda v čele se sociálními demokraty podle očekávání nesouhlasí s návrhem novely trestního zákona, která má výslovně zakázat propagaci komunismu. Premiér Jiří Paroubek už dříve návrh označil za „politicky stupidní“. Poličů. O nesouhlasném stanovisku vlády novináře informovala mluvčí kabinetu Lucie Orgoníková. Senát přijal návrh novely, která má výslovně zakázat propagaci komunismu a nacismu pod trestem až osmi let vězení, hlavně hlasy pravicových senátorů. Novela by podle autorů přinejmenším přinutila komunistické strany ke změně názvů a dokumentů. Zastánci návrhu argumentovali především zločinností komunistické ideologie a nebezpečím návratu komunistů k vládní moci kvůli sblížení ČSSD s KSČM. Podle odpůrců je norma zbytečná a protiústavní, jak v případě obdobné úpravy rozhodl v září 1992 tehdejší federální Ústavní soud. Paroubek uvedl, že ČSSD hodlá zákony ve prospěch země a jejího lidu schvalovat třeba i s komunisty. Předseda KSČM Vojtěch Filip zase oznámil, že komunisté jsou po volbách připraveni podpořit menšinovou vládu ČSSD. Vládní koalici ČSSD a KSČM podle prohlášení svých představitelů nechystají. Návrh novely podle jeho spoluautora Martina Mejstříka (za Cestu změny) směřuje

proti všem extremistickým názorům, které by mohly ohrozit demokratický řád. Není namířen proti existenci KSČM jako strany, ale má ji donutit k přizpůsobení se moderním levicovým proudům. Senátor vidí rozpor současného stavu se zákonem o protiprávnosti komunistického režimu, který komunismus označil za zločinnou ideologii. Přijetí novely podporují signatáři petice, pod níž se podle internetových stránek www.zrusmekomunisty.cz shromáždilo již 56 500 podpisů. Už podle platného trestního zákona za propagaci hnutí, která směřují k potlačení práv a svobod člověka, hrozí jeden rok až pět let vězení. V případě členů organizované skupiny je trest tři až osm let vězení. Soudy ani policie ale možnosti postihovat levicový extremismus dosud příliš nevyužívaly. (ČTK)

Renáta Vesecká nejvyšší státní zástupkyní

Vláda definitivně jmenovala Renátu Veseckou nejvyšší státní zástupkyní. Dosud byla Vesecká touto funkcí jen pověřena po odchodu Marie Benešové, kterou kabinet odvolal po četných sporech s ministrem spravedlnosti Pavlem Němcem (US-DEU). Bývalá šéfka krajského zastupitelství v Hradci Králové předložila ministrům koncepci práce své i ostatních žalobců, na základě které jí kabinet definitivně potvrdil v čele Nejvyššího státního zastupitelství. K hlavním úkolům patří podle Vesecké zlepšení práce státních zástupců při konkurzních řízeních. Navrhuje rovněž vytvoření specialistů na zločiny minulosti, a to nejen z období komunismu, ale také na případy týkající se druhé světové války a následného odsunu Němců z Československa. Za jednu z priorit považuje boj s korupcí. Řešení vidí ve spolupráci s ministerstvem spravedlnosti a policií na přijímání legislativních protikorupčních opatření. Vesecká se nebrání ani diskusi o zavedení takzvané řízené provokace, tedy testování úředníků nastrčenými úplatkáři. Změny čekají i samotné Nejvyšší státní zastupitelství. Vesecká chce nařídit audit činnosti jeho jednotlivých odborů. Pětačtyřicetiletou Veseckou předcházela pověst schopné krajské žalobkyně, která řešila nejzávažnější trestní kauzy. (kb)

Vláda pro příští rok počítá s částkou, za niž by vykoupila od majitelů vepřín v Letech u Písku

Vláda v návrhu státního rozpočtu pro příští rok počítá s částkou, za kterou by vykoupila od majitelů vepřín v Letech u Písku. Premiér Jiří Paroubek (ČSSD) to sdělil *Lidovým novinám (LN)*. Velkovýkrma stojí na místě, kde byl za druhé světové války nacistický internační tábor pro Romy. Její zrušení či přemístění požadují již roky představitelé některých romských organizací. Na místě vepřína by měl být vybudován památník, který by připomínal památku více než 300 Romů, kteří v Letech zemřeli za druhé světové války. Dalších asi 800 vězňů bylo převezeno do koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau, kde byla většina z nich zavražděna plynem. Tábor v Letech zřídily v roce 1940 české protektorátní úřady. Problém s vepřínem v Letech se v Česku řeší od konce 90. let. Letos na jaře se jím zabýval i Evropský parlament, který českou vládu dokonce rezolucí vyzval, aby vepřín zrušila. Paroubek pak prohlásil, že to je jednou z priorit kabinetu. (kb)

Když jde o houby s octem

Členové české koaliční vlády za sociální demokracii a představitelé pravicové opozice z Občanské demokratické strany jen velmi obtížně hledají společnou řeč. K jednomu z mála podobných okamžiků souznění došlo počátkem října v rámci interpelací v parlamentu. Místopředseda ODS Ivan Langer a proslulý euroskeptik zde ostře napadl požadavek Evropské unie, aby Česká republika zaplatila asi 1,5 miliardy Kč (tj. 50 miliónů €) za to, že v době vstupu do Evropské unie měla nadnormativní zásoby tabáku, loupané kukuřice, ovocných šťáv, česneku a zejména na skládaných žampionů. Ministerský předseda Jiří Paroubek nejenom souhlasil se svým politickým oponentem, že podobný požadavek je nesmysl, protože ve skutečnosti o žádné nadlimitní zásoby nešlo, ale s Ivanem Langrem se shodl i na tom, že celá záležitost působí absurdně, hloupě a stupidně a Evropská unie působí trochu divně, když se reprezentanti jejich členských zemí musí scházet kvůli žampionům v octě. (MaFr)

České ministerstvo financí chce jít příkladem

Český sociálnědemokratický ministr financí Bohuslav Sobotka od svých ministerských kolegů vyžaduje stále úspory na jejich úřadech a nyní se rozhodl jít sám se svým ministerstvem příkladem, aby se nemohlo říct, že patří k lidem, kteří kážou vodu, zatímco pijí víno. Na základě nedávno provedeného organizačního, procesního a informačního auditu připravilo ministerstvo sérii opatření, která má v období 2006-2010 přinést úspory v celkové hodnotě přes 615 miliónů Kč. Již během příštího roku by měla začít nová struktura úřadu, která má nejen ušetřit mzdové i provozní náklady, ale zároveň zlepšit efektivitu úřadování ministerstva. Už do konce tohoto roku ministerstvo zruší celkem 206 pracovních míst a v průběhu roku příštího by mělo odejít ještě dalších 37 osob. Jak ovšem ministr Sobotka zdůraznil, nejedná se většinou o lidi, kteří by odváděli nekvalitní práci, a proto se s odborovou organizací dohodl na vyplácení zvýšeného odstupného v závislosti na době, kterou odcházející pracovníci působili na ministerstvu. Celkem se má počet osob zaměstnaných na ministerstvu snížit ze stávajících 1 473 na 1 079 lidí. Jistě teď bude zajímavé sledovat, jestli se ostatní ministerstva a další centrální úřady Sobotkovým opatřením inspirují i zda jeho příklad nepronikne až za hranice České republiky. Nelze však vyloučit, že zeštíhlování a zefektivňování práce ministerstev a dalších institucí nakonec neproběhne dávno známým způsobem, při kterém se vlk nažere a koza zůstane celá. V jeho rámci se prostě zruší některé, pro chod pracoviště obvykle nezbytné úseky (například právní oddělení, autoprovoz nebo úklid) a na danou činnost se pak najmou soukromé firmy. V závěrečném hodnocení se pak nesplní z požadovaných parametrů pouze ten jediný – celková míra úspor. (MaFr)

Češi odmítají rovnou daň

Nejdůležitější česká opoziční síla Občanská demokratická strana jako své hlavní heslo do volební kampaně zvolila požadavek zavedení tzv. rovné daně ve výši 15 % bez ohledu na výši příjmu. V poslední době však její nadšení pro tento model, který byl zaveden pravicovou vládou na

Slovensku, poněkud ochabuje. Přispěly k tomu bezpochyby výsledky voleb v Německu a Polsku, které rozhodně nevyzněly ve prospěch zavedení rovné daně. Výzkum agentury CVVM (Centrum pro výzkum veřejného mínění) navíc ukázaly, že představa rovné daně příliš neimponuje ani českým občanům. Plných 67 % dotázaných totiž uvedlo, že podporují progresivní zdanění, a jen 24 % uvedlo, že sympatizují se stejnou sazbou daně pro všechny příjmové kategorie. Čtvrtina respondentů se dokonce domnívá, že by se zdanění příjmů mohlo zvýšit. V hodnocení výzkumu agentura uvedla, že občané si bez ohledu na své politické preference plně uvědomují, že jakékoliv snížení daní se okamžitě projeví na rozsahu státem nabízených a dosud částečně či plně hrazených veřejných služeb. I proto se objevily signály, že občanští demokraté hodlají více preferovat při svých předvolebních vystoupeních podporu rodin nebo zavedení opatření, která by zamezila zneužívání sociálních dávek. Enfant terrible Občanské demokratické strany, její bývalý místopředseda a v současnosti poradce prezidenta Václava Klause Miroslav Macek dokonce v deníku *Mladá fronta Dnes* naznačil, že pravicová opozice má šanci na vítězství jen v případě, že předvolební kampaň založí na levicové, ba socialistické rétorice, protože jedině na tu prý většina českých voličů slyší. Nezminil se však, v jakém poměru by pak byla skutečná vládní politika Občanské demokratické strany k předvolebním slibům. I když Macek v současnosti nezastává v Občanské demokratické straně žádnou vedoucí pozici, jeho příspěvek naznačuje určitou nejistotu přinejmenším části občanských demokratů ohledně směru vedení kampaně. Těžko lze asi předpokládat, že by se nakonec snažila svoji rétoriku přizpůsobit levicovým názorům, i když se bude asi snažit využít určitých populistických hesel. Spíše se však její kampaň zaměří na kritiku osob protikandidátů a na mobilizaci proti možnému vítězství sociálních demokratů podporovaných komunisty. Mnozí analytici čekají i větší zapojení prezidenta Klause do předvolebního boje. Programové zásady asi budou podávány spíše vágně, s odkazem na možné úpravy v závislosti na výsledcích voleb a na stavu hospodářství v okamžiku převzetí moci. (MaFr)

V České republice klesly daně

V českém parlamentu se jen málokdy podaří schválit nějakou předlohu jednomyslně, 1. listopadu se to však povedlo. Sněmovna jednohlasně schválila vládní návrh na snížení daní, který pomůže především osobám s průměrnými a podprůměrnými příjmy. Celkově však daně klesnou asi 90 % poplatníků. U prvního daňového pásma klesla sazba daně z 15 na 12 % a zároveň se toto pásmo poněkud rozšířilo. Místo dosavadní hranice horního ročního příjmu 109 200 Kč (asi 3 650 €) první pásmo platí až do ročního příjmu 121 200 (4 050 €). V některých případech tak občané ušetří ročně na daních skoro 5 000 Kč (170 €), což u málo vydělávajících lidí představuje nezanedbatelnou sumu, v daném případě skoro polovinu jejich měsíčního příjmu. V druhém pásmu pak daňová sazba klesla z 20 na 19 %. Zároveň se výrazně zvýšily paušály na výdaje pro živnostníky a další samostatně výdělečně činné osoby. Součástí nově přijaté předlohy jsou i některá zvýhodnění pro podniky, které budou dary podporovat veřejné výzkumné instituce nebo vysoké školy a některá další opa-

tření. Předlohu původně nechtěli podpořit opoziční občanští demokraté, kteří požadovali snížení daně i pro občany s vysokými příjmy a zrušení některých daní a snažili se při projednávání prosazovat svůj koncept rovné patnáctiprocentní daně. Dostali se však tím do jakési pasti, protože jejich postoj byl vnímán jako překážka snížení daní, což se okamžitě projevilo na oslabení pozice občanských demokratů v předvolebních průzkumech. Přijatá předloha ovšem občanské demokratické straně značně komplikuje pozici v předvolebním boji, do kterého chtěla tato opoziční vstoupit především s požadavkem se snížením daní. Nyní však mají její představitelé problém nabídnout alternativu, která by byla pro většinu voličů výrazně výhodnější než současná úprava a zároveň by v sobě nenesla hrozbu masivního propadu příjmů státní pokladny. I proto nyní občanští demokraté uvažují o akcentování jiných témat, především podpory rodiny a začínají spekulace o zavedení rovné sociální dávky. (MaFr)

Česká vláda sice souhlasila s možností korespondenčního hlasování ve volbách, ale...

Vláda souhlasila s možností korespondenčního hlasování při volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu. Ministři schválili novelu příslušného volebního zákona, bohužel s touto předlohou nesouhlasili poslanci. Tak zůstává nezměněna skutečnost, že lidé musí hlasovat pouze osobně ve volební místnosti či mimo svůj volební okrsek s voličským průkazem. Ministerstvo vnitra, které je autorem návrhu, reagovalo zejména na opakované požadavky Senátu a českých občanů žijících v zahraničí. Již nyní mohou čeští krajané volit poslance na velvyslanectví, kvůli senátním volbám ale musejí jezdit do České republiky. Korespondenčního hlasování by byli mohli využít voliči žijící v zahraničí i ti, kteří sice v Česku bydlí, ale v době voleb se zdržují mimo svůj domov. V případě dlouhodobého pobytu mimo místo trvalého pobytu ale bude dál existovat možnost zápisu do zvláštního seznamu voličů vedeného místními úřady. (bk)

Spekulace s pozemky otřásl Pozemkovým fondem i ministerstvem zemědělství

Miliardové zisky spekulantů umožnil Pozemkový fond, když dovolil některým držitelům restitučních nároků mimo veřejnou nabídku a za úřední ceny zemědělské půdy získat nesmírně lukrativní pozemky v okolí Prahy, v horských střediscích nebo u průmyslové zóny. Celá transakce stála nakonec posty jak naprosté většiny členů vedení státního Pozemkového fondu, tak i sociálnědemokratického ministra zemědělství, který sice pro příslušné opatření nehlasoval, ale neučinil nic, čím by zabránil v jeho realizaci. Opoziční Občanská demokratická strana veškerou vinu svalovala právě na Zgarbu a argumentovala i tím, že jeden ze spekulantů je jeho známý. Ukázalo se však, že pro opatření umožňující pochybné spekulace hlasovali i její představitelé v Pozemkovém fondu, jako třeba poslanec a místopředseda sněmovního rozpočtového výboru Martin Kouček. I ten byl nakonec donucen vzdát se kandidatury do sněmovny pro volby v příštím roce a ohlásil svůj odchod z vrcholné politiky. Ze sociálnědemokratických představitelů Pozemkového fondu byl ze svého postu odvolán

například dříve velmi vlivný poslanec František Brožík, o kterém se jednu dobu hovořilo jako o možném šéfovi Nejvyššího kontrolního úřadu. Ministr Zgarba měl v celém sporu nejdříve plnou podporu premiéra Jiřího Paroubka, jeho pozici však definitivně podlomila další aféra spojená s prodejem státního podílu ve společnosti Setuza společnosti Český olej ovládané podnikatelem Františkem Pitrem. Jeho nástupcem se stal sociálnědemokratický poslanec a hlavní poradce premiéra Paroubka pro oblast ekonomiky Jan Mládek, který v dřívějších dobách působil například jako náměstek ministra financí. Zdá se také pravděpodobné, že se Zgarba nestane ani volebním lídrem sociální demokracie v kraji Vysočina, přestože byl na tuto funkci kandidován. Vystřídat by ho mohl ministr vnitra, nestraník František Bublan. (MaFr)

Z korespondence: Veverka Hulí – Václav Klaus

V půlce léta, ještě před rozeznáním CzechTeku, rozčeřil okurkovou sezónu skandál s prezidentovou odpovědí na dopis ultranacionalistů z Národní strany. Pamatujete? Vedení Národní strany předalo prezidentské kanceláři prohlášení, ve kterém se zastalo Klause a jeho euroskeptických názorů. Ředitel prezidentova sekretariátu Ladislav Jakl mu za to prezidentovým jménem poslal vstřícně formulovanou odpověď.

Média označila odpověď Hradu za „děkovný dopis“. Jiří Paroubek prohlásil: „Nedomnívám se, že by bylo vhodné, aby prezidentská kancelář s takovouto militantní ultrapravicovou organizací komunikovala.“ Politolog Rudolf Kučera považoval podle *Lidových novin* poděkování za „bezprecedentní“ a za „něco, co se v normální demokracii vůbec stát nemůže“. Politoložka Vladimíra Dvořáková poděkování „šokovalo“. „Šlo o zdvořilou reakci na slušný dopis. Na slušný dopis bych odpověděl třeba i nějakému marxistickému eurofanatikovi ze sociální demokracie,“ vysvětloval celkem logicky autor dopisu Jakl. Nelže? napadlo mě tehdy. A tak jsem pečlivě prostudoval dopis Národní strany a zplodil parodii.

Na hlavičkový papír vypadající jako papír prezidentské kanceláře (jen lev tu byl s veverkou) jsem velkými písmeny vytiskl: Kancelář veverky Hulí.

A psal: *Vážený pane prezidente, děkuji Vám jménem svým, ale především jménem veverky Hulí za Vaše veškeré veřejně projevené eurorealistické postoje, stanoviska a aktivity, jimiž legitimizujete i méně optimistický pohled na dnešní styl evropské integrace. Já i veverka Hulí zásadně odmítáme veškeré útoky, které byly v souvislosti s Vaším eurorealismem na Vás médii i politiky vedeny, a vyjadřujeme Vám tímto veškerou podporu. Veverka Hulí se obává nejen zavedení nesmyslné byrokracie kolem euronorem na lískové oříšky, ale i masivní imigrace šedých veverek z členských zemí EU, především Velké Británie. Tito imigranti potenciálně mohou rozvrátit kulturu rezavých veverek a ve svém důsledku může jejich imigrační vlna vést i k úplnému zániku ryze českých veverek. Proto Vám, vážený pane prezidente, veverka Hulí i já jakožto její mluvčí z celého srdce děkujeme za statečnost, se kterou dnes nepopulární eurorealismus veřejně prezentujete.*

V hluboké úctě

PhDr. Jiří X. Doležal,
tiskový mluvčí veverky Hulí

Dopis jsem odeslal doporučeně na Hrad a jal se čekat, zda pan Jakl mluvil pravdu. Protože – když je ochoten odpovídat nejen Národní straně, ale i marxistům, co mu slušně napíšu, měl by pochopitelně odpovědět i lesní zvěři. To je přece jasný logický vývod.

Po pravdě řečeno, předpokládal jsem, že dopis okamžitě poletí do koše. A těšil se, jak po pár měsících s gusem napíšu o tom, že „prezident diskriminuje veverky“. Ve čtvrté devětatřicátého září jsem však ve své poštovní schránce našel úřední obálku Kanceláře prezidenta republiky (sekretariát prezidenta) s číslem jednacím KPR 8186/2005, adresovaný do Kanceláře veverky Hulí k rukám tiskového mluvčího (máme s veverkou stejnou poštovní adresu). Vytáhl jsem list papíru se znakem hlavy státa a četl to, co si můžete přečíst i Vy.

Vážený pane mluvčí,

děkuji Vám za milá slova, která adresujete panu prezidentu Václavu Klausovi za jeho postoje ve všech evropské integrace. Pan prezident je rád, že nejen mnoho občanů, ale dokonce i veverka podporuje jeho názor, že integrace a co největší vzájemná otevřenost evropských zemí je velmi pozitivním procesem, zatímco evropský centralismus, dirigismus a demokratický deficit jsou tou méně pozitivní stránkou současné politiky EU.

Musím Vás ale ujistit, že co se týče imigrace šedých veverek a imigrace vůbec pan prezident Vaše obavy asi sdílet nebude. Pan prezident považuje volný pohyb osob i veverek za významnou pozitivní hodnotu integračních procesů a nikdy se proti němu nevysslovil. Pouze kritizoval ideologii multikulturalismu, podle které má být takový migrační pohyb podněcován neuváženou sociální politikou, kolektivistickým pohledem na imigraci a především podle které má přistěhovaleckým kulturním komunitám automaticky náležet nárok na ochranu před dominancí domácí kultury a civilizační tradice.

Nicméně Vám za Váš projevovaný názor i za podporu pana prezidenta děkuji a zdravím i veverku Hulí. Jen mi při pohledu na obrázek v záhlaví Vašeho dopisu vrtá hlavou, co že to hulí ta veverka Hulí?

S pozdravem

Ladislav Jakl
ředitel Sekretariátu prezidenta republiky

Prozkoumal jsem papír i podpis pana Jakla – vše bylo pravé. A začal psát poděkování:

Vážený pane řediteli!

Veverka Hulí srdečně děkuje Vám i panu prezidentovi za mimořádně milou odpověď. Měla z ní takovou radost, že ještě několik dnů nebude schopna nadiktovat nic souvislého, proto prosím přijměte poděkování pouze ode mne. Prosím, neberte postoj Hulí k šedým veverkám jako projev xenofobie nebo intolerance. Plně chápu, že pan prezident ani Vy sám nesdílíte obavy Hulí z šedých veverek, neboť jste mnohem větší. Hulí, jako ostatní české veverky, je však proti šedé veverce sotva poloviční, a tak se bojí, že ji šedé veverky vytlačí z trhu s lískovými oříšky, případně že jí je všechny sežerou. Na Vaši otázku z konce dopisu musím s jistým uzarděním přiznat, že Hulí pěstuje a hulí marihuanu. Mé nesmělé připomínky, že jde o nezdravou neřest, veverka nebere v úvahu. V diskusi vždy chce, abych naopak ocenil, že jen hulí a nechlastá, což je mnohem nebezpečnější a činí tak v této zemi všichni. Vzhledem k tomu, že argument je naprosto racionální, nemám na něj odpověď a musím veverce zálibu tolerovat.

V hluboké úctě

mluvčí mimořádně poctěné Hulí.

Elegance, nelpění na křečovité vážnosti a rádobydůstojnosti, to v české politické kultuře chybí jako sůl. Když hlava státu odepíše skrze svého tajemníka veverce, ukazuje, že alespoň jeden český politik u nás tento obvykle chybějící odstup, sebeironii a nadhled nad vlastní důležitostí neztratil.

Jiří X. Doležal, *Reflex* 40/05

František Dohnal: Nebýt listopadu, žil jsem dávno v emigraci

(rozhovor s ing. Františkem Dohnalem, bývalým starostou města Jihlavy, hejtmanem kraje Vysočina a nyní prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu ČR)

Vzpomenete si ještě na 17. listopad, který po dlouhých desítkách let dal lidem opět svobodu, kde vás zastihl a co jste tehdy dělal?

Ale jistě, den předtím jsme spolu s mými tehdejšími spolupracovníky byli na odborném semináři v Karlových Varech a večer jsme se dlouho do noci bavili o politické situaci. Tedy spíše jsme se o ní hádali, abych byl přesný. V pátek jsme se vraceli přes Prahu, kde se scházela demonstrace na Karlově a chtěli jsme se jí zúčastnit. Nebýt jednoho z kolegů, který spěchal zpátky do Jihlavy, skončili jsme zřejmě až na Národní třídě.

Nejsilnější silou bylo po sametové revoluci Občanské fórum, ze kterého vzešlo spousta politiků té doby. Vaše jméno ale nebylo širší veřejnosti příliš známé, neboť jste byl členem Československé strany socialistické. Znáмым jste se stal až po svobodných komunálních volbách v roce 1990, kdy jste byl zvolen do jihlavského zastupitelstva. Jak jste „politicky“ vyplnil ten rok do voleb?

Já jsem v lednu 1990 odešel ze zaměstnání a hodně času mi zabralo budování firmy, takže jsem se moc aktivně politického dění neúčastnil. A řekl bych, že jsem nebyl nijak známý do doby, kdy jsem se stal starostou.

Zůstali vám z té doby nějakí přátelé? Jak známo, OF se politicky po pár letech rozdělilo na Občanské hnutí a ODS, mnozí lidé po pár letech doslova zmizeli z veřejného života.

Přátelé jsem nacházel jinak než v politických aktivitách. Na druhé straně jsem zase některé přátele ztratil.

Od listopadu 1990 jste pracoval jako člen zastupitelstva a člen rady města. Váš čas ale „přišel“ až v září 1991, kdy byla odvolána starostka Brodská a vy byl ve svých pouhých jedenácti letech zvolen starostou. To jste se stal jedním z nejmladších starostů v republice...

Úplně nejmladší jsem nebyl. Pokud vezmu jen velká města, tehdejší primátor Ústí nad Labem Lukáš Mašín byl mladší o dva roky a Pavel Vyvíjal ve Frýdku-Místku, myslím, o tři nebo čtyři. To už je dnes téměř nepředstavitelné. Nicméně když jsem odcházel po

Ing. František Dohnal (uprostřed), kdy jako hejtman hostil v kraji Vysočina tehdejšího prezidenta ČR Václava Havla (vlevo) a Ramiro Cibriana, člena delegace Evropské komise v ČR (2002)

sedmi letech z radnice, byl jsem stále druhý nejmladší a zároveň druhý služebně nejstarší. Nejmladší byl tehdy Petr Bendl v Kladně a delší dobu ve funkci už byl jen Zdeněk Pohl v Havířově. To hodně vypovídá o tehdejší hektické době.

Pokud vím, byl jste hodně přemlouván, abyste tuto funkci vůbec vzal...

To tedy ano. Měl jsem svoji práci a zodpovědnost za spolupracovníky. Tím, kdo mne tehdy přesvědčil, byl Petr Kubíček, další z významných postav na jihlavské politické scéně. Když jsem nakonec s kandidaturou na starostu souhlasil, naivně jsem se domníval, že to bude jen na pár měsíců, než se najde nějaký vhodnější kandidát. Taky jsem si bláhově myslel, že půjde nějak časově sladit práci v mé firmě a na radnici. Vidíte sám, jak to dopadlo.

Starostoval jste až do roku 1998. Dá se nějak srovnat řízení města v prvních letech po revoluci a v těch pozdějších?

Ta první léta byla neopakovatelná, dělo se tolik věcí a my jsme na ně museli reagovat a mnohdy je předvídat nebo předpokládat. Mnohdy se rozhodovalo intuicí. Nebyl čas na důkladné analýzy a případná politická jednání. Mnohdy šlo o dny a myslím si, že si to většina z nás neuvědomovala. Uvedu příklad. Český parlament přijímal zákon o státních podnicích a jejich privatizaci. Pokud budou privatizovány státem, skončí peníze bůhvíckde. Pokud zrušíme státní podnik (jehož jsme zřizovateli), všechen majetek bude pře-

Ing. František Dohnal

Narozen:

28. dubna 1960 v Dačicích

Vzdělání:

1979-1984 Elektrotechnická fakulta Českého vysokého učení technického v Praze, obor radioelektronika

1986-1988 Postgraduální studium na elektrotechnické fakultě ČVUT Praha, obor automatizované systémy řízení

Zaměstnání:

1984-1990 Okresní ústav národního zdraví (OÚNZ) Jihlava, vedoucí oddělení výpočetní techniky, do 1990

1990-1991 majitel firmy TESOFIT Jihlava - vývoj speciálního software pro zdravotnická zařízení

1991-1998 starosta města Jihlavy

1999-2000 výkonný místopředseda Svazu měst a obcí ČR pro mezinárodní vztahy

2000-2001 nezávislý konzultant

od 20. 12. 2000 hejtman Jihlavského kraje (od 31. 5. 2001 kraje Vysočina)

od 7. 12. 2004 první náměstek hejtmána pro oblast majetku, financí a informatiky

od 4. 11. 2005 prezident Nejvyššího kontrolního úřadu České republiky

Politické a odborné aktivity:

1993-1998 vedoucí české delegace v CLRAE

1993-1999 předseda Svazu měst a obcí ČR

1994-1999 člen politického výboru CEMR

od roku 1996 předseda správní rady Vzdělávacího centra pro veřejnou správu, o. p. s.

od roku 2001 viceprezident komory regionálních orgánů CLRAE

od roku 2004 člen Výboru regionů EU

Rodina:

ženatý

dvě dcery a dva synové

veden na město. Můžeme privatizovat úplně stejným mechanismem, výnos privatizace nezmezí ve státním účtu, ale na účtu radnice, která ho následně upotřebí zde.

I díky svým dalším funkcím (předseda Svazu města a obcí, působení v Radě Evropy aj.) jste se setkal se spoustou významných lidí ze všech sfér života, ať už našich nebo zahraničních. Utkvěl vám někdo v paměti více než jiní?

Takových byla řada, ale někteří byli pro mne opravdu výjimeční. Pamatuji se na první setkání s bývalým francouzským prezidentem Mitterandem, rakouským prezidentem Klestillem. Výjimečné bylo rozhodně setkání s nynějším zemským hejtmanem Dolního Rakouska dr. Prollem. První setkání s prezidentem Havlem, tehdejším premiérem Klausem a dalšími.

Vratme se ale opět na jihlavskou radnici. Na co jste během svého starostování hrdý a co si myslíte, že se vám nepovedlo?

Za úspěch považuji nastavení mechanismů rozhodování a způsob projednávání problémů. Často jsem byl kritizován za autoritativní způsob vedení zastupitelstva, ale jsem si jist, že to byl od kritiků jenom výraz nepřipravenosti a neschopnosti argumentovat. Jsem hrdý na to, že se v dobách mého vedení podařilo schválit vykoupení pozemků okolo dálnice a následné věnování významnému investorovi. Kvůli tomu jsem byl kritizován hodně ostře, protože kritici neviděli strategický význam takového kroku. Pravda, stálo to tehdy město několik desítek miliónů korun. Tehdejší největší kritik pak po několika letech, už v jiné funkci, hrdě stříhal pásku při otevření závodu dnes nejvýznamnějšího zaměstnavatele na Vysočině. Dnes město vykupuje například zimní stadion za téměř dvojnásobnou částku a já jako občan nevidím žádný strategický cíl nebo význam takového kroku, protože město mohlo celý areál získat zdarma. Tak to se mi nepovedlo – naučit své následovníky uvažovat s vizí na několik let dopředu.

Před komunálními volbami v roce 1998 se v Jihlavě zformovala skupina podnikatelů, která se rozhodla dosadit na radnici své lidi. Způsob, který zvolila, byl nevidaný. Financovala noviny Jihlavské pohledy, které se zaměřily na očerňování vás a lidí s vámi spojených. Z Rotary klubu, kterým jste byl členem, udělala hnízdo darebáků, kteří chtějí ovládnout město. Jak vzpomínáte na tuto kapitolu svého života?

Těch novin i pokusů bylo víc a nebylo to období pro mne nijak pěkné. Nejhorší byl pocit bezmoci, že se nemůžete nijak efektivně bránit. Druhá věc, která mne tehdy překvapila, že se najde dost lidí, kteří jsou za peníze nebo jinou výhodu ochotni udělat svinstvo. Vedle toho ale v tehdejší kampani vystupovala i řada dalších, kteří byli prostě zneužití. Pro mne to bylo velké životní poučení.

Satisfakci vám může být zjištění, že někteří z těchto podnikatelů již byli odsouzeni, jiní se soudnímu řízení vyhýbají...

Žádnou satisfakci necítím, ani po ní netoužím. Nikdo za tuto kampaň potrestán nebyl, navíc si podle mne větší odsouzení zaslouží ti, kteří vědomě špinavou práci dělali a dělali ji docela aktivně. Někteří z nich dodnes ve sdělovacích prostředcích nebo místní politice působí, většinou s hesly o morálce. Ale to není přeci v lidských dějinách nic nového.

V dalších volbách jste již nekandidoval a pracoval jste po dva roky jako výkonný místopředseda Svazu měst a obcí ČR pro mezinárodní vztahy, poté jako nezávislý konzultant. Byly to pro vás roky oddechu a hledání dalšího uplatnění?

Byla to doba, kdy jsem po osmi letech byl zase svým pánem. Profesně to bylo nesmírně pestré a velmi mne to bavilo. Ale bylo mi také jasné, že to nebudu dělat dlouhodobě. Začal jsem zvolna směřovat do Bruselu.

Poté, co jste ukončil členství v ČSS, „otevřel“ se vám prostor opět na Vysočině vznikem krajů. Oslovila vás Čtyřkoalice a vy jste se stal jejím lídrem do krajských voleb. V nich jste uspěli a vy jste stal historicky prvním hejtmanem na Vysočině. Dají se srovnat funkce starosty a hejtmana? Jenom přibližně, ale zkušenost z radnice byla při budování kraje k nezaplacení. Myslím, že kolegové hejtmani, kteří tuto zkušenost neměli, na tom byli o mnoho hůř. Já jsem měl za sebou i spousty práce při přípravě celého systému krajského uspořádání a vizi, jak by měla Vysočina vypadat. To byla pro mne obrovská výhoda.

Co bylo obtížnější? Uřídit město, nebo kraj?

Kraj, ale zato to byla práce, kdy vznikalo něco úplně nového. Město a jeho radnice existovaly dlouhá léta.

Ve volených funkcích jste do jisté míry závislý na spolupracovnících, kteří vzejdou z voleb, te-

dy na ty, které si sám nevybíráte. Měl jste na ně štěstí, nebo vám někteří „pili krev“?

Ale takový je přeci život, sám nemůžete ovlivnit úplně všechno. Nevybíráte si ani své pokrevní příbuzné a musíte s nimi žít a mnohdy i spolu s nimi rozhodovat o důležitých rodinných záležitostech.

Můžete opět říci, co si myslíte, že se vám ve funkci hejtmána povedlo a na co hrdý nejste?

To je stejné jako kdysi na radnici. Snad jsem se jenom ještě více snažil zdůrazňovat filozofii práce. Tedy aby si každý z mých spolupracovníků kladl otázku, proč tu práci dělá a proč to dělá právě takto. Považuji totiž pocit z dobře udělané práce za mnohem důležitější než například finanční odměnu.

V průběhu let se o vás mnohdy hovořilo jako o kandidátovi na ministra, největším „problémem“ ale byla vaše nezávislost a nečlenství v žádné straně. Až nyní, kdy jste členem KDU-ČSL, se vám otevřely dveře k dalším funkcím, které bývají dosazovány dle stranického klíče. Není ale paradoxně zrovna Nejvyšší kontrolní úřad úřadem, kde by nezávislost byla na místě?

To je jenom dojem, který vyvolávají sdělovací prostředky. Ve skutečnosti bych jako nečlen žádné politické strany byl ve výhodě. A nezávislost je jasně definovaná zákonem, stranický klíč neplatí. Neplatil ani u mne při volbě ve sněmovně, to se dá lehce dovodit.

Jaké to bude nastupovat po zesnulém Lubomíru Voleníkovi, který byl uznáván napříč politickým spektrem?

Ted' se mi nastupuje nelehce. Jestli to zvládnou, to se zeptejte po několika letech.

Myslíte si, že si dokážete obdobnou pozici jakou měl Voleník také vybudovat? Vždyť v případě potřeby budete muset jít i proti svým stranickým kolegům, kteří povedou některý resort...

Ale s tím nemám vůbec žádný problém. Výsledky kontroly musí být zcela jasné, padni komu padni. Můj bývalý stranický šéf Miroslav Kalousek mi to kladl na srdce, když mne přesvědčoval, abych kandidaturu přijal.

Domníváte se, že disponujete vlastnostmi, které asi k této funkci patří? Třeba přísnost, nekompromisnost?

Myslím, že ano. Jsem narozen ve znamení býka a k tomuto znamení tvrdohlavost a zarputilost patří.

Berete tuto funkci jako výzvu, nebo jako možnost po dlouhých letech opustit samosprávné funkce?

Ze samosprávy se mi odchází těžce, tu práci jsem měl moc rád. Pozice prezidenta NKÚ je pro mne ale skutečnou výzvou, která se neodmítá. Jde o jednu z nejvyšších ústavních funkcí v našem státě, ačkoli to tak nemusí například v televizi vypadat. Nejvyšší účetní dvory, což je obvyklý evropský název pro tuto instituci, mají neuvěřitelně vysoký

respekt a kredit u veřejnosti. Je jenom na mě, jestli tomu tak bude i u nás.

Ze šestnácti let jste plných třináct let působil ve vedení města či kraje. Prošel jste řadou dalších funkcí a lze říci, že jste jimi prošel bez škrálou-pů. Skutečně za vámi nezůstávají žádné kostlivci ve skříní, nebo jste, jak některé zlé jazyky tvrdí, příliš chytrý na to, abyste se nechal chytit?

Jdu se podívat do skříně, počkejte chvíli... Už jsem zpátky. Opravdu tam nic není.

V roce 1989 jste pracoval na OÚNZ v Jihlavě jako vedoucí oddělení výpočetní techniky. Zkuste si tipnout, co byste dělal dnes a jakou funkci byste zastával, kdyby do našich životů nezasáhl listopad 1989?

To není moc těžké. Žil bych už dávno v emigraci a velmi pravděpodobně bych se živil svojí původní profesí.

(Petr Klukan, šéfredaktor *Jihlavských listů*, redakčně zkráceno)

Nepodezírejte mne kvůli titulku z vulgárního vyjadřování. Všichni latináři necht' jsou mi svědky, že posse je latinský infinitiv slovesa mōhu, esse je tentýž gramatický tvar slovesa jsem a rem je čtvrtý pád podstatného jména věc. Doslovný překlad: věc může být, volně přeloženo: může se stát. Jako študáci jsme z tohoto objevu měli – k velké neradosti našeho latináře – mocnou legraci a pro větší vážnost tohoto rčení jsme předesílali: „Caesar dixit: posse rem esse“ – tedy Caesar praví: mohlo se stát, mohlo to být. Ten přibásněný Caesar předešel o značně týdnů velkého (či moudrého) soudruha Stalina, který nám umožňoval v druhé polovině dvacátého století přesvědčit kohokoli o jakémkoli nesmyslu, jelikož nikdo nevěděl, zda to není skutečný citát velkého učitele národů a neodvážil se proto odporovat.

Ten nadpisový překlad ovšem dává smysl pouze v nápadité češtině, protože v jiném jazyce uvedená tři slova nic nevyjadřují, nemají ještě jiný význam. Což dokládá humornost mateřštiny lidu z okolí hory Říp. Ovšem podobné hříčky můžeme vykonstruovat i při překladech ze – i do jiných jazyků. Zejména při používání jazyka rakouského, u něhož jste si jistě po příjezdu do Alpské republiky všimli, že má málo společného s řečí německou, jíž jsme se kdysi učili doma ve školních škamnách. Zeptejte se rodilého Prušáka, Bavora či Sasa v restauraci „Wüst Powidltatschkerl?“ a on se na vás bude nechápavě koukat. Museli byste mu položit otázku „Willst du mit Pflanzkonfittur gefülltes Kartoffelgebäck?“, pak by porozuměl. Ale pochopení původní věty od nějakého Piefkeho (Němce) nelze očekávat, stejně jako to nelze očekávat od Windische, Tschusche, Ziegelbéma, Krawota, Schlawinera, Katzelmachera (Itala) či jak ještě jinak láskyplně nazývají cizincemilující Rakušané příslušníky jiných národností, když o nich mluví v jejich nepřítomnosti. Podobně nesrozumitelné se jim zdají Knödl mit Sauce (místo Klösse mit Tunke), Liwanzen mit Topfen und Powidl místo Pfannkuchen mit Quark und Pflaumenmus, Marillenpalatschinken místo mit Aprikosenkonfittur atd. Jak mi prozradila majitelka v mém článku podstatu české restaurace Böhmerwald na Gürtlu blízko Jižního nádraží (a slíbila mi za tuto nenápadnou reklamní poznámku slevu na všechny pokrmy jejich jídelničky), mnozí Němci tento moučník vůbec odmítají, protože odmítají jíst šunku v tom neznámém pokrmu – Palat-schinken. Ty výrazy ve zdejší jídelničkové divočině se jim vůbec zdají jazykovou džunglí. Inu, neovládají rakouštinu! Prý se v Rakousku směšně říká Eierschwammerl místo Pfiifferlinge, Karotten místo Mohrrübe, Einbrenn místo Mehlschwitze, Gugelhupf místo Napfkuchen a antschechern místo betrinken. Anarchie z monarchie! Říká se tu Sessel místo Stuhl, přičemž nám však volný Stuhl zaručuje aspoň posezení na sedacím zařízení místo na stoličce, což je podstatný rozdíl.

Ve Vídni žily před válkou dvě dvousettisícové skupiny přistěhovalců – Češi ze sousedství a Židé z východní Evropy. Z obou jejich jazyků převzali obyvatelé rakouské metropole slova do hovorové vídeňštiny. Tak mi nedávno řekla jedna mladá Vídeňanka: Ich war unlängst von so einem Feschak auf seine Chalupi eingeladen, wo wir auf der Pawlatschen Würschtl mit Kren (místo Frankfurter mit Meerrettich) und Buchtln mi Marmelade verschnabulierten. Po své turistické návštěvě v Izraeli mi zase vyprávěl takový Strizzi (pražský Pepík ve vídeňském vydání), že tam v některých místech žijí sami Rakušané. Na otázku, jak to poznal, odpověděl: podle jejich vídeňštiny. Že prý mu jeho Haberer (přítel), takový nebbich (chudák) – půl Schnorrer (žebrák), půl Ganev (zloděj) – za malý Schmates (spropitné) prozradil, že ho hledal někdo z Mischpoche (rodiny), který si přišel podajgecovat (povyprávět) a už chtěl bez odpovědi na jeho zvonění odejít, když měl ten Masl (štěstí), že mu dal Ejces (radu), kde ho najít. No, odkud mohl tu pravou vídeňštinu tak dobře ovládat, kdyby nebyl sám z Vídne?

Skutečného Vídeňana poznáte podle toho, že každou neznámou ženu osloví „küssdiehand, Gnäfrau Hofrat“, aby se nedopustil urážky, přičemž všichni ti Räte jsou náhradou za někdejší šlechtické tituly a finanční odměny v důchodu za staré monarchie (ale pozor, nepatří k nim Geräte, to je pouze náradí!). Co dále zbylo, jsou neshody, zda se říká der, die nebo das Teller a Knödel či že se nadávka O arschgesicht nenosí jen v kalhotách, ale s malou deviací i v obličejí. Matčin klobouk se nepřekládá doslovně, nýbrž „der Mutter ihr Hut“ – „matky její klobouk“, že se nepřeje k jídlu Guten Appetit nýbrž se spolujedlíkům pouze sděluje, že je doba k jídlu (Mahlzeit), že se v rakouštině rozeznává „der Ojte“ od „die Ojte“, přičemž první je šéf v zaměstnání a druhá je vlastní manželka, což vyjde v praxi nastejno, že v rakouštině zůstala hajzlbába Häuselfrau, kdežto v češtině už je dávno zmodernizována na manipulantku odlehčovacího zařízení, že se české děti rozpočítávají „eniki beniki kliki bé, ábr, fábr, domine“, zatímco jejich rakouští kamarádi říkají „Zehn Polizisten, scheissen in a Kisten, kratzen wieder aus und du bist raus“ – a tak bychom mohli pokračovat dlouhé hodiny až do večera nebo přes noc do rána.

Rakouština je libozvučná a sebevulgárnější slova v ní znějí jako lyrika nebo milé pohlazení. Když mi nevěříte, zajďte si do Izraele a tam na to přijdete sami. Posse rem esse!

Jindřich Lion

Posse rem esse

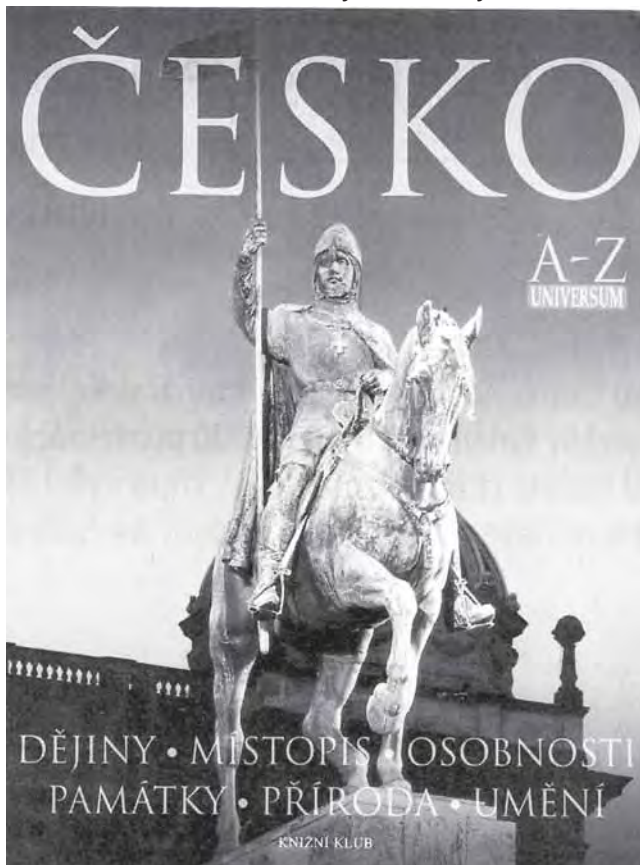
Pravda: Ve Slovenské televizi je stále častěji slyšet čeština

Podíl česky mluvených programů ve veřejnoprávní Slovenské televizi (STV) stále roste. Na prvním programu STV dosáhl již více než 14 % a na druhém téměř 7,5 %. Podle slovenského listu *Pravda* proto Rada STV vedení stanice doporučila, aby se zahraniční pořady častěji vysílaly se slovenským dabingem. Zatímco dva kanály STV vysílají v průměru 10,9 % česky mluvených programů, Česká televize vysílá jen 0,8 % programů ve slovenštině, připomíná list. V hlavním vysílacím čase je prý procentní poměr ještě vyšší. Ačkoli Rada STV již vedení televize doporučila snížit počet programů v češtině, ředitel televize Richard Rybníček podle *Pravdy* uvedl, že mu zákon takovou povinnost neukládá. Televizní rada prý navíc zjistila, že STV nejenom nakupuje česky mluvené programy, ale dokonce si na vlastní náklady objednává dabing v češtině. Podle *Pravdy* si stanice již v ČR zamluvila český dabing pro některé díly jednoho z amerických seriálů. „Je to levnější než na Slovensku,“ tvrdil údajně Rybníček televizní radě. Zatímco komerční stanice mají v licenčních podmínkách stanovenou maximální hranici 20 % pro češtinu, veřejnoprávní televize žádný limit nemá, připomíná deník.

(Milena Štráfěldová, 2005 *Český rozhlas 7 – Radio Praha*)

Nová encyklopedie České republiky

V nakladatelství Knižní klub vyšla encyklopedie s názvem *Česko*. Publikace obsahuje na více než pěti stech stranách osm tisíc hesel, zahrnujících především tři a půl tisíce významných českých nebo s českými zeměmi spjatých osobností. Další hesla jsou pak věnována českým městům a obcím a také důležitým historickým událostem.

Na zpracování encyklopedie se podílel rozsáhlý tým odborníků. Práce hlavních redaktorů Jany Jůzlové, Antonína Kočího a Nadi Špetlákové obsahuje nejnovější poznatky – důkazem toho je i název encyklopedie. (Název „Česko“ byl ještě před nedávnem bouřlivě diskutovaným a ne jednoznačně přijímaným označením pro celé území České republiky).

(mk)

Česká hlava 2005

V soutěži Česká hlava, která si klade za cíl podporovat vědeckou a technickou inteligenci, popularizovat vědu a zvýšit společenskou prestiž českých odborníků, byly uděleny jednotlivé ceny. V letošním roce byla vůbec poprvé udělena Národní cena vlády ČR a získal ji tvůrce elektronového mikroskopu Armin Delong. Tento světově uznávaný odborník vyvinul a připravil první přístroj do výroby v roce 1949 (v té době to kromě Československa dokázaly pouze USA, Německo, Velká Británie a Nizozemsko). Cena Invence za objev nebo mimořádný počín byla udělena Blance Říhové z Makrobiologického ústavu Akademie věd ČR a Karlu Ulbrichovi z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR. Oba tyto pracovníci vyvinuli novou generaci protinádorových léčiv. Za nejvýraznější inovaci výrobku nebo technologie udělila porota cenu společnosti Evector, s. r. o., za její lehký jednomotorový letoun VUT 100 Cobra.

Stroj VUT 100 Cobra

Z vědců, kteří byli úspěšní v zahraničí, byl oceněn chemik Josef Michl. Opakovaně byl nominován na Nobelovu cenu. Oceněny byly především jeho pokusy o sestavení elektronických komponentů z organických molekul. Studentskou cenu Doctorandus získala Denisa Bordag za výzkum získávání jazykových schopností u lidí, jejich používání a vliv těchto procesů na lidský mozek. Vít Bubák, student Fakulty sociálních věd UK, byl oceněn za svůj výzkum při sledování chování cen akcií na českém kapitálovém trhu. Cena Naděje byla udělena gymnazistovi Janu Švábovi, který vytvořil zařízení využívající světelného paprsku pro propojování vzdálených počítačových sítí. Redaktorka *Mladé fronty Dnes* Eva Bobůrková získala cenu Media za popularizaci vědy. Soutěž Česká hlava je dotována 2 milióny Kč.

(mk)

Pražský hrad ve fotografii

V Tereziánském křídle Starého královského paláce byla otevřena výstava pod názvem *Pražský hrad ve fotografii*. Několik desítek vystavených snímků přehledně dokumentuje proměny Hradu. Expozice však není v žádném případě o architektuře, ale je pojata především jako pocta tehdejšímu fotografům – k nejvýrazněji zastoupeným autorům patří František Fridrich (světově proslulý fotograf, jehož

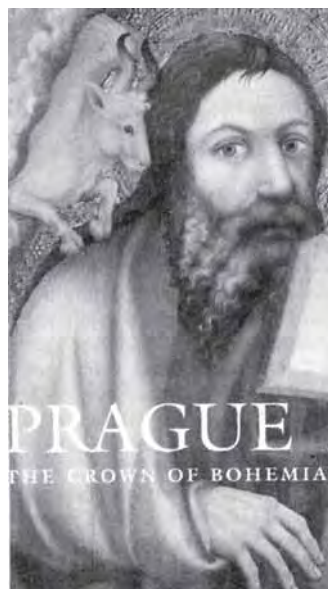

díla jsou zastoupena i v amerických muzeích) a Jindřich Eckert (nejvýznamnější fotograf 19. století v českých zemích). Většina vystavovaných snímků pochází z Archivu Pražského hradu. Například nejstarší fotografií Hradčan je snímek z roku 1856 od vídeňského fotografa Andrese Grolla. Současná výstava končí rokem 1900, přičemž se jedná o první část cyklu, který by se měl postupně dostat až k poválečnému období. Výstava *Pražský hrad ve fotografii* bude otevřena do ledna roku 2006. (mk)

České sklo

Během úspěšného českého podzimu v Americe byly také s úspěchem (i když s menším ohlasem) uspořádány tři souběžné expozice českého sklářského umění. Tyto výstavy byly umístěny v Muzeu skla v Corningu, které mezi světovými muzei patří ve svém oboru k nejvýznamnějším. Expozice mají názvy *Avantgardní tradice – české sklo 1820-1935*, *České sklo 1945-1980, studie a skici* a *Dnešek českého skla, současné plastiky 1970-2004*. Vystavené exponáty, které pocházejí z vlastních bohatých sbírek muzea, představují vývoj umění českých sklářů a jeho souvislost od 19. století do moderní doby. Velký význam má právě zpřístupnění současné tvorby, jejíž vystavené návrhy a studie přibližují nástup českého sklářského umění z 50. a 60. let. Volné tvorbě významných českých umělců, kterým se podařilo tvořit bez ohledu na tehdejší ideologii a kteří stáli u vzniku české sklářské plastiky dneška, je věnována třetí expozice. Vesměs se jedná o umělecké osobnosti, kterým se podařilo získat si svojí tvorbou světovou autoritu. Jsou zde zastoupena díla Stanislava Libenského a Jaroslavy Brychtové, René Roubíčka a jeho ženy Miluše, Václava Ciglera a Vladimíra Kopeckého, Mariana Karla a Dany Zámečnickové, Dany Vachtové a mnoha dalších. Muzeum v Corningu uspořádalo k výstavám z iniciativy své čelné badatelky Tiny Oldknow 44. seminář o skle, který byl věnován českému umění. Na semináři přednesli své příspěvky vedle amerických a evropských specialistů i čeští odborníci, jejichž přednášky byly zaměřeny na dějiny a situaci českého umění ve druhé polovině 20. století. (mk)

Praha, koruna Čech, 1347-1437

Ve výstavních sálech Metropolitanu muzea v New Yorku se velkému zájmu návštěvníků těší expozice *Praha, koruna Čech, 1347-1437*.

Na výstavě, jejímiž kurátory byli mezi jinými Jiří Fajt, Jan Royt nebo Barbara D. Boehm, se podařilo shromáždit výjimečný soubor exponátů svezených z celého světa. Přehledná instalace obrazů, soch, iluminací a děl uměleckých řemesel zprostředkovává různé pohledy na kapitolu středoevropského umění za vlády Lucemburků. Jed-

notlivá díla vyznačují jedinečný podíl vynikajících mistrů, pod jejichž vedením pracovaly organizované dílny. Zatímco ve Spojených státech tato výstava vyvolává neobyčejný ohlas, je až s podivem, jakým zanedbatelným způsobem reagují na tuto kulturní událost české sdělovací prostředky. Zřejmě čekají na jaro příštího roku, kdy bude výstava instalována v Praze!

Dvě zajímavé výstavy

Polský institut v Praze připravil před nedávnem hned dvě výstavy. Stalo se tak u příležitosti pětadvacátého výročí vyhlášení výjimečného stavu v Polsku. Fotografická výstava, která měla název *Nebáli se*, představila na černobílých fotografiích představitele českého disentu Václava Havla, Jána Čarnogurského, Annu Šabatovou, Jáchyma Topola a Edu Kriseovou při setkání na česko-slovensko-polských hranicích s představitelem Komitatu Obrony Robotníků v čele s Jackem Kuronem. (Komitát Obrony Robotníků – KOR – byl ustaven v roce 1976 a jeho základem byla Výzva společnosti a vládě Polské lidové republiky od čtrnácti představitelů opozice. 17. září roku 1980 byla založena organizace Nezávislý samosprávný odborový svaz Solidarita, který měl 3 milióny členů. Jeho čelným představitelem se stal exprezident Lech Wałęsa).

Druhá výstava pod názvem *Zakázané knihy, zakázaná témata* představila samizdatové publikace českých překladů děl polských autorů, jakými jsou Czesław Miłosz, Adam Michnik nebo Zbigniew Herbert a polských překladů děl českých autorů, například Bohumila Hrabala, Václava Havla, Vlastimila Třešňáka, Milana Kundery nebo Jiřího Gruši. Na této výstavě se podílela rovněž pražská knihovna Libri prohibiti, jejíž ředitel Jiří Gruntorád sepsal shrnující studii *Polsko a Poláci v českém samizdatu 70. a 80. let*. Zkrácenou verzi této studie si mohli přečíst návštěvníci přímo na výstavě. (mk)

Stežka přísloví

V obci Helfenberg na rakouské straně Šumavy – proti českému Lipnu – byla v listopadu slavnostně otevřena 14 km dlouhá turistická trasa – tzv. stežka přísloví. Turisté, kteří se po této trase vydají, budou mít možnost nejen obdivovat krásu okolní přírody, ale zároveň vychutnat i lidové moudrosti a žerty v podobě různých přísloví, pořekadel a úsloví, rozmístěných podél stežky na 40 tabulkách. Na tabulkách se lze dočíst, že např. „Někteří lidé promarní mnoho drobného štěstí jen tím, že čekají na to velké“, „Kdo lže, musí mít dobrou paměť“, nebo že „Lidé, kteří pro samou práci nemají na nic čas, toho udělají nejméně“. Trasa, která se rozkládá z velké většiny mezi lesy, loukami a poli, překonává 453 metrů výškového rozdílu. (mk)

Stavebnice Merkur bude mít muzeum

Už od roku 1920 se v Polici nad Metují vyrábí stavebnice Merkur, která bezpochyby patří mezi vůbec nejslavnější české hračky všech dob. Kovové dílky, spojované šroubky s matičkami, okouzly nejenom generace dětí, ale promluvily občas i do vývoje vědy. Například akademik Otto Wichterle podle svého tvrzení právě na přístroji sestaveném z dílků Merkur vyrobil své první kontaktní čočky.

Stavebnici pro její schopnost podněcovat fantazii a široké možnosti využití vysoce oceňují i současní odborníci a někteří její díly využívají i rakouské základní školy. Představitelé Police nad Metují se proto rozhodli, že vybudují v prvním patře bývalého učiliště muzeum věnované této stavebnici i některým dalším produktům zdejší hračkářské firmy, zejména kovovým vláčkům. V muzeu by se mělo objevit například obrovské ocelové město, které na námět z románu Julese Verna vybudoval jeden z nejvýznamnějších sběratelů Merkuru Jiří Mládek z Roudnice nad Labem. Jestli tedy v následujících letech budete mít cestu do Police nad Metují, nezapomeňte se vypravit do muzea, které možná mnohým z vás připomene kreativní zábavy vašeho dětství a mládí. (MaFr)

V Praze demonstrovali rakouští naháč

Praha má podle českého tisku za sebou údajně první „nahou demonstraci“ na své půdě. Pravda, jednalo se o akci dosti skromného rozsahu – dva rakouští ekologičtí aktivisté, muž a žena, se svlékli téměř donaha před australským konzulátem. Poté svá těla pomalovaná australskými vlajkami polili červenou barvou a zapózovali pozvaným fotografům. Protestovali tak proti mrzačení jehňat neobratným střiháním vlny zahradnickými nůžkami. Procházející Pražany ovšem neobvyklý styl demonstrace příliš nezaujal, jen někteří z cudnosti poněkud přidali do kroku. Rezervovaně se k způsobu demonstrace stavěli i někteří čeští ekologové, kteří dali najevo, že preferují spíše konzervativnější metody protestu. Příliš vykolejit se neobvyklým divadlem nedali pracovníci australského zastupitelského úřadu – jeho pracovníci se omezili pouze na pobavené pohledy. (MaFr)

Pomůžou vlákna z Liberce proti ptačí chřipce?

Heslem dne se stává boj s ptačí chřipkou, která se může zvrhnout v mimořádně nebezpečnou pandemii celosvětového rozměru. Svým dílem se samozřejmě snaží přispět i čeští vědci. Zajímavé možnosti nabízí v tomto ohledu například výzkum v oblasti nanovláken nanospider, kterým se zabývají odborníci z Technické univerzity Liberec. Nanovláknenné textilie totiž mají schopnost zachytit i mikroorganismy a do určité míry i viry, takže by se jich dalo využít například při výrobě speciálních ústních roušek. Podrobnosti však zatím čeští odborníci, jejichž produkty vzbudily velký zájem na významných výstavách v Ženevě a ve Frankfurtu nad Mohanem, nechťejí prozradit, přestože mají příslušné postupy patentovány. Obávají se totiž nekalé konkurence ze zemí, které si s dodržováním nějakých patentových práv příliš nelámou hlavy. Možná však nastane v budoucnosti situace, kdy pro záchranu lidských životů nebude možno získané poznatky jakýmkoliv způsobem utajovat. Ale jistě je příjemnější si představit, že lidstvo objeví i prostředky, aby úzkostlivá ochrana nanovláknennými textiliemi ve zdravotnictví nebyla ani zapotřebí. (MaFr)

Zahájeno budování největší evropské aleje

Děti ve Velké Bystrici na Olomoucku učinily první praktický krok k vybudování nejdelší evropské aleje, která má

vzniknout podél cyklotrasy Greenways spojující Vídeň, Moravu a polský Krakov. Celkem se počítá s alejí dlouhou 700 kilometrů na území Rakouska, České republiky a Polska. Ve Velké Bystrici zatím osázeli dvěma sty stromků asi 2 kilometry trati, takže zbývá ještě skutečně mnoho práce, ale organizátoři věří, že se ambiciózní projekt podaří uskutečnit v plném rozsahu. Pro výsadbu aleje chtějí využít především stromy typické pro regiony, kterými stezka prochází. Většinu mají tvořit ovocné stromy, počítá se však i se zařazením ostatních druhů, které předci tradičně do alejí vysazovali. Vhodná skladba jistě pomůže zabránit pocitu nudy – 700 kilometrů dlouhá alej by se přece jen někomu mohla zdát trochu zdoluhavá. (MaFr)

Rakouští Turci se poprali v jižních Čechách kvůli mešitě

Dva rakouští Turci z Freistadtu, kteří přijeli nezávisle na sobě do Kaplic načerpat benzín a nechat si opravit svá auta, se sešli v květnu v kaplickém non-stop baru Alex. Slovo dalo slovo a skončilo to tak, že o čtrnáct mladšího kameníka jeho šestapadesátiletý partner pobodal takovým způsobem, že přežil jen díky rychlé lékařské pomoci. Oba muži se shodují, že se pohádali o muslimské zásady a především o záležitost stavby další mešity v Rakousku. Útočník k tomu podotkl, že krátce před incidentem řekl do rakouské televize, že podle jeho názoru je již v Rakousku mešit až dost. To prý zavadalo podnět k incidentu, kde se prý pouze bránil napadení. Jeho sok, který je znám jako muslimský radikál, však průběh sporu vcelku pochopitelně popisuje značně odlišně. Rvačku nyní projednává krajský soud v Českých Budějovicích. V případě, že se senát přikloní k verzi pobodaného muže, hrozí útočníkovi trest deset až patnáct let. (MaFr)

Pražské Příkopy a vídeňská Kärtnerstrasse na stejné úrovni

V České republice se často ironicky poznamenává, že vyrovnávání se zeměmi staré členské patnáctky Evropské unie probíhá v cenách podstatně rychleji než v jiných oblastech. Přinejmenším u nájmu prodejních ploch tento názor potvrzuje průzkum společnosti Cushman & Wakefield/Healey & Baker, který tradičně vytváří žebříček nejdražších obchodních tříd světa. Stejně jako loni si první pozici udržela newyorská Pátá avenue, kde zaplatí nájemce obchodní plochy za 1 m² měsíčně průměrně 963 €. Z druhé pozice vytlačila letos hongkongská Causeway Bay pařížskou Avenue des Champs Elyseés, která skončila na pomyslném bronzovém stupínku. Pražská ulice Na Příkopech a vídeňská Kärtnerstrasse skončily na shodném sedmáctém místě. Na obou ulicích platí nájemci průměrně 160 € měsíčně. Zatímco pro Kärtnerstrasse to znamená udržení dřívějších pozic, pro českou metropoli to znamená posun o jednu příčku nahoru. Až daleko za Prahou a Vídní se pak na 30. místě umístila slavná budapeštská ulice Váci a o 37. místo se pak dělí nejluxusnější třídy Bratislavy a Varšavy. Za zmínku také jistě stojí, že v první dvacítku se neumístila žádná berlínská lokalita, neuplatnilo se ani centrum Evropské unie Brusel. Zatímco postavení Kärtnerstrasse jako tradiční luxusní třídy patrně nikoho nepřekvapuje, stejná pozice pražských Příkopů vzhledem

k odlišné kupní síle v obou zemích může poněkud zarazit. Odborníci však upozorňují, že českou metropoli považují mnohé mezinárodní společnosti za velice prestižní místo, mimo jiné i proto, že každoročně přiláká obrovské množství turistů. Na Příkopech se usazují zejména renomované značkové firmy, které vytlačují prodejce běžného zboží. Přesto však podle mnohých pražských obchodníků nesídlí ty nejdražší a nejexkluzivnější firmy na nejluxusnější adrese ve městě. Koncentrují se hlavně na Pařížské třídě, nedocilují však takového obratu, aby si mohly dovolit pronajmout provozovny Na Příkopech. Tam se uplatňují spíše firmy jako je švédská módní společnost H&M, která nabízí zboží přístupné přece jen širšímu okruhu zájemců než třeba značka Louis Vuitton, sídlící v Praze na Pařížské třídě a ve Vídni na Kohlmarktu. (MaFr)

Česká výročí UNESCO v příštím roce

Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu UNESCO jako již tradičně zařadila do seznamu světových výročí i některé události spojené s českým kulturním prostředím. Například do oficiálního kalendáře UNESCO se dostalo 150. výročí založení Střední uměleckopřemyslové školy sklářské v Kamenickém Šenově, která je považována za nejstarší sklářskou školu na světě. Díky UNESCO si celý svět také připomene 100. výročí narození skladatele Jaroslava Ježka, spojeného tvorbou především s proslulým Osvobozeným divadlem Jiřího Voskovce a Jana Wericha. Mnohé Ježkovy skladby přitom dodnes patří k nejoblíbenějším českým skladbám. Vzpomeňme jen například *Život je jen náhoda* nebo *Pochod miliónů*. Jaroslav Ježek zemřel předčasně v americkém exilu za druhé světové války. UNESCO nezapomnělo ani na Jiřího Josefa Kamela, brněnského rodáka, misionáře a významného botanika, podle kterého se jmenuje květina kamélie. Kamel zemřel na Filipínách v roce 1706, příští rok si tedy připomeneme 300 let od jeho úmrtí.

České děti začínají s pitím brzy

Studie zveřejněná Evropským fórem pro zodpovědné pití alkoholu přiřkla České republice, respektive českým dětem, jeden nepřilíš lichotivý primát. Podle jejích závěrů totiž většinou ochutnají alkohol v průměru už v jedenácti letech, dříve než jejich vrstevníci v jiných evropských zemích. Poměrně vysoký je v České republice, stejně jako v Rakousku, i podíl dětí, které pravidelně pijí alkohol a opíjejí se. Výzkum překvapivě ukázal, že spotřeba alkoholu není příliš vysoká v zemích jako je Francie, Itálie nebo Portugalsko, kde přitom celková spotřeba alkoholu dosahuje velmi vysoké úrovně. Zde by asi bylo třeba pečlivě prozkoumat a srovnat metodiku používanou v jednotlivých zemích, což bývá slabina mnohých podobných mezinárodních srovnání. Často se totiž ukazuje, že se výzkumníci v jednotlivých zemích neshodují na zcela základních pojmech, v tomto případě jde možná o otázku, který nápoj lze považovat za alkoholický. V každém případě se však zdá, že i přes pravděpodobné nepřesnosti zůstává v platnosti jeden závěr vyplývající ze studie – české i rakouské děti jsou více ohroženy nemírným pitím alkoholu, než si většinou jsme ochotni připustit. (MaFr)

Bude v Lipně více vody?

Jihočeský krajský úřad zahájil na podzim řízení, které by povolilo zadržovat v Lipenském jezeře podstatně více vody než dosud. Zvýšení hloubky obou lipenských nádrží vítají především jachtaři a rybáři, kteří si v současnosti stěžují na nevyhovující podmínky pro provádění svých zálib. Velký zájem o zvýšení objemu vody zadržované Lipnem údajně projevují především nizozemští provozovatelé jachetního přístaviště Marina. Naopak ostře proti změnám se staví většina lidí bydlících pod Lipnem. Zvýšení hladiny totiž podle nich znamená, že při upouštění přehrady jim voda bude zaplavovat jejich domy. Vodohospodáři ze společnosti Povodí Vltavy se však snaží jejich námitky vyvrátit a tvrdí, že zvýšení odtoku nijak obydlí pod Lipenskou přehradou neovlivní. Celá otázka se však nebude moci řešit pouze na národní úrovni. Pokud by se totiž hladina Lipna skutečně zvýšila, zasáhla by až za česko-rakouskou hranici, takže by se nový manipulační řád musel stát bodem pro mezinárodní jednání. (MaFr)

Na Pardubicku se snaží poučit z Rakouska

Přestože v Pardubickém kraji nechybí velmi zajímavé historické památky a najdeme zde i množství krásných rekreačních oblastí, turistika se zde zatím potýká s velkými obtížemi. Tomu se rozhodlo čelit české ministerstvo pro místní rozvoj, které vyčlenilo celkem 40 miliónů Kč na podporu cestovního ruchu v tomto regionu. Na základě rakouských zkušeností se přitom chce v první fázi zaměřit na domácí návštěvníky, kteří by měli následně přitáhnout i zahraniční turisty. V příštích třech letech se proto počítá nejen s rozsáhlým školícím programem pro pracovníky v turistickém ruchu ve vybraných čtyřech lokalitách, ale připravuje se i rozsáhlá celostátní kampaň, která má upozornit na zajímavé turistické cíle na Pardubicku. Hlavní devízu však mají představovat vstřícnější služby a přístup. Možná by stálo za to ověřit příští léto, jak se vytčený záměr daří v Pardubickém kraji naplňovat. Připomeňme, že právě v tomto regionu leží například město Litomyšl, neodmyslitelně spojené s českou kulturou 19. století a pyšnicí se nádhernou památkovou rezervací zapsanou do seznamu UNESCO. (MaFr)

Síť dálnic v ČR roste, spojení do Lince zůstává mizerné

Více než 70 km nových dálnic má být v příštím roce zprovozněno v České republice. Tento údaj se však týká především některých spojů s Německem. Plánované spojení Praha – Tábor – České Budějovice a česko-rakouská státní hranice naopak zápasí s nezanedbatelnými obtížemi. V jižních Čechách se již sice postavil úsek u Tábora a plánují se další části, včetně rychlostní silnice R3 od Českých Budějovic na hranice, ale na území Středočeského kraje zatím není dálnice ani v územním plánu. Stavět se zde začne podle tisku nejdříve až v roce 2010. Přitom plány na celou dálnici vznikly již v roce 1939 a stávající komunikace jsou považovány za dost nebezpečné. Jenže politici se zatím nedokázali dohodnout o přesné trase a do celého procesu zasahuje množství různých nátlakových lobbystických skupin s často protichůdnými požadavky. Podle mluvčího Ředitelství silnic a dálnic plánovaná jihočeská

dálnice v současnosti představuje vůbec nejkomplicovanější plánovanou dálnici v České republice. Přitom nezanedbatelné problémy provázejí i železniční koridor z Českých Budějovic do Lince. Studie, kterou zadala česká Správa železniční dopravní cesty, má několik možných variant. Principiálně se vede spor o dva hlavní směry – ten první, který můžeme označit jako východní, zhruba odpovídá stávající trase přes Kamenný Újezd, Velešín a Kaplice, druhý, západní, se sklání více na západ do blízkosti Českého Krumlova. Právě druhou variantu jednoznačně preferuje investor stavby, Jihočeský kraj. Jenže za východní variantu odhodlaně bojují zástupci obcí na stávající trati. Namítají přitom, že kaplická východní cesta se historicky plně osvědčila, zatímco trasa poblíž Českého Krumlova představuje delší a dražší možnost. Jejich postoj navíc podporují i ekologové, protože krumlovská trasa by dvakrát křížovala evropsky významnou lokalitu Blanský les – kaňon Vltavy – a až 60 metrů vysoké přemostění Vltavy by podle nich nenapravitelně poškodilo vzhled místní krajiny. Manažer projektu koridoru však oponuje, že železniční mosty a vlaky by naopak celou krajinu učinily zajímavější. Celý spor se patrně podaří rozhodnout až v příštím roce a první vlaky budou v ideálním případě moci využít koridor až po roce 2016. I když zní krásně představa, že by se člověk z Lince do Českých Budějovic na rozdíl od současných 130 minut dostal už zhruba za hodinu, nezbyvá si než povzdechnout – tato vize je totiž ještě velmi, velmi vzdálená. (MaFr)

České balóny dobývají svět

Pod hlavičkou Svazarmu, tedy Svazu pro spolupráci s armádou, se v období před rokem 1989 leckdy skrývaly poněkud překvapivě i smysluplné činnosti, které s vládnoucí ideologií neměly nic společného. To se týkalo i horkovzdušného létání, jehož tradici zde pomáhal ukotvit Aleš Kubíček. V porevolučním období se pak rozhodl svoji zálibu komerčně využít a založil firmu na výrobu horkovzdušných balónů. Slavil s ní nečekaný úspěch a letos v moderní továrně na okraji Brna vyrobí rekordních 70 balónů. Výroba jednoho balónu trvá asi třem desítkám zaměstnanců zhruba tři až čtyři měsíce, záleží však na komplikovanosti zakázky, například na požadovaném tvaru. I když si obvykle balón představíme jako kouli, pod kterou se houpá koš, místo koule mohou sloužit skutečně nejrozdílnější tvary. U Aleše Kubíčka si například jeden zákazník objednal balón ve tvaru katedrály ze švýcarského St. Gallen, pro firmu DHL pak vyrobil balón ve tvaru kontejneru. Firma Jägermeister si vyžádala balón ve tvaru láhve s tímto proslulým likérem a Budvar zase požadoval tvar půllitru s pivem. Výroba podobných kresek ovšem vyžaduje podstatně delší čas než vytváření standardního kusu. Běžný balón od firmy Kubíček přijde na 0,5-0,75 miliónu Kč, tedy zhruba na 20 000 €. Mezi zákazníky českého výrobce dominují nejen firmy ze Švýcarska a Německa, ale značný zájem o kvalitní a přitom ne drahé balóny projevují i mnohé podniky z Rakouska. Individuálních klientů z Evropy je zatím jen málo, ale v USA nebo Japonsku nepředstavují soukromí vzduchoplavci v balónech až takovou výjimku. Jak zdůrazňuje Aleš Kubíček, balón stojí tolik jako lepší auto a na rozdíl od něj vydrží prakticky po celý život. Nicméně firma Kubíček se nezabývá jen produkcí balónů, ale vyrá-

bí i různé reklamní objekty nafukované studeným vzduchem. Mezi její pýchy patří například nafukovací hospoda pro Pilsner Urquell nebo nafukovací dům pro bruselskou stavební firmu, který působil natolik věrohodně, že ho mnozí pozorovatelé zaměňovali se skutečným domem. Obchodním partnerem firmy Kubíček – balóny v Rakousku je Peter Flaggl ze Stubbenbergu am See, jehož společnost zároveň nabízí i lety balónem. Cena za pocit volnosti a romantického dobrodružství ovšem není nikterak nízká a člověka napadne, jestli by skutečně nebylo lepší si balón raději rovnou pořídit pro sebe. Možná však bude přece jen lepší držet se při zemi, ono by to jinak nemuselo dobře dopadnout. (MaFr)

110 let Budvaru

Zejména díky rodině Kolaříků patří Budějovický Budvar mezi neznámější a nejoblíbenější značky českého piva v Rakousku. Jihočeský pivovar začátkem října slavil významné výročí – právě před 110 lety v Českém akciovém pivovaru v Českých Budějovicích vyrobili první várku piva. V národnostně rozděleném městě měl vznik českého výrobce piva velký význam a společnost tuto skutečnost také pilně využívala v počátcích své existence v reklamě, kde se prezentovala jako národní podnik. Už od počátku však vlastníci českobudějovického pivovaru mysleli i na export a k provozovně postavili železniční vlečku. Pivo z Českého akciového pivovaru v Českých Budějovicích se však zpočátku nenazývalo Budvar. Tato značka byla zaregistrována až v roce 1930 jako zkratka ze slovního spojení Budějovický pivovar. Vyřešil se tak problém, který trápil vedení podniku už od samotného vzniku – jak najít krátkou a místo jeho výroby. Označení splňovalo i další podmínku – aby si při jeho vyslovení nezlomili cizinci jazyk. Značka se rychle ujala, a tak se v roce 1936 pivovar přejmenoval na Budvar – Český akciový pivovar České Budějovice. V současnosti Budějovický Budvar nepatří mezi akciové pivovary jako v době svého vzniku, ale má charakter státního podniku. K jeho privatizaci dosud nedošlo především z obavy, že by tento proces mohl výrazně zkomplikovat vleklý značkový spor, který Budějovický Budvar vede s americkým pivovarským gigantem Anheuser Busch. Jestliže počet dělníků v roce založení pivovaru dosáhl počtu 80, v současné době zaměstnává skoro 700 osob. Z původních budov zůstala stát jen malá část, výraznými proměnami prošlo samozřejmě celé vnitřní vybavení pivovaru. Budějovický Budvar na rozdíl od minulosti neprodukuje vlastní slad, ale samotná technologie výroby zůstala po více než století stejná, stejně jako v předminulém století pivo leží po dobu devadesáti dnů. Ani dnešní uspěchaná doba si nedokázala vynutit nějaké umělé urychlení. Tradiční kvalita patří mezi hlavní přednosti budějovického piva a doufejme, že tak tomu zůstane i v dalších staletích. (MaFr)

Před odchodem si udělal Meinl ostudu

Kdo zná exkluzivní lahůdkářství na vídeňských Graben, asi bude jen těžko věřit – v provozovně firmy Julius Meinl v Českých Budějovicích docházelo k praktikám, ze kterých se člověku doslova zvedá žaludek. Vedoucí zdejšího oddělení lahůdek vedla své podřízené k tomu, aby

omývaly plesnivé sýry a salámy a znovu je prodávali jako čerstvé zboží. Místnosti, kde se podivné lahůdky uchovávali, říkali zaměstnanci příznačně kafilerka. Sama vedoucí pak strhávala etikety z prošlého marinovaného masa a nahrazovala je etiketami novými s falešnými údaji. Není divu, že dotyčná byla obviněna policií z trestného činu ohrožení zdraví závadovými potravinami. Případ však vrhl silně nepříznivé světlo i na celou firmu Julius Meinel a její pověst, v českém tisku se objevila i poznámka, že starý pan Julius Meinel se musí v hrobě obracet, když vidí, co se mohlo stát ve firmě nesoucí jeho jméno. Těsně před svým odchodem z českého trhu si tak udělala značka Julius Meinel obrovitou ostudu. Těžko jí přitom může utěšit skutečnost, že ve svých problémech není vůbec sama – obchodní inspekce i testy novinářů zjistily četná porušení předpisů i v dalších řetězcích. Jako příklad uveďme hypermarket Hypernova v Hradci Králové, kde podle inspektorů ve velkém řádily myši. Obchody Hypernova mimochodem mají stejného vlastníka jako síť Albert, která přebírá obchody Julius Meinel v České republice – nizozemskou společnost Ahold. Obětí tvrdého konkurenčního boje obchodních řetězců na českém trhu se zkrátka pravidelně stává i spotřebitel. Nynější skandály už však přece jen přesáhly běžně únosnou míru a není zrovna dobrá zpráva, že se na tom podílela firma, která je tak úzce spojena s Rakouskem. (MaFr)

Ve Znojmě bude vysoká škola

Zákony v České republice nyní umožňují ve větší míře zřizování soukromých vysokých škol. Pochopitelně většínou se tyto nově zřizované ústavy orientují na atraktivní a přitom z hlediska výuky finančně nepřilíš nákladné obory jako jsou ekonomika nebo různé odnože práva. Například v jihomoravském Znojmě vznikla Soukromá vysoká škola ekonomická. Oproti již zavedeným vysokoškolským pracovištím se chce podle představeného prvního rektora Miroslava Foreta prosadit především otevřeností a úzkým propojením s praxí. Ve srovnání s brněnskými univerzitami hodlá znojmská vysoká škola více zdůraznit dialog mezi žáky a vyučujícími a zaměřuje se více na osobní přístup. Tomu jistě napomáhá i skutečnost, že ve Znojmě zatím studuje pouhých 72 osob, zatímco brněnské ústavy se staly v mnoha případech doslova velkotovárnami na produkci občanů s akademickými tituly. Plně chce také znojmská instituce využít bezprostřední blízkosti Rakouska. Její představitelé by v rámci fondů EU rádi zřídili i výměnné pobyty či stáže pro studenty v podobě semestru studia na některé z rakouských vysokých škol. Samozřejmě Soukromá vysoká škola ekonomická ve Znojmě v současnosti teprve hledá svoji definitivní podobu, sám Michal Foret předpokládá, že rozjezd bude trvat zhruba tři roky. Nicméně věří, že již teď se vysoké škole ve Znojmě podařilo získat dobře sestavený profesorský sbor. V něm se vedle vyučujících z brněnské Masarykovy univerzity a Mendelovy zemědělské univerzity mají objevit i lidé působící v současnosti na vysokých školách v Karvině nebo Českých Budějovicích. Do budoucna by se však mělo mezi přednášejícími objevit větší množství místních lidí. Prim by samozřejmě měli hrát absolventi samotné vysoké školy. Se soukromými vysokými školami zatím Česká republika nemá rozsáhlejší zkušenosti, v tomto bodě stojí pouze na začátku. Jak dokážou privátní vysokoškolské instituce při-

spět ke zkvalitnění vzdělání obyvatelstva, se ukáže s plnou platností a v příštích letech. Alespoň některé z nich by v určitých oborech jistě mohli přinést alespoň výrazné oživení. Příklad „regionálních“ univerzit vzniklých v 90. letech pak naznačuje, že by se nová pracoviště mohla stát i skutečnými nositeli důležitých inovací a moderních přístupů. (MaFr)

Olomouci pomůže s aquaparkem italsko-německo-rakouská firma

Město Olomouc se rozhodlo postavit ve městě aquapark, donedávna však nebylo jisté, jakým způsobem chce jeho vybudování financovat. Podle záměrů zastupitelstva měl vznik aquaparku v hanácké metropoli umožnit úvěr 350 miliónů Kč, který by si Olomouc vzala u banky. To se však příliš nezamlouvalo části občanů města. Proti záměru radnice vznikla petiční akce a odpůrci tohoto záměru pořádali i protestní akce. Nyní představitelé Olomouce zveřejnily nový plán – podle něj by aquapark měl vzniknout ve spolupráci města se soukromou italsko-německo-rakouskou firmou Atzwanger. V založené společnosti bude mít Atzwanger ze začátku osmdesátiprocentní podíl. Město se stane majoritním vlastníkem až po sedmi letech. Na druhou stranu však si tento postup ze strany města vyžádá investici pouze ve výši 30 miliónů Kč a o zbylé peníze se postará společnost Atzwanger, částečně vlastní investicí a částečně obstaráním úvěru. Po otevření aquaparku by se Atzwanger měl stát i jeho provozovatelem a z výnosů splácet úvěr. Společnost Atzwanger představuje určitě partnera na dostatečně vysoké úrovni, kterého město vybralo z tří možných kandidátů. Může se pochlubit více než sedmdesátiletou tradicí i bohatými zkušenostmi ve výstavbě bazénů a aquaparků. Ještě před listopadem působil i v tehdejší Československu, kde kupříkladu postavila bazény v Bruntále nebo v Praze – Kobylisích. Spolupráce s Olomoucí pro ni představuje další velkou příležitost a firma Atzwanger si také dosavadní spolupráci s moravským městem pochvaluje. Podle jejích představitelů oceňují nejenom vynikající lokalitu s obrovským spádovým územím, ale i přístup městské správy a její silnou vůli k zdárnému dokončení celého ambiciózního projektu. Nový aquapark by se měl rozprostírat asi na tisíci metrech, na nichž se počítá s bazénem se zónami, různými tobogany, divokou řekou, vířivkami či protiproudem. V areálu podle projektu vznikne i horolezecká stěna, různé tělocvičny a posilovny a spinning. Počítá se i s masážími, soláriem a opalovacími terasami. Areál by po otevření v létě 2007 mělo ročně navštěvovat až 380 tisíc návštěvníků. Celkové odhadované náklady se přitom pohybují kolem 400 miliónů Kč. Spolupráce firmy Atzwanger s Olomoucí představuje variantu tzv. PPP projektů, tedy projektů, kdy veřejné investice využívají prostředky soukromého sektoru, o jejichž výhodnosti či naopak úskalích se poslední dobou hodně hovoří i v Rakousku. I proto bude zajímavé sledovat, jak náročný a zajímavý plán dopadne. Přehlédnout nelze ani další zajímavou dimenzi – různé bazény a aquaparky patří v současnosti mezi velmi oblíbené investice městských zastupitelstev v České republice, jejich úspěšnost však pochopitelně silně ovlivní zájem zákazníků o tato zařízení. Právě aquaparky se možná stanou i jedním z nejvýznamnějších lákadel pro turisty. Stane se tak

vnitrozemská Česká republika nakonec zaslíbenou zemí pro milovníky plavání? (MaFr)

Za krokodýly na jižní Moravu

Ve Velkém Karlově na Znojemsku budou podle českého tisku brzo moci turisté navštívit zajímavou atrakci – krokodýlí farmu. Její otevření se plánuje již na příští sezónu. Krokodýli ovšem nemají sloužit jen jako atrakce pro turisty, ale mají být i prakticky zužitkováni. Lákavý artikl představuje krokodýlí maso, které prý chutí připomíná drůbež, ale překonává ho šťavnatostí. Nej kvalitnější kus představuje krokodýlí ocas, ten však představuje dost drahou pochoutku – jeho kilo se prodává za 1 500 Kč, tzn. za asi 50 €. Jihomoravská farma nepředstavuje první podnik tohoto druhu v Evropě, ale ostatní farmy zásobují své zákazníky především mraženým masem, kdežto z Velkého Karlova by do restaurací a obchodů mělo putovat především chutnější chlazené maso. Zájemců prý rozhodně není málo. Krokodýlí kůže hodlají zpracovávat přímo na místě na kabelky a boty. Krokodýli a výrobky z nich ovšem nepředstavují jediné lákadlo, kterým chtějí na Znojemsku přitáhnout turisty. Vedle farmy plánují například obdobu vídeňského Schmetterlinghausu. Chybět nebudou prý ani rybníčky na chytání ryb a další různé atrakce. Celý projekt zní velmi fantasticky, ale na druhou stranu je třeba si uvědomit, že někdy i na první pohled krajně nepravděpodobné plány mohou slavit úspěch. Navíc podobně neuvěřitelné se před dvaceti, třiceti lety jevíly dnes relativně běžné pěstrosí farmy. Agrodružstvo Jevišovice, které za zřízením podniku s krokodýli stojí, rozhodně není tuctovou firmou v oblasti živočišné a rostlinné produkce. V současnosti obhospodařuje necelých 10 000 ha v České republice a zhruba stejný rozsah na Ukrajině. V oblasti rostlinné produkce jim v ČR patří primát v množství vyprodukovaných sójových bobů. Hlavní těžišťe firmy však spočívá v produkci drůbeže, v níž patří mezi přední evropské firmy. Ročně dodávají na trh zhruba třicet tisíc tun drůbežího masa. Zároveň za rok vyrobí například i 100 000 selat. Celkový obrát firmy jen v zemědělství dosáhl 1,2 miliardy Kč. Šéf Agrodružstva Jevišovice zdůrazňuje, že na rozdíl od mnohých českých zemědělců i sedláků z Evropské unie se nehodlá spoléhat na státní dotace, ale snaží se zajistit si běžné komerční příjmy. A to i neobvyklými prostředky, jak ukazuje plán na provozování krokodýlí farmy. Rozhodně bude zajímavé příští rok ověřit výletem na Znojemsko, zda se celý projekt skutečně rozjel, nebo zda se nestal jen bláznivou a rychle zapomenutou chimérou. (MaFr)

Stalo se u Slavkova dne 2. prosince 1805

Bitva u Slavkova patří mezi nejznámější a nejpopulárnější válečná střetnutí, jež byla v minulosti na našem území vybojována. Je považována za jednu z klasických zlomových bitev, která se zapsala do dějin světového vojenství, hlavně do dějin vojenského umění, a to díky realizovanému manévru, který provedl velitel francouzské strany, císař Napoleon. Svým manévrem dokázal nejen redukovat početní převahu protivníka, ale navíc rozbil všechny jeho plány, nepřátelská vojska na bojišti roztržil a postupně je porazil. Slavkovská bitva je vrcholnou částí tzv. války třetí koalice (Velké Británie, Ruska, Rakouska, Švéd-

Po bitvě. Setkání císařů Napoleona I. a Františka II. u Spáleného mlýna, podle obrazu Antoina-Jeane Grose

ska a Neapolska) proti nově vytvořenému francouzskému císařství. Zatímco na moři dokázalo britské loďstvo zlikvidovat hrozbu vylodění zničením francouzského loďstva u Trafalgaru, na pevnině naopak císař Napoleon vyřadil u Ulmu značnou část rakouské armády z boje a následně obsadil Vídeň a značnou část rakouského císařství. Koncem listopadu 1805 se však na jižní Moravě soustředily síly obou protivníků – francouzské Velké armády a spojenecké rusko-rakouské armády – a připravily se k rozhodující bitvě. Bitva u Slavkova skončila po několika hodinách zdrcující porážkou spojenecké rusko-rakouské armády, která ztratila více než třetinu svých vojáků. Porážka v bitvě byla kritickým okamžikem pro rakouské císařství, jež pozbylo vůli k dalšímu odporu, nabídlo příměří a následně souhlasilo s francouzskými mírovými podmínkami. Uzavřením přešpurského míru pak bylo Rakousko vyřazeno z protifrancouzské koalice a v dalších obdobích války zůstalo neutrální. Francouzské vítězství u Slavkova rozhodlo o celé válce tzv. třetí koalice na kontinentu a na půl roku zastavilo pruské království v jeho směřování do protifrancouzského tábora. Francie tím dostala fakticky volnou ruku v Itálii a na Jadranu, posílila pozice svých spojenců v Německu a následně je semkla do spojeneckého spolku. Velká Británie a Rusko však pokračovaly ve válce, která se na kontinentě protáhla na další rok a půl.

(Jiří Fiedler, *Dějiny a současnost*)

SPOJENECKÁ ARMÁDA

velitel – gen. hrabě Kutuzov
 náčelník štábu – gen. von Weyrother
 garda – gen. velkokníže Konstantin
 předvoj – gen. kníže Bagration
 I. kolona – gen. Dochturov
 II. kolona – gen. hrabě de Langeron
 III. kolona – gen. hrabě Przybyszewski
 IV. kolona – gen. hrabě Kolowrat
 V. kolona – gen. kníže Liechtenstein
 117 praporů pěchoty (23 rakouských)
 121 eskadron jezdeckta (39 rakouských)

19 sotní kozáků
318 děl
asi 87 000 vojáků

FRANCOUZSKÁ VELKÁ ARMÁDA

velitel – Napoleon I.
náčelník štábu – maršál Berthier
garda – maršál Bessières
I. sbor – maršál Bernadotte
III. sbor – maršál Davout
IV. sbor – maršál Soult
V. sbor – maršál Lannes
jezdeckvo – maršál Murat
95 praporů pěchoty
131 eskadron jezdeckva
148 děl
72 000 vojáků

Výstava ve Velké synagoze

Ve velké synagoze v Plzni byla otevřena výstava fotografií, která zachycuje složitý život lidí v oblastech, kde v současné době působí nebo působila společnost Člověk v tísní. Expozice představuje kolekci více než tří set snímků od jedenácti autorů, a to jak profesionálních fotografů, tak i těch, kteří je pořídlí v průběhu humanitárních projektů. Podle slov ředitele humanitární organizace Člověk v tísní Šimona Pánka se jedná o dosud největší výstavu, která dokumentuje její práci. Plzeňská výstava je připomínkou válečných událostí v bývalé Jugoslávii, zachycuje věčné bojovníky z poválečného Afghánistánu i atmosféru na kubánském „ostrově svobody“, zavede návštěvníky do romských osad na východním Slovensku nebo mezi příslušníky české menšiny v rumunském Banátu. Portréty například domorodých Etiopanů zobrazují duši obyvatel této jedné z nejhudších zemí světa, prostřednictvím fotografií představuje také život v Íránu a vniká do problematiky čečenského konfliktu nebo ženského pohledu na islám. Výstava ve Velké synagoze v Plzni byla otevřena do konce listopadu. (mk)

Americká puma

Americkou bombu ze druhé světové války vykopal nedávno bagrista v Praze v blízkosti vily VyVolených, v níž

nyní žije šest zbylých účastníků reality show televize Prima. Policisté bombu odvezli do vojenského prostoru na Příbramsku ve středních Čechách, kde ji kolem sedmé hodiny večerní bezpečně zlikvidovali. Jednalo o tříštivo-trhavou leteckou pumu ze druhé světové války. Vážila asi 250 kg. Byla činná, nicméně se s ní dalo bezpečně manipulovat. Kdyby puma vybuchla na místě, kde ji dělníci našli, mohly by podle odhadů odborníků dolétnout její střepiny až do vzdálenosti dvou kilometrů. Pyrotechnik okolí nálezu prohlédl, ale žádnou další municí nenalezl. Policie upozornila vedoucího stavby, aby ji okamžitě informoval, kdyby dělníci ještě něco podezřelého našli.

Pendolinem již od 11. prosince

V neděli 11. prosince vyjely poprvé do pravidelného provozu nové rychlovlaky pendolino Českých drah. Jednotky této řady budou vyjíždět z Prahy po dvou liniích a na každé bude jiná cena za přepravu.

Pendolino na Hlavním nadraží v Praze

Cestujícím mezi Prahou a Ostravou nabídnou České dráhy zcela nový způsob cestování pod značkou Super City Pendolino (SC Pendolino), který bude kvalitou služeb srovnatelný se západoevropskými vlaky TGV, ICE či Eurostar. Nabídka spojení pod značkou SC Pendolino bude přitom poskytována výhradně mezi Ostravou a Prahou – a to celkem šestkrát denně (během víkendů pětkrát denně) s možností nástupu a výstupu ve stanicích: Praha-Holešovice, Pardubice hlavní nádraží, Olomouc hlavní nádraží, Ostrava-Svinov a Ostrava hlavní nádraží. Cestovní doba mezi Prahou a Ostravou bude podle připravovaného jízdního řádu činit bezkonkurenční 3 hodiny 22 minut. Předprodej jízdenek a místenek pro vlaky SC Pendolino byl již zahájen.

Kromě vlaků kategorie SC Pendolino provozovaných jako speciální produkt na trase Ostrava – Praha nabídnou České dráhy od 11. prosince čtyřikrát denně spojení rychlovlaky pendolino mezi Prahou a Brnem. Trasu z Brna do Prahy ujede nejrychlejší spoj za dobu 2 hodiny a 23 minut. Vlaky budou z Brna dále pokračovat do Vídně nebo do Bratislavy. Jednotky pendolino zde budou provozovány v kategoriích vlaků Eurocity a Intercity za běžné jízdné na tyto vlaky.

Věčně šťastné Rakousko

Před padesáti lety, 15. května 1955, byla podepsána Státní smlouva o obnovení nezávislého a demokratického Rakouska, jež založila moderní historii rakouského státu. Po odchodu okupačních vojsk přijal rakouský parlament 26. října 1955 ústavní zákon o trvalé neutralitě Rakouska. Jenže kdo vlastně jsou moderní Rakušané? Národ s vlastním sebeurčením, nebo jen osm miliónů německy mluvících obyvatel malého státu, na který se po první světové válce scvrkla mnohonárodní monarchie? Jak vidí bundesrepublikánští Němci Rakousko a jeho obyvatel dnes? V rozpacích nad tím, že je jižní sousedé nemají příliš v lásce, používají pro Rakousko zdánlivě neutrálního termínu Alpská republika (*Alpenrepublik*). Ten ovšem pocítují Rakušané jako těžkou újmu, jež je klasifikuje kamsi do role temperamentních a omezených horalů. Naopak pro Rakušany jsou Němci už skoro 150 let *Piefkes* (piefkové), což je ironickým připomenutím jistého Gottfrieda Piefkeho, skladatele *Královéhradeckého pochodu*, zkomponovaného na počest pruského vítězství nad rakouskou armádou v roce 1866. Rakušané se už tehdy považovali za protipól militaristických, necitlivých a nekulturních Prušáků, kteří na bojišti nosili *Pickelhauben*, helmy se špicí. A co Češi v rakouské perspektivě? Jsou k nám mnohem shovívavější než k potomkům Pruska. Vždyť jsme s nimi sdíleli do roku 1918 společné politické dějiny, máme dodnes podobnou nejen kulturní, ale i kulinární orientaci. Pro obě strany jsou charakteristické jak komplexy méněcennosti vůči příliš suverénnímu německému sousedu, tak i vysoce vyvinutý smysl pro ironii a absurditu. Při veškeré domácí náklonnosti k Rakušanům a jejich melodické transformaci drsné němčiny však může mnohým vrtat hlavou jeden těžko pochopitelný fakt: jak je možné, že Rakousko, které zrodilo jednoho z největších masových vrahů minulého století a jehož vojáci od počátku druhé světové války sloužili ve Wehrmachtu, u zbraní SS a v gestapu, se mohlo vyhnout historické odpovědnosti za desítky miliónů mrtvých i holocaust? Pokusme se na takový kolosální *Kunststück*, proti němuž je české švejkování za tří režimů – za první světové války, v době protektorátu a za komunis-

mu – jen historickou drobností, podívat důkladněji.

Vzestup a pád

V dobách, kdy habsburská říše díky obratné sňatkové politice rozšiřovala svá území od Atlantiku až k Jadranu, bylo Německo rozděleno na nepřehledné množství knížectví a hrabství – sever se až na malé výjimky hlásil k protestantismu, jih ke katolické víře. Vzestup tohoto rozdrobeného kolosu k evropské mocnosti začal až v první polovině 18. století za vlády protestantského pruského krále Fridricha II., jehož rozporuplná, zčásti i liberální a múzická osobnost se stala symbolem pro tvrdý vojenský dril a nezkorumpovatelnou byrokracii. První ranou, kterou Fridrich II. zasadil Rakousku, přesněji své vzdálené příbuzné, císařovně Marii Terezii, bylo uloupení průmyslového Slezska vítězstvím ve válkách o dědictví rakouské: první (1740-42) a druhé slezské (1744-45). Prusko stále sílilo, po vítězství nad Napoleonem a vídeňském kongresu zbývalo rakouské monarchii k dominanci nad střední Evropou už jen padesát let. Hospodářsky i geograficky expandující Prusko monarchii definitivně vystřídalo na kontinentální špicí po válce v roce 1866. O pět let později, po Bismarckem dovršeném sjednocení, vedle sebe stály dva velké územní celky, v nichž byla úřední řečí němčina: mnohonárodní Rakousko-Uhersko a národnostně homogenní, Pruskem dominovaná Německá říše. Po sarajevském atentátu následovalo Německo s fatální věrností Nibelungů podunajskou monarchii do prohrané války. Obě mocnosti porážku tvrdě zaplatily versailleským mírem: rakouské mocnářství se z 52 miliónů obyvatel scvrklo na malou republiku, Německo ztratilo nejen Alsasko-Lotrinsko, ale i území na levém břehu Rýna, Poznaňsko a část Západního Pruska a muselo platit Francii obrovské reparace, které ruinovaly jeho ekonomiku až do poloviny 20. let.

Persona non grata

Vztahy mezi oběma sousedy by patrně byly jiné, kdyby se ve 20. letech 20. století neobjevil na scéně dějin syn celníka z rakouského městečka Braunau, později samozvaný *Führer* německého národa. „Vídeň pro mne by-

la sice nejtěžší, ale také nejpodstatnější zkouškou mého života. Zde se formovaly základy mého světového názoru a politických přesvědčení na celý život,“ tak popsal Adolf Hitler svá učednická léta (1908-1913) v rakousko-uherské metropoli. V patnácti letech opustil reálku v Linci pro nedostačující školní výkony. I když byla rodina po smrti otce ve velmi špatné finanční situaci, nezačal pracovat, ani nešel do učení. Dvakrát se marně pokoušel o přijetí na vídeňskou Uměleckou akademii. Pak se protloukal na vlastní pěst ve Vídni, živil se prodejem vlastnoručně malovaných pohlednic a často přespával v azylech pro bezdomovce. V oněch letech se Hitler nadchl spisy Georga von Schönerera, jenž se mu posléze stal politickým vzorem. Z programu Schönererovým idejím poplatné Strany německých radikálů si vypůjčil jak radikální antisemitismus („pilíř nacionální myšlenky“), tak starogermánský pozdrav *Heil*, bojové písně a také titul *Führer*. Budoucí vůdce nebyl v roce 1914 ze zdravotních důvodů v Rakousku odveden. V bavorské armádě jej ale jako dobrovolníka do armády vzali. A po prohrané válce zahájil v Mnichově – s rakouským pasem v kapse – politickou kariéru. Německým občanem se stal až v roce 1932!

Cesta k anšlusu

Po rozpadu mnohonárodní monarchie zůstaly rakouským Němcům v podstatě tři možnosti národní soudržnosti: umělá rakouská národnost, s níž se mohli jen těžko identifikovat, model kulturního národa vyrostlého z habsburské tradice a kantonální regionalismus podle švýcarského vzoru. Po válce měla nejvíce příznivců idea připojení k Německu, kterou podporovali nejen němečtí nacionalisté, ale z hospodářských důvodů i sociální demokracie. Křesťansko-sociální strany, jimž byl cizí pruský protestantismus, preferovaly švýcarský model. V referendech uspořádaných roku 1919 v Tyrolsku a Salcbursku se více než 90 % voličů rozhodlo pro připojení k Německu, tedy pro řešení, které Versaillská mírová smlouva striktně zakázala. Vzestup NSDAP a Hitlerovo převzetí moci v lednu 1933 rakouskou politickou scénu proměnily – obě extrémní křídla politického spektra se radikali-

zovala a stát se ocitl na prahu občanské války. Austrofašistické diktatury kancléřů Dollfusse a Schuschniggba byly jen slabými pokusy o domácí politické řešení, které by zamezilo jak občanské válce, tak připojení k Německu. Hitlerovu vojenskou intervenci, která začala 11. března 1938, předcházely pogromy a zatýkání politických protivníků, jež prováděly bojůvky rakouské odnože NSDAP i rakouská policie. Historická katastrofa vyvrcholila o tři dny později triumfálním přijetím rakouského rodáka na Heldenplatzu v centru Vídně, kde Hitlera bouřlivě jako jeden muž oslavovalo přeplněné náměstí. Následující dubnové referendum bylo jen jednou z řady politických frašek à la Nestroy – pro anšlus hlasovalo více než 99 % voličů.

Vychytralá Alenka v říši divů

Oskar Kokoschka vytvořil v roce 1943 v londýnském exilu obraz *Anšlus – Alenka v říši divů*. Obnažená hrdinka Lewise Carrollo stojí za plotem z ostnatého drátu a nad její nahotou se pobuřuje jak nacistický pohlavár a rakouský klerikál, tak britský politik s válečnou helmou. Blondatá Alenka s rysy selské dívky, tento symbol Rakouska, si spíš hrdě než cudně zakrývá klín. I když se Kokoschkova plátno inspirovalo anšlusem, platila jeho výpověď stejně vstřížně pro situaci v létě roku 1945: Rakousko se Spojencům důsledně prezentovalo jako nevinná Alenka, „oběť“ nacionálně socialistické diktatury údajně jen importované z Německa. Zkusme shrnout některé nejmarkantnější akce nevinného Rakouska, jež bylo po válce rozděleno na čtyři spojenecké zóny s potenciální hrozbou, že je potká stejný politický osud jako Německo. Dobře informovaným rakouským politikům bylo známo, že SSSR – na rozdíl od Německa – budoucí status Rakouska příliš nezajímá. Proto do nekonečna opakovali tezi, že Rakousko bylo svobodnou, nezávislou zemí, která se stala první obětí Hitlerovy agrese. Snažili se Rusy přesvědčit, že rakouský národ nemá s německým nic společného. Tato kampaň šla do tak absurdních detailů, že slovo němčina prakticky zmizelo z úředního slovníku – na školách se učil oficiální vyučovací jazyk (*Unterrichtssprache*). Pro bývalé členy NSDAP, jichž bylo v Rakousku v přepočtu na počet obyvatel téměř dvakrát víc než v Německu, se vytvořil ne-

utrálí novotvar: osoby s NS-problémem. První rakouská vláda hned po inauguraci prohlásila, že provede ze státně klíčových průmyslových odvětví. Tento plánovaný akt sdělil již dlouho předem – 27. dubna 1945 – v osobním dopise Stalinovi špičkový politik Karl Renner. Přitom nezapomněl lichotivě připojit, že budoucnost světa patří socialismu. Rakousko se dařilo úspěšně odvracet i hrozby válečných reparací: například Izraeli bylo poukázáno jen 0,5 % z částky, kterou zaplatilo Adenauerovo Německo. Potíže se státní příslušností nejvyšších pohlavárů Hitlerova režimu řešili Rakušané originálně: šéfem Hitlerjugend, organizace, která militarizovala mládež již od 14 let, byl Rakušan Baldur von Schirach, odsouzený v norimberském procesu k 20 letům vězení. Po vyhlášení rozsudku otiskly vídeňské noviny svědectví jeho otce, který se nechal slyšet: „Můj syn byl senzitivní básník. Nadějný mladík, který se neměl míchat do politiky.“ Tento systém fungoval perfektně desítky let. Například po dopadení Adolfa Eichmanna v roce 1961 měl pracovitý organizátor holocaustu nepříjemný NS-problém – platný rakouský pas. Vídeň reagovala promptně tím, že mu odňala rakouské občanství. Eichmann se tak obratem ruky stal tím, čím měl v očích světové veřejnosti být: německým válečným zločincem. Rusové tyto triky akceptovali. V diplomatických jednáních o státním osudu Rakouska sledovali jediný konkrétní cíl: prosazení takzvané věčné neutrality Rakouska. Ta byla potvrzena ústavním zákonem podepsaným v říjnu 1955, aniž by diplomatický pojem věčného trvání byl blíže vysvětlen.

Freudovský fantóm a Waldheimův kůň

Podle teorií psychoanalýzy, jejichž otcem byl příborský rodák a vídeňský rezident Sigmund Freud, nelze vrcholně nepříjemné události vymazat z vědomí ani tehdy, když o to jedinec maximálně usiluje. Dají se sice obcházením a zamlžováním zdánlivě zapomenout, ale ve skutečnosti se usadí v podvědomí, kde jako přízraky z Goyových *Caprichos* vegetují v temnotách, aby se v nestřeženém okamžiku veřejně manifestovaly groteskními reakcemi. Freudovi žáci, manželé Mitscherlichovi, diagnostikovali generaci Němců, která v prvním dvacetiletí po

válce kolektivně vytěsnila válečné hrůzy slovy: podivný chlad a absence emocí. Tento stav národního kolektivu nazvali „neschopností smutku“ (*Unfähigkeit zum Trauen*). Německé chiméry kolektivního podvědomí vyšly na povrch až o dvacet let později – ve lžích a absurdních výmluvách, jimiž generace otců reagovala na revoltu synů v roce 1968. Rakouska se rok 1968 ve sféře politiky a kolektivního vědomí prakticky nedotkl, mýtus první oběti nacismu se tradoval dál. Teprve v roce 1991 sociálně demokratický kancléř Vranitzky v parlamentu veřejně přiznal, že Rakousko mělo spoluvinu na válce. Jeho prohlášení nebylo dobrovolným aktem, ale reakcí na zmíněný freudovský fantóm, který vešel do dějin jako Waldheimova aféra. Jejím protagonistou byl kandidát na úřad spolkového prezidenta Kurt Waldheim, jinak světoznámý diplomat a bývalý generální tajemník OSN. V předvolební kampani roku 1986 explodovala jako bomba rešerše rakouského magazínu *Profil*, který zjistil, že Waldheim byl už v době studia členem nacionálně socialistického spolku a později vstoupil do jezdeckého oddílu SA. Tyto údaje ve svém životopise neuvědl a zamlčel. Waldheim na odhalení *Profilu* dlouho nereagoval. Když se ze záležitosti stala mezinárodní aféra, prohlásil, že ve válce nedělal nic jiného než statisíce Rakušanů, a to, že plnil svou vojenskou povinnost. Na další detaily si nemohl vzpomenout a jako člena SA jej prý do listiny zapsal někdo jiný. A připojil větu, která byla klasickým freudovským přeřeknutím: „Pokud mi nebude dokázáno, že jsem vlastníma rukama zaškrtil šest lidí, neexistuje žádný problém s mou minulostí.“ Waldheimův šokující komentář inspiroval kancléře Sinowatze k prohlášení, že v SA nebyl Waldheim, ale jen jeho kůň. Vídeň vřela protesty a sochař Alfred Hrdlička vytvořil sochu nazvanou *Waldheimův kůň*. Voliče v rakouských spolkových zemích ale neodradila ani taková blamáž, trucovali podle vzoru *Jetzt erst recht* a hlasovali pro Waldheima, který byl nakonec zvolen 54 % voličů. Spojené státy poté umístily prezidenta s NS-problémem na *watch list*, což se rovnalo zákazu vstupu do země. Teprve poté byla rakouská vláda nucena povolát komisi historiků k vyšetření případu. Ta došla k závěru, že Waldheimovi sice nelze dokázat pří-

mý podíl na zločinech, ale že o nich asi věděl. Waldheim na toto diskrétní vyzvání k rezignaci vůbec nereagoval a zůstal prezidentem až do konce volebního období.

Dějinné návraty

Spisovatel a esejista Robert Menasse, vedle zemělého dramatika Thomase Bernharda jeden z nejvýraznějších kritických intelektuálů Rakouska, komentoval poválečnou situaci

s své země následovně: „To, že se v dějinách vše odehrává dvakrát, poprvé jako tragédie a podruhé jako fraška, může platit pro okolní svět. V rakouských dějinách se dvakrát odehrává jen tragédie, i když probíhá pod záminkou, že se vlastně jedná o frašku. V Rakousku je freudovské potlačení tak vitální, že se manifestuje neustále v »přeřeknutích«, množí se sarkastické hlasy vyzývající politiky k tomu, aby raději opravdu zapomínali, než aby

minulost vytěšňovali do podvědomí... Opakování nemají v Rakousku terapeutický efekt ve smyslu: vzpomínat – opakovat – probrat, nýbrž probíhají podle schématu: zapomenout – opakovat – vysvětlit cizině. Lehkost, s níž Rakousko světu – všem historickým zkušenostem natruc – demonstruje v kritických situacích svou samozřejmou zapomnětlivost, je živena tím, že prozatím přestálo velké historické katastrofy bez větších škod.“

(Čestmír Lang, *Reflex* 43/05)

LISTOPAD

Pranostiky

Cos nedohonil v srpnu a v září, v listopadu nechytíš.

Na začátku listopadu teplo se zimou se hádá.

Udeří-li v listopadu brzy zima, stálá nebude. Na svatého Martina slunečno – dlouhá zima.

Na svatého Martina pod mrakem – nestálá zima.

Jsou-li na Martina mračna, zima je levná, jestli noc jasná, zima je masná.

Martin a Kateřina na blátě – vánoce na ledě.

Na svatou pannu Kateřinu sluší se schovati pod peřinu.

Už jeho jméno ho předurčuje k tomu, aby nechal opadnout poslední listy a odhalil nám strom v jeho kosterní kráse. Přistoupíme-li však blíže, pak i v dušičkovém počasí, které je s listopadem pevně spjato, vyniknou zárodky nového života, který je zaklet do pupenů. Dušičkové počasí nás za žlutého svitu praskajících svíček a ozdobených hrobů upozorní na svátek Všech svatých. Tento svátek se zrodil z historické události v roce 609, kdy byl vysvěcen původně antický chrám, v němž se uctíval kult římských bohů. Svátek Všech svatých je vzpomínkou na zemřelé, kteří již dosáhli věčné blaženosti. Následný svátek Dušiček je památkou na všechny zemřelé. Úctu a vděčnost svým zemřelým projevovali lidé od nejstarších dob. Listopad, který je nejoblačnějším měsícem roku, má spoustu význačnějších svátků. Od svatého Martina vyžadujeme, aby se na svůj svátek projel na bílém šemíku a rozhodil sněhové vločky. Svatý Martin, bývalý římský voják v Galii, vystoupil po pokřtění z vojska a za pomoci svého přítele Hilaria založil v Poitiers mnišskou osadu. Později, v roce 371, se stal v Tours ve Francii biskupem. Jeho svátek je spojen s posvěcením a také s tím, že se na jeho svátek končila služba a sjednávala se nová smlouva pro příští rok. Listopad se ke konci měsíce chlubí svatou Kateřinou, která předstoupila před císaře Maxmiliána s úmyslem přesvědčit ho, aby se stal křesťanem. Ten ji však uvěznil a nechal mučít. Posléze v roce 307 ji nechal setnout mečem. Svatá Kateřina, když nepřinese sníh, schovává si ho pro Ondřeje. Svatý Ondřej byl učedníkem Jana Křtitele, apoštolem Krista a byl ukřižován na severu Řecka v roce 70.

(mk)

PROSINEC

Pranostiky

Když prosinec bystří, nebývají leden a únor jinší.

Když zmrzlo, jestli roztaje v prosinci, bude nestálá zima v každém měsíci.

Hřmění v prosinci zvěstuje silné větry.

Je-li na den svatě Barbory jinovatka, urodí se hojně ovoce.

Na svatou Lucii jasný den, urodí se konopí a len.

Čas od svatě Lucie po Tři krále černou zimou nazýváme.

Je-li na Štědrý den východ slunce jasný, urodí se jarní obilí.

Padá-li na Štědrý den v noci sníh, urodí se hojně vína.

Na svém začátku nám poslední měsíc v roce nadělí svátek svatého Mikuláše, ale před tím se domluvil s Barborou. Nejde jen o „barborky“ do vázy, aby rozkvetly o Vánocích. Jde především o oblevu, kterou Barborka ráda přenechává sv. Mikulášovi. Ten ochotně po svém svátku přijímá oteplení, první prosincovou oblevu. Pak se situace ve vyšším tlaku vzduchu počasí trochu uklidňuje, ale také ochlazuje. Ale počasí je počasí, nedá si poroučet. Zatímco si přejeme, aby Vánoce byly zachumlané do závějí, překvapí nás vánoční oblevou. Bývalo to tak asi i dříve, protože naši předkové nám tu zanechali vzkaz, že na Adama a Evu čekejte oblevu. Sáhne-li do zápisů o počasí, zjistíme, že od roku 1771 si prosincové počasí můžeme rozdělit na tři základní epochy. Od roku 1771 až do roku 1839 byla epocha nadnormální – tedy teplejší. Od roku 1840 až do roku 1903 byly prosince chladnější a studenější. Od roku 1904 až po současnost máme období nadnormálně teplých prosinců. A tak se zdá, že na ty vysněné vánoce zabalené do závějí si budeme muset počkat do doby, až příroda uzná, že člověk svou činností jí přestal škodit a pak nám splní náš vánoční sen. Prosinec po změně juliánského kalendáře na gregoriánský v roce 1582 přináší nejdelší noc a nejkratší den 21. 12. Svatá Lucie předala v tomto roce den zimního slunovratu svatému Tomášovi, který nám také 21. prosince oznamuje astronomický začátek zimy. Tento den přináší však také spolu s návratem sluníčka novou naději na příští jaro a nový život do přírody.

(mk)

OBYČEJE A POVĚRY STARÉ ŠUMAVY

Vánocům předcházela advent, během něž měli lidé po celoročním pracovním shonu věnovat podle příkazů církve více péče o svou duši. Po večerech se celá rodina i s čeledí modlila růžencem, někdy však nechávali tuto společnou chvíli jen na pátek. Během adventu se nekonaly žádné taneční zábavy (říkalo se, že svatá Kateřina – o jejímž svátku advent začíná – zavírá muzikanty do chléva), také šenky bývaly často prázdné. Svátek svatého Mikuláše neměl dlouhou tradici, rychle se však rozšířil. Již v 19. století chodil Mikuláš v ornátu a s berlou po vesnici a navštěvoval menší děti. S sebou vozil na řetězu čerta a doprovázel ho anděl, který měl v košíku jablka, ořechy, cukroví a drobné hračky. Každé dítě muselo předvést nějakou básničku nebo písničku a správně odpovědět na položené otázky, aby dostalo nadílku. V některých vsích Mikuláši nechodili a nadílku děti dostávaly do punčoch, které si přichystaly na okno.

Rozpustilou slavností byla obchůzka Lucíí večer před svátkem svaté Lucie (12. prosince). Mladé dívky se oblékly do bílých košil, tváře si začernily sazemi, někde je skryly pod závoj a tak vtrhly postupně do všech domů. Ve světnici se rozběhly na všechny strany, rozházely peřiny, zpřevracely oblečení a boty, přendaly hrnce a nádoby, na podlahu rozsypaly popel. Někdy také chytaly muže, jimž pak „mydlily“ tvář bramborem a holily je třískou louče. Po zpřevracení celé místnosti naruby

zaspívaly mnohde vinš, za něž dostaly od hospodáře dárek. Na tento svátek bylo zakázáno příst a každá hospodyně, která byla u kolovratu přistižena, musela Lucíím zaplatit pokutu.

Vánoce se dříve na Šumavě neslavily tak okázale jako v pozdějších časech. Vánoční stromek lidé neznali – zvyk strojit ho se rozšířil pod vlivem města až ve 20. století. O Štědrém dnu (24. prosince) se lidé postili. Dětem se obvykle slibovalo, že pokud dodrží půst, uvidí večer zlaté prasátko. Hospodyně připravovala během dne jídla na večer. I když se vařila jídla postní, muselo jich být dostatek, neboť na vánoce mělo být všeho dost. Štědrovečerní stůl zdobívalo ve starých šumavských chalupách chvojí, na stole stály ošatky a mísy jablek a ořechů. Tradičním jídlem bývala hrachová polévka a především kuba, omaštěná a v troubě upečené vařené kroupy promíchané se sušenými houbami. Ke kubovi se podávala muzika – uvařené sušené švestky a hrušky. Potom bývala ještě vánočka a ovoce. Zvyk podávat k večeri rybu se rozšířil později – vařila se obvykle s různými omáčkami (na černo a podobně). Část jídla ze štědrovečerního stolu dostával všechen dobytek a někdy i drůbež. Drobtý přišly také do ohně v peci a svůj díl dostala i studna a ovocné stromy v sadu, kam se dával kousek housky a jablka – někdy se ke stromům zakopaly rybí kosti. Po večeri chodila celá rodina na slavnostní půlnoční mši. Kromě ní se

na Štědrý den prováděla řada magických praktik, které měly různým způsobem ovlivnit či objasnit osud. Hospodáři stříleli do vzduchu, aby zahnali čarodějnice, sledovali i měsíc, podle něhož odhadovali příští úrodu. O dalším životě se dohadovali nad rozkrojenými jablky, nad olovem vlitým do vody a podobně. Nejvíce zkoušek podstupovala svobodná děvčata, aby zjistila, zda se vdají. Z došku vytrhlo děvče hrst slámy, byl-li počet stébel sudý, do roka se mělo vdát. Jindy zase opatrně odkrojilo slupku z jablka, kterou pak hodilo přes rameno za sebe – jaké písmenko slupka vytvořila, takové měl mít ve jméně ženich. Běžné také bylo sledovat, ze které strany bude štěkat pes, v tu stranu se mělo děvče provdat.

Na svátek svatého Štěpána (26. prosince) chodili po vsi koledníci s bukáčem. Šlo o soudek, který měl místo dna napjatou kůži. Na středu kůže byl upevněn svazek žíní, který při tření navlhčenými prsty vydával zvuk podobný prý hlasu ptáka bukače. Koledníci popřáli vždy hospodáři a hospodyni zdar v novém roce a odnesli si za to ovoce a různé pamlsky.

Pověry a nejrůznější obyčeje provázely obyvatele Šumavy prakticky na každém kroku. Postupně však přezívaly jen ty obyčeje, které se časem přenesly ze sféry magické praktiky do podoby veselé lidové zábavy.

(mk podle zápisků
za Života staré Šumavy)

Stejně jako loni, i tentokrát uveřejníme v poslední Historické kuchyni v tomto roce vánoční recepty. Vybrali jsme je z třetího vydání Cukrářské příručky pro domácnost Išky Posnerové, které vyšlo v Praze roku 1922 jako 16. svazek Knihovny českých hospodyněk a dívek. Tato kuchařka se poprvé objevila na pultech za první světové války, což se samozřejmě nemohlo neprojevit na podobě uváděných předpisů. Ostatně k jejímu vytvoření přispěla skutečnost, že se v dobách nedostatku přestalo objevovat na pultech kvalitní cukrářské zboží. Nicméně v době třetího vydání už byly nejhorší doby nedostatku překonány a české domácnosti se zase mohly vracet k receptům z lepších předválečných časů. Snad v nich nyní najdete inspiraci i vy.

Historická kuchyně

Sněhové rohlíčky

Sníh ze 3 bílků, 1/8 kg mandlí, 1 tabulka čokolády, 1 dkg citronátu.

Ze tří bílků ušleháme tuhý sníh, přidáme do něho 1/8 kg strouhaných loupáných mandlí, 1 tabulku strouhané čokolády a 1 dkg na drobno sekaného citronátu. Toto těsto klademe na oplatky v podobě rohlíčků a zvolna je v troubě pečeme.

Oplatkové těsto obyčejné

I.

60 g rozpuštěného dobrého másla, 3/4 l mléka, 1/2 kg jemné mouky, 125 g cukru, 8 g skořice, 1 čerstvé vejce se dobře promísí.

II.

3/8 l sladké smetany, 4 vejce, 125 g jemné tlučeného cukru, trochu skořice a soli, 250 g mouky. Vše řádně promísíme.

Hlemýždi

28 dkg mouky, 14 dkg másla, 2 dkg cukru, 2 žoutky, trochu kyselá smetana, 1 žloutek (na potřetí), trochu drobně sekaných mandlí.

Ve 28 dkg pěkné mouky rozdrobíme 14 dkg másla, přimícháme 2 dkg cukru, dva žoutky, mezi tři prsty soli a trochu kyselá smetana, aby těsto příliš nezřídlo. Těsto dobře vypracujeme, vyválíme z něho bochníček a vložíme jej na talíři, přiklopeném hrnečkem, k ledu. Za hodinu těsto na vále rozválíme, rozkrájíme na šišky a točíme z nich hlemýždě. Ty vložíme na plech máskem pomazaný, potřeme rozšlehaným žloutkem a posypeme drobně tlučeným cukrem a loupánými, též drobně krájenými sladkými mandlemi. Hlemýždě pečeme do zlatova.

Marcipánky

14 dkg tlučeného cukru, 5 dkg čerstvého másla, 4 g tlučeného hřebíčku, 9 g tlučené skořice, 1-2 dkg sladkých mandlí, 4 hořké mandle, 1 vejce, 14 dkg jemné mouky, drobně sekanou kůru z 1/2 citrónu.

Máslo třeme až do pěny, pak přidáme odvážený cukr, skořici, hřebíček, citrónovou kůru, sladké a hořké mandle, ustrouhané i se slupkou, jedno vejce a mouku. Vše dobře promícháme, těsto vyjmeme na vál, rozválíme v placku

as na 1/2 cm silnou a rozkrájíme ji na malé čtverečky, jež klademe na plech vymazaný bílým voskem. Pak je pomazeme rozšlehaným vejcem, ozdobíme navrchu rozkrájenými mandlemi a zvolna pečeme.

Čokoládové hubinky

14 dkg tluč. cukru, 1 bílek, 14 dkg strouh. housky, koflík cukrové krupice, misku strouhané čokolády.

Jeden bílek a 14 dkg tlučeného cukru třeme do pěny a přidáme 14 dkg strouhané housky. Těsto vložíme pak na vál posypaný cukrem, vypracujeme je hodně do tuha a tvořítkem vykrájíme hubinky. Ty naklademe na plech voskem vymazaný, posypeme je čokoládovou a cukrovou krupicí různě zbarvenou a za mírného ohně pečeme.

Horký punč jednoduchý (asi pro 10 osob)

2 l vody, 1 kg cukru, 3-4 citróny, 1/2 l rumu, 1/2 bílého vína.

Ve 2 litrech vody svaříme 1 kg cukru a stále jej náležitě odpeňujeme. K svařenému cukru přidáme šťávy ze dvou až tří větších citrónů, 1/2 l jemného rumu a 1/2 l lechého, bílého vína. Dobře vše promíchavše, necháme chvíli státi na plotně a přiměřeně rozředěné horkou vodou podáváme. *(Připravil MaFr)*

ÖMV koupil síť Aralu v ČR

Největší ropná a plynárenská společnost ve střední Evropě ÖMV v posledních letech proniká stále intenzivněji na český trh s pohonnými látkami. V říjnu firma potvrdila svoji dosud nejrozsáhlejší akvizici v České republice – rakouský gigant koupil od britské BP síť 70 čerpacích stanic Aral. Cenu sice odmítli představitelé ÖMV, resp. její české odnože, sdělit, ale zároveň připustili, že se odhady novinářů pohybující se kolem 3-4 miliard Kč (100-130 milionů €) příliš neliší od skutečnosti. ÖMV od počátku patřila mezi favority soutěže, musela však překonat nezanedbatelnou konkurenci firem, jako je MOL, Agip, Shell nebo Unipetrol. ÖMV se díky koupi stala jedničkou na českém trhu podle objemu prodaných pohonných hmot, počtem 216 benzínových pump se pak zařadila hned na druhé místo za společnost Benzina. Rakouský gigant si také splnil svůj cíl získat na českém trhu zhruba pětinový podíl. Během tří let navíc chce téhož ukazatele dosáhnout i v středoevropském a východoevropském měřítku, kde se nyní musí spokojit zhruba s 18 %. Pro nejbližší dobu rakouská společnost v České republice žádnou větší expanzi už neplánuje, i když její vedení zcela nevylučuje možný nákup dalších čerpacích stanic. S rozvojem může počítat především nízkonákladová síť Avanti, kterou ÖMV koupila v minulém roce a letos ji rozšířila o dvě nově postavené pumpy. Rozhodnou však zájmy trhu, kde časem může převládnout na rozdíl od současné doby především požadavek široké nabídky služeb. V každém případě podle Rakušanů má český trh stále značný růstový potenciál – zatímco v Rakousku připadá na tisíc obyvatel 507 vozů, v České republice je to pouze 373. Přitom tendence k vyrovnání tohoto ukazatele údajně nezbrzdí ani současné vysoké ceny ropy a pohonných hmot a jejich spotřeba by podle odhadů odborníků z ÖMV měla ročně růst řádově o 1,5 %. Benzín pro čerpadla ÖMV v České republice pochází většinou z rafin

érie ve Schwechatu, ale nelze vyloučit, že vzhledem k velkému rozšíření sítě budou „schwechatský benzín“ doplňovat i produkty českých rafinérií. Rozdíl však asi běžný uživatel těžko pozná. *(MaFr)*

Stane se ČR velmocí ve výrobě mobilů?

Jablonecká společnost Jablotron slaví nečekaný úspěch se svými obřími mobilními telefony a věří, že její prodej dosáhne výše půl milionu kusů. Průlom se jí podařil díky účasti na veletrhu v Hongkongu, kde si jejich výrobků všimnul reportér CNN a informoval o nich ve své reportáži. Jablonecké mobily totiž ve svém oboru představují pozoruhodnou inovaci: na rozdíl od svých konkurentů česká firma nekráčí cestou stálé minimalizace, ale právě naopak – nabízí telefon s většími tlačítky a velmi jednoduchým ovládním, který vyhovuje zejména starším lidem. Další cílovou skupinu představují soukromé firmy, které nahrazují pevnou linku mobilním telefonem. Pro ně přitom operátoři často nabízejí speciální řešení využívající jabloneckého produktu. Samotný přístroj připomíná spíše klasický stolní telefon než mobil, umožňuje však využívat hlavní vymoženosti mobilů včetně psaní sms zpráv. Výrobce ho na svých internetových stránkách nabízí za 4 996 Kč, tj. asi za 170 €. Pro jeho produkci Jablotron založil nedávno specializovanou dceřinou firmu Jablocom, což odvodnil specifiky výroby mobilů ve srovnání s dosavadní produkcí zaměřenou hlavně na zabezpečovací zařízení. V současné době jablonečtí podnikatelé své mobily produkuje v osmnácti jazykových mutacích a operátoři je nabízejí nejen v České a Slovenské republice, ale například i v Belgii, Finsku, Polsku, Slovinsku, ale také v Rakousku. Právě provozovatelé mobilních sítí patří mezi hlavní odběratele severočeských telefonů. Největší zájem zatím projevila síť Orange, která si objednala sto tisíc kusů, s nimiž za pomoci speciálních tarifů zaútočila na pevné linky na Slo-

vensku. Mezi další významné zákazníky Jablotronu patří i T-Mobile. Jablonečtí však nehodlají usnout na vavřínech – za pomoci předních českých průmyslových návrhářů chystají nový design a pečlivě sledují vývoj nových telekomunikačních technologií. Jejich vývojové středisko za poslední rok vzrostlo přibližně o třetinu. Nový model by se měl na trhu objevit zhruba na přelomu roku. Podobně jako dosavadní typ se měl vyrábět především v Číně, kapacity v České republice zůstanou určeny pro prototypy a speciální série upravené na speciální přání zákazníků.

(MaFr)

Český Telecom nečekaně úspěšný

Většina analytiků byla překvapena informací zveřejněnou představiteli Českého Telecomu, podle které společnost za prvních devět měsíců letošního roku dokázala zvýšit svůj čistý zisk v meziročním srovnání o 6,5 % na 4,8 miliard Kč (asi 160 milionů €). Odborníci přitom většinou čekali, že se zisk Českého Telecomu naopak výrazně propadne. Jak se však předpokládalo, konsolidované výnosy Telecomu klesly o 2,9 % na 45,2 miliard Kč (asi 150 milionů €). K dobrým výsledkům hospodaření českého telekomunikačního gigantu, který v současnosti ovládá španělská Telefónica, přispěly hlavně nové technologie, s jejichž zaváděním pomáhaly firmě i zkušenosti nového majoritního vlastníka. Výrazně, o plných 23 %, stouply Telecomu příjmy z internetu, datových a dalších služeb a dařilo se i jeho dceřiné společnosti Eurotel, provozující jednu ze tří mobilních sítí v České republice, která dokázala zvýšit své výnosy o 1 % na 22,2 miliard Kč (asi 700 milionů €). Výrazně se však Telecomu snížily výnosy z provozu pevných linek i hovorného na těchto linkách. Svoji roli zde sehrála nejen konkurence nabízející často výrazně výhodnější ceny, ale také trend, že se mnozí lidé spokojují s komunikační prostřednictvím mobilních telefonů. V současné době Telecom zaměstnává celkem 10 246 osob, což je o nezanedbatelných 12,5 % méně ve srovnání s loňskem. Personální zeshňování společnosti však má podle vedení Telecomu i nadále pokračovat. Na český trh nedávno vedle Telefonicy vstoupil i další světový hráč, firma Vodafone, a lze předpokládat, že konkurence bude stále ostřejší a firmy uvítají jakoukoliv možnost snížení nákladů.

(MaFr)

Cena pro manažera písecké průmyslové zóny

Zvláštní cenu agentury CzechInvest pro nejlepšího manažera průmyslové zóny roku 2004 získal Petr Matoušek, který přesto, že je mu teprve 31 let, již deset let úspěšně řídí průmyslovou zónu v Písku, patřící mezi největší jihočeské průmyslové areály. V současné době v zóně podniká šest především strojírenských firem a na své uplatnění čekají už jen poslední tři pozemky o rozloze necelých tří hektarů. Petr Matoušek však ve svém pracovním úsilí ani přes úspěšné zaplnění průmyslové zóny nepolevuje – v současnosti se významnou měrou podílí na přípravě strategického plánu města Písku. Jeho součástí se má stát i projekt na přebudování dvou objektů bývalých kasáren, které město převzalo od armády na vědeckotechnický park, v němž by firmy napojené na vysokou školu převáděly do praxe výsledky vědeckého výzkumu. K realizaci však by musel Písek přilákat některou z existujících vyso-

kých škol, aby ve městě otevřela pobočku. Zvažuje se i přeměna kasáren na tzv. podnikatelský inkubátor, tedy místo, kde mohou nově vznikající firmy podnikat za zvýhodněných podmínek. Mohou si tak ověřit, zda jejich podnikatelský záměr nalezne skutečné uplatnění. Nositel ocenění CzechInvestu však nezapomíná ani na průmyslovou zónu, jejíž řízení vyžaduje stálou pozornost. Město pro její lepší fungování upravilo jízdní řády městské hromadné dopravy a v příštím roce k ní chce vést i cyklistickou stezku. Příklad Písku láká i mnoho dalších jihočeských měst, která rovněž vybudovala průmyslové zóny nebo o vytvoření podobného areálu vážně uvažují. Dobře prosperuje například zóna v Blatné, v nepříliš vzdálených Vodňanech pak působí v průmyslovém areálu i rakouská firma A. Pöttinger, která produkuje zemědělské stroje a v současnosti uvažuje o rozšíření svého jihočeského závodu. Někde však vedení města narazilo na přemrštěné požadavky soukromých vlastníků pozemků. Jako příklad může sloužit Týn nad Vltavou. Zde se nakonec rozhodli využít možnosti, kterou jim dává restrukturalizace – i zde podobně jako v Písku hodlá armáda předat městu objekt bývalých kasáren. Jenže převod se dost protahuje, což pochopitelně případně investory odrazuje. O vybudování průmyslové zóny usiluje také městečko Nová Včelnice na Jindřichohradsku, zde však zatím probíhají pouze předběžná jednání samospráv se státní agenturou CzechInvest o možnosti získání dotace na vytvoření projektové dokumentace a vybudování inženýrských sítí. Z plánovaných 30 hektarů navíc v současné době město drží pouhé 2 hektary. Průmyslové zóny mají především příznivě ovlivnit poměry na trhu práce v regionu a pozvednout téměř zlikvidovaný průmysl v oblasti. Samozřejmě vždy zůstává nebezpečí, že firmy z průmyslových zón zmizí hned poté, co využijí všechny investiční pobídky a zvýhodnění, do některé země dále na východ. Provozovatelé českých průmyslových zón se této možnosti snaží čelit tím, že do areálů lákají především seriózní podniky, kterým nejde jen o levnou pracovní sílu, ale dokážou ocenit i dobrou kvalifikaci českých pracovníků a komunikační přednosti českého území. V jižních Čechách přitahuje investory například i blízkost Rakouska, jež vyhovuje hlavně rakouským investorům nebo těm, kteří se orientují na rakouský trh.

(MaFr)

Hodnotilo se české a moravské víno

V brněnské vinotéce Vindom počátkem listopadu vybrala porota, v níž se uplatnili i rakouští degustátoři, vítěze soutěže českých a moravských vín TOP 77. Nejvyšší hodnocení, pět hvězdiček, získal Vladimír Zborovský z Velkých Pavlovic a společnosti Víno Blatel, Moravino a Vinné sklepy Valtice, tedy vesměs producenti vína z tradičních oblastí na Moravě. Nicméně předseda hodnotitelské komise Eduard Postbiegl upozornil, že do užšího výběru se čím dál častěji dostávají i česká vína, jejichž kvalita v některých případech zřetelně stoupla. Výsledky soutěže byly vyhlášeny na zahájení III. ročníku konference *Víno a zdraví*, který se tematicky zaměřil na vliv alkoholu a zejména vína na ženský organismus. Přestože v České republice spotřeba vína neustále stoupá, stále nedosahuje úrovně průměru Evropské unie. Přitom se odborníci v poslední době shodují, že mírná konzumace vína zdraví spíše prospívá, protože látky v něm obsažené podporují správnou

činnost oběhového a cévního systému. Spotřebu v České republice však dlouho omezovala nepříliš dobrá nabídka vln na trhu, spojená navíc s obrovskou konkurencí naopak světoznámého českého piva. (MaFr)

Přibude další větrná elektrárna v ČR

Výlet do Rakouska, který třebíčská firma Fore zorganizovala pro zastupitele a část obyvatel vesnice Holetín na Hlinecku, definitivně zlomil případný odpor vůči vybudování větrné elektrárny v katastru obce. Holetínští si při návštěvě míst s větrníky mohli ověřit, že výstavba čtyř elektráren nepřinese významné zhoršení míry hluku ve vesnici. Společnost Fore za výstavbu čtyř vrtulí slíbila přispívat po dobu patnácti let do obecní pokladny v Holetíně částkou 240 000 Kč (8 000 €) ročně. Stavba by měla proběhnout v příštích dvou letech a již na podzim roku 2007 se počítá se spuštěním zkušebního provozu. Celkové náklady na vybudování by se měly pohybovat kolem 320 milionů Kč (asi 10,7 milionu €). V České republice se zatím využívání větrné energie rozbíhá jen pomalu. Základní problém představuje nepříliš vábný vzhled větrníků, který hyzdí celkové panorama krajiny, a obavy občanů z hluku vydávaného elektrárnami. Například stavbu rozsáhlé elektrárny s osmi vrtulemi v Koclířově u Svitav letos v létě zhalilo místní referendum. (MaFr)

České výprodeje s přísnějšími pravidly

Skandály z výprodejů na počátku letošního roku, kdy některé obchodní řetězce v českých zemích nabízely v letácích zboží, které měly pouze v minimálním množství, našly nyní odezvu i v legislativě, kterou v říjnu schválil český parlament. Podle novely zákona o regulaci reklamy byla obchodům uložena povinnost přesně stanovit počátek a konec výprodeje a uvést počet zlevněného zboží v jednotlivých prodejních místech. V případě celoplošné reklamy pak norma požaduje dostatečné zásobení obchodu příslušným zbožím. Novelu podpořily poslanci všech stran s výjimkou opozičních občanských stran, kteří tvrdí, že nezasáhne ani tak obrovské nadnárodní řetězce jako spíše drobné a střední obchodníky, kteří nebudou schopni požadované podmínky splnit, což je donutí vzdát se vůbec slevových akcí a výprodejů. Dodržování zákona kontroluje Česká obchodní inspekce, která bude mít právo udělit pokuty v širokém rozpětí od 5 000 do 10 000 000 Kč (asi 165 až 300 000 €). České řetězce po pobouření, které vyvolaly, trochu svoji reklamní politiku změnily a začaly se chovat podstatně opatrněji. Například podle mluvčí společnosti TESCO Stores tak nynější úprava pro firmu nebude znamenat žádnou zásadnější změnu. (MaFr)

Poláci chtějí 15 % českého trhu

Polská petrochemická společnost PKN Orlen prostřednictvím firmy Unipetrol ovládá nejrozsáhlejší síť čerpacích stanic v České republice – Benzina. V současnosti se jedná o asi 300 prodejních míst, ale ještě před privatizací Unipetrolu se PKN Orlen dohodl o prodeji asi třetiny pump americké firmě ConocoPhillips, která v ČR prodává pohonné hmoty pod značkou Jet. Přesto chtějí Poláci svůj podíl výrazně navýšit z dosavadních 11 na plných 15 či při-

padně i 20 %. Jejich hlavním konkurentem přitom bude ÖMV, která díky nedávné akvizici 70 čerpacích stanic Aral navýšila počet svých pump v České republice na 216 a dosáhla zvýšení svého podílu na trhu z 10 asi na 18 %. O síť Aralu měl zájem i PKN Orlen, který tím chtěl kompenzovat úbytek prodejních míst po uskutečnění transakce s ConocoPhillips. Jenže polský koncern se zatím s ConocoPhillips nebyl schopen dohodnout na prodejní ceně a nelze vyloučit, že podobně jako u smluv s podnikatelem Andrejem Babišem a jeho firmou Agrofert, které se týkaly prodeje některých podílů v jednotlivých firmách Unipetrolu, budou i nyní Poláci raději volit hrozbu penále za nedodržení smlouvy a dohodnutou transakci nakonec neuskuteční. I když v případě společnosti ConocoPhillips by asi takový postup mohl znamenat pro PKN Orlen závažné problémy. (MaFr)

Inflace v ČR roste

Jestliže poslední výsledky české ekonomiky vnímají odborníci většinou příznivě, neplatí to pro vývoj inflace. Ta totiž v říjnu pokračovala hlavně kvůli rostoucím cenám zemního plynu a tepla a vzestupu koncesionářských televizních a rozhlasových poplatků v růstu a dosáhla již 2,6 %. Odborníci se přitom obávají, že tento trend přinejmenším určitou dobu vydrží a na konci roku odhadují meziroční míru inflace asi na 3 %, protože se očekává celkový vzestup cenové hladiny a zároveň se začnou prodávat cigarety z tabáku zatíženého vyšší spotřební daní. Česká národní banka právě s ohledem na vývoj inflační křivky už koncem října zvýšila svou základní úrokovou sazbu o čtvrt procentního bodu na úroveň 2 %, což odpovídá úrokové míře v eurozóně, značná část expertů ovšem očekává, že by k podobnému kroku mohla přistoupit i v lednu příštího roku, kdy by inflace mohla dosáhnout až 4 %. Odborníci upozorňují, že inflaci v České republice zatím ovlivňují především administrativní změny cen, a nikoliv rostoucí spotřeba či tempo růstu ekonomiky. Její razantní růst na začátku roku by se však podle České národní banky mohl nepříznivě projevit v inflačních a mzdových očekáváních veřejnosti, což by situaci ještě dále zkomplikovalo. Proto pravděpodobně bude chtít česká centrální banka řešit celou otázku pokud možno razantním způsobem. Její opatření však samozřejmě zdrazí hypotéky a úvěry, což se může nepříznivě projevit i na růstu ekonomiky. Na druhé straně roztáčení inflační spirály v sobě skrývá obrovská nebezpečí, která rovněž nelze přehlížet. (MaFr)

České firmy hlásí nárůst zisku

Přelom října a listopadu se v české ekonomice nesl ve znamení výsledků velkých firem za první tři čtvrtletí letošního roku. Většina nejvýznamnějších firem se přitom mohla pochlubit slušným nárůstem zisků, v mnoha případech i o více než 10 %. Skvěle se dařilo většině bank, které v současné době ministerstvo financí ostře kritizuje za to, že přes dobré výsledky svého hospodaření udržují ceny svých poplatků na mimořádně vysoké úrovni, která přesahuje dokonce i míru běžnou například v Rakousku. Největší vzestup zisku, o plných 60 %, zaznamenala Československá obchodní banka, na kterou pro její neúměrně vysoké poplatky byla podána hromadná žaloba několika set

klientů zaštitěná Sdružením pro ochranu spotřebitelů. Tento obrovský nárůst ovšem výrazně ovlivnilo uznání splátky Slovenské inkasní ve výši 2,3 miliardy Kč. Dobře se ovšem vedlo i dalším velkým hráčům na trhu – Česká spořitelna, patřící do skupiny rakouské Erste Bank, vykázala ve srovnání s rokem 2004 zisk vyšší o 15,5 % a zisky Komerční banky, ovládané francouzskou Sociétés Generale, narostly o více než 12 %. U většiny velkých finančních ústavů se výrazně zvýšily především zisky z různých poplatků a provizí, například spojených s úvěry, s používáním platebních karet a podobně. Poměrně zřetelně se zvyšovaly i vklady malých a středních klientů a stoupal i počet úvěrů. Po zvýšení úrokové sazby Českou národní bankou se sice zdá, že levným hypotékám a úvěrům už spíše odzvání, ale na druhou stranu se banky netají také tím, že na změnu nehodlají reagovat zvýšením úročení uložených vkladů. Je samozřejmě otázka, jak dlouho se budou banky moci spolehnout na nepružnost a konzervativnost klientů, kteří nechtějí změnit způsob ukládání svých peněz, ale zdá se, že zatím tato sázka vychází, což potvrzují i výsledky hospodaření finančních institucí. Ale banky nejsou jedinými prosperujícími českými společnostmi. Ještě výraznější nárůst zisku za první tři čtvrtletí letošního roku vykázal český elektrárenský gigant ČEZ, kterému se podařilo meziročně výsledky zlepšit o plných 94 % na 13,4 miliardy Kč (asi 450 miliónů €) a stát se tak vůbec nejziskovější českou firmou. Růst domácích i exportních cen energie dodávané společností ČEZ vyhnal zisk firmy do obrovských výšek, nicméně samotná výroba elektřiny v jejich provozovnách poklesla o 3 %. Pro příští rok se očekává další zdražování v průměrném rozsahu kolem 15 %, firma však udává, že podle uzavřených kontraktů by měla dodávat o 4 % více elektřiny než dosud. Ceny pro domácí maloobdoběratele hodlá zvýšit zhruba o 10 %, což bude znamenat velkou zátěž především pro rodiny, které využívají elektřinu k vytápění. ČEZu se začínají vyplácet i její zahraniční akvizice. Za prvních devět měsíců letošního roku vynesly tři distribuční společnosti v Bulharsku, které ČEZ nedávno koupil za zhruba 9 miliard Kč, zhruba půl miliardy Kč při tržbách zhruba 8,4 miliardy Kč. Koordinace jejich činnosti podle údajů společnosti ČEZ přinesla úspory ve výši několika desítek procent a jejich zisk stoupl skoro o polovinu. Ztráty energie se pak podařilo snížit o zhruba 10 %. ČEZ je co do růstu zisku opravdovým rekordmanem, skvěle se však v období mezi lednem a zářím letošního roku dařilo i vlajkové lodi českého exportu, automobilce Škodě Auto, přestože její mateřský koncern VW zápasí s nezanedbatelnými problémy. Její čistý zisk vzrostl o 76,3 % na 5,2 miliardy Kč (asi 175 miliónů €) a výrazně, o 10,5 %, se zlepšil i odbyt jejich vozů. Na dobrém výsledku se podílel především export vozů do západní Evropy, který se zvýšil téměř o 19 %. Největší zájem zákazníci jeví o vůz střední třídy Škoda Octavia, levnější typ Škoda Fabia zápasí s velkou konkurencí především ze strany asijských výrobců. Nejenom výrobci automobilů však zažily úspěšná tři čtvrtletí, například zhruba o čtvrtinu stoupl zisk i největšímu výrobcí léků v ČR Zentiva. Za růstem v tomto případě stojí podle představitelů společnosti vyšší poptávka léčivých přípravků. Firmě se podobně jako ČEZu daří expanze do zemí východní a jihovýchodní Evropy. Dobré pozice si dokázala vybudovat v Polsku, Rusku, na Ukrajině, v Pobaltí, ale především v Rumunsku, kde nedávno získala jednoho z nej-

větších místních výrobců a distributorů léčiv, firmu Sicomed. Na českém a slovenském trhu si Zentiva udržuje nadále pozici jedničky, i když na Slovensku díky novým pravidlům úhrady léčiv musí čelit ostré konkurenci a doslova cenové válce. Výsledky předních českých firem dosažené v prvních třech čtvrtletích se také výrazně podepsaly na optimistických prognózách vývoje české ekonomiky, jak je předložilo české ministerstvo financí. Letos by vzestup ekonomiky měl dosáhnout úrovně 4,8 %, což znamená dvojnásobek očekávaného průměru Evropské unie. V následujícím roce se sice předpokládá, vzhledem k odeznívání jednorázového efektu vstupu země do Evropské unie a vysokých cen ropy, jisté zmírnění tempa růstu, ale přesto by se mělo dosáhnout velmi slušné úrovně zhruba kolem 4,4 %. Opatrnější Česká národní banka pak hovoří o rozmezí 3,2-4,7 %. Měl by se také snižovat i počet lidí bez práce a míra nezaměstnanosti by se za příznivých okolností mohla snížit na méně než 7,5 %. Ministerstvo se však s Českou národní bankou při prognózách neshodlo v jednom z dalších důležitých parametrů – vývoji inflace. Zatímco vládní odborníci doufají, že se přes určité zrychlení růstu cen bude její míra pohybovat v příštím roce kolem 2,5 %, Česká národní banka předpokládá její vzestup na 3-4,4 %, a proto také zvýšila v říjnu své úrokové sazby, což ministerstvo financí označilo za předčasný krok. Nicméně i přes tuto ne nepodstatnou diferenci se obě prognózy shodují, že se české ekonomice daří dobře a příznivý trend by měl být víceméně zachován i v příštím roce. Tento názor přitom sdílí i mnozí analytici, kteří nijak se současnou koaliční vládou vedenou sociálními demokraty nesympatizují. Samozřejmě relativně malou českou ekonomiku mohou snadno rozkolísat nepříznivé vnější vlivy, ale pokud se celkové hospodářské klima v Evropě nezmění, bude přibližování země průměrné úrovni zemí staré členské patnáctky Evropské unie i nadále zdárně pokračovat.

(MaFr)

Magnát Komárek ovládl Vítkovice

Společnosti Industrial Group Holding ze skupiny K & K Capital Group, kterou vlastní jeden z nejvýznamnějších českých podnikatelů Karel Komárek, se podařilo od minoritních akcionářů Vítkovice Holding Davida Berana a Petra Novotného získat celkem 50 % akcií strojírenské společnosti Vítkovice Holding. Do celé skupiny Vítkovice Holding v současnosti patří 26 podniků v České republice, na Slovensku a v Chorvatsku, v nichž je zaměstnáno celkem 6 000 osob. Výkony Vítkovic loni dosáhly přes 18 miliard Kč. Pokud se Komárkovi podaří celou transakci dokončit, stane se jeho Industrial Group Holding největší strojírenskou firmou v celé střední a východní Evropě. Již v současnosti totiž do tohoto holdingu patří výrobce obráběcích strojů Kovosvit, bohumínská hutní společnost ŽDB nebo největší evropský producent železničních dvojkolí Bonatrans. Komárkovo impérium ovšem zahrnuje i další významné podniky, jako je největší česká ropná společnost Moravské naftové doly, distributor zemního plynu SPP Bohemia, přední český obchod s cennými papíry Atlantik finanční trhy nebo Kapitálová společnost K & K, která ovládá největší českou cestovní kancelář Fischer. Nová akvizice do Komárkovy říše se však asi neobejde bez závažných problémů. Dosavadní předseda představenstva

Vítkovice Holding a vlastník pětačtyřicetiprocentního balíku Jan Světlík celý obchod zpochybnil s tím, že oba prodávající akcionáři Vítkovic porušili dohodu o předkupním právu na akcie, které měly být nabídnuty právě Světlíkovi. Beran a Novotný naproti tomu ve svém prohlášení svůj krok vysvětlují jako protest proti Světlíkovým praktikám údajně utlačujícím minoritní akcionáře a usilujícím pouze o kompletní ovládnutí firmy. Naproti tomu Světlík tvrdí, že Beran s Novotným postupovali proti představenstvu a Vítkovice se údajně snažili vmanipulovat do sporů se státem, které podle Světlíka mohly ohrozit pozici firmy při účasti v tendrech na veřejné zakázky nebo v projektech, kde se vyžaduje doporučení státu. (MaFr)

Energie AG se chce více prosadit v jižních Čechách

Rakouský koncern Energie AG nedávno ovládl vodohospodářskou společnost Vodovody a kanalizace Jižní Čechy a svůj vstup do firmy podtrhl rozsáhlými změnami, včetně personální obměny na nejvyšším postu. Za velmi důležitý bod přitom nový majitel považuje vybudování profesionální prodejní organizace, která má zodpovídat za vztahy s klíčovými zákazníky. To představuje významnou strukturální změnu, protože dosud s klienty jednala pouze provozní střediska. Součástí transformace společnosti se mají stát i některé nepříliš populární kroky včetně propouštění – do konce března odejdou podle plánu asi dvě stovky lidí. Ti, kteří zůstanou, využijí propojení s koncernem Energie AG ke zvýšení své kvalifikace prostřednictvím různých školení v jeho rámci. Vodovody a kanalizace Jižní Čechy hodlají své dosavadní postavení na trhu ještě dále posílit. Pomoci jim v tom má nejenom schopnost nabízet projekty přesně vyhovujícím dlouhodobým potřebám měst a obcí, ale také nabídka dalších komunálních služeb poskytovaných koncernem Energie AG, tedy i likvidace odpadu nebo veřejné osvětlení. (MaFr)

Rakušané možná Škodu Machine Tool nezískají

Skoro rok jednala česká společnost Škoda Holding s rakouskou firmou EMCO Maier o prodeji předního evropského výrobce nejtěžších obráběcích strojů Škoda Machine Tool, dosud se však nedokázaly dohodnout na prodejní ceně. Proto představitelé Škody Holding vstoupili do jednání s dalšími dvěma českými společnostmi. Podle jejich slov to však neznamená, že by se rakouskému podniku zcela uzavřela cesta k zajímavé akvizici. Přestože Škoda Machine Tool zůstává poslední neprodanou společností z portfolia holdingu, která neodpovídá dlouhodobé strategii orientace na výrobu zařízení pro energetiku a veřejnou dopravu, zástupci Škody příliš nespíchají. Obchod by měl holdingu přinést řádově několik set milionů Kč, kupec však získá firmu, která v některých typech strojů patří mezi skutečnou světovou špičku. Škoda Machine Tool vykazala loni prodej za asi 750 milionů, letos by se měl tento údaj zlepšit na plnou miliardu. Ještě výrazněji má stoupnout zisk – z loňských asi 35 milionů Kč (asi 1,1 milionu €) na 100 milionů (asi 3,3 milionu €). Přitom se firmě daří získávat nové zakázky – letos počítá s novými kontrakty za asi 1,5 miliardy Kč. 90 % výrobků jde na export, mezi největší odběratele patří například Čína, slibně se vyvíjí

i situace na ruském trhu. V čínském Harbinu se Škoda Machine Tool podílí na společném podniku, v Pekingu již před sedmi lety otevřela svoji kancelář. Jen za letošní rok prodala česká společnost na čínském trhu deset velkých horizontek v hodnotě asi 530 milionů Kč (17,5 milionů €). Mezi její zákazníky patří nejvýznamnější čínské závody těžkého strojírenství nebo největší ocelárna v Číně Baosteel Shanghai. Nedávno také Škoda Machine Tool podepsala kontrakt na dodávku čtyř strojů na opracování velkých klikových hřídel v hodnotě asi 600 milionů Kč (asi 20 milionů €) pro Shanghai Marine Crankshaft v letech 2006-2007. Pokud se současné rychlé tempo růstu čínského průmyslu udrží i v následujících letech, lze očekávat, že Škoda Machine Tool zde získá další zajímavé a významné zakázky. Ostatně kvalitní produkty těžkého strojírenství patří mezi tradiční české exportní komodity. (MaFr)

Zóna v Boru u Tachova ožívá i díky Rakušanům

Do průmyslové zóny Nová Hospoda v Boru u Tachova, která leží u dálnice D5 nedaleko česko-německého hraničního přechodu Rozvadov, se zatím příliš nedařilo přilákat investory. Přestože vznikla již na konci devadesátých let, doposud se zde usadila pouze belgická firma Ideal Automotive, která zde zaměstnává 550 lidí ve výrobě textilního obložení do automobilů. V současnosti se však začaly objevovat první známky pozitivního obratu. Do zóny má přijít americká firma Tech Data Corporation, respektive její dceřiná firma Tech Data Distribution, jež zde hodlá v dubnu roku 2006 otevřít středoevropský distribuční sklad počítačů, tiskáren a softwaru. Ve skladu, z něhož do České republiky, Německa a Rakouska bude směřovat celkem téměř 80 značek výrobků, najde zaměstnaní 180 lidí. Spolu s americkou společností přichází i rakouská spediční firma, která zde zaměstná další stovku osob. Mohutný sklad a k němu příslušející spedice sice asi zrovna nepředstavují ten typ podniků, který v průmyslové zóně Nová Hospoda její zakladatelé očekávali, ale region jistě přivítá i tento, byť nepříliš velký krok, ke snížení počtu nezaměstnaných. (MaFr)

Žďas prosperuje, ale propouští

Strojírenský a metalurgický podnik Žďas ve Žďáru nad Sázavou, který od roku 2002 ovládá slovenská firma Železiarne Podbrezová, prožívá relativně příznivé období. V roce 2004 se mu podařilo zvednout svůj zisk o nezanedbatelných 50 % na 153 milionů Kč (5,1 milionu €) a jeho tržby stouply o 11 % na 2,6 miliardy Kč. Výrazně se dařilo především exportu, jehož podíl na celkových tržbách stoupl na 46 %. Mezi odběrateli produktů dominují země Evropské unie a nechybí mezi nimi ani Rakousko. Výrobky strojírenské firmy se však dokázaly prosadit i na náročném švýcarském a obrovském ruském trhu. Ukazuje se, že restrukuralizační kroky, se kterými slovenský vlastník začal ihned po svém nástupu, představovaly správnou cestu. Teprve v současnosti se však vedení Žďasu odhodlalo k jednomu z nejobolestivějších řezů – k propouštění, které se týká především tzv. technicko-hospodářských profesí. Celkem se jedná o asi stovku osob z celkového počtu asi 2 900 zaměstnanců. Žďas ovšem slibuje, že přinejmenším částí propouštěných bude schopen nabídnout jinou práci

v rámci podniku. Nicméně ani v případě, že by se to podařilo v rámci Žďasu jen minimální části propuštěných, neměly by vzniknout nějaké rozsáhlé problémy s nezaměstnaností. Naopak se očekává, že na Žďársku v nejbližší době v jiných větších podnicích k propuštění dojde a vzniknou nová pracovní místa u firem, které v současnosti na Žďársko přicházejí. (MaFr)

Rozšíří se Temelín?

Zatímco mnohé ekologické organizace se s výstavbou jaderné elektrárny Temelín dosud nesmířily a usilují o její odstavení, provozovatel Temelína, český elektrárenský gigant ČEZ, naopak uvažuje o dalším rozvoji jaderné energetiky v ČR. V úvahu přitom přichází buď rozšíření stávající jaderné elektrárny v Temelíně na dvojnásobek současného stavu, nebo výstavba nové elektrárny v jiné lokalitě. Jako pravděpodobnější se přitom jeví první varianta. Jasně rozhodnutí pro pokračování jaderného programu zatím nepadlo, ale výrobní ředitel společnosti Jiří Borovec už dal najevo, že si další rozvoj bez jaderné elektřiny neumí představit. Právě Borovec přitom vede expertní tým, který má najít vhodný náhradní zdroj elektřiny za uhlí, jehož zásoby postupně budou docházet. Jadernou elektřinu přitom podporuje současná vláda i opozice. Hlavní opoziční síla, pravicová Občanská demokratická strana, přitom k celému problému přistupuje ještě radikálněji. Zatímco stávající vládní koncepce chce v roce 2030 z vody, větru, slunečního světla a biomasy, tedy z obnovitelných zdrojů, získávat plných 15 % energie, představitel Občanské demokratické strany počítají pouze se zhruba 5 %. Proti dalšímu pokračování výstavby jaderných elektráren v České republice v zásadě nic nenamítá ani Mezinárodní energetická agentura, jejímž je Česká republika členem. Její vedoucí představitel pouze upozorňuje, že předem bude nutno řešit problém ukládání vyhořelého paliva. Jedinou oporou zásadních odpůrců jaderné energie na vyšší úrovni tak zůstává pouze české ministerstvo životního prostředí, kterému však nezbyvá než vládní koncepci respektovat. Podle ministerstva by se však potenciální hrozba nedostatku elektřiny neměla řešit rozvojem jaderné energetiky, ale spíše rozsáhlým programem úspor doprovázených zvýšeným zdaněním výroby elektřiny z fosilních paliv a z jádra. Podíl obnovitelných zdrojů by se podle této koncepce zvýšil až na 19 % a začaly by se stavět elektrárny na zemní plyn.

Nezdá se však příliš pravděpodobné, že by tato koncepce získala takovou podporu, aby v českém prostředí převládla, i když ji samozřejmě podporují i nevládní ekologická sdružení, včetně patrně neprosulějšího českého uskupení odmítajícího výstavbu Temelína, Jihočeských matek. Navíc podobným plánům příliš nesvědčí ani současné vysoké ceny zemního plynu. Hlavní brzdu zcela otevřeně podpoře výstavbě dalších bloků jaderné elektrárny v Temelíně ze strany politických představitelů České republiky v současné době představuje obava z pravděpodobného výrazného zhoršení vztahu země s Rakouskem. Tato překážka však může za určité situace působit i dvojsměrně – nacionalisticky orientovaní politici mohou další budování jaderných elektráren v České republice prezentovat jako demonstraci nezávislosti a síly. (MaFr)

České spory o zavedení eura

V České republice vyvolává otázka přijetí eura mimořádně ostré spory mezi jednotlivými špičkami finančního světa. Velký rozruch způsobilo vystoupení člena bankovní rady České národní banky (ČNB), který se vyjádřil značně skepticky k možnosti přijetí eura Českou republikou v roce 2010. Přitom právě na prosazování tohoto termínu se česká vláda dohodla s vedením ČNB. Řežábek se ovšem domnívá, že stát zatím zcela ignoruje technickou stránku problému, bez jejíhož řešení se však zavedení nové měny neobejde. Navíc Řežábek označil pravidla EU pro přijetí do eurozóny za příliš rozvolněná a vágní, takže orgány EU mají prakticky volnou ruku. Pobouření českého ministerstva financí ovšem vyvolaly především další body jeho kritiky, v nichž zpochybnil schopnost vlády stabilně udržovat kritéria nutná pro přijetí eura, zejména míru zadlužení země a rozsah schodku veřejných financí. Napadl také nevyočitatelnost vývoje státního rozpočtu, který se například v letošním roce vůbec nevyvíjí podle původně plánovaných hodnot. Řežábkovi se také nelíbí plánovaný vstup České republiky do mechanismu ERM II, který má kurz koruny pevně svázat s kurzem eura. Podle něj by však naopak české měně prospělo více volnosti, v rámci které by koruna mohla v dlouhodobém výhledu vůči euru i nadále posilovat. O této možnosti již dříve hovořil i další člen bankovní rady Miroslav Singer. Podle Řežábka ostatně možnost dalšího posilování koruny naznačila i Evropská centrální banka. Český sociálnědemokratický ministr financí Bohumil Sobotka Řežábkovo vystoupení označil za pohoršující a za ostudu ČNB. Napětí mezi vládními činiteli a členy bankovní rady ČNB v českém prostředí nepředstavuje žádnou velkou novinku – jistě k němu přispívá i skutečnost, že členy bankovní rady jmenuje prezident. Přitom stávající hlava českého státu Václav Klaus je veřejnosti znám jako jeden z nejhlasitějších euroskeptiků. Česká vláda se naopak musí držet termínu 2010, aby země nezaostávala v zavádění eura za dalšími novými členskými státy Evropské unie ve střední a východní Evropě. Už tak se zdá velmi pravděpodobné, že Slovensko se k přijetí eura odhodlá o rok dříve, což pro prestiž ČR znamená nezanedbatelnou ránu. (MaFr)

Praha jedním z center evropského obchodu s plynem

Podle českého tisku se Praha stala jedním z nejvýznamnějších evropských center obchodu s plynem. Svoji centrální nákupnu zde totiž údajně zřídil koncern RWE Energy. Právě v české metropoli se tak bude rozhodovat o nákupu plynu nejen pro ČR, ale i pro Německo, Francii, Nizozemsko, Maďarsko a také pro Rakousko. Dosud RWE Energy řešila nákup regionálně, rozhodnutí zříditi centrální nákup prakticky nikoho nepřekvapilo. Právě přes Českou republiku proudí tranzitní soustavou asi třetina evropského plynu, který RWE Energy distribuuje v západní Evropě. Plynařská společnost ostatně není první firmou, která v Praze zřídila svou obchodní centrálu. Podobně postupovala i řada dalších velkých světových firem, například DHL. Důležitou roli přitom hraje nejenom centrální poloha Prahy, ale také dobrá kvalifikace zdejších pracovníků i jejich slušné jazykové znalosti. (MaFr)

Na každého občana ČR připadá státní dluh 65 000 Kč

České hospodářství prosperuje podle posledních statistických údajů velmi dobře, státní dluh České republiky však stále narůstá a v současnosti dosáhl už 662,6 miliardy Kč, tedy asi 22,8 miliardy €. Na každého českého občana včetně novorozenců tak připadá dluh ve výši skoro 65 000 Kč (asi 2 170 €). Jen v období mezi červencem a zářím si stát půjčil asi 2,2 miliardy Kč. Průměrná doba splatnosti se při omezení krátkodobých půjček pohybuje zhruba okolo 5,8 roku. Přes děsivý pocit z obřích čísel zatím zůstávají analytici vcelku klidní. Státní dluh se totiž pohybuje kolem 23,6 % hrubého domácího produktu, což není považována za tak katastrofální výsledek. Ekonomové však varují, že při hodnocení je třeba vzít v úvahu i další kanály, kterými putují státní peníze. Celkový veřejný dluh a schodky veřejných rozpočtů podle nich představují daleko větší nebezpečí. K tomu je však třeba poznamenat, že jejich podobu neovlivňuje pouze vláda, ale podílí se na nich i opozice, která ovládá všechny krajské samosprávy i nejvýznamnější část městských samospráv. Samotný státní rozpočet byl opět koncipován jako schodkový. Nyní se však ukazuje, že deficit dosáhne mnohem nižší úrovně, než se očekávalo. Jestliže původně se mělo jednat zhruba o 4,7 % ročního hrubého domácího produktu, v současnosti se již objevují spekulace o úrovni kolem 3 %. Přesto však jistě není na místě přílišný optimismus, protože schodek stále existuje. Navíc v příštím roce se konají volby, a tak lze očekávat, že se vládní strany příliš nepohrnou do nějakých tvrdých úsporných programů. I když formálně návrh rozpočtu počítá s nižším schodkem ve srovnání s letošním plánem, zároveň kalkuluje s poměrně výrazným zvýšením příjmů, k nimž však bezpodmínečně nemusí dojít. Na druhé straně by však nepravděpodobné setrvávání na požadavku vyrovnaného rozpočtu mohlo českou ekonomiku nenapravitelně poškodit. (MaFr)

dm drogerii se daří

Zatímco společnost Julius Meinl opouští český trh po velkých ztrátách a s obrovskou ostudou po skandálech s prodejem prošlého potravinářského zboží, jiným rakouským firmám se v českém prostředí docela daří. Dokládá to i společnost dm drogerie markt, která v průběhu uplynulého účetního roku, který končil v září, zvýšila svůj obrát o plných 12 % na sumu převyšující 2 miliardy Kč. Míru zisku firma nesdělila, ale o leccems vypovídá skutečnost, že pro příští rok hodlá v České republice otevřít deset nových prodejen. Snad se i dm drogerii podaří napravit reputaci rakouských obchodních společností, kterou tak výrazně poškodila aféra Julia Meinla, kdysi jednoho ze symbolů rakouské solidnosti. (MaFr)

Jablonec se chce vrátit na absolutní světovou špičku

Představitelé nově vzniklého sklářského kolosu Jablonex, v němž se spojilo několik menších českých společností, včetně například Železnobrodského skla nebo firmy Bižuterie – Česká mincovna, se netají ambiciózním plánem – v průběhu následujících deseti let by se jejich společnost

měla stát největším světovým výrobcem skleněných polotovarů a módní bižuterie. V současné době Jablonex produkuje velmi širokou paletu sklářských výrobků, silné postavení má v celosvětovém měřítku především na trhu se skleněnými perlami. Do budoucna se ovšem jablonecká společnost hodlá zaměřit nejen na tradiční sortiment, ale chystá expanzi například do oblasti trhu s technickým sklem. Spojení několika společností v jediný gigant má umožnit především lepší boj proti velmi silné asijské konkurenci plně využívající levnou pracovní sílu. Objevily se však i spekulace, podle kterých by podnik měl postupně přejít do rukou rakouského sklářského koncernu Swarovski, který v současnosti drží v Jablonexu čtvrtinový podíl. Představitelé jabloneckého gigantu však podobné úvahy označují za nesmyslné. Absolutní většinu ve firmě s obratem tři miliardy a třemi tisíci zaměstnanců má firma BTC, za kterou stojí asi dvacet manažerů. Patří mezi ně i Jaroslav Halfar, dříve ovládající skupinu Ornela, který je – podobně jako šéf hlavního konkurenta Jablonexu na domácím trhu Preciosy Ludvík Karel – proslulý především vyhýbáním se médiím. Halfar patří mezi podnikatele, kteří se dokázali postupně vypracovat – zatímco nyní se podílí na hospodaření s miliardami, před třiceti lety pracoval jako řadový mistr v desenské sklárně. Samozřejmě teprve následující roky ukážou, zda se Jablonexu podaří smělé plány jeho zakladatelů naplnit. Již nyní však můžeme konstatovat, že vznikl skutečně mimořádně silný hráč na trhu. Možnost, že by představoval vážné nebezpečí pro rakouské sklářství, však výrazně zmenšuje skutečnost, že se na něm majetkově podílí i společnost Swarovski. Naopak možná dojde k určité spolupráci, která by mohla být velmi přínosná pro obě strany. (MaFr)

Značky Thymolin či Odol mění vlastníka

Společnost Setuza se rozhodla prodat britské farmaceutické firmě GlaxoSmithKline ochranné známky ke svým zubním pastám. Přitom se jedná o tak proslulé značky, jako je Odol, Fluora, Thymolin nebo Perlička. Nemusí to však nutně znamenat zánik produktů prodávaných pod těmito názvy ani přerušení jejich produkce na českém území. Právě naopak – pro Brity by měla Setuza produkovat například trojnásobně větší množství Odolu než dosud. Setuze se prostě jenom přestaly vyplácet marketinkové náklady na zubní pasty, které byly nutné k udržení zhruba třetinového podílu na českém trhu. Navíc prodej ochranné známky Odol pomohl také vyřešit letitý spor, který se datoval prakticky od Benešových dekretů. Odol totiž za první republiky vyráběla jedna firma ve dvou závodech – v Ústí nad Labem, kde nyní sídlí Setuza, a v německých Drážďanech. Po válce známku Odol v Československu získala Setuza, kdežto známka z Drážďan vystřídala několik majitelů, až zakotvila u britské GlaxoSmithKline. To vedlo k známkovému sporu, který rozřešil soud tak, že společnost Setuza zakázal prodávat Odol za hranicemi, zatímco Britové ho nesměli dovážet do České republiky. Nyní tedy tyto umělé překážky padají a firma GlaxoSmithKline může Odol z Ústí nad Labem vyvážet do celého světa. Podíl ostatních uváděných značek, přestože zůstávají hluboce vryty do povědomí mnohých českých a slovenských spotřebitelů, je na trhu se zubními pastami velice nízký a prozatím se nezdá, že by se nový vlastník značek pokoušel stá-

vající situaci nějak výrazně měnit. I když kdo ví, možná ještě znovu přijde čas thymolinových úsměvů. (MaFr)

Rakušané pronikají na český trh s pracovními silami

K významné česko-rakouské fúzi došlo v druhé polovině října – největší českou pracovní a personální agenturu Kappa People, která sídlí v Ostravě, ovládla rakouská společnost Trenkwalder Personaldienste, která získala dvoutřetinový podíl ve firmě. Vstup Trenkwalder Personaldienste do Kappa People odpovídá dlouhodobé strategii této firmy usilující o posílení své pozice absolutní jedničky na středoevropském trhu. Již dříve rakouská firma expandovala do Maďarska, Itálie, Německa a Slovinska a nelze se proto divit, že svoji pozornost obrátila i na zajímavý český trh. Společnost Kappa People přitom představuje velmi zajímavou akvizici, což potvrzuje i skutečnost, že zájem o vstup do ní projevíly i další firmy. Kappa People na agenturní práce nyní zaměstnává denně kolem čtyř tisíce osob a její záběr by měl i nadále růst. Společnost se na rozdíl od některých jiných agentur nespécializuje na hledání místa konkrétním zaměstnancům, ale mezi její klienty patří především firmy, kterým společnost dodává sjednaný počet pracovníků. Český trh v oblasti pracovních agentur dosud ani zdaleka nevyčerpal všechny své možnosti a lze očekávat, že se na něj budou snažit proniknout i další společnosti. Převzetím Kappa People si ovšem firma Trenkwalder Personaldienste vybudovala ideální nástupní pozici. (MaFr)

Český deficit do 3 % HDP?

Českému státu se letos daří hospodařit podstatně lépe, než předpokládal. Poté, co rozpočet skončil v září s rekordním přebytkem ve výši 25,8 miliardy Kč, začal český sociálnědemokratický premiér naznačovat, že by celkový schodek státních financí mohl klesnout pod 3 % hrubého domácího produktu, což je úroveň požadovaná pro přistoupení země k systému eura. Původně přitom vláda naplánovala roční deficit ve výši 4,8 % hrubého domácího produktu. Analytici zatím zůstávají velmi zdrženliví, protože právě na konci roku stát obvykle masivně utrácí, přesto se však shodují, že výsledky hospodaření státní pokladny dopadnou lépe, než se původně očekávalo. Pravicová opozice tento úspěch vysvětluje především různými účetními triky a upozorňuje, že velkou roli sehrává vysoký výběh daní. (MaFr)

Českému zahraničnímu obchodu se nadále daří

Statistika českého zahraničního obchodu za měsíc září odborníky potěšila. Přebytek 4 miliardy Kč znamená nejvyšší zářijové aktivum od vzniku České republiky a ukazuje, že po drobných problémech v srpnu český export dokázal svoji dobrou kondici. Tahounem zůstávají především společnosti se zahraniční účastí, mezi nimiž hrají důležitou úlohu dvě automobilky – již tradiční Škoda Auto i nově fungující kolínská automobilka TPCA. V této souvislosti přitom poznamenejme, že Ostrava v současné době usiluje o získání obrovské investice jihokorejské společnosti Hyundai v podobě výstavby dalšího závodu na výro-

bu automobilů v České republice. Naopak s určitými rozpaky hledí analytici na prohlubující se deficit v obchodě s chemickými výrobky, kde se výrazně projevuje vysoká cena ropy a ropných produktů a na zhoršené výsledky obchodu se zařízeními k telekomunikaci, záznamu a reprodukci zvuku a s elektrickými zařízeními. Přesto většinou zůstávají optimisticky naladěni a věří, že přestože poslední měsíce roku se již tradičně vyznačují vysokými schodky v zahraničním obchodě, skončí letošní bilance českého zahraničního obchodu s rekordním přebytkem, který by se měl pohybovat na úrovni kolem 50 miliard Kč (1,65 miliard €). Představitelé státu se pak netají svými plány na ještě další zvýšení českého exportu – zejména díky podpoře menších exportérů by se podle představitelů českého ministerstva průmyslu a obchodu měl český vývoz do zahraničí z letošních 6 300 \$ na obyvatele zvýšit v roce 2010 až na úroveň 10 400 \$ na obyvatele. (MaFr)

Zvýší Česká národní banka úrokové sazby?

Prudký růst cen pohonných hmot vyvolal po celé Evropě poměrně silné inflační tlaky a tomuto trendu se neubrání ani Česká republika. V září v ČR ve srovnání se srpnem stoupla inflace o 2,2 % a pro příští měsíce počítají analytici s růstem cen kolem 2,5 %, protože dojde například k zvýšení cen plynu a poplatků za rozhlas a televizi. Za této situace se čím dál častěji začíná hovořit o zvýšení dosud rekordně nízkých úrokových sazeb České národní banky. Vesměs se sice očekává jejich možný pohyb až začátkem příštího roku, kdy obchodníci budou upravovat ceny, ale guvernér České národní banky počátkem října naznačil, že by k růstu sazeb mohlo dojít i dříve. Samozřejmě hodně velkou roli bude hrát vývoj trhu s ropou, protože ceny jiných významných komodit se vyvíjejí z hlediska inflace poměrně příznivě – například ceny potravin naopak mezi srpnem a zářím poklesly, byť jen o 0,2 %. (MaFr)

Rakouští vojáci v českých stanech

Textilní průmysl patřil kdysi mezi nejvýznamnější odvětví ekonomiky českých zemí. Jenže od té doby se mnoho změnilo a české podniky válcuje konkurence ze zemí východní Evropy a zejména z Číny. Přesto existují čestné výjimky. Mezi ně patří i firma Svitap J. H. J., která se specializuje ve shodě se současným trendem na výrobu náročnějších technických a umělých tkanin. Mezi nejúspěšnější produkty firmy patří stany, které v současnosti využívá i rakouská armáda. K dalším zákazníkům patří i vojenské správy z Itálie, Spojených arabských emirátů nebo Uruguaye. Jak však říká majitel společnosti Svitap Jan Heřmanský, dodávky pro armádu by firmu neuživily. I když jsou většinou lukrativní, objevují se spíše nárazově. Proto v nabídce Svitapu najdeme i plachty, bazény, potahy, pracovní oděvy nebo ubrusy. Pro moskevský klub CSKA dokonce dodal i kompletní tenisovou halu. Celkem asi třetina produkce společnosti Svitap putuje za hranice ČR, a to hlavně do Německa, Nizozemska a Rakouska. Oproti laciné záplavě textilií z východu konkuruje především vysokou kvalitou a servisem na úrovni. A zatím se jí daří dokazovat, že i s těmito zbraněmi se dá v tvrdých podmínkách na trhu s textiliemi dlouhodobě vítězit. (MaFr)

Dočká se Rakousko moderního spojení s jižními Čechami?

Není žádným tajemstvím, že železniční spojení mezi jižními Čechami a Rakouskem má velmi daleko do ideálu. Na úseku mezi Českými Budějovicemi a Velenicemi čekají cestující zbytečně při každé jízdě dvakrát deset minut kvůli přepřahání elektrické lokomotivy za motorovou. Totéž platí i pro úsek mezi Velenicemi a Veselí nad Lužnicí. Oba úseky totiž dosud nebyly elektrifikovány. Nadále neúnosnou situaci chce řešit Jihočeský kraj, který požádal stát o dotaci 100 milionů Kč (asi 3,3 miliónu €) na zahájení příslušné stavby v příštím roce. Původně měly práce na elektrifikaci obou tratí započít už letos v září, jenže přislíbené státní peníze nakonec nebyly přiděleny. I pro příští rok nelze vyloučit podobný vývoj. Přestože Státní fond dopravní infrastruktury původně počítal s tím, že na trať mezi Českými Budějovicemi a Českými Velenicemi půjde 400 milionů Kč, v současnosti s jejími stavebními úprava-

mi vůbec nepočítá. Zástupci Jihočeského kraje ovšem doufají, že stavbu se podaří znovu do plánu zařadit. Podle představitelů Českých drah by elektrifikace tratě mezi Českými Velenicemi a Českými Budějovicemi měla přijít na 1,9 miliardy Kč, a pokud bude zahájena v příštím roce, mohla by po ní první elektrická lokomotiva projet v roce 2008. Elektrifikace trasy mezi Velenicemi a Veselí nad Lužnicí by přišla ještě významně draž – na 4,4 miliardy – a její budování by mohlo začít již v roce 2007. Obě stavby by nejenom usnadnily cestu mezi Jihočeským krajem a Rakouskem, ale také by znamenaly úsporu až stovky zaměstnanců, protože by celá trať byla dálkově ovládána z jednoho místa. To by přispělo i ke snížení dotací, kterými Jihočeský kraj v současnosti přispívá na provoz těchto ztrátových spojů. Rozhodující roli tedy nyní sehraje ochota státu investovat do dopravního spojení mezi jihočeským regionem a Rakouskem potřebné peníze. Zatím se bohužel zdá, že spojení mezi Českými Budějovicemi a Lincem zůstává na české straně pouze odstrkovanou popelkou.

(MaFr)

České a moravské kraje VII – Karlovarský kraj

V našem kvízu pokračujeme v cestě na západ republiky, až do jejího nejzápadnějšího výběžku – Karlovarského kraje. Podobně jako v Ústeckém kraji zde došlo následkem druhé světové války k značné výměně obyvatelstva a německé usedlíky nahradili noví osídlenci. Pýchou regionu byly vždy lázně, které sem stále lákají mnoho turistů. Nejedná se jenom

o samotné Karlovy Vary, ale třeba i o Františkovy Lázně nebo Mariánské Lázně. Zatímco dříve se zde setkávali příslušníci mezinárodní společenské smetánky, dnes zde v mnoha případech dominují bohatí Rusové. Ale samozřejmě i návtěvníkům z Rakouska má Karlovarský kraj co nabídnout.

1) Začneme hned jeho hlavním městem s proslulými lázněmi a léčivými minerálními prameny. Ale nejenom minerální vodou živ jest člověk. V Karlových Varech se také vyrábí proslulý bylinný likér; jehož proslulým ctitelem byl i bývalý český premiér Miloš Zeman. Jmenuje se

- a) Becherovka, c) Jägermeister,
b) Underberger, d) Benediktinka.

2) Ale na minerální vody bychom přece jen neměli zapomínat. Nedaleko Karlových Varů v Kyselce se stáčí patrně nejrozšířenější česká minerální voda. Již v roce 1910 se jí zde produkovalo ročně deset miliónů lahví. Její označení je spojeno se jménem zakladatele závodů, císařským radou Heinrichem

- a) Evianem, c) Rajcem,
b) Perrierem, d) Mattonim.

3) V Karlovarském kraji se také nachází zámek Kynžvart, kde žil patrně nejvýznamnější rakouský politik první poloviny devatenáctého století. Jeden z organizátorů Vídeňského kongresu a Svaté aliance a dlouholetý ministerský předseda Rakouska byl ze svého postu smeten revolucí v roce 1848. Ano, jedná se o knížete

- a) K. Metternicha, c) I. Seipela,
b) E. von Körber, d) H. Lammasche.

4) Jak už jsme uvedli, Karlovarský kraj se nachází v nejzápadnější části České republiky. Nachází se zde i vůbec nejzápadněji položené město republiky, které se jmenuje

- a) Beroun, c) Roudnice nad Labem,
b) Kouřim, d) Aš.

5) Cheb, další město Karlovarského kraje, se zase může pochlubit v českých zemích nevidanou památkou – císařskou falci z druhé poloviny 12. století. V hospodářské budově, přistavěné později k falci, nalezl smrt

jeden z nejvýznamnějších vojevůdců třicetileté války, generalissimus císařských vojsk, vévoda Frýdantský, jménem

- a) Albrecht z Valdštejna, c) Jan Jiskra z Brandýsa,
b) Jan Roháč z Dubé, d) Ondřej Keřkovský z Římovic.

6) V Karlovarském kraji můžete také spatřit jednu z nejzávažnějších movitých památek v ČR, románský relikviář sv. Maura z 12. století, a to na hradě, v jehož prostorách byl také objeven v osmdesátých letech 20. století potě, co se ztratil na konci druhé světové války. Jedná se o hrad

- a) Konopiště, c) Bečov nad Teplou,
b) Karlštejn, d) Zvíkov.

7) Na Karlovarsku leží i město Jáchymov. Zde se od 16. století těžila stříbrná ruda, ze které místní panstvo, rod Šliků, nechal razit slavné tovary, jejichž pojmenování se později přeneslo na neméně proslulý dolar. Později se zde však těžily i jiné rudy. Koncem 19. století v jáchymovského smolince dokázali manželé Curieovi získat prvek, který osudově poznamenal celou historii města. Ten se sice dal využít například na léčení a na spoustu dalších užitečných věcí, ale také se s ním dá velice účinně zabíjet. Jeho těžba se stala strategickou záležitostí nejvyššího významu a od konce čtyřicátých let byly ve městě zřizovány tábory, v nichž byli ubytováni vězni včetně politických, kteří byli nuceni za příšerných podmínek dobývat zdejší rudu, po které tolik toužil tehdejší Sovětský svaz. Prvek, o němž tu mluvíme a jehož název dodnes zní trochu zlověstně, se označuje jako

- a) sodík, c) dusík,
b) síra, d) uran.

České a moravské kraje VI – správné odpovědi:

1a), 2d), 3b), 4c), 5c), 6a), 7d).

Odpovědi na dnešní kvíz zasílejte do 31. 12. 2005 na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Schlüsselgasse 18, 1080 Wien, Österreich

e-mail: info@kulturklub.at, fax: (+43) (1) 79 88 454.

Odbory: Nechceme modrý kapitalizmus

Šéfovi slovenských odborov Ivanovi Saktorovi sa podarilo dostať 17. 10. na banskobystričské námestie asi šesť tisíc ľudí, hoci pôvodne ich očakával okolo desať. Protestné zhromaždenie odbory zorganizovali pri príležitosti Medzinárodného dňa boja proti chudobe. Saktor tvrdí, že mítingom chceli upozorniť na to, že „krásne maľované ekonomicky zázračné Slovensko“ má katastrofálny dosah na ľudí. Protestný míting mal búrlivú atmosféru. Odborári pískali, obrazne vyhľadali poslancov z parlamentu metlami, z tribúny dokonca odznelo, že súčasné zriadenie nesiahajú socializmu ani po zadok. Napriek tomu, že malo ísť o nepolitickú akciu, medzi protestujúcimi sa objavil aj Robert Fico a poslanec Viliam Soboňa. V dave sa objavili komunistické a sovietske zástavy s kosákom a kladivom, ale aj transparenty spred 20 rokov, ako napríklad: Za diktatúru proletariátu v Slovenskej republike, Socializmus – práca, dôstojný život pracujúcich, alebo súčasnejšie Nechceme modrý kapitalizmus ani oranžový kapitalizmus, chceme socializmus. „Je to katastrofa, keď hovoríme, že vo svete žije jeden a pol miliardy ľudí z jedného dolára na deň, ale slovenská dôchodkyňa, ktorá zaplatí za byt a za potraviny, žije tiež z jedného dolára na deň,“ vyhlásil Saktor.

Po Kaníkovi nastúpi Radičová

V druhej Dzurindovej vláde bude prvýkrát žena. Namiesto odchádzajúceho ministra práce Ľudovíta Kaníka príde jeho bývalá poradkyňa, sociologička Iveta Radičová. Na návrh premiéra Mikuláša Dzurindu o tom včera rozhodlo prezídium SDKÚ a dnes to má potvrdiť ústredná rada strany.

Radičová ponuku od premiéra prijala, lebo si myslí, že do volieb ešte môže využiť svoje vedomosti. „Chytila som sa teda šance, aby som jedného dňa nemohla sama osebe hovoriť, že som sa o to ani nepokúsila,“ povedala Radičová. Politológ Miroslav Kusý považuje nomináciu Radičovej „za dobrý krok“. Označil ju za odborníčku s akademickým zázemím a aj skúsenosťou z terénu. Podľa Kusého nie je „politicky zaťažená“, hoci je otázne, ako sa vyrovná so vzťahmi v politickom prostredí. „Ako ju poznám, mohla by to zvládnuť,“ podotkol Kusý. Nominácia Radičovej do vlády je len čiastočným prekvapením. Očakávalo sa, že premiér môže prísť s kandidátom, ktorý nebude členom strany. Spomínalo sa meno Ivana Štefanca, tajomníka vládneho výboru na obnovu Vysokých Tatier. Na prezídiu strany sa diskutovalo vraj aj o tom, či by SDKÚ nemala skôr stať na vlastného člena. Prevládol však názor, že Radičová bude lepší kandidát ako straník, ktorý nemusí uniesť slovné súboje na odborné témy. Premiér nepotvrdil, že na prezídiu SDKÚ boli výhrady k Radičovej ako nestraničke, bola o tom len „celkom prirodzená diskusia“. Dzurindu by však „potešilo“, keby Radičová vstúpila do SDKÚ. Tá naznačila, že uvažuje o „trvalejšom pobyte“ v politike.

Koaliční partneri berú nomináciu Radičovej na vedomie. Šéf klubu KDĽH Pavol Minárik si počká, „ako sa chopí svojej funkcie“. Šéf SMK Béla Bugár povedal, že predsedníctvo strany sa vyjadrí na budúci týždeň. Podľa neho by však nemal nastať „žiadny problém“.

Opozícia už bola opatrnejšia. Šéfka SF Zuzana Martináková predpokladá, že Radičová prichádza ako odborník

a nie ako „ďalší marketingový ťah podľa príručky Svetovej banky“. Ak prichádza napraviť Kaníkove chyby, tak to Martináková víta a v takom prípade „by sa patrilo ospravedlniť sa za obdobie Kaníka“.

Poslanec HZDS Anton Blajsko predpokladá, že Radičová ako sociologička „ovláda dosahy reforiem“ a v takom prípade jej drží palce. Poslanec Smeru Igor Šulaj meno Radičová pozná, „ale nepoznal som ju osobne, aby vystupovala v tejto odbornej brandži“.

Nomináciu Radičovej privítal aj odchádzajúci minister Ľudovít Kaník, podľa ktorého „vytvára pozitívny predpoklad na úspech a napredovanie sociálnej reformy“. Kaník ohlásil odchod z vlády po zverejnení informácie, že jeho manželka a brat sa uchádzali o milióny korún z fondov Európskej únie.

Martin Huba je novým šéfom Činohry SND

Dlhoročný riaditeľ Činohry Slovenského národného divadla, herec a pedagóg Juraj Slezáček odchádza na vlastnú žiadosť z funkcie a na jeho miesto je od 16. októbra vymenovaný Martin Huba. Slezáček pripustil, že svoj odchod zvažoval už takmer rok. Zdôraznil, že ide o jeho osobné rozhodnutie. „Nikto mi nikdy neublížil, niektoré veci už však nevládzem riadiť. Na vedenie činohry treba mať v týchto pre SND neľahkých časoch viac energie.“

„Je to zavádzajúca inšpirujúca úloha. Dúfam, že neklamem verejnosť ani seba,“ reagoval na svoje vymenovanie Huba.

Pomaľované kravy mali úspech, zarobili vyše 2 milióny

Aukcia pomaľovaných kráv, ktoré zdobili v lete Bratislavu, vyniesla 2 165 000 korún. Bola to najúspešnejšia charitatívna dražba, akú Slovensko kedy zažilo. Predalo sa všetkých 23 kráv a kupci za ne vo štvrtok večer dali od vyvolávacích 40 000 až po 210 000 korún. Paradoxne, väčšiemu záujmu ako diela umelcov sa tešili výtvary politikov, tie šli doslova na dračku. Výťažok z dražby prerozdelí Nadácia pre deti Slovenska.

„Sme veľmi radi, že sa nám podarilo získať takúto sumu, skutočne sme to nečakali. Sme radi, že ľudia na Slovensku, ktorí majú peniaze, sa rozhodli, že treba pomôcť deťom a takýmto spôsobom tento projekt podporiť,“ povedal riaditeľ Cow Parade na Slovensku Filip Vagač.

Dražba v aukčnej sieni SOGA sa odohrala v príjemnej atmosfére. Niektorí ľudia presne vedeli, pro akú kravu si prišli, iní sa nechali voľne unášať vyvolávacími a inými cenami a zvyšok sa akcii len prizeral. Prizerali sa i samotné kravy, ktoré boli stredobodom pozornosti. Celú atmosféru vtipne uvoľňovala licitátorka Nina Gažovičová, ktorá s radosťou prihádzovala po päť, desať i viac tisícoch. „Som rada, že som konečne zažila na Slovensku charitatívnu dražbu, pretože dosiaľ som mala najlepšiu skúsenosť s jednou súkromnou zahraničnou firmou, kde boli skutočne veľmi štedrý, a som rada, že sme ich prekonali,“ povedala po dražbe Gažovičová.

Pomaľované kravy sú dielom slovenských profesionálnych výtvarníkov a osobností, ktorí držali štetce v ruke po prvý raz. Za najvyššiu sumu, 210 000, sa vydražila krava s názvom Tretie oko. Spolu s výtvarníkom Štefanom Poru-

banom ju pomaľoval predseda parlamentu Pavol Hrušovský.

Jeden z „najťažších bojov“ zvedli záujemcovia o kravu Rusulu bývalého ministra hospodárstva Pavla Ruska. Kravu nakoniec získal Marián Kočner, ktorý mal s Ruskom spory o Markízu aj o pozemky pod Kia. Kočner neváhal sumu 105 000 jednou ranou zvýšiť na 200 000. Po 200 000 sa vydražili i Ta-Krava-Ta, ktorá vznikla v spolupráci manželov výtvarníkov Bidelnícovcov a Petra Dvorského a krava Jeseň televíznej moderátorky Eni Vacvalovej. Monika Beňová a Fedor Flašík kúpili Čachtickú kravu Juraja Jakubiska a svoje vlastné dielo – kravu menom Kravina. Za „vlastnú“ kravu zaplatili 125 000 a za Jakubiskovu 40 000 korún.

Výťažok z aukcie bude venovaný Špeciálnej základnej škole v Trnave, ale pretože sa podarilo získať oveľa viac peňazí, ako sa predpokladalo, peniaze sa prerozdedia. „Dohodli sme sa, že ak bude peňazí viac, vyhlásime grantový program, otvorenú súťaž, aby sa mohlo pomôcť viacerým deťom,“ povedala riaditeľka nadácie Lucia Štasselová.

Bratislavu zdobilo 80 originálnych exponátov od polovice júna. Mesto sa tak zaradilo medzi svetové metropoly. Cow Parade je totiž najväčšou verejnou výstavou moderného umenia na svete. Pýšili sa ňou už mnohé metropoly ako napríklad Londýn, Sydney, New York, Tokio alebo vlni Praha.

Malchárek robí konkurz, hľadá človeka, čo vyrieši problém Kia

Nový minister hospodárstva Jirko Malchárek sa rozhodol, že najkomplikovanejšiu stavbu na Slovensku, automobilku Kia, by mal riešiť človek, ktorý vyjde z konkurzu. Miesto sa uvoľnilo potom, ako odvolal z postu šéfmanažéra investície Stanislava Vinca. Vinc žiadnym konkurzom prechádzať nemusel. Vybral si ho vtedajší minister Pavol Rusko, Vinc bol tieňovým ministrom výstavby ANO.

Podľa Dagmar Hlavatej z ministerstva chce súčasný minister počas svojho pôsobenia vo funkcii presadzovať, aby sa kľúčové funkcie obsadzovali „výlučne na základe odborných schopností a osobnostných predpokladov, a nie na základe osobných vzťahov a väzieb“. Keď Rusko vymenoval Vinca za šéfa investície, jeho stranícky kolega a podpredseda hospodárskeho výboru parlamentu Malchárek nijako verejne neprotestoval. Záujemcovia o horúcu stoličku sa môžu prihlásiť na ministerstvo. Potom ministrom vymenovaná komisia, na základe predložených dokumentov a osobných pohovorov s uchádzačmi, odporučí Malchárkovi najvhodnejšieho kandidáta. O víťazovi rozhodne minister.

Zomrel fotograf a publicista Fero Horvat

Vo veku 58 rokov zomrel v nedeľu 9. októbra v Bratislave PhDr. Fero Horvat, rozhlasový archivár, fotograf a výtvarný publicista. Posledná rozlúčka so zosnulým sa kona- la vo štvrtok 13. októbra v bratislavskom krematóriu.

Cigarety od januára zdražejú

Od januára sa budú zdražovať cigarety. Hoci ministerstvo financií navrhuje zvyšovať spotrebné dane plošne,

v parlamente chcú poslanci návrh pozmeniť tak, aby lacné značky cigariet zdraželi menej ako tie drahé. Fajčiari lacných značiek totiž majú väčší sklon k tomu, aby po prudkom zdražovaní začali kupovať pašované cigarety z Ukrajiny. Podľa obidvoch návrhov by cena škatuľky cigariet, ktorá dnes stojí 70 korún, zdražela o 13 korún. Podľa návrhu rezortu financií by mali cigarety, ktoré dnes stoja 50 korún, zdražieť o 11 korún. Ak parlament prijme poslanecký pozmeňovací návrh, ich cena porastie pomalšie.

Začal sa medzinárodný festival Jána Smreka

V obvyklom čase začal 5. ročník Medzinárodného literárneho festivalu Jána Smreka. Na stretnutia s čitateľmi a autorské večery prídu do piatich miest 11 európski spisovatelia, medzi nimi nórsky prozaik Thorvald Steen či švédka poetka Eva Strömová. Dve autorské čítania budú v Bratislave, jedno v Piešťanoch, Trnave, Senici a Pezinku. Súčasťou programu bola prednáška nového predsedu Nobelovho výboru Švédskej akadémie Pera Wästberga o kontinentálnom posune udeľovania Nobelovej ceny za literatúru i seminár k 200. výročiu narodenia dánskeho rozprávkára a spisovateľa H. Ch. Andersena. Vyvrcholením festivalu je vždy udeľovanie Ceny Jána Smreka. Tento rok ju získala najväčšia luxemburská poetka Anise Koltzová. Dosiaľ sa jej laureátmi stali Švéd Tomas Tranströmer, Čech Ludvík Kundera, Tuvia Rübner z Izraela a Slovinec Venó Taufer, Nemeč Reiner Kunze a čuvašský básnik Genadij Ajgi.

Šoralová vystúpi s americkým perkusionistom

Speváčka Lucia Šoralová sa opäť chystá na turné. Včera začala v Žiline a jej program pokračuje v ďalších šesťnástich slovenských mestách. Na koncertoch predstaví piesne zo svojho posledného albumu *Púšť*. Šoralová vystúpi so slovenskými a českými muzikantmi – gitaristom Gustom Čechom, klávesistom Petrom Preložníkom, bubeníkom Robom Tkáčom, basistom Andrejom Grollom a klarinetistom Nikolajom Nikitinom. Na niekoľkých koncertoch sa k nim pridá aj americký perkusionista Vinx (Vincent Parrett). Tento muzikant, skladateľ a spevák spolupracoval počas svojej kariéry s viacerými svetovými hviezdami, ako sú Sting, BB King, Teena Marie, Zap Mama, Peter Gabriel, Elton John, Sinéad O'Connor, Manhattan Transfer, Spin Doctors, Stewart Copeland (Police) alebo Zucchero.

Kotuľa moderuje auto-magazín TV JOJ

Novou tvárou Televízie JOJ sa stal bývalý finalista speváckej súťaže *Slovensko hľadá SuperStar* Peter Kotuľa. Talentovaný spevák sa v sobotu chopil mikrofónu, no rozhodne nespieval. Kotuľa prežil svoju veľkú moderátorskú premiéru. Odmoderoval totiž historicky prvú časť motoristického magazínu TV JOJ *Autoblik*. Kotuľa sa tak zaradil do skupiny moderátorov, ktorí na seba upozornili prostredníctvom účinkovania v súťaži. Podobnú šancu v minulosti využila aj víťazka reality šou *Dievča za Milión* Karin Olasová i jej bývalá rivalka Michaela Suríniová. Šancu dostala aj Lucia Uličná. Svoju reláciu *Ruším Ťa!* má dnes aj kontroverzný finalista súťaže *Miliónový tanec* Ján Mečoch.

Prospechové štipendiá prídu v novembri

Prospechové a mimoriadne štipendiá dostanú vysokoškooláci podľa ministra školstva SR Martina Fronca koncom novembra. Celkovo môže šikovný študent podľa neho získať 31 tisíc korún za jeden akademický rok. Tento kalendárny rok si štipendiá vyžadujú takmer 94 miliónov korún, budúci viac ako 200 miliónov. „5 % najlepších študentov denného štúdia môže dostať prospechové štipendium v maximálnej výške 20 tisíc korún a ďalších 5 % vo výške 10 tisíc korún,“ povedal na tlačovej konferencii Fronc. Mimoriadne štipendium za výsledky napríklad vo vedeckej, či športovej činnosti, ale aj za kvalitnú diplomovú prácu bude maximálne 11 tisíc korún. Prospechové štipendiá dostane viac ako 10 tisíc vysokoškolákov, počet poberateľov mimoriadnych štipendií si stanovila samotné vysoké školy. Vyhláška, prostredníctvom ktorej školy dostanú financie, by mala nadobudnúť účinnosť 15. októbra, po schválení komisiou Legislatívnej rady vlády. Najviac finančných prostriedkov na prospechové štipendiá, takmer 16 miliónov, získa Univerzita Komenského. Najmenej súkromná Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, a to 34 725 korún. Výška dotácie závisí od celkového počtu študentov. Prezident Slovenskej rektorskej konferencie Vladimír Bálež vyhlášku o štipendiách víta. Návrh vyhlášky však zatiaľ nevidel a preto nevedel povedať, či VŠ stihnú vypracovať a schváliť kritériá prerozdelenia peňazí.

Mladí nepoznajú možnosti programov EÚ

Mladí ľudia málo využívajú výhody, ktoré im Európska únia ponúka. Dobrovoľné služby, štipendiá a stáže v európskych inštitúciách hlásia voľné miesta. Kde majú študenti hľadať informácie? Študenti málo využívajú vzdelávacie programy Európskej únie. O možnostiach štúdia na zahraničných univerzitách sa študenti dozvedajú väčšinou prostredníctvom zahraničných oddelení svojich domovských fakúlt, ktoré ich vysielajú najmä cez program Sokrates Erasmus. Ak sa chcú uchádzať o iné štipendiá, stáže či súťaže, musia sa do vyhľadávania týchto možností sami zapojiť. Kde tieto informácie nájsť? Komplexný prehľad spracováva európska informačná služba Eurodesk, ktorá pôsobí v 27 krajinách Európy. Českí študenti môžu jej pomoc zdarma využiť na webových stránkach www.eurodesk.cz alebo priamo kontaktovať jej pracovníkov, slovenskí na internetovej adrese www.eurodesk.sk.

O čo majú českí študenti najväčší záujem? Podľa Karla Karasa, ktorý má na starosti Eurodesk v Čechách, na prvom mieste je to práca v zahraničí a na druhom štipendiá. „Často k nám ale chodia mladí ľudia, ktorí absolútne nevedia, čo chcú,“ hovorí. „Ich priáním je vycestovať do cudziny a väčšinou nemajú prostriedky. Je veľmi zložitá hľadať možnosti uplatnenia pre niekoho, kto nemá žiadnu predstavu, kam by chcel ísť alebo čo by chcel robiť.“ Aj keď sa na portáli nájdu výhodné ponuky, nie sú nikdy úplne „zadarmo“. „Študenti si nemôžu predstaviť, že im štipendium spadne samo do lona,“ hovorí Karas. „U nás sme sa ešte poriadne nenaučili písať projekty. Napríklad na získanie štipendia je bežnou požiadavkou vypracovanie svojho študijného plánu a zámeru.“ Dobrovoľná služba a stáže na európskych inštitúciách zostávajú nevyužitú. „Študenti ve-

dia málo hlavne o možnostiach stáží na európskych inštitúciách, o dobrovoľnej činnosti a workcampoch,“ hovorí Karel Karas. „Zaujímavé a nevyužívané sú aj súťaže, kde študenti môžu získať finančnú odmenu od 1 000 do 3 000 €, ak ich projekt či príspevok výberová komisia vyberie.“ Na stránkach Eurodesku je zoznam týchto príležitostí aj s termínmi, do ktorých je nutné žiadosti podať.

V súčasnosti môžete na stránkach Eurodesku nájsť napríklad možnosť účasti na druhom najväčšom hudobnom festivale v Európe v dánskom Roskilde. Mladí ľudia tým ušetria zhruba 5 000 korún, ktoré by inak museli dať za vstupné. Stačí vyplniť formulár a stať sa dobrovoľným pomocníkom organizátorov. Dobrovoľnú prácu ako možnosť vycestovania zatiaľ českí študenti podceňujú a prednosť dávajú skôr brigádam s možnosťou zárobku. Pritom Európska dobrovoľná služba ponúka zaujímavé podmienky. Dobrovoľníci majú hradenú dopravu, ubytovanie, poistenie a dostávajú vreckové. „Dobrovoľníkmi sa môžu stať všetci mladí ľudia vo veku 18 až 25 rokov. Dôležitá nie je jazyková znalosť, ale motivácia. Práca sa vždy vykonáva v rámci nejakej neziskovej spoločnosti – napríklad teraz jeden chlapec odišiel pracovať do Španielska do mládežníckej organizácie, kde organizuje populárnejšie aktivity pre deti,“ hovorí Lucie Jarolímková, poradkyňa z Eurodesku. Dobrovoľníci si môžu vybrať to, čo ich zaujíma – od ekológie, opatrovania starších a chorých ľudí, až napríklad po pomoc pri archeologickom výskume. Stáže na európskych inštitúciách sú zaujímavé hlavne pre tých, ktorí chcú naštartovať kariéru v európskych inštitúciách a touto cestou si chcú vylepšiť životopis. Podmienky sa líšia podľa inštitúcií a vzdelania záujemcu. Niekedy sú hradené iba náklady, inokedy dostávajú účastníci aj plat.

Zapojiť mladých ľudí

Ďalším portálom, ktorý mladým ľuďom v Európe poskytuje on-line informácie z oblasti cestovania za štúdiom a kultúrou, je Európsky portál pre mládež (europa.eu.int/youth), ktorý vznikol z iniciatívy Európskej komisie. Jeho cieľom je umožniť čo najväčšiemu počtu mladých ľudí rýchly a ľahký prístup k dôležitým informáciám z 30 európskych krajín. Základné informácie sú vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ, informácie z jednotlivých oblastí sú v jazyku danej krajiny a v angličtine. Nájdete tu prístup k viac než 10 000 internetovým stránkam týkajúcich sa mladých ľudí. Dôvodom vzniku bola nízka účasť mladých ľudí na verejnom živote, ktorá sa podľa správ EÚ prejavuje tak na regionálnej, národnej, ako aj európskej úrovni. Vďaka ponukám európskych programov sa študenti nielenže naučia písať projekty, ale zlepšia si aj svoje jazykové schopnosti a spoznajú nových priateľov.

Rybníček musí zastaviť súťaž Peniaze na ruku

Riaditeľ Slovenskej televízie Richard Rybníček má zastaviť vysielanie telefonickú súťaž *Peniaze na ruku*, ktorú mnohí diváci považujú za podvod. Rada STV ho včera vyzvala, aby rozviazal zmluvu so spoločnosťou TeleMedia InteracTV, ktorá reláciu pripravuje. „Pána Rybníčka sme požiadali, aby do 31. októbra urobil všetky potrebné opatrenia na vypovedanie zmluvy,“ prezradil člen Rady STV Bohumír Bobocký. Rybníček však odmietol potvrdiť, či

požiadavku rady splní. „Pán riaditeľ sa zatiaľ nerozhodol, ako bude postupovať. Uznesenie rady má preňho iba odporúčací, nie záväzný charakter,“ reagoval člen vedenia STV Branislav Zahradník. Podľa Zahradníka je otázne, či verejnoprávnu televíziu treba zbaviť relácie, ktorá je zisková. „Na jej výrobu nedávame ani korunu, pričom istým percentom sa podieľame na zisku z jej vysielania,“ povedal. Vedenie STV očakávalo, že na súťaži zarobí do konca roka 4 milióny korún. „Vďaka veľkému záujmu divákov už dnes môžem povedať, že to bude viac,“ dodal Zahradník.

Súťaž *Peniaze na ruku* rozhnevala mnohých ľudí. Jej moderátorky totiž nabádajú divákov, aby telefonovali do televízie a vyhrali desaťtisícové odmeny, pričom ich neupozorňujú, že najskôr sa musia zaregistrovať. Každý telefonát stojí volajúceho 36 korún. Podobnú reláciu *SuperVýhra* vysielala aj televízia JOJ. Pripravuje ju taktiež firma TeleMedia InteracTV. „V prípade stanice JOJ neexistuje spôsob, ako súťaž zastaviť. Divák by si mal na internete alebo na teletexte najprv prečítať podmienky účasti v hre a až potom sa rozhodnúť, či chce, alebo nechce byť podvedený,“ odporúča predsedníčka Rady pre vysielanie a retransmisiu Valéria Gólcsová.

Vidiek chystá živelný album

Populárny slovenský spevák Janko Kuric chystá už začiatkom roka 2006 nový album. „O novom CD môžem prezradiť iba toľko, že by malo byť veľmi živelné, veľmi také neakademické a plné emócií,“ prezradil Kuric. Spolu so skupinou Vidiek sa podľa neho nechali inšpirovať koncertmi. Zistil som, že sme dobrí vtedy, keď hráme pred publikom, keď hráme spontánne a necháme sa uniesť. Dúfam, že na novom CD to bude cítiť a preto to aj nechceme robiť nejako obzvlášť v štúdiu, ale chceme mať svojich priateľov pri nahrávaní nech nám morálne pomáhajú.“ Na otázku, či plánuje nahráť s niekým dueto, odpovedal, že zatiaľ síce nemá nikoho na sto percent vytipovaného, no „keď ho nenájdem nevádi, ja si to viem zaspievať aj sám“.

Sláviková „oslavovala“ s Malevilom

Miss 2005 Ivica Sláviková si povedala: „Nikdy nie je neskoro!“ Uplynulý víkend usporiadala koncert svojej obľúbenej kapely Malevil a oslávila ním ešte aprílové víťazstvo

v súťaži krásy Miss. Hoci si dala na čas, na nálade jej predchádzajúci polrok vôbec neubral. Na netradičnú party v bratislavskom obchodnom dome s nábytkom Atrium pozvala svojich priateľov, bývalé aj súčasné spolužiačky a samozrejme rodinu. To, že Malevil doslova zbožňuje, dala najavo pri oduševnenom tanci a dokonca si s kapelou aj zaspievala. „Chcela som oslavovať už v apríli, keď som vyhrala, ale nejako to nevyšlo. Mala som skúšky v škole, potom prišlo leto, čas dovolení, a tak sa koncert uskutočnil až teraz,“ vysvetlila Ivica, ktorá sa chystá na medzinárodnú súťaž krásy Miss World.

Slováci hovoria po česky, Česi nehovoria po slovensky

Čeština je na prvom mieste medzi cudzími jazykmi, ktoré ovládajú Slováci. Slovenčina sa však v Českej republike nedostala ani do prvej trojky. Ukázal to nový prieskum Eurobarometer, ktorý zverejnila Európska komisia pri príležitosti pondelkového Európskeho dňa jazykov. Češtinu ovláda 31 % Slovákov, na druhom mieste je nemecký jazyk, ktorým hovorí 28 % a na treťom ruský jazyk, ktorý ovláda 25 % Slovákov. V susednej Českej republike je prvým cudzím jazykom nemčina (31 %), nasleduje angličtina (24 %) a ruština (19 % opýtaných). Eurobarometer zistil, že aspoň jedným cudzím jazykom hovorí polovica európskej populácie, v Luxembursku je to však 99 % ľudí. Na Slovensku hovorí jedným cudzím jazykom 69 % populácie, v Česku 60 %, najhoršie vychádza Maďarsko, kde je to len 29 %. Najrozšírenejším cudzím jazykom Európanov je angličtina, hovorí ňou tretina populácie. Nemčina s 12 % predbehla najmä vďaka vlnajšiemu vstupu desiatich nových krajín strednej a východnej Európy francúzštinu (11 %). Rozšírenie posunulo na štvrtú priečku ruský jazyk. Čím mladší sú ľudia, tým je väčšia pravdepodobnosť, že ovládajú aspoň jeden cudzí jazyk. V prípade študentov to platí pre 80 %.

Ako hovorí slovenské príslovie: koľko jazykov ovládaš, toľkokrát si človekom. Keďže prieskum ukázal, že čím mladší človek je, tým je vyššia pravdepodobnosť, že ovláda cudzí jazyk, som presvedčený, že dnešná mladá generácia výrazne prispieje k obohateniu viacjazyčnej spoločnosti v Európe, povedal komisár pre kultúru, vzdelávanie a viacjazyčnosť Ján Figel.

Potulky po Bratislave

Dnes sa na našich potulkách po Bratislave vydáme po Vajanského nábreží, cez Fajnorovo nábrežie, po Šafárikovom nábreží ku Štúrovej ulici. Vajanského nábrežie bolo pomenované podľa S. H. Vajanského, ktorý bol významnou osobnosťou nášho literárneho života v druhej polovici 19. storočia. Jednou z mnohých významných budov tohoto nábrežia je Slovenské národné múzeum (SNM), ktoré bolo postavené v rokoch 1924-1928 pre potreby pražského Zemědělského muzea. Architektom bol M. Harminc, priečelie zhotovil Úprka a autorom bronzových vstupných dverí je Paukert. Dnes je SNM najväčšou múzejnou inštitúciou s rozsahom spravovaného majetku aj najväčšou kultúrnou inštitúciou v Slovenskej republike. Jeho história sa začala písať už pred

skôr ako 110 rokmi. V súčasnosti ochraňuje vo svojom zbierkovom fonde viac ako 3,5 milióna zbierkových predmetov zo všetkých vedných odborov. Na priestranstve pred múzeom stojí monumentálny pomník česko-slovenskej štátnosti, odhalený 28. októbra 1988 – ide o bronzovú plastiku leva, podpierajúceho štátny znak bývalého Česko-slovenska.

Vedľa budovy SNM sa nachádza budova osobného prístaviska, odkiaľ sa po Dunaji môžeme vydať na kratšie, ale aj dlhšie výlety. V malom parčíku na Vajanského nábreží sa nachádza súsošie venované bulharským vojakom, ktorý padli pri oslobodzovaní Slovenska.

Takmer oproti budove múzea na Vajanského nábreží sa v uličnej zástavbe nachádza polyfunkčný dom, ktorý už niekoľko generácií pozná ako kúpele Grössling. Autormi sú F. Weinwurm a I. Vecsei, budova Grösslingu bola posta-

vená v rokoch 1929-1931, žiaľ posledných 10 rokov sú tieto kúpele zanedbávané. O pár domov ďalej sa nachádza objekt, ktorý si v minulosti (okolo roku 1730) dal postaviť gróf J. Apponyi – jeho iný zachovaný palác sa nachádza na Radničnom námestí. Dnes tento objekt slúži ako vojnový dom. Pred týmto objektom na Fajnorovom nábřeží v roku 1904 bola postavená Štátna priemyselná škola podľa projektu architekta Juliusa Kolbenhejera z Budapešti. Romantický objekt s vežičkami, ktorý pripomína stredoveké stavby, nie je omietnutý. Jeho fasády sú obložené viacfarebnými obkladačkami, napodobňujúcimi do radov kladené tehly. Rôznofarebné obkladačky vytvárajú jednoduché geometrické ornamenty. Na ústrednej vežičke sa zachoval letopočet postavenia školy. Objekt v období medzi vojnami citlivo rozšírili o dve krídla smerom k dnešnému Vajanskému nábřežiu. Priemyselná škola plní svoje pôvodné poslanie už sto rokov.

Šafárikovo námestie dostalo názov podľa Pavla Jozefa Šafárika, ktorý patril na prelome 18. a 19. storočia k významným slavistom. Pôvodné Šafárikovo námestie nebolo až také veľké. O jeho zväčšenie sa postarala zatúlaná letecká bomba, ktorá počas náletu z roku 1944 dopadla namiesto neďalekej rafinérie Apollo na Landererov palác z 2. polovice 18. storočia. Rumovisko, ktoré po bombardovaní zostalo na mieste niekdajšieho sídla známeho bratislavského kníhtlačiaru Andreasa M. Landerera, po vojne už nezastavali. Tento priestor sa zmenil na malý park s fontánou Poézia, druhý park v strede Šafárikovho námestia s Kačacou fontánou je viac známy Bratislavčanom. Autorom fontány je sochár Robert Kühmayer; fontánové súsošie je z roku 1914 a je zo žuly a bronzu. Fontánu tvorí kruhová nádrž, v strede ktorej sa nachádza kamenný podsta-

vec, na ktorom sú tri postavičky chlapcov a štyri kačice. Autor pri tvorbe tejto fontány siahol po námete zo starej bratislavskej povesti. Zástavba dnešného Šafárikovho námestia je pomerne pestrá. Nájdeme tu neoslohové, secesné a iné, dobovo mladšie slohy. Dominantou je budova Univerzity Komenského s charakteristickým polovalcovým priečelím. Pôvodne tu v 19. storočí stál hospodársky objekt. Po skončení I. svetovej vojny a po usadení krajinských úradov v meste sa ukázala potreba výstavby nových bánk a burzovej budovy. Ministerstvo financií a pražská vláda podporovali myšlienku vybudovania novej burzy v Bratislave. V súťaži zvíťazil projekt pražského architekta F. Krupku. Stavbu podľa jeho projektu aj realizovali. Už počas výstavby sa však ukázalo, že Bratislava viac než burzu potrebuje dôstojné sídlo pre univerzitu. Aby sa z finančného paláca stal univerzitný objekt, postačili pomerne malé úpravy. Ústredná sála burzy sa dala bez problémov zariadiť ako aula, v polovalcovom priečelí sa dali ľahko zariadiť prednáškové siene. UK po druhej svetovej vojne ešte získala susednú budovu bývalého vojenského veliteľstva, tzv. vládnú budovu, dnes filozofická fakulta a dnes novostavbu – prístavbu k pôvodnej Krupkovej budove. A tak pôvodne budova z roku 1927 sa ešte pred dokončením prestavala a v roku 1937 sa stala sídlom právnickej fakulty UK. Bratislavská Univerzita Komenského je najstaršou slovenskou vysokou školou. Založili ju v roku 1919. V prvých rokoch mala nedostatok slovenskej inteligencie. Činnosť mnohých vedných odborov sa odštartovala pomocou českých vedcov a pedagógov. Dnes má Univerzita Komenského 13 fakúlt, z toho 12 v Bratislave a jednu v Martine.

(Pripravuje Dr. Kveta Ozábalová)

Jedna z odmeněných prací v rámci celoslovenské soutěže psaní povídek pro začínající autory. Povídka byla uveřejněna ve sborníku Povídka 2005 (vydavatelství Koloman Kertész Bagala, P. O. Box 99/LCA, 180 00 Bratislava), s jehož svolením povídku přetiskujeme.

Literárna tvorba

JÁN MIČUCH

4 očné obdobia

Slnko je roznožená akrobatka. Naproti tomu Amálka visí znožmo na špičkách s rukami vytiahnutými medzi nebom a sebou. „Utekáš mi zo záberu, kurva!“ hundre Ťuti. „Nehovor mi kurva, kurva!“ recituje Amálka. „Ak sa budeme zastavovať pri každej chobotine, tak tam nedôjdeme ani do večera,“ vraví Kajo, tretí zo skupiny. A čo povie Kajo, je pravda. „Ešte na wartburgu, prosím,“ dostáva ďalší nápad Amálka, a skôr ako niekto stihne zaprotestovať, pózuje na streche starého, no stále používaného auta.

Amálka má obdobie dlhého plášťa, vysokých číziem a krátkych nohavíc. Keď je dobrý deň, pripína si pod plášť veľké umelé prsia. Dnes je dobrý deň. S Kajom a Ťutim sa dala dokopy ešte v prvom ročníku a na katedre sa im už spolu podarilo urobiť veľa zaujímavých vecí. Nakrútili dekadentný kurz nemčiny pre deti, čo im vynieslo slávu a trestné oznámenie za propagáciu neofašizmu. Nakrútili dokument o zbere slnečnic, vďaka ktorému sa dostali až do Berlína, ale aj do cely predbežného zadržania za propagáciu pedofílie. Naozaj už toho nakrútili veľa a stále veria, že nikdy nebudú robiť kompromisy. Dobrí sú aj preto, lebo rešpektujú delbu práce. O literárne podklady sa stará Kajo, všetko od ostrenia cez strih až po postsynchrony zabezpečuje Ťuti, no a Amálka – tá môže všetko, to je jej úloha.

Majiteľ stále funkčného wartburga nemá pre umenie pochopenie. Nezaberajú ani Amálkine umelé. Amálka sa však nevzdáva. Zlezie z auta, odopne si prsia a ujoví sa ospravedlní. „To je nafukovacia?“ škerí sa ujo ukazujúc na figurínu, ktorú má Ťuti pripnutú na chrbte ako ruksak. „Natáčame film, ujo,“ diplo-

Ján Mičuch

Poéziu publikoval v časopisoch *Romboid*, *Dotyky*, *RAK* a *Psí víno*. Vo vydavateľstve Hevi mu vyšla básnická zbierka *Ticho, tichšie, horúco*. Slovenský rozhlas mu odvysielal množstvo dramatických textov: *Keď sa stráži v majáku*, *Princezná so zlatou*, *Transformátor*, *Vnučkin príbeh*, *Pokecayme si* atď. Vo vydavateľstve Rádio Bratislava vyšla audiokazeta s výberom jeho fejtónov *Denník cestovateľa v Supershope*. V jednom z predchádzajúcich ročníkov súťaže Povídka už získal ocenenie za povídku *Tetka*. Píše aj aforizmy, epigramy, prípitky a kabaretné pásma. Je dvorným textárom krhútskej hardrockovej formácie Grgol Bluz. V roku 1996 si zmenil národnosť zo slovenskej na rusínsku a v roku 2004 z rusínskej na krhútsku. V budúcnosti už bude písať výlučne v staromodernej krhútsktine. Narodil sa roku 1964 a žije v Košiciach, skončil dopravnú priemyslovku, pracuje ako rušňovodič na rýchlikoch, je ženatý a má dve dcéry.

matically, aj keď pravdivo odpovedá Kajo. „Aký? Bude tam dačo?“ žmurká na istotu ujo a zároveň sa chváli, že v robote má v skrinke Belohorcovú. „Dokument o frustrácii mladého človeka,“ zahladzuje prehnutú strechu wartburga Kajo. „Veď aj my sme to robili, nehanbite sa. Na zemiakových brigádach, ale aj inde,“ vyťahuje z pamäti retroobrázky ujo. Hlavne, že strecha je v suchu. Ujo im kýva.

Konečne sú na mieste. Je to dobré miesto. Trať vchádza do tunela v neprehľadnom oblúku, koľaje sú prístupné z neďalekej cesty a ľudia tu páchajú samovraždy veľmi radi. Slnko je ešte dosť vysoko, ale pokiaľ sa tí traja rozložia a dohodnú, bude tak akurát.

II

Čelným sklom idúceho rušňa vníma rušňovodič hlavne rytmus. Veľa rytmov. Najbanálnejší je asi rytmus stĺpov. Aj návestidlá sú stĺpy, ale tie nemajú s rytmom nič spoločné. Vďaka rozšírenej demagógii je ich hlavnou úlohou udržiavať presnosť a bezpečnosť. Ich skutočnou úlohou je však totálna degradácia kreativity. Mocenská mašinéria návestidiel ovláda najmä obrovský tok peňazí, ktoré do železnice nalieva, ale hlave zo železnice ulieva ekonomická loby. Energiu dodávajú návestidlám regionálne, ale aj rodové a isto aj náboženské klany. Kto je vonku, nevidí dovnútra, kto je dnu, nevidí nič. Množstvo predpisov, vyhlášok a nariadení, ktoré vytvára, ruší a obmieňa armáda poslušných nespokojných zamestnancov, redukuje odpovede na všetky otázky do jednej jedinej farby. Tá farba má vyprázdniť mozog rušňovodiča. Má ho zničiť, urobiť ho neviditeľným.

Našťastie sú tu rytmy, s ktorými tí diletanti nerátali a o ktorých asi ani nemajú tušenie. Samozrejme, že čosi si domýšľajú. Tušia rytmus bývajúcich detí a mŕtvych holubov, lietajúcich striech a malujúcich okien, ale pod skutočnú sukňu tohto hrkotajúceho dúhového cirkusu nikdy neprekuknú.

Ak je slnko vysoko, oku rušňovodiča neprekáža. Ďalšie polohy slnka určuje cestovný poriadok, ktorý je zasa časťou väčšieho celku nazývaného grafikon vlakovej dopravy. Úlohou slnka je listovať v cestovnom poriadku, vyhľadávať správne čísla, časy a polohy vlakov a nekomplikovať ešte viac dopravnú situáciu. Na ďalších úlohách sa slnko dohodne vždy s konkrétnym rušňovodičom.

III

Boris sedí na svojom oblúbenom betónovom kvádri, zúfalo behá kurzorom po menách v adresári a obradne plače. Nevie, komu má poslať esemesku. Možno by ju mal poslať všetkým, ale koľko by to trvalo? A určite by na niekoho zabudol. Teda za normálnych okolností by mal napísať iba Mirke, ale Mirka sa nesmie dozvedieť, že to kvôli nej. Nikto si nesmie myslieť, že to kvôli Mirke. Treba nasimulovať nejakú inú príčinu.

Drogy. Nie je to síce originálne, ale kto by sa opovážil pochybovať o ich zhubnom účinku? Kto však uverí, že drogy súvisia s Borisom? V živote ho nikto nevidel potiahnuť si ani z obyčajnej cigarety. Alebo si vyberie nejaké iné dievča? Alebo profesora? Boris nechce nikomu ublížiť.

Čo takto nejaký nedefinovateľný psychopatický úlet. Skrat. Lenže také čosi bolo treba pripraviť, niečo si o tom prečítať. Aj nedefinovateľné sa musí definovať a Boris by chcel, aby sa to definovalo ľahko a rýchlo. Mrzí ho, že to odflákol. Príliš sa zameral na dôsledok, na koncovku. Lenže kvalita celku sa posudzuje podľa najslabšieho reťazca a jemu jeho posledný projekt škripe hlavne na začiatku. Ako, že si to všimol až teraz?

IV

Technický scenár v štyroch záberoch.

Záber číslo jeden: Detail. Amálkina tvár je silno nalíčená. Je nasvietená cez mozaikové sklo, ktoré hádže na líca prasiatka. Amálkine ústa sú namalované do tvaru výrazného širokého úsmevu. Záber je snímaný opakujúcim sa kruhovým pohybom kamery a vyvoláva dojem, že hlava pláva v akváriu. Pod záber za vloží zvuková stopa prichádzajúceho vlaku.

Záber číslo dva: Veľký detail. Oko figuríny. Z oka vychádza čierna slza, ktorá je kamerou sledovaná až po kútik usmievajúcich sa úst. Tam sa začne farba slzy miešať s farbou úsmevu a bude vytláčať kútik úst smerom dole. Hukot vlaku silnie, zaznie aj zapískanie rušňa.

Záber číslo tri: Celok. Kúsok železničného násypu s koľajnicou, v koľajisku stojí figurína, do ktorej narazí vlak. Záber je mimoriadne dôležitý, pretože jeho opakovanie by spôsobilo časové, ale aj iné komplikácie. Rušeň sa približuje k figuríne v niekoľkých fázach, ktoré za rozdelia pomocou transfokátora. Celok sa mení na detail. Hlava figuríny je natočená do kamery a je vo výške háku ťažného a na-

rážacieho ústrojenstva rušňa. V momente stretu háku a hlavy sa bude opäť pomocou transfokátora meniť detail na polocelok. Hlava figuríny sa roztriešti ako púpavová guľa. Po zmiznutí bezhlavej figuríny zo záberu ostáva kamera ešte chvíľu v chode kvôli prelínačke, ktorá bude možno použitá pri prechode do ďalšieho záberu. Celý tento záber sa dodatočne rozloží po rôznych skupinách frejmov a rôzne sa spomalí.

Záber číslo štyri: Celok. Prelínačka. Zo železničného násypu s prechádzajúcim vlakom sa prejde na frekvencovanú ulicu s množstvom chodcov. Po prejení chodcov ostáva v zábere výklad obchodu podobný akváriu, v ktorom pózuje Amálka. Doznie zvuk odchádzajúceho vlaku. Stmievačka.

V

Amálka si prezerá plačúceho Borisa. Chalani dávajú city bokom a vysvetľujú Borisovi, že prekáža. „Nebudem dlho, potrebujem sa iba rozhodnúť,“ snaží sa vyjednávať Boris. „Sme závislí od slnka, chápeš?“ to je celý Ťuti. „Nikto ma nechápe, ale ja nechcem nikomu ublížiť,“ Boris chce byť čo najnekonkrétnejší. Zato Kajo je naopak celkom presný. Nie je agresívny, aj keď slnko je stále v pohybe. Vyťahuje scenár, podáva ho Borisovi a zároveň vysvetľuje aj širšie súvislosti. „Iba štyri zábery?“ nechápe Boris. „Iba jeden záber,“ zdôrazňuje Kajo, „štyri zábery máme na celý film.“ „Nerozumiem,“ nerozumie Boris. Kajo si nepamätá, ktorý je to už ich spoločný film, no hlavne si neprípúšťa, že by dnes niečo nemalo vyjsť. Sú už naučení pracovať profesionálne, náhoda nemá u nich priestor. Teda len taký, aký jej vymedzia.

„Natočte mňa! Načo figurínu?“ zabúda Boris celkom na esemesky. „Vieš niečo o výpovednej hodnote symbolov?“ dochádza trepezlivosť Kajovi. „Alebo ťa mám pretiahnuť statívom?“ to je zasa celý Ťuti.

„Zatancujme si,“ skúša Amálka objímajúcu Borisa. Boris je zmätený. Dostáva silnú erekciu. Nie, nesmie sa dať rozptýliť. Už nemôže ustúpiť. Toľkokrát si to už rozmyslel. Zhnusenie z vlastnej neschopnosti vykonať niečo naozaj zásadné je potom strašné. Aj keď každé takéto zhnusenie mu časom dodalo vždy nové a stále silnejšie odhodlanie, donekonečna to takto fungovať nemôže.

Boris sa spúšťa po Amálke, kľaká si pred ňu, objíma jej nohy. Úpenlivo prosí.

„Pozri si najprv, čo natočíme, a potom rob, čo chceš. Dohodnuté?“ končí Kajo, „Máme fakt málo času.“ „Chcem vám pomôcť, aspoň to so mnou skúste,“ vydiera Boris cez slzy.

VI

Pneumatická brzda vlaku pracuje na princípe znižovania tlaku vzduchu v hlavnom potrubí. Na to zareagujú všetky rozvádzače vo vagónoch a vpúšťajú vzduch z hlavných vzduchojemov do brzdových valcov. Tie potom pomocou mechanických zariadení zabezpečia pritlačenie brzdových klátikov ku kolesám.

Na znižovanie tlaku vzduchu v hlavnom potrubí reaguje rovnako aj elektrodynamická brzda. Prepne elektromotory do brzdového režimu, tie sa zmenia na dynamá, ktoré vyrábajú trakčnú energiu do brzdových odporníkov. V nich sa elektrická energia mení na teplo.

Náhle zníženie tlaku vzduchu v hlavnom potrubí o jeden a pol baru už považujeme za extrémne brzdenie.

VII

Amálka vrieska, ako keď dávi bocian. Kľučí pod násypom, dlane na ušiach, aby sa nepočula. Robí hlboké predklony a mierne záklony, očami behá po zamrznutých chlapcoch a po syčiacich vagónoch. Vôbec sa nenadychuje.

„Prestaň! Je tam všetko, čo potrebujeme!“ vypína Ťuti kameru: „Prééé-éstááááň!“ „Vráť to naspäť,“ hľadá Kajo zápalky a niečo na dýchanie, prikladá oko na kameru ako lekár ucho na prsník mŕtvej akrobatky: „Je to dobré. Naozaj je to dobré,“ šepká a pumpuje si plúca a hlavu a všetko a ide k Amálke: „Daj si.“ Ale Amálka nechce. Vrieska už pomenej. Nevládze. Len sa trase a predkláňa a zakláňa.

Z kolajiska zbieha rušňovodič s digitálnou zrkadlovkou. Práca tela, rúk a hlavy, rytmus pohybov, voľba uhlov a celková noblesa prezrádzajú kultivovaného človeka. „Zajebal mi celý bok, kokot,“ prihovára sa rušňovodič a až teraz si všima kameru: „Každý nás len nakrúca. To akože bolo performancie alebo čo?“ „Bude,“ snaží sa prejavovať o rušňovodiča čo najmenší záujem Kajo. Nemá príliš v láske týchto nadšencov. Čosi našprtali v knižnici, čosi na nete, čosi na workshopoch pre amatérov, spoliehajú sa na talent a intuíciu, ale to hlavné im chýba. Nie, nie je to vzdelanie. Kajo sám nevie, čo je to hlavné, ale určite to tým dobrovoľníkom umenia chýba.

Rušňovodič má takisto svoju hrdosť. Vnucovať sa nemieni. A už vôbec tu neprišiel riešiť svoje komplexy. Samozrejme, že pri profíkoch z filmárskej brandže sa necíti práve najstejšie, ale teraz sú tu dôležitejšie veci. Toto je naozaj výnimočná situácia, výnimočné svetlo a hlavne mu konečne nechýba fotoaparát. Teraz musí všetko bokom. Teraz musí fotiť.

Pamäťová karta fotoaparátu hltá ďalšie jednotky a nuly. „Kde je hlava?“ chce zmeniť rušňovodič kompozíciu. „V kamere by to malo byť, kam letela,“ je o čosi zhovievavejší Ťuti. „Kašli na to, mám,“ triumfuje rušňovodič a dvíha hlavu z trávy ako Statue of Liberty oheň nad New Yorkom. Prikladá ju k telu a robí ďalšie obrázky. Hlava a telo už nie sú kompatibilné, zato posúvajú a znásobujú súvislosti, vrstvia konotácie. „Idete ešte dačo robiť?“ ztvára rušňovodič fotoaparát do príliš profesionálnej brašne, ktorá predsa len prezrádza amatéra. Kajo namiesto odpovede hádže výdatnú tyčku dlhú ako tón bezpražcovej basy. „Keď nič, tak nič,“ odpovedá si rušňovodič, šuští igelitkou a balí hlavu: „Je to moja prvá, tak čo? Pôjde do liehu. Neprikryjete ju ničím?“ ukazuje na trasúcu sa Amálku.

Siréna húka ako siréna, policajt prichádza ako policajt a tak sa aj správa. „Ludia nás majú za policajtov, ale tak to nie je,“ začína policajt, ktorý je v civile tiež vášnivým fotografom. „Čo ste tu robili?“ vyťahuje policajt policajný zápisník. „Použil som zvukovú výstražnú návesť »Pozor« a zaviedol som rýchločinné brzdenie. Stretu sa nedalo zabrániť,“ odpovedá rušňovodič. „Odpovedáte ako policajtovi. Viete, koľko takých prípadov máme do týždňa? Stačilo by mi prepísať v počítači dátum a niekoľko maličkostí. Vôbec som sem nemusel chodiť. Ale ja chcem. Máte tam digitál?“ ukazuje policajt na brašnu, v ktorej tuší digitál. „To je náhoda,“ zahmlieva rušňovodič. „Máte šťastie, že tiež vášnivo fotografujem. Fotografujem hlavne vašeň. Aj v Bulharsku som fotil takú. A vy?“ obracia sa policajt na filmárov. Kajo exportuje ďalšiu tyčku. „Je to naša ročníková práca,“ komunikuje Ťuti. „Znásilnili ste ju?“ ukazuje policajt rutinne na Amálku. „Nie?“ odpovedá previnilo rušňovodič.

Policajt si konečne prezerá terén. Do koženej kapsy, ktorá pripomína lesnický chlebník, odkladá policajný zápisník a vyťahuje z nej služobný fotoaparát. Takto to robia profesionáli! Policajt fotografuje, ako keby ani nefoto-

tografoval, a nečakane sa pýta: „A hlava?“ „Tiež sme ju hľadali,“ neklame rušňovodič a silnejšie zovrie rúčky igelitky. „Odfoť ma s mŕtvolou, mladý,“ podáva policajt fotoaparát Ťutimu. Ťutimu sa ale trasú ruky. „Toto keď ukážem večer žene, sa poserie, hehe. Čo je, mladý?“ pohoršuje sa policajt nad Ťutiho mäkkotou. „Podrž a daj sem,“ vymieňa si rušňovodič s Ťutim igelitku za policajný fotoaparát. „Hlavne, aby som bol v zlatom reze,“ inštruuje ešte policajt, „v Bulharsku som robil všetko v zlatom reze.“ Policajt pózuje ako pre poľovnícky kalendár: „Dobre. Ešte takto. A takto. A takto.“ Je to univerzálny vojak. A spokojný: „Super, ďakujem! Prikryte ju ničím, lebo vám prechladne,“ nezabúda na Amálku, „Počujte, ale hlava... tá hlava sa musí nájsť, jasné?“

VIII

Boris mi píše. Prečo mne? A vôbec tomu nerozumiem. To je kôň, ten Boris.

IX

Kajo nesie Amálku na pleciach ako decko „na barana“. Amálka je pozapínaná až po najhornejší gombík plášťa. Ťuti má cez plece prehodený statív aj s pripnutou kamerou, chrbta sa mu krčovitovo drží vystrašená figurína. Znovu prechádzajú okolo wartburga. Svetelné podmienky sú už celkom nevhovujúce. „Tak čo, bolo dačo?“ škerí sa ujo. „Nechcete figurínu?“ núka Ťuti. „Nepoviem, keby bola... veď viete, čo. Koľko za ňu chcete?“ mení názor ujo. „Nič. Alebo... pustite nás do auta,“ prosí Ťuti. „Veď neprší. A slečinka sa prečo neusmieva?“ škerí sa o čosi menej ujo, „Dobre, ale vyzut!“

Kajo skladá Amálku. Ťuti figurínu a otvára wartburg. Náhlivo sa vyzúvajú, naskakujú do auta, mičky zo seba strhávajú šaty. Ujo nevie, čo skôr. Prezerá si figurínu, potom kameru. Chce vedieť čo je vnútri. Chce sa na všetko pozerať.

X

Prestavením ovládača brzdiča do polohy „O“ dochádza k vyrovnávaniu tlaku vzduchu v hlavnom potrubí, čo má za následok odvetranie brzdových valcov a uvoľnenie brzdových klátikov. Vlak sa uvádza do pohybu až po odbrzdení všetkých vozňov.

Pokiaľ ide o slnko, po jeho západe k zastaveniu dopravy nedochádza. Grafikon dopravy počíta aj s iným, rovnako funkčným a rovnako efektívnym režimom, ktorý je od slnka nezávislý.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

**Sokolská župa
rakouská**

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenisu (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:15 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbíjená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI
(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	19:00 – 21:00	odbíjená (muži)
Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: br. Anton Valenta, tel. 01/600 20 20, 0676/964 59 74, fax 01/604 60 12,
e-mail: sokol10@aon.at, www.sokol-x.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	20:00 – 21:00	badminton (ženy)
	21:00 – 22:30	fotbal
Středa	19:00 – 20:00	badminton (muži)
	20:00 – 22:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 17:45	cvičení rodičů s dětmi
	18:00 – 19:15	žactvo a dorost
Úterý	19:30 – 20:30	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 21:30	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Nacvičujeme na XIV. všesokolský slet v Praze 2006

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň III/XI
každý čtvrtek od 19:00 hodin
v tělocvičně školy Komenského,
Sebastianplatz 3, 1030 Wien.
Nacvičuje sestra Nela Štěrbová.
Dotazy/Anfragen:
mobil: 0650 967 8080
e-mail: k.sterba@gmx.at

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň XII/XV Tyrš
každý čtvrtek od 20:15 hodin
v Sokolovně Angeligasse 21,
1100 Wien.
Nacvičuje sestra Irča Floriánová.
Dotazy/Anfragen:
tel.: 586 86 86,
e-mail: raumdekorflorian@aon.at

Sestra Marie Píbilová
podporuje sestru Floriánovou
při nácvičce „Ta naše písnička česká“.
Dotazy/Anfragen:
tel.: 330 97 87
e-mail: maria.pibil@aon.at

Sokolská jednota XVI/XVIII a Vlastenecká omladina

srdečně zvou na

Maškarní ples

v sobotu 4. března 2006
od 19:30 hod.
v sokolovně Steingasse 7, 1170 Wien.

Vídeňský Sokol

srdečně zve na

Župní dětský maškarní ples

v neděli 19. února 2006
od 15:00 hod.
v sokolovně Steingasse 7, 1170 Wien.

Vídeňský Sokol

pořádá

turnaj ve stolním tenise pro ženy, muže a žactvo

ve dnech 11. a 12. března 2006
v sokolovně Steingasse 7, 1170 Wien.
Přesné informace k termínu, přihláškám,
startovnímu apod. budou včas uveřejněny.

Program XIV. všesokolského sletu 2006 v Praze v týdnu od 1. do 7. července 2006 tvoří tyto hlavní akce:

SOKOL GALA – přehlídka výkonnostního sokolského sportu v komponovaných vystoupeních navazujících na SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ SLETU v Sazka aréně
SLETOVÝ PRŮVOD v historickém centru Prahy
SPORTOVNÍ UTKÁNÍ ve vybraných sportech
PROGRAM STŘEDNÍCH POHYBOVÝCH SKLADEB sportovního i tanečního charakteru na hřišti v areálu Tyršova domu (asfalt, 50 x 30 m, do 200 cvičenců)
PROGRAMY HROMADNÝCH POHYBOVÝCH SKLADEB na stadiónu Evžena Rošického, spojené se SLAVNOSTNÍM ZÁVĚREM SLETU
DIVADELNÍ, HUDEBNÍ, TANEČNÍ I TĚLOCVIČNÁ VYSTOUPENÍ na pódii i v kulturních zařízeních v Praze

PROGRAM HLAVNÍCH DNŮ

1. 7. 2006 (sobota): příjezd účastníků, ubytování
během dne – pódiová vystoupení po Praze
15:00 – Sokol Gala – generálka
19:00 – Sokol Gala – Sazka Aréna – Slavnostní zahájení sletu
2. 7. 2006 (neděle): během dne – kulturní program a pódia
8:00 – řazení průvodu
9:00 – sletový průvod
13:00-21:00 – secvičné hromadných skladeb
3. 7. 2006 (pondělí): během dne – kulturní program a pódia
8:00-22:00 – secvičné hromadných skladeb
4. 7. 2006 (úterý): během dne – kulturní program a pódia
8:00-13:00 – I. program – Strahov – projížďčka
14:00-20:00 – secvičné hromadných skladeb
21:00-23:00 – I. program – Strahov – generálka
5. 7. 2006 (středa): 8:00-12:00 – II. program – Strahov – projížďčka
16:00-19:00 – II. program – Strahov – generálka
21:00-23:00 – Slavnostní zahájení – Strahov – I. program (večerní)
6. 7. 2006 (čtvrtek): během dne kulturní program a pódia
8:00-12:00 – Tyršův dům – zakončení turistických srazů a akce Kameny
14:00-17:00 – II. program – Strahov (odpolední) a slavnostní zakončení sletu
19:00 – Společenský večer – Tyršův dům
7. 7. 2006 (pátek): odjezd účastníků sletu z Prahy

Účastnický poplatek účastníků XIV. všesokolského sletu v Praze 2006 bude ve výši:

Dospělí: 1 000 Kč = 33,3 €

Mládež (7-17 let): 600 Kč = 20,0 €

Děti (do 6 let): zdarma

Členové České obce sokolské: 50% sleva

Tento poplatek bude zahrnovat: zdarma MHD po dobu sletu, vstup na slavnostní večer Sokol Gala, vstup na účastnickou tribunu sletového stadiónu na generálky a jedno hlavní vystoupení, vstup do vybraných kulturních zařízení v Praze.

Další zprávy najdete na Internetové stránce ČOS: www.sokol-cos.cz

Sestra Zorka Lopreis připravuje zájezd a ubytování
s cestovní kanceláří Sanotours na
XIV. všesokolský slet 2006.

Bližší informace co nejdříve!

Vzpomínka na legendární náčelnici

Poslední náčelnice Československé obce sokolské Marie Provazníková se narodila před 115 lety – 24. 10. 1890 v Praze – a zemřela 11. 1. 1991 v USA ve věku 100 let. Tato výjimečná osobnost nejen sokolského hnutí, průkopnice sportů a pobytu v přírodě, vysokoškolská profesorka v Praze i v USA působila ve funkci náčelnice Československé obce sokolské v letech 1932-1938 a po válce do roku 1948, kdy byla nucena odejít do emigrace. V USA pokračovala v práci pro zahraniční Sokol. Její osobní životní výpovědi je kniha *To byl Sokol*, která vyšla v osmdesátých letech v Mnichově.

M. Provazníková v kroji Libuše na americkém pobřeží

Marie Provazníková, tato mimořádná osobnost české tělovýchovy, není naší veřejnosti neznámá. V roce 1992 byla oceněna Řádem TGM. Pokud je mi známo, jejím dílem se dosud nikdo nezabývá. Písemný odkaz Marie Provazníkové ji ukazuje jako mimořádně silnou osobnost. Až do konce svých sil bojovala o zachování sokolského odkazu, o jehož významu pro demokratický vývoj společnosti byla přesvědčena.

Z dopisu datovaného 26. 9. 1988, psaného na stroji bezchybnou češtinou spolupracovnicí M. Kozákové v Kanadě: „...Zkrátka řečeno, žijeme v dobách, kdy je těžko, velmi těžko rozhodnout mezi důvěrou a zkušenostmi. ... Přemýšlela jsem mnoho. Rozhlédni se po svém okolí a odhadni, kolik z našich známých se vůbec vrátí i do znovurozeného Československa. Jsou to už rodiny roztrha-

né. Máme zkušenosti už z dřívějších dob, že ti, kdo se vrátí po delším pobytu v cizině, jsou už v Československu cizinci. Za deset let se člověk podstatně změní a my jsme tu někteří už 40 let. Za druhé: Porovnej počet navrátilců pravděpodobných s počtem obyvatelstva, které se vyvíjelo 40 let ve svých starých domovech a ve své staré kultuře. Už počtem se nedá srovnávat domov s navrátilci. A za třetí: Ti, kteří byli doma celou tu dobu a zachovali si z rodných vyprávění, z literatury a z památek představu o Sokole takovém, jaký byl v době, kdy my jsme odcházeli.“

Z nedatovaného dopisu psaného z domova pro seniory energickými půlcentimetrovými tiskacími písmeny. Řádky jsou nepravidelné, psané jakoby poslepu: „...Jsem sama, opuštěna. To by nevdalo, kdybych neviděla, jak naše organizace [následuje asi 7 nečitelných písmen] mládež se odcizuje. V této době se ujímají vedení jednot a žup, dalo by se ještě hodně dělat, ale nejsou cvičitelé. Kdy bylo poslední školení v Evropě a v Americe – kromě Americké obce sokolské – to jest starokrajanů. Nebudou-li slety, nebude ani Sokol.“

Z dopisu datovaného 28. 5. 1989. Velká tiskací písmena na výrazných, dva centimetry od sebe vzdálených linkách psaná silným černým fixem. „...Přišel telegram od místopředsedy sletového výboru, abych mu najala 2 pokoje na začátek července. Tak jsem znovu nabrala trochu víry. ... Jestli všichni splní svůj úkol, mělo by to pracovat. Ty máš teď v rukou materiál nejméně pro 3 čísla. Chybí jen to hlavní – pěkný článek rodičům a rozpis závodu ještě připiší. A ten pěkný článek rodičům dovedeš ty dobře, pusť se do toho a 20. června by to mohlo jít do světa. Kdyby to šlo později, už by bylo pozdě, činovníci budou na dovolených. Prosím Tě, vezmi to za svůj úkol. Nemáš ponětí, jak mám těžké pracovní podmínky a dělám, protože na tom závodu moc záleží. Tak do toho a piš mi. ... Formát jako Sokol v zahraničí, záhlaví si udělej sama, jednoduše titul »Listy X. sletu Ústředí čl. sokolstva v zahraničí«. Pod tím velký nápis »Máte své děti rádi? Posílejte je do Sokola«. Zdravím Tě srdečně, Tvá Marie.“

(Z autentických materiálů zpracovala -mj-, Sokol 10/2005)

Češi jsou druzí v žebříčku FIFA

Čeští fotbalisté se posunuli na druhé místo světového žebříčku, který zveřejnila mezinárodní organizace FIFA. Díky dvěma vítězstvím v baráži o postup na mistrovství světa s Norskem předstihl národní tým Nizozemska a zaostává jen za úřadujícími světovými šampióny z Brazílie.

(hk)

Lyžařka Kateřina Neumannová dojela pátá

Česká lyžařka Kateřina Neumannová zahájila olympijskou sezónu pátým místem v závodu Světového poháru na deset kilometrů klasickou technikou. V norském Beitostölen ji dnes od stupňů vítězů dělilo pět sekund.

České sjezdaře povede Rakušan

České lyžařství se v poslední době začíná čím dál více spoléhat na zahraniční trenéry. Následováním příklad

představuje zejména Slovinec Vasja Bajc, který dokázal českou reprezentaci ve skocích na lyžích dostat z naprostého dna. Pod jeho vedením se čeští sportovci alespoň v náznacích vrátili opět na výsluní a představují na závodech světového poháru důstojného soupeře. Mnoho se očekává i od nového trenéra českých sjezdařů, kterým se stal proslulý Rakušan Bernd Zobel. Ten připravoval v Rakousku špičky světového ženského alpského lyžování Dorfmeisterovou a Götschlovou. Má za sebou však i kurióznější angažmá – na samém konci devadesátých let buďoval lyžařskou reprezentaci Íránu. Podle jeho vzpomínek přitom velkou komplikací představovali dohlížející duchovní, kteří pečlivě dohlíželi na chování a oblékání sjezdařek, aby odpovídalo přísným předpisům Koránu. Vedení české reprezentace se ujal na základě nabídky zprostředkované šéfem rakouských sjezdařů Hansem Pumem a jeho smlouva zní na jeden rok. Finanční podmínky zůstaly utajeny, v každém případě však plat nepůjde z rozpočtu příslušného sportovního svazu, ale uhradí ho movitý sponzor ŽS Brno. Zobel však nehodlá přesídlit ani do

Prahy, ani do žádného z českých horských středisek. Českou reprezentaci hodlá dirigovat z korutanského Villachu s tím, že samozřejmě bude vyjíždět za svými svěřenci na jednotlivé závody Světového poháru. V současnosti se rozhodl soustředit se na rozšíření tréninků sjezdu pro kombinaci a doufá, že se mu podaří české reprezentanty připravit natolik, že v sezóně nasbírají podstatně větší počet bodů ve Světovém poháru než dosud. České mužské sjezdové lyžování zatím na výraznější úspěch pouze čeká, zatímco Rakousko právě v tomto odvětví patří mezi opravdovou světovou špičku již desítky let. Snad za pomoci Bernda Zobela se i Česká republika zařadí mezi země, s jejímiž reprezentanty se počítá i pro stupně vítězů.

(MaFr)

V nejrychlejší Velké pardubické všech dob zvítězil Maskul

Za ideálního a v posledních letech nevídaného počasí proběhl počátkem října již 115. ročník údajně nejnáročnějšího překážkového dostihu v celé Evropě a možná i na světě – Velké pardubické steeplechase. Závod se od počátku vyvíjel dramaticky i zajímavě. Hned na druhé překážce upadl největší favorit dostihu – vítězka předchozích dvou ročníků Registana s anglickým jezdcem Jamesem Crowleyem. Důvody jejího pádu nejsou zcela jasné, její trenér hovořil o možnosti, že se kůň poranil o větévku a zazmatkoval. Diváci zase obviňovali neschopnost anglického žokeje, který podle jejich názoru nevěnoval přípravě na dostih dostatečnou pozornost. Angličtí žokejové skutečně ve Velké pardubické uspějí jen málokdy, protože jsou zvyklí na trochu jiný styl steeplechase, nicméně v tomto případě ani televizní záběry neodhalili nějakou jasnou chybu jezdce. Obávaný Taxisův příkop, který však po úpravách na počátku devadesátých let nepředstavuje takovou hrozbu jako dříve, sice zvládli všichni, ale přesto postupně pole závodících koní značně prořídlo a z šestnácti startujících jich do cíle dorazilo pouze sedm. Tragicky skončil pád irského Takagiho, který na následky zranění z dostihu uhylnul. Překonat celý kurs Velké pardubické se nepodařilo ani dalšímu účastníkovi z britských ostrovů Luzcadou, o své jezdce přišli například i Nostalgia nebo polský Odyseusz.

Nakonec se prosadila zkušenost – na prvním místě v rekordním čase doběhl vítěz Velké pardubické z roku 2002, jedenáctiletý valach Maskul v sedle s německým žokejem Dirkem Fuhrmannem. Přestože tak výsledky potvrdily dominanci německých jezdců v posledních ročnících Velké pardubické, samotný Fuhrmann zde závodil poprvé. Jeho německý kolega, čtyřnásobný Velké pardubické z předchozích let, však po zranění páteře skončil na vozíčku a do Pardubic přes pozvání nepřišel. Na druhém místě v letošní Velké pardubické dojel další veterán Decent Fellow s žokejem Bartošem, třetí pozici obsadil Laneret, ježděný Tůmou. Proslulému jezdcovi a trenérovi Josefu Váňovi se ani při jeho dvacátém startu ve Velké pardubické nepodařilo splnit svůj velký sen vyhrát tento dostih na bílém koni. V sedle bělouše Kedona dorazil do cíle až na čtvrtém místě a po závodě přiznal, že vzhledem k zdravotnímu stavu Kedona není pravděpodobné, že by mohl tento bílý kůň ještě někdy bojovat v Pardubicích o vítězství. Dostih je v současnosti dotován celkem 4,5 milióny Kč, což v českých podmínkách představuje nebývalou výši, někteří znalci však připomínají, že se stále nejedná o tak vysokou prémii, aby do Pardubic přijela skutečná světová špička. Navzdávající tomu i nevalné výsledky zahraničních koní v dostihu v posledních letech. Na druhé straně však svoji roli v dominanci koní z domácích stájí může hrát i zlepšující se kvalita českých chovů, o které vypovídají i jejich dobré výsledky na zahraničních závodistištích, hlavně v italském Meranu. V každém případě nabízí v posledních letech Velká pardubická neobyčejně zajímavou a kvalitní podívanou pro každého milovníka dostihového sportu. Ani z Vídně tam není cesta příliš dlouhá.

(MaFr)

Čeští tenisté se kvalifikovali na Světový pohár

Čeští tenisté se kvalifikovali do turnaje družstev, který se na antuce düsseldorfského Rochus klubu uskuteční od 21. do 27. května 2006. Dostali se tam na základě konečného pořadí v žebříčku ATP Champions Race. Součet umístění Radka Štěpánka a Tomáše Berdycha dal dohromady číslo 43, což stačilo na šesté postupové místo. Do finále se Češi naposledy probojovali v roce 2003, ale na československý triumf z let 1981 a 1987 dosud nenavázali. (hk)

Valná hromada Kulturního klubu

Zasedání valné hromady Klubu 18. října 2005

Valná hromada byla podle předpisů (Vereinsgesetz) řádně ohlášena v předchozích klubových číslech a svolána na 18. října 2005 v 19 hodin do restaurace Böhmenwald – rodina Stuchlíkova, 1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20. Účastníci Valné hromady byli přivítáni předsedkyní KLUBU Ing. Baslerovou, která podala obsírnou zprávu o činnosti Kulturního klubu za minulé období a poděkovala všem spolupracovníkům za jejich nadlidské úsilí a podporu akcí a činnosti Kulturního klubu. Následovala zpráva paní Mag. Evy Zemanové o stavu financí za minulé období, v její nepřítomnosti (nemoc) ji přečetla předsedkyně. Bezchybnost a správnost vyúčtování potvrdily revizorky paní Líbalová a paní Kofroňová. Starý výbor byl bez námitek a jednomyslným hlasováním zproštěn svých funkcí. Také bez námitek a jednohlasně byl přijat návrh členů nového výboru. Na závěr Valné hromady nás předsedkyně informovala o plánovaných akcích, o kterých budete pravidelně informováni na stránkách Klubu.

V závěru schůze poděkovali členové výboru jejich jménem i jménem vděčných členů Klubu a věrných čtenářů předsedkyni Klubu Ing. Baslerové za její obětavou a nezištnou práci pro Klub, již věnuje nejen celý svůj volný čas, ale i nemalé soukromé finanční prostředky.

Výbor: Ing. Helena Baslerová
Mag. Dr. Marie Brandeis
Richard Basler
Mag. Eva Zemanová
Vojslav Ondříšek (cca roční karenční odstup)
Mag. Pavlína Böhmová
Dr. Květa Ozábalová
Marika Hutková

Revize: Anna Kofroňová
Ludmila Líbalová

Redakční rada: Ing. Helena Baslerová, vedoucí redaktorka
Mag. Dr. Marie Brandeis, zástupkyně

Technická redakce: Richard Basler, Vojslav Ondříšek, Ing. Kurt Mattola

Home page: František Písařík, Richard Basler, Mag. Pavlína Böhmová

Inzerce a videotéka: Mag. Eva Zemanová

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová, Anna Křivanová

Distribuce: Nela Štěrbová, Libuše Foltýnová, Vlasta Šuchmanová

Opožděná zpráva

se týká významného kulturního svátku, který se konal již 30. 9. 2005 na Velvyslanectví ČR v Rakousku pod záštitou velvyslance dr. Rudolfa Jindráka, ve spolupráci Kulturního klubu s Konzertdirektion Lera Wien. Z časových důvodů se recenze nedostala do říjnového čísla (uzávěrka byla 20. 8), z technických důvodů se „nekonalo“ číslo listopadové.

Uvedeného dne (30. 9. 2005) se v mramorovém sále velvyslanectví uskutečnil koncert vítězů klavírní soutěže *Prague Junior Note*, což je soutěž žáků hudebních škol v ČR, kteří na soutěži hrají libovolný repertoár. Vítězové jednotlivých kategorií věnovali koncert ve Vídni české klavírní virtuózkce prof. Viktorii Švihlíkové, zakladatelce této soutěže, na počest jejího životního jubilea – 90 let.

I když se věk interpretů pohyboval v rozmezí osmi až čtrnácti let, jejich výkon byl daleko za dětskou hranicí. Byli prostou dokumentací jevu talent, nadání a současně houževnatosti a pílě a obdivuhodného vedení pedagogů. Všichni byli vynikající a již ve svém dětském věku jsou skvělými reprezentanty své země ve světě. Skladby, které děti zahrály, zahrnuly různé epochy od klasicismu (Mozart, Czerny) přes romantismus (Schumann, Chopin, Liszt) až po 20. století (Martinů, Slavický, Gemrot, Yakomodo). V zastoupení velvyslance přivítala malé interprety na půdě velvyslanectví Mgr. Dvořáková, laudatio prof. Švihlíkové přednesla zástupkyně Kulturního klubu dr. Marie Brandeis. Programem koncertu provázela paní Valérie Hudjaková, která pohovořila o každém malém interpretovi a jeho pedagogovi.

Celý koncert měl ráz výjimečnosti. Vždyť výkony, které obyčejně spojujeme s dospělým člověkem, předváděly děti. Všechny však „předvedly“ i jinou stránku – skromnost. Přejeme si, aby i tato vlastnost vedle Božího nadání a pracovitosti provázela na další životní i umělecké cesty

Anastasii Stoliarenko (8 let), Tomáše Vránu (11 let), Adama Gemrotu (11 let), Davida Hausknechta (12 let), Báru Handzušovou (12 let), Kristinu Stepasjukovou (14 let) a Kristýnu Waldovou (13 let). Zářným příkladem je jubilantka prof. Viktorie Švihlíková.

Posluchači ve zcela zaplněném sále místy ani „nedýchali“ v úžasu nad výkony účinkujících a odměňovali je bouřlivým potleskem a voláním bravo. (mb)

Bohemistika slavila

dne 5. 10. 2005 v prostorách Českého centra ve Vídni 230. výročí své přítomnosti na vídeňské univerzitě. V úvodu promluvil ředitel ČC DI Sauer a velvyslanec ČR v Rakousku dr. Jindrák. Moderace pořadu, který připravila Mag. H. Sodeyfi, se ujal současný vedoucí katedry bohemistiky prof. Stefan Newerkla. Program byl doslova nabit prezentacemi publikací vídeňské bohemistiky. Tak se publikum dozvědělo o osobě Josefa Valentina Zlobického, ve své době významného bohemisty, který je mj. autorem prvního studijního plánu slavistiky. Na Zlobického se zaměřil prof. J. Vintř ve spolupráci s dr. Reichlem a dr. Vojtovou. Prof. Newerkla představil „svůj“ etymologický slovník, poté zazněla ukázka z antologie dr. Ch. Rothmeier – *130 Jahre Wien in der tschechischen Literatur*, která obdržela v roce 2005 Cenu Karla Čapka. Práci dr. J. Holého *Česká literatura od počátku k dnešku* přeložila do němčiny Mag. H. Vintř, která přečetla z díla několik ukázek. Společně s dr. G. Zand je Holý i autorem díla *Vyhánění, odsun, transfer v kontextu české literatury*. M. Stavarič přečetl ukázku ze své knihy, jazykové práce představili Mag. H. Sodeyfi (*Tschechisch – Faszination der Vielfalt*) a prof. G. Fischer (*Baustein Tschechisch*). Tok slova byl prokládán hudebními čísly (house a klavír) v interpretaci studentů mimovídeňského gymnázia. V úpravě zazněly české lidové písně i závěrečná Dvořáková *Humoreska*. Řadě posluchačů však unikl smysl vystoupení pěveckého souboru téhož gymnázia, který v úvodu programu zazpíval a capella českou hymnu s německým textem a starou hymnu monarchie s českým textem. Což posluchači „zaspali“? (mb)

Konference

V Diplomatické akademii se dne 14. října 2005 uskutečnilo v souvislosti s vydáním sborníku *Česká národnostní skupina ve Vídni 1945-2000* slavnostní setkání, uspořádané Kulturním klubem, Diplomatickou akademií, Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institutem a Velvyslanectvím ČR v Rakousku, jehož se mj. zúčastnila senátní delegace Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí z Prahy, zástupce rakouského ministerstva školství, spolkového kancléřství, zástupce českého ministerstva školství, zástupci MZV ČR a další diplomaté.

Myšlenka vydat sborník, který by zachytil ve formě vědeckých příspěvků i dobových svědeckých danou epochu, se zrodila na půdě Kulturního klubu již před třemi lety. V první fázi projektu, jak uvedla editorka sborníku dr. Jana Starrek, byla oslovena řada historiků a badatelů v Rakousku i ČR. Protože však materie narůstala, bylo rozhodnuto rozdělit danou tematiku do jednotlivých dílů. Toto rozhodnutí výrazně „usměrnily“ i finanční náklady spojené nejen

Nám. ministryně školství ČR Paedr. Jaroslav Müllner, editorka sborníku dr. Jana Starek a Richard Basler

s vydáním, ale zejména s překlady, neboť sborník je dvoj-jazyčný.

První díl uvedeného sborníku se věnuje problematice emigrace, reemigrace, asimilace, integrace v české národnostní skupině, menšinovým spolkům a organizacím, jazyku a periodikům. Poslední tematickou oblastí je divadlo, film a hudba.

Konferenci pozdravným projevem zahájil ředitel Diplomatické akademie dr. Jiří Gruša a náměstek ministryně školství ČR, Paedr. Jaroslav Müllner. V zastoupení velvyslance ČR v Rakousku dr. Rudolfa Jindráka promluvil o české národnostní skupině vyslanec DI Jiří Čistěcký. Kulturní klub zastupoval referátem o vzniku, vývoji a přínosu Klubu na poli zprostředkovávání fenoménu „český“ (současný jazyk, kultura, věda společnost) jeho místopředseda Richard Basler. Historik a vedoucí oddělení pro německy mluvící země ministerstva zahraničí ČR dr. Jiří Beránek se ve svém příspěvku krátce zamyslel nad otázkou české menšiny v kontextu česko-rakouských vztahů. K problematice právního postavení české národnostní skupiny po roce 1945 promluvil ve svém vystoupení dr. Heinz Tichy, Obmann vídeňské Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut. Referát doc. Stanislavy Kloferové z Ústavu pro jazyk český Masarykovy univerzity v Brně upozornil na osobitost mluvy vídeňských Čechů.

Kulturní klub zastupoval jeho místopředseda Richard Basler

O úspěších a bohatosti ochotnického divadla v národnostní skupině informovala práce profesora vídeňské slavistiky Gero Fischera. Hudebním aktivitám Čechů a české menšiny ve Vídni se věnoval příspěvek dr. Marie Brandeis, česko-rakouské muzikoložky. Fundovaným závěrečným referátem o československém exilu a jeho odrazu v české národnostní skupině v Rakousku se zabývala historička dr. Jana Starek, asistentka na oddělení politologie vídeňské univerzity a dlouholetá ředitelka odbočky Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut při Masarykově univerzitě v Brně.

Nebývalý zájem účastníků (do Festsaalu Diplomatické akademie musely být přidány židle) potvrdil, že zvolená tematika – problematika české menšiny 1945-2000 – je přitažlivá a nosná a je více než potřebné, aby byla postupně zpracována. Aby zájem odborníků nevycházel naprázdno, je žádoucí zpřístupnění materiálů. Jen tak mohou o české minoritě v majoritním prostředí vypovídat, nikoliv činit z ní ostrůvek terra incognita. Neboť je to škoda především pro ni. (mb)

Literárně-hudební večer

V Bösendorfersaal ve Vídni (1040 Wien, Graf Starhemberg-Gasse 14) uspořádal Kulturní klub ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Rakousku dne 9. 11. 2005 literárně-hudební večer.

Ivan Pařík, Renate Olárová-Deutschmann, Renata Renzová-Jürgens

Pořad byl koncipován jako vzpomínka na československé spisovatele a hudební skladatele, oběti nacistického režimu v rámci 60. výročí ukončení druhé světové války. Interpreti večera – herečka Renate Olárová-Deutschmann, zpěvačka Renata Renzová-Jürgens a dirigent Ivan Pařík – v působivé dramaturgii dr. Jaroslava Someše (dramaturg, teatrolog, herec) podali výkony, které „chytily“ všechny posluchače za srdce. To, co pořad představil, bylo nadstavbou našich většinou mlhavých vědomostí ze školy. Tam jsme se nic či velmi málo dozvěděli o díle a osudech režiséra Zdeňka Jelínka, spisovatelů Mileny Jesenské, Jiřího Ortena, Vladislava Vančury, Josefa Čapka, Karla Poláčka či skladatelů Viktora Ullmanna, Pavla Haase (bratra herce Hugo Haase), Rudolfa Karla, Hanse Krásky, Erwina Schullhofa, Ilse Webera, Karla Hašlera, o nichž promlouval dirigent Ivan Pařík. Hudební materiály k provedení ukázek poskytli dr. Primavera Gruber, Orpheus Trust

Ivan Pařík, Renata Renzová-Jürgens a Renate Olárová-Deutschmann

Renate Olárová-Deutschmann (fota Vladimír Čevela)

Wien, dr. Marta Ottlová, Univerzita Karlova, Praha, dr. Milan Pospíšil, Muzeum B. Smetany, Praha, prof. dr. Miloš Štědroň, Masarykova univerzita, Brno.

S pohnutím a se slzami v očích děkovali posluchači umělcům za hluboký zážitek. Škoda jen, že tento vysoce hodnotný pořad zůstal stranou zájmu žáků a studentů nižších ročníků, neboť zprostředkoval to, co většinou odezní v učebnicích a příručkách jako suchá faktografie dokonale, bez patosu, prostě. A právě tato geniálnost sdělení, která nenechá nikoho netečným, vydá za deset odborných přednášek k tematice válka, násilí, bezpráví. (mb)

Československé oběti nacistické zločiny

Ve středu 9. 11. 2005 pořádal Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku společně s Českým velvyslanectvím v Rakousku literárně-hudební večer věnovaný československým spisovatelům a hudebním skladatelům, kteří se stali oběťmi nacistické zločiny. Koncertní sál budovy světoznámých klavírů Bösendorfersaal ve čtvrtém okrese se stal důstojným prostředím a vhodnou kulisou k uctění památky těch, kteří tvořili svá největší díla často v nepředstavitelných podmínkách.

Herečka Renate Olárová-Deutschmann četla ukázky z děl Josefa Čapka, Mileny Jesenské, Karla Poláčka, Vladislava Vančury, Zdeňka Jelínka, Jiřího Orteny a Julia Fučíka. Autorem dramaturgie literární části večera byl divadelní vědec, Dr. Jaroslav Someš. Sugestivní čtení bylo částečně proloženo životopisy a osudy spisovatelů. Pořad osvětlil mnohé neznámé nebo zapomenuté skutečnosti a měl tak vedle umělecké stránky rovněž velkou hodnotu naučnou.

K celé plejádě spisovatelů, kteří prošli útrapami koncentračních táborů, se řadí mnozí přední hudební skladatelé 20. stol. jako Pavel Haas, Hans Krása, Viktor Ullmann, Rudolf Karel, Karel Hašler a řada dalších. Hudební část, na jejímž sestavení se podílel mezi dalšími hudebními vědci prof. dr. Miloš Štědroň z MU Brno, prezentoval profesor na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni Ivan Pařík a zpěvačka-sopranistka Renata Renzová-Jürgens. Profesor Pařík prokládal hudební ukázky mluveným slovem, a tak jsme měli možnost se dozvědět, v jakých těžkých podmínkách a jakým způsobem často vznikaly partitury a velká díla naší národní a světové hudby.

Literární i hudební části pořadu byly sestaveny a předneseny tak autenticky, že se posluchač často neubrnil sl-

zám. Když si představíme, že hudební skladatel a kabaretiér Karel Hašler, který pro nás zanechal ty nejkrásnější písničky, byl bezohledně umučen v koncentračním táboře, musíme pocítit velkou lítost a opět si uvědomíme bestialitu nacistického režimu, který před více než půl stoletím zničil milióny lidských životů. Proto „nesmíme zapomínat“, jak pravil Simon Wiesenthal, ale také „bdít nad lidskou svobodou“, jak vyplynulo z pera Julia Fučíka.

Jménem posluchačů a svým děkuji pořadatelům za tento hodnotný pořad. Jsem potěšena, že bylo takto umožněno rovněž mně podílet se malým příspěvkem na zhotovení pamětní desky Karlu Hašlerovi, která bude umístěna v koncentračním táboře Mauthausen, kde byl umučen autor naší „druhé hymny“ *Ta naše písnička česká*. Tato píseň zazněla na konci pořadu v podání Renaty Renzové-Jürgens.

Jménem všech československých přátel v Rakousku si dovoluji poděkovat Kulturnímu klubu za tuto skvělou myšlenku, jejíž uskutečnění je vlastně naší národní povinností a velkým dluhem Karlu Hašlerovi a dalším velikánům československé kultury.

(Dr. Helena Klein-Watryczová, M.A.,
Akademický spolek Vídeň)

Když platil vyšší princip

Filmem *Vyšší princip*, promítnutým 14. listopadu 2005, připomněl Kulturní klub ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Rakousku 60. výročí ukončení 2. světové války. Film byl natočen před čtyřiceti pěti lety (1960) režisérem Jiřím Krejčíkem na motivy povídky Jana Drdy z cyklu povídek *Němá barikáda*. Výborný scénář, vynikající představitelé (F. Smolík, J. Brejchová, I. Mistrík, J. Šmíd, J. Marvan aj.) i kamera daly vzniknout filmu, který ve své době byl jistě zvláštní, neboť se vymykal. Nepopisuje totiž filmové válečné bitvy, předvedl, co udělá z lidí a s lidmi totalitní režim. I přes oněch čtyřicet pět let neztratil film nic ze své umělecké hodnoty, zůstává významným dokumentem, zdařilou výpovědí o válce. Námět povídky vychází z reálné události v době hejdrichiády na gymnáziu v Příbrami. Zvláštností tohoto filmového představení bylo, že se ho zúčastnila pamětnice oné události, bývalá studentka příbramského gymnázia. V početném publiku jsme zaznamenali i zástupce mladších ročníků, pro které byl film „novinkou“.

(mb)

[9. 11. 2005: Češi v zahraničí – Milena Štráfěldová, Český rozhlas 7 – Radio Praha]

Češi ve Vídni mapují historii vlastní krajaňské komunity

Prohaska, Dworzak, Nowotny – jen namátkou vybraná jména z vídeňského telefonního seznamu. Podobných jmen jsou ve vídeňských Zlatých stránkách desetitisíce a připomínají, že ještě na počátku 20. století byla Vídeň druhým největším „českým“ městem, hned po Praze. Žilo tu až 150 tisíc lidí českého původu. Dnešní česká krajaňská komunita ve Vídni je sice mnohem menší, přesto ale je velmi aktivní. Působí tu na pětadvacet krajaňských spolků a sdružení, ve Vlastenecké omladině se hraje české ochotnické divadlo, čeština se učí na zdejší škole Komenského. A vídeňští Češi se snaží i zmapovat své vlastní dějiny.

V těchto dnech vychází další publikace, která zachycuje dějiny vídeňských Čechů po roce 1945. Vydání této knihy předcházela konference o české krajaňské menšině. Proběhla v polovině října ve vídeňské Diplomatické akademii a zúčastnil se jí i náš kolega z německé redakce Radia Praha, rodilý Vídeňák Gerald Schubert. Milena Štráfěldová ho požádala o informace:

Podnětem pro tuto konferenci byla nová kniha Česká menšina ve Vídni mezi roky 1945-2000. Kdo tuto knihu vydává?

Knihu vydává Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku. Já jsem mluvil například s Richardem Baslerem, zástupcem tohoto klubu, a on mi řekl, že právě doba mezi roky 1945 a 2000 je velice špatně prozkoumaná. A proto má vyjít tato nová kniha.

Z jakých zdrojů její autoři vycházejí?

To záleží na jednotlivých kapitolách. Jsou tam třeba zachyceny spolky. To je oblast, kde ty zdroje jsou k dispozici. *Takže vycházeli z archivních materiálů těchto spolků...*

Určitě. Jsou ale i archivní materiály soukromých osob a tam už je to prý větší problém. To jsou lidé, kteří mají nějaké soukromé archivy na půdě nebo ve sklepě.

Padla tam také zmínka o tom, že by vídeňští Češi chtěli některé z archivních materiálů převést do některého z velkých archivů nebo dokumentačních středisek v České republice? Ptám se z toho důvodu, že například švýcarští Češi předali svoje archivy do Státního archivu v Praze nebo američtí Češi soustředili svoje archivy na univerzitě v Minnesotě. Nechávací si tedy vídeňští Češi svoje archivy na půdě?

O tom jsem nic neslyšel. Tam šlo hlavně o to, že se tyto informace prezentují knižně, což dosud, pokud jde o uveřejněné období, neexistovalo.

A je nějak zpracované to předchozí období, do poloviny 20. století?

Tam existují jiné publikace. Částečně jsem je také prostudoval, protože jsem na vídeňské univerzitě psal diplomovou práci o dějinách českých deníků ve Vídni. Takže vím, že takové knihy existují a je tam dost materiálu. **O čem ještě se na vídeňské konferenci jednalo?** Byly tam různé přednášky, například o dějinách českého amatérského divadla ve Vídni. Pak tam byla paní Brandeis, která nedávno uveřejnila knihu *Přišli jsme odjinud*. Je to hudební vědkyně a přednášela o tom, jak se uvnitř české menšiny ve Vídni vyvíjela hu-

dební tradice. To jsem považoval za velmi zajímavé, protože po roce 1948 se tam utvořily dvě skupiny. Ta jedna byla víceméně prokomunistická a ta druhá jednoznačně antikomunistická a demokratická. Ta antikomunistická skupina neměla informace z Prahy, neměla potřebné kontakty se současnými československými umělci, a proto, aby mohla zůstat aktivní, se v podstatě vrátila k myšlenkám národního obrození 19. století, což ale také nebylo zdravé. Byla tam také přednáška o vývoji češtiny mezi vídeňskými Čechy. To bylo také velmi zajímavé, protože když je nějaká menšina izolovaná ne v tom sociálním, ale v jazykovém kontextu, tak se dá předpokládat, že se čeština vyvíjí trochu jinak. A o tom se také mluvilo.

Ty se do Vídně pravidelně vracíš, sám jsi napsal diplomovou práci, která se týkala historie české menšiny ve Vídni, udržuješ tedy dál s českými krajaňskými styky?

Znám pár představitelů vídeňských Čechů, teď jsou naše styky ale hlavně profesionální, protože právě taková témata, jako tato nová kniha nebo tato konference, jsou zajímavá pro zahraniční vysílání *Českého rozhlasu*. Musím ale říct, že jsou tam i stinné stránky, protože vnímám, že tam stále existují různé skupiny. Teď už to samozřejmě není proto, že nějaká skupina je pro – nebo protikomunistická, teď jsou to úplně jiné otázky. Jsou to ale skupiny, které nespolupracují nejlépe, a to je škoda.

To ale není problém pouze vídeňských Čechů. Se stejným problémem se setkáváme v krajaňských menšinách všude, kde jsou ty skupiny početnější, ať už je to v Austrálii, v Kanadě nebo ve Spojených státech. A na závěr ještě otázku: jaká je podle tebe budoucnost české menšiny ve Vídni? Asimiluje, zanikne?

Já si myslím, že žádné konkrétní nebezpečí v tomto kontextu nehrozí, protože to, co se v literatuře normálně považuje za asimilaci, to se v české menšině ve Vídni už dávno stalo. Mys-

lím, že ta menšina se víc asimilovat už ani nemůže. Většinou jsou to lidé, kteří mluví naprosto perfektně německy, část jich dokonce má v češtině velice silný německý přízvuk, silnější než já. Jsou to lidé, kteří jsou úplně zakotveni v rakouské společnosti, a myslím, že je to pozitivní jev. Tam se pozitivní asimilace už dávno konala, a co teď zbývá, je vůle nebo potřeba přesto pěstovat vlastní jazyk a kulturu, udržovat styky s Českou republikou. Myslím, že česká menšina ve Vídni je velice aktivní, a i když, jak jsem řekl, je už dlouho asimilovaná, udržuje české prvky i pro další generace. V tomto smyslu je ten vývoj myslím docela zdravý a nic tam nehrozí.

Ty sám ale říkáš, že stále ještě mluvíš česky. Jsou jiné české krajaňské komunity, kde už se ani česky nemluví a kde asimilace postoupila natolik, že ti lidé pouze vědí, že mají jakési české kořeny. Jak je to tedy s dětmi českých krajaňů, kteří jsou ve Vídni už ve čtvrté nebo páté generaci? Mluví česky?

Částečně ano, já to ale nemůžu dobře posoudit ze statistického hlediska, protože já samozřejmě znám jenom ty, kteří jsou aktivnější a česky mluví, protože jinak by to byli běžní Vídeňáci a já bych je ani neznal. Nevěděl, bych, že jsou původem Češi. Že jsou ve světě jiné české menšiny, kde se už česky vůbec nemluví, to považuji za úplně přirozené. Praha a Vídeň jsou ale geograficky velice blízké a jsou tu i historické důvody. Když se podíváme třeba do telefonního seznamu, vidíme, kolik je tam českých jmen. Já si dokonce myslím, že tato doba je pro třetí, čtvrtou nebo dokonce pátou generaci mladých Čechů docela dobrá a výhodná, protože Česká republika je členem Evropské unie, čeština je rovnoprávný jazyk evropské pětadvacitky a pro tyto mladé lidi je velkou výhodou, když vyrůstají ve dvojjazyčném prostředí. Je to výhoda profesionální i soukromá.

[Bericht ORF, Radio Dráták]

In Erinnerung an tschechische Literaten & Musiker

Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku) veranstaltete einen literarisch-musikalischen Abend in Erinnerung an tschechische Literaten und Komponisten, die Opfer des nationalsozialistischen Regimes wurden. Renate Deutschmann-Olárová las aus den Werken von Josef Čapek, Karel Poláček, Vladislav Vančura, Milena Jesenská und Jiří Or-

ten. Renata Renzová-Jürgens (Gesang) und Prof. Ivan Pařík (Klavier) spielten Werke von Pavel Haas, Hans Krása, Viktor Ullmann, Karel Hašler u. a. Der stellvertretende Vorsitzende des Kulturklubs Richard Basler zeigte sich über den Erfolg der Veranstaltung zufrieden. Er freue sich auch, dass der Kulturklub hervorragende KünstlerInnen für die Realisierung des Abends gewinnen konnte. Der

Reinerlös dieses Abends wird für die Errichtung einer Gedenktafel in Mauthausen für Karel Hašler – tschechischer Liedermacher und Schauspieler, stellvertretend für alle Künstler, verwendet. Basler hofft darauf, dass die notwendigen finanziellen Mittel für die Gedenktafel bis zum kommenden Frühjahr zusammengebracht werden können.

Příprava orchestru

V roli konferenciéra ochotně zaskočil Vladimír Stejskal

2. MEZINÁRODNÍ PLES EUROPA MAGNA

2. mezinárodní ples Europa Magna uspořádal Kulturní klub ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Rakousku, Rakúsko-slovenským kulturním spolkom, Rakousko-českou společností a s podporou Českého centra ve Vídni v sobotu 15. 10. 2005 v Palais Schwarzenberg. Záštitu nad plesem převzal starosta města Vídně Dr. M. Häupl, český a slovenský velvyslanec v Rakousku. I letos se plesu zúčastnila řada prominentních hostů – velvyslanec ČR v Rakousku dr. R. Jindrák, v zastoupení velvyslance SR v Rakousku prof. dr. J. Klimka tajemník Dipl. Ing. O. Elschek, v zastoupení NR-prezidenta Dr. Kohla, ministr a. D. Abg z. NR a prezident Rakousko-slovenské společnosti Dr. W. Fasslabend, velvyslanec Dipl. Ing. I. Pocuch, delegace českého Senátu v čele s předsedou Stálé komise Senátu pro krajanů žijící v zahraničí J. Hadravou, město zastoupil Labg GR P. Baxand aj. O dobře započaté a do budoucna žádoucí a trvající tradici – pořádání plesu pod mottem Europa magna (Velká Evropa), jakož i o významu této akce pro prohlubování oficiálních i osobních kontaktů mezi oběma zeměmi – promluvil v pozdravném projevu velvyslanec ČR v Rakousku dr. R. Jindrák i zástupce velvyslance SR Dipl. Ing. O. Elschek. Své neskrývané překvapení nad organizací a dosahem tohoto plesu vyjádřil předseda Stálé komise Senátu pro krajanů žijící v zahraničí Parlamentu ČR Jan Hadrava.

Že jeho slova nebyla planou bublinou, dosvědčily zaplněné sály paláce. Slavnostní zahájení bylo „svěřeno“ sopranistce paní Regině Renzové-Jürgens, která za doprovodu dirigenta prof. Ivana Paříka zazpívala podmanivě dvě čísla z české a rakouské vokální literatury. Vskutku neplánovaně a „nadčasově“ mezinárodně a symbolicky zároveň zapůsobilo vystoupení žáků baletního oddělení vídeňské Konzervatoře ze třídy prof. Karla Musila, když zatančili polku ze Smetanovy opery *Prodaná nevěsta*. Jeden z mladých tanečníků byl totiž Japonec, ale českou polku tančil bravurně. Jakoby toto vystoupení symbolicky demonstrovalo v rozšířené podobě motto plesu – Europa magna, úsilí o přátelské soužití v Evropě, ve světě. Jak vidno, na poli kultury hranice neexistují.

Vlastní taneční otevření plesu provedla taneční skupina taneční školy RUEFF a Don Bosco Club tradiční polonézou a dvěma tanci, charakterizujícími dva sousedy – českou polkou a rakouským valčíkem. Taneční rej po celý ples doprovázel v akusticky dokonalém Kuppelsaal (Kupolový sál) salonní orchestr brněnských filharmoniků. Pro milovníky moravské a slovenské lidové písně hrála a zpívala cimbálová muzika v Modrém salónu paláce. Kdo byl unaven z tanečních kroků, mohl si odpočinout při sledování videoprojekce, která nabídla filmy o památkách UNESCO na území ČR a ozvěny Fresh Film Festu, pásmo hudebních videoklipů, vydavatelství Indies Records z mezinárodního studentského festivalu v Karlových Varech. Tím program zdaleka nekončil. Slovenský spoluorganizátor –

Rakúsko-slovenský kulturní spolek, obohatil průběh plesu uvedením folklórního souboru z Bratislavy, který zatančil, zahrál a zazpíval na profesionální úrovni slovenské lidové tance a písně. Moderní společenský tanec v působivé choreografii předvedla taneční škola RUEFF. Po půlnoci „patřil“ Kuppelsaal rockové skupině TUT z moravského Frýdku-Místku, která v live koncertu, jak se vyjádřili rakouští odborníci na tuto oblast hudby, přesvědčila o svých kvalitách. Průběhem plesu laskavě provázel pan Vladimír Stejskal, který se obětavě a promptně ujal moderace namísto pana Marka Ebena z Prahy, jemuž neočekávaná změna pracovního termínu nedovolila zúčastnit se plesu.

Na letošním plese se mnohem výrazněji naplnila myšlenka o společné Evropě, nejen na poli uměleckém. Pro dobrou věc se spojili účinkující tří evropských zemí – České republiky, Slovenska a Rakouska. Rovněž potěšitelný byl „nárůst“ rakouských, resp. vídeňských) návštěvníků plesu. Rakouští návštěvníci termín konání plesu vzali vážně a přišli. Bohužel většina Čechů žijících ve Vídni nikoliv. Je politováníhodné, že necítili potřebu prezentovat se na této významné kulturní a společenské akci. (mb)

„Europa Magna“: Internationaler Ball

„Den Slowaken fühlt man sich als Tscheche eigentlich schon näher, uns verbindet doch eine gemeinsame Geschichte und Vergangenheit, die man nicht vergessen darf“, meint ein tschechischer Gast beim zweiten Internationalen Ball „Europa Magna“ in Wien. Sein slowakischer Sitznachbar erinnert hier noch an die heutige Jugend, „die ja fast nichts mehr weiß von einer Tschechoslowakei, geschweige denn die jeweilige Sprache richtig beherrscht.“ Initiiert wurde der Ball vom Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Kulturní Klub Čechů a Slováků ve Vídni). Wie es sich für einen internationalen Ball gehört, war das anwesende Publikum ethnisch vielfältig. Den Meinungen nach zu urteilen, haben alle die offene und „europäische“ Atmosphäre genossen. Die Gäste konnten ein Programm aus tschechischem Operngesang und slowakischem Volkstanz erleben, stellte Alex Konrad von Radio Špongia fest.

Pozvaní hosté a pořadatelé

Všichni se výborně bavili...

Bubeník rockové skupiny TUT z Frýdku-Místku

Moravské hody

V zaplněném sále fary Gatterhoelzl se opět, jako vždy na podzim, konaly Moravské hody, pořádané sokolskou jednotou Vídeň XII-XV. V české menšině ve Vídni existuje sice ještě mnoho krásných moravských a českých krojů, bohužel ale také rok od roku stoupá nezáměr je nosit. Nepříznivými okolnostmi daná skutečnost je, že už existuje jen jediná možnost vidět tyto nádherně vyšívané kroje na taneční ploše. Proto jsem se osobně moc těšil právě na tyto Moravské hody. Ano, shlédli jsme několik krojů z různých krajů a moc krásných. Když si ale vzpomenu, a se mnou mnozí pamětníci, na doby před 10-15 lety, tak nevěřícně kroutím hlavou. Těch krojů a jejich nositelů bylo mnohem více. A nosili je tenkrát lidé mladí – patnáct až dvacetiletí. Dnes by mohli mít tak 30-40 let. Jistě, doba je jiná. Rodiny se rozrůstají, děti přibývají a je třeba se jim věnovat, a tak většinou zůstává s nimi doma babička s dědou a rodiče jdou za zábavou nebo obráceně. Před léty chodili tančit všichni a o děti se postarala na pár hodin studentka – opatrovnice. Ovšem, jak říkám, doby se změnilly. Skutečností zůstává, že se letošní Moravské hody vydařily zcela výtečně.

Již v pátek večer bratry připravený sál – někteří pak z nich ani v sobotu přijít nemohli – už od 19 hodin plnili nedočkaví návštěvníci, aby si zajistili výbornou teplou večeři, kterou v prvním poschodí podávaly sestry Irča Floriánová, Sylva Hájková a Anička Křivanová. Dole u chutně připraveného bufetu s domácími dobrotami se točily sestry Helly Šustrová a Boženka Maternová. Výčepní „záležitosti“ obstarával br. Vladimír Stejskal za vydatné pomoci br. Petra Seveldy a br. Jirky Materny. Zásobování leželo v osvědčených rukou br. Pavla Hovorky. O administraci se pečlivě starala sestra Anička Eggermeier. Starosta jednoty, br. ing. František Kalousek, uvítal přítomné hosty, mezi nimi župního starostu br. Dipl. Ing. Nováčka s chotí a zástupce Menšinové rady, br. Mag. Rodta, také s chotí, a prohlásil hody za otevřené. Hudba LIPOVJANKA v malém obsazení vyhrávala velmi dobře a pilně tradiční i moderní kousky. Tančící páry, mezi nimi mnohé sestry a bratři z jiných sokolských jednot, velký počet členů divadelního spolku Vlastenecká omladina a mnoho rakouských přátel vytvořily na velké ploše rej barev a pohybů, ladných pro oko i duši. Ve 23 hodin se tradičně tančila Česká beseda, k jejímuž provedení jsou potřeba nejméně 4 páry. Škoda, že se našel jen jediný kruh osmi tančících. Osobně to nechápu, protože již několik let nabízejí různé spolky výuku a opakování tohoto mimořádně krásného tance, který mimochodem v samotném Česku již upadá v zapomnění.

Závěrem mohu říci, že byly letošní Moravské hody díky pečlivé přípravě a dostatečné reklamě velmi úspěšné, a mohu jen litovat těch, kteří se jejich neúčasti sami ohradili o bratrské prostředí a vydařenou zábavu. (-drob-)

Vzpomínka na Oskara Nedbala

V letošním roce na Štědrý večer uplyne 75 roků od tragické smrti hudebního skladatele Oskara Nedbala. Talentovaný hudební skladatel procházel rozmanitými fázemi svého osobního života a dirigoval po roce 1900 s velkým úspěchem Českou filharmonii v Čechách i na mnoha za-

hraničních cestách. Později se uchýlil do Vídně, kde stál u kolébky des Wiener Tonkünstlerorchesters, který dirigoval v letech 1906-1919. Ve Vídni uvedl rovněž dvě nejslavnější operety, *Polskou krev* (1913) a *Vinobraní* (1916). Oskar Nedbal dirigoval vždy z paměti a svou mimikou strhl nejenom orchestr, ale i obecenstvo. Oskar Nedbal komponoval především operety jako *Cudná Barbora* nebo *Krásná Saskia*, ale rovněž balety, jako např. *Z pohádky do pohádky*, *Princezna Hyacintha* a mnoho dalších. Jeho jedinou operou zůstal *Sedlák Jakub* na námět Lope de Vegy.

Hudebně-literárním pásmem o skladateli nás provázal 19. listopadu v sále Slovenské besedy Vladimír Stejskal. Pořadatelem byl Akademický spolek a České srdce, kteří se také pravidelně starají o zajištění bufetu. Vladimír Stejskal, který se životem a dílem Oskara Nedbala podrobně zabýval, dal publiku nahlédnout do celkové tvorby skladatele a jeho velmi úspěšného tvůrčího života, který silně kontrastoval s Nedbalovým tragickým koncem. Zajímavé byly hudební ukázky na začátku, kdy Vladimír Stejskal poukazoval na společné hudební prvky Oskara Nedbala a Bedřicha Smetany. Dalšími hosty večera byly paní Mgr. Marie Horáčková, profesorka Janáčkovy konzervatoře v Ostravě, paní Marika Žáková – zpěvačka Janáčkovy opery v Brně a náš prominentní host, Mgr. Jan Král, profesor klavíru na Janáčkově Akademii múzických umění v Brně. Marika Žáková zazpívala za klavírního doprovodu Marie Horáčkové několik písní, např. *Sen*, *Oči*, *Co na nebi je hvězdiček*. Zpěvačka uchvátila publikum krásným, silným a sytým hlasem a obě umělkyně byly odměněny dlouhým potleskem. Vladimír Stejskal vedle mluveného slova zazpíval za doprovodu Jana Krále několik árií, především dobře vybranou píseň *Diplomat* z operety *Polská krev*.

Jak již bylo uvedeno na začátku, procházel hudební skladatel zcela kontrastními fázemi života. Jeho potíže začaly návratem do Prahy, vyprávěl Vladimír Stejskal. Jemné skladatelovy duše se dotklo osočování nacionálních živlů, které jej prohlásili za odrodilce, a tak Nedbal přijal místo šéfa nově založeného operního souboru Slovenského národního divadla v Bratislavě. Zde také uvedl první slovenskou operu *Kováč* od Leoslava Belly. Nedostatek financí v divadle, národnostní štvance a útoky novinářů způsobily Oskaru Nedbalovi existenční krizi, která vyústila do zoufalého rozhodnutí dobrovolně skončit se životem. „Na tomto místě bych se za hudebního skladatele nejraději pomodlil,“ pravil Vladimír, jehož veliká láska k hudbě se nedá upřít. Na místě modlitby přednesl ale sugestivně epos *Melodram* za klavírního doprovodu Jana Krále. Na závěr programu zazpívala Marika Žáková *Modlitbu Heleny* z operety *Polská krev*. Oskar Nedbal ukončil svůj život na Štědrý den roku 1930 po koncertě v Záhřebu, kde vyskočil z okna divadla ve druhém poschodí. Bylo mu čtyřiapadesát let.

Akademický spolek a České srdce děkují jménem veškerého publika Vladimíru Stejskalovi a umělcům z Brna a Ostravy za podmanivou atmosféru, kterou vnesli do Slovenské besedy, a za kulturně vysoce hodnotný program. Akademický spolek se bude i nadále snažit podporovat podobné akce, které obohacují kulturní rozhled a citění našich krajanů a přátel v této uspěchané době.

(Dr. Helena Klein-Watryczová, M.A.,
předsedkyně Akademického spolku)

Státní sekretář MZV ČR dr. Vladimír Zavázal společně s paní Magdalénou Vášáryovou, státní sekretářkou MZ SR, slavnostně otevírají výstavu *Praha – Vídeň – Bratislava v diplomacii 1920-2005* za asistence Hon.-Prof. Dr. Lorenze Mikoletzkyho, generálního ředitele Rakouského státního archivu (foto Vladimír Čevela)

Prostorově malá, ale důležitá výstava *Praha – Vídeň – Bratislava v diplomacii 1920-2005*

3. listopadu 2005 v 17 hodin zval Rakouský státní archiv rakouskou, českou a slovenskou diplomacii a také zástupce krajských spolků a tisku na zahájení již delší dobu připravované a s napětím očekávané výstavy *Praha – Vídeň – Bratislava v diplomacii 1920-2005*. Mezi hosty nechyběla první československá velvyslankyně, později velvyslankyně Slovenské republiky paní Magdaléna Vášáryová, nyní velvyslanci České a Slovenské republiky v Rakousku, velvyslanec Dr. Rudolf Jindrák a Prof. Dr. Jozef Klimko, rakouský velvyslanec v Bratislavě Dr. Martin Bolldorf. V sálu se nacházelo mnoho prominentních hostů z diplomatického, politického a veřejného života z Rakouska, ČR a SR. Hosty přivítal Hon.-Prof. Dr. Lorenz Mikoletzky, generální ředitel Rakouského státního archivu. Myšlenka uspořádat tuto výstavu společně vzešla z podnětu Ministerstva vnitra ČR. Jí se chopil Rakouský státní archiv, který výstavu spoluorganizoval. Rakouský státní archiv plánuje do budoucna realizaci podobných výstav, které by se konaly každým rokem a přiblížily by historii diplomatických vztahů se státy EU. K zúčastněným brilantní němčinou promluvila paní Magdaléna Vášáryová, dnešní státní sekretářka na MZ SR. Státní sekretář MZV ČR dr. Vladimír Zavázal, tak jako i zástupce generálního sekretá-

V první řadě zleva: Dr. Martin Bolldorf, rakouský velvyslanec v Bratislavě, dr. Rudolf Jindrák, český velvyslanec, dr. Vladimír Zavázal, státní sekretář MZV ČR, Magdaléna Vášáryová, státní sekretářka MZ SR, prof. dr. Jozef Klimko, slovenský velvyslanec (foto Vladimír Čevela)

ře pro vnější záležitosti Rakouska, šéf oddělení pro ČR a SR, podali podrobný přehled vývoje vzájemných diplomatických vztahů.

Citujeme z předmluvy spolkové ministryně zahraničních věcí Dr. Ursuly Passnik: „Díky svému vstupu do EU v roce 1955, resp. v roce 2004, jsou Rakousko a Česká a Slovenská republika součástí společenství budoucnosti, které jim umožňuje, aby v plném rozsahu poprvé po mnoha desetiletích využili svého rostoucího potenciálu a logiky prostorové blízkosti. Tento vývoj nám otevřel šanci překonat ve vzájemném dialogu dělicí čáry a nedorozumění minulosti, otevřít novou kapitolu v našich stycích, založit naše vzájemné vztahy na novém základě a dále prohlubovat naši spolupráci v evropských institucích.“ Po slavnostním zahájení výstavy měl každý z účastníků možnost si vystavené dokumenty podrobně prohlédnout. Bohužel ostatní zájemci si musí zařadit, velice zajímavou a informativní výstavu, i když ne vždy s vyčerpávajícími odkazy na vymezené časové období, zajet do Prahy (vídeňská skončila už koncem listopadu 2005). V Praze proběhne ve dnech 2.-22. února 2006, v út – ne mezi 10-17 hod. v Toskánském paláci na Hradčanském náměstí 5. K výstavě byl také vydán katalog v německé a české řeči. (hb)

Filmové ocenění

Film Zuzany Brejchové *Romane Apsa – Cikánské slzy* dostal při příležitosti předávání ceny „Wiener Filmpreis“ v rámci Viennale jako jediný mimo vítězného filmu *Operation Spring* „Lobende Erwähnung – Honorable Mention“.

Tento film poběží také na Bratislava International Film Festival začátkem prosince, a sice jako „Special Event“.

Vzpomínka na bl. Marii Restitutu v českém tisku

V cyklu jednoho z nejvýznamnějších českých deníků *Mladá Fronta Dnes* nazvaném *Byly odvážné. Výjimečné ženy dvacátého století* připomněl počátkem října mladý český historik Petr Koura i jednu z nejvýznamnějších osobností protihitlerovského odboje pocházející z řad vídeň-

ských Čechů – blahoslavenou Marii Restitutu, jedinou jeptišku, kterou nacisté odsoudili k smrti. Její osobnost je našim čtenářům jistě dobře známa, ale v České republice se zatím jejímu odkazu věnovala jen minimální pozornost. Poměrně rozsáhlý článek v hojně čteném deníku by mohl být v tomto směru určitý průlom. Petr Koura se nejen snažil načrtnout osudy sestry Marie Restituty a přiblížit čtenářům její lidskou osobnost, ale alespoň v náznacích zauvažoval i nad komplikovanou otázkou její národní identity. Podotýká, že se sama sestra Marie Restituta údajně pokládala především za Vídeňáčku, ale zároveň poznamenává, že v jejím chování popisované svědky podle jeho mínění nacházíme některé rysy typické pro českou národní povahu. Jistě tím přitom nemyslí jen její známou sympatii k pivu, která se podepsala i na její postavě, ale především některé rysy jejího chování, například srdečnost a laskavost skrývanou za přísnou a někdy trochu drsnou slupku. Při úvahách o národních povahách se vždy dostáváme na velmi tenký led a hledání českých národních rysů v osobnosti sestry Marie Restituty českým historikem možná trochu zavání sebechválou. Na druhé straně však jistě všichni v skrytu doufáme, že na jeho analýze něco pravdy bude.

(MaFr)

Třebíč a Lilienfeld spojuje průkopník lyžování

Zajímavá a v českém prostředí pozapomenutá postava stála u kořenů partnerství mezi Třebíčí a rakouským Lilienfeldem. Jedná se o jednoho ze zakladatelů alpského lyžování, učitele Matyáše Žďárského (Matthias Zdarsky). Ten se narodil nedaleko Třebíče v Kozichovicích, malé vesničce u Třebíče, a po absolvování základní školy v Třebíči a reálky v Jihlavě studoval na německém učitelském ústavu v Brně. Po jeho ukončení působil jako učitel ve Vídni a v Dolních Rakousích a studoval uměleckou akademii a polytechniku. V roce 1889 koupil statek Habernreith v Lilienfeldu a zůstal této lokalitě věrný až do své smrti v roce 1940. V letech 1896-1897 vydal první použitelnou učebnici lyžování *Lilienfelder Skilauf-Technik*, která do roku 1925 vyšla ještě šestnáctkrát a v roce 1900 se valnou měrou zasloužil o založení Internationaler Alpen-Skiverein. V březnu roku 1905 pak na vrchu Muckenkogel v Lilienfeldu organizoval první slalom na světě. V současnosti jeho zásluhy v oboru lyžování připomíná muzeum umístěné právě v Lilienfeldu. V roce 1931 mu byla udělena Zlaté vyznamenání za zásluhy o Rakouskou republiku. A 65 let po své smrti přispěl, byť možná bez vlastního přispění a spíše náhodou, k dalšímu sblížení mezi Čechy a Rakusy.

(MaFr)

Rakouská výročí UNESCO v příštím roce

I Rakousko se zapsalo do kalendáře na příští rok celkem třemi výročí, z toho ovšem jedno – 100 let od udělení Nobelovy ceny míru Berthě von Suttner – se bude slavit jako světové kulturní výročí. Tento návrh vedle rakouské delegace aktivně podporovali i čeští zástupci, kteří vzali v úvahu i skutečnost, že se tato proslulá bojovnice za mír narodila v samotném centru Prahy jako příslušnice jedné z nejproslulejších českých aristokratických rodin – hrabat Kinských. I další rakouská výročí mají něco společného s českým prostředím. Nebyl to Wolfgang Amadeus Mo-

zart, u něhož UNESCO připomíná 250. let od narození, který jednoznačně prohlásil, že jeho „Pražané mu rozumějí“? A další oslavenec Sigmund Freud se v roce 1856 narodil na území dnešní České republiky, v moravském Příboře. Z dalších výročí chystaných na příští rok stojí za zmínku například 150. výročí narození Heinricha Heineho, 50 let od smrti dramatika a básníka Bertolda Brechta nebo 100. výročí smrti malíře Paula Cézanna. Na seznam se dostaly i dvě osobnosti Slovenska, které se narodily shodně v roce 1906: v padesátých letech vězněný katolický kněz a spisovatel Ladislav Hanus a první dirigent Slovenské filharmonie Ludovít Rajter, který získával hudební průpravu i na Hochschule für Musik und darstellende Kunst ve Vídni.

(MaFr)

Otvorenie slovenskej knižnice 5. októbra 2005 v škole Školského spolku „Komenský“

Tohtoročnú cenu organizácie zastrešujúcej bilaterálnej spoločnosti PaN – Österreich Partner aller Nationen za inovatívnu bilaterálnu spoluprácu získala rakúska firma Wiesenthal & Co AG. Sumu 2 000,- € firma Wiesenthal zdvojnásobila a oslovila Rakúsko-slovenskú spoločnosť. Táto suma pridala ešte 1 000,- €, aby ju, ako jej prezident Dr. Werner Fasslabend pri otváracom akte povedal, zaochrúhlila. Táto suma putovala k dobru viedenským Slovákum. Oslovené boli slovenské spolky vo Viedni: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok a Slovenský školský spolok Sova.

Zrodila sa myšlienka: slovenské deti na škole Spolku „Komenský“, ktorých počet neustále rastie, potrebujú kni-

Červenú pásku prestrihovali (zľava) Franz Graf Strachwitz, Wiesenthal Slovensko, prezident Rakúsko-slovenskej spoločnosti Dr. Werner Fasslabend a veľvyslanec SR v Rakúsku univ. prof. dr. Jozef Klimko

hy – učebnice, beletriu na povinné čítanie i voľný čas. A že od slov nemajú niektorí ľudia ďaleko k činom, dokázal pán Vladimír Mlynár spolu s vedúcou Slovenskej sekcie na škole Spolku „Komenský“ pani Máriou Smejovou. Bez podpory predsedu Školského spolku „Komenský“ pána Ing. Karla Hanzla by to nešlo. Bol to práve on, ktorý otvoril brány školy slovenským deťom. Slovenské školy vo Viedni nemajú tradíciu. Tradíciou bolo, že slovenské deti a mládež navštevovali školy české a po slovensky sa učili na jazykových kurzoch. Takže ešte do nástupu fašizmu, kedy boli všetky české školy vo Viedni zatvorené, vyrastali slovenské deti vo Viedni dvojjazyčne: slovensko-nemecky v rakúskych školách, alebo dokonca trojjazyčné, ak chodili do školy českej.

Obnovením tejto tradície, avšak s veľkým rozdielom: s výukou slovenčiny v rámci povinného vyučovania sa začala písať novodobá história tejto školy. Záujem zo strany slovenských rodín je veľký, pedagógovia školy sú postavení pred náročnú úlohu: ponúknuť rovnocenné kvalitné vyučovanie češtiny, slovenčiny a nemčiny. Otvorenie slovenskej knižnice je ďalším krokom k dosiahnutiu tohoto náročného cieľa. Po obdržaní finančného daru boli v rekordnom čase kúpené police a do nich zaujímavé slovenské knihy. Učebnice sa v nich dlho neohriali a už od začiatku nového školského roka skvalitňujú výuku slovenského jazyka.

Červenú pásku prestrihovali Franz Graf Strachwitz, Wiesenthal Slovensko, prezident Rakúsko-slovenskej spoločnosti Dr. Werner Fasslabend a veľvyslanec SR v Rakúsku univ. prof. dr. Jozef Klimko. Už hneď po otvorení pribudli do slovenských políc ďalšie prírastky – priamo z Ministerstva zahraničných vecí SR, či z Veľvyslanectva SR v Rakúsku, za ktoré týmto srdečne ďakujeme.

Deti viedenských Slovákov ďakujú všetkým, ktorí prispeli svojím rozhodnutím k založeniu slovenskej knižnice vo Viedni a podporili tým snahu viedenských Slovákov zachovať slovenské kultúrne dedičstvo a slovenský jazyk vo Viedni aj pre ďalšie generácie. Ku slovám zástupcu firmy Wiesenthal, Franza Graf Strachwitz, že najväčší dar dáme sami sebe tým, keď investujeme do našich detí, netreba nič dodávať. *(Ingrid Konrad, Pohľady 3/2005)*

O vyučovaní slovenčiny

Slowakisch als Muttersprache

Slovenský školský spolok SOVA sa snaží umožniť deťom, ktoré v Rakúsku vyrastajú dvojjazyčne, rozvíjať ich vedomosti zo slovenčiny. To je možné pri pravidelnom vzájomnom kontakte, pri stretnutiach s rovesníkmi, ktorí po slovensky rozumejú a chcú sa zdokonaľiť v konverzácii, čítaní a písaní v slovenskom jazyku. Toto prebieha najefektívnejšie pod dohľadom skúseného pedagóga.

Naša snaha bola korunovaná úspechom v Dolnom Rakúsku. V mestečku Mödling majú deti vo veku 6-15 rokov možnosť učiť sa spolu po slovensky. Jedná sa o vyučovanie „Slowakisch – Muttersprachlich“. Je to nepovinný voľiteľný predmet – „unverbindliche Übung“, bezplatné vyučovanie slovenčiny na vybranej škole, 1-2 hodiny poobede. Výber školy určuje vo Viedni SSR – Stadtschulrat, v iných spolkových krajinách LSR-Landeschulrat, ktorí financujú aj učiteľov. Knihy, pracovné zošity a iné vyučovacie pomôcky zabezpečuje spolok SOVA prostredníctvom Ministerstva školstva Rakúskej republiky. Deti majú na že-

lanie rodičov zapísanú účasť na nepovinnom predmete Slowakisch – Muttersprachlich na vysvedčení ako „absolvoval“. Spolok SOVA pracuje na tom, aby takéto vyučovanie bolo umožnené aj deťom vo Viedni. Prihlásených je už vyše 40 detí a naša žiadosť je už pol roka na SSR Wien. Deti sa môžu naďalej prihlasovať u pani Mgr. Ivety Duppor (giva@centrum.sk) alebo u pani Mgr. Eleny Beda (elena.beda@irija.com), ktoré by v prípade súhlasu zo SSR Wien mali vyučovanie viesť. Rozhodnutie zo SSR Wien, koľko hodín na ktorej škole a od kedy by sa vyučovanie mohlo konať, sme zatiaľ stále nedostali, ale nevzdávame sa a urgujeme veci i na vyšších miestach. Tak držte palce, nech sa dobrá vec opäť podarí! Ak bude vyučovanie povolené, okamžite budú o tom rodičia prostredníctvom všetkých dostupných kanálov informovaní.

Slowakisch als Fremdsprache

Na niektorých školách v Dolnom Rakúsku a teraz už aj vo Viedni bol v tomto roku ponúknutý nepovinný predmet „Slowakisch“. Tu sa jedná o „unverbindliche Übung“ vyučovanie „Slowakisch als Fremdsprache“. Rakúske deti bez akýchkoľvek znalostí slovenčiny sa učia základy slovenského jazyka – pozdravy, oslovenia, jednoduché slovné zvraty a pod. Predpokladáme, že tieto základy reči deti zo slovenských alebo slovensko-rakúskych rodín už ovládajú.

Slowakisch

Ďalšia možnosť učiť sa po slovensky je súkromné vyučovanie slovenčiny v dohodnutých termínoch v priestoroch spolku na Otto-Bauer-Gasse vo Viedni alebo po dohode na inom mieste. Spolok SOVA vám rád sprostredkuje kvalifikované učiteľky slovenčiny, dá k dispozícii priestory spolku i vyučovacie pomôcky. Financovanie učiteľa je vaša súkromnou záležitosťou.

Milí čitatelia, dúfam, že som vám týmto priblížila možnosti vyučovania slovenčiny v Rakúsku, ktoré ponúka Slovenský školský spolok Sova. Tento spolok je dobrovoľná nezisková organizácia, ktorej cieľom je podpora, zblíženie a zachovanie slovenskej menšiny v Rakúsku. Tešíme sa na vašu spoluprácu, podnety, a nápady, pre ktoré sú naše dvere vždy otvorené.

(Elena Mandlík, Slovenský školský spolok SOVA, Pohľady 3/2005)

Volksgruppen 1945-1955

„Insoweit sind also, die Gruppen, die nicht im Staatsvertrag stehen, alle also außer Kroaten und Slowenen, auch im Schatten des Staatsvertrags, also der Staatsvertrag Artikel 7 hat einerseits seine Schatten voraus geworfen, die Zeit 1945 bis 1955, andererseits sind eben die nicht im 7'er genannten Gruppen auch im Schatten des Staatsvertrags, weil sie nicht in der Öffentlichkeit so bekannt sind“ sagte Heinz Tichy, Obmann der Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen zum Titel des Symposiums „Im Schatten des Staatsvertrages – Die Volksgruppen in Wien 1945-1955“. Die Arbeitsgemeinschaft wollte mit diesem Symposium auch die Migrations- und Emigrationswellen innerhalb der Volksgruppen in diesem Zeitraum deutlicher machen. Die Veranstaltung fand zum Gedenkjahr 2005 statt. Als Hausherr agierte der Burgenlän-

disch-Kroatische Kulturverein in Wien / Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo u Beču (HKGD). Zum Beginn des Symposiums referierten Stefan Pauer, Obmann des HKGD und Ernő Deak, Vorsitzender des Zentralverbandes Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich / Ausztriai Magyar Egyesületek es Szervezetek Központi Szövetsége über die demographische Entwicklung der Volksgruppen und ihre Siedlungsgebiete in Wien. Im Hauptprogramm berichteten dann die Zeitzeugen über ihre persönlichen Erlebnisse und politische Entwicklungen im Vereinsleben in diesen Zeitraum. Für die Wiener Tschechen waren Ludwig Kolín, bekannt für sein politisches Engagement für die Volksgruppe vor allem im Krieg, und Jiří Nováček, Vorsitzender des Verbandes der Österreichischen Sokol-Vereine / Sokolská župa Rakouská eingeladen. Moderiert wurde dieser Teil von Jana Starek, Universitätslektorin am Institut für Osteuropäische Geschichte.

Einen Tag vor dem Symposium war der Burgenländisch-Kroatische Kulturverein in Wien / Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo u Beču (HKGD) Schauplatz eines Lesemarathons der Volksgruppen. Die Filmemacherin Zuzanna Brejcha las aus den Werken der tschechischen AutorInnen Iva Procházková und Ivan Martin Jirous. Brejcha bettete ihre Lesung zwischen Musikbeiträgen des leg-änderen Karel Kryl ein. Die Veranstaltung, die ebenfalls zum österreichischen Gedenkjahr 2005 organisiert wurde, dauerte bis in die späten Nachtstunden.

Rakousko v čele EU může být podle Svobody pro ČR porovnáním

Další vývoj v Evropské unii za nadcházejícího předsednictví Rakouska je pro Česko určitým měřítkem vzhledem k tomu, že ČR má stanout v čele EU v roce 2009. Poukázal na to ministr zahraničí Cyril Svoboda po setkání s rakouskou kolegyní Ursulou Plassnikovou ve Vídni. Rakousko převezme vůdčí roli v EU po Velké Británii na půl roku od 1. ledna 2006. Oba politici vyzdvihli rozvíjející se bilaterální vztahy, které podpořily i nedávné smlouvy o nových hraničních přechodech na turistických stezkách, dohody o dalším propojení dopravní infrastruktury či vstřícné gesto české strany ohledně navrácení mobiliáře z císařských zámků Schönbrunn a Hofburg. Podle šéfa české diplomacie již otázka Temelína není „žhavým tématem“ a česká

Cyrl Svoboda navštívil českou školu (foto Vladimír Čevela)

Setkání se také zúčastnil místopředseda Klubu Richard Basler (foto Vladimír Čevela)

strana je připravena na úrovni expertů nadále bilaterálně konzultovat veškeré bezpečnostní otázky v souladu s ustanoveními melkského procesu. Plassniková k tomu dodala, že postup české strany kolem Temelína a plnění podmínek pro vstup do takzvaného schengenského prostoru v roce 2007 bude Rakousko pozorně sledovat. S ohledem na stoupající nezaměstnanost bude alpská republika s největší pravděpodobností nadále prosazovat prodloužení ochranného období pro volný pohyb osob z nových členských zemí EU na rakouském trhu práce. Maximální délka omezení pohybu pracovních sil na trhu evropské „patnáctky“ je sedm let a omezení vyprší v roce 2011. Zhruba v polovině prosince by měl do Vídně zavítat premiér Jiří Paroubek. Ministr Cyril Svoboda také využil svého času k návštěvě české školy Školského spolku Komenský ve třetím vídeňském okrese.

Snazší procházky do České republiky

Ministři vnitra Rakouska a České republiky v druhé polovině roku podepsali dvě smlouvy, které by měly usnadnit pěší i automobilový provoz na česko-rakouské hranici. Smyslem prvního podepsaného dokumentu je především právní ukotvení již od devadesátých let existujících osmnácti přechodů na méně frekventovaných silnicích. Právě tyto přechody do značné míry usnadňují pohyb obyvatel příhraničních oblastí na obou stranách hranice. Ještě větší význam pro občany má druhá smlouva, na základě které bude možno překročit hranici i na přibližně dvaceti místech, kterými prochází turistická stezka, aniž by turista či houbař musel vyhledávat hraniční přechod. Pohraniční policie bude samozřejmě provádět namátkové kontroly, při nich však českým občanů budou stačit osobní průkazy. Dohoda se nevztahuje pouze na rakouské a české občany, ale i na státní příslušníky ostatních zemí Evropské unie. Uzavřená smlouva se zabývá i využíváním hraniční řeky Dyje (Thaya) po celé šířce a délce jejího toku. Od úpravy si představitelé obou zemí slibují především vylepšení využívání této řeky ke sportovním i rekreačním účelům. Dohody představují hmatatelný doklad skutečnosti, že přes občasnou publicistické přestřelky a hluboce zakořeněné předsudky a nechtí spolu Česká republika a Rakousko dokážou bez větších problémů spolupracovat a nalézat výhodná řešení, která usnadní život občanům obou států.

(MaFr)

Václav Havel obdržel v Rakousku nejvyšší vyznamenání za uměleckou tvorbu

Rakouský prezident Heinz Fischer propůjčil ve vídeňském Hofburgu Václavu Havlovi Rakouský čestný kříž za vědu a umění. „Tato pocta pochopitelně patří i Václavu Havlovi jako prezidentovi, který se zasazoval o posílení vzájemných vztahů mezi Prahou a Vídní,“ řekl Fischer. Havla označil za „intelektuála se vzpřímenou páteří a humanistu neochvějně hledajícího pravdu.“ Připomněl, že jeho díla se objevovala během let totalitního režimu v Československu na scéně vídeňského Burgtheatru. Slavnostního ceremoniálu se zúčastnili i bývalý rakouský kancléř Franz Vranitzky nebo český senátor Karel Schwarzenberg a také dcera Havlovy manželky Nina, jež od září navštěvuje Diplomatickou akademii ve Vídni.

Evropští politici by měli podle Václava Havla více naslouchat občanům a zaměřit se na posilování tradičních společenských hodnot a demokracie místo populistického prosazování nacionálních zájmů. Bývalý československý a český prezident to řekl při debatě v rámci mezinárodního sympózia *Spojenými silami*, zaměřeného na roli literatury v politickém světě a konaného ve Vídni. Podle něho se Evropa ocitla na křižovatce.

„Politici si budou muset vybrat, zda kličkovat, nebo přijmout zásadní rozhodnutí,“ prohlásil Havel. Důležité je ovšem podle něho jednat demokraticky v zájmu občanů. „Nejde prosazovat za každou cenu svůj názor a i v současných podmínkách globalizace světa je zapotřebí přemýšlet o hodnotách. Musíme třeba opravdu dohánět a předejít USA, abychom mohli být sami sebou? Pokud to neučiníme, tak to přece ještě neznamená, že jsme méněcenní,“ vyložil svůj názor.

Havel zdůraznil, že političtí představitelé nedisponují pouze ústavní formou moci, ale svým vystupováním a chováním na veřejnosti rovněž ovlivňují společenské klima v zemi. Právě z toho důvodu by měli podle spoluzakladatele občanské iniciativy Charta 77 prosazovat dobré věci i v případě, že to nepřinese okamžitý efekt, a v tomto smyslu obhajovat také menšinový zájem.

Během svého pobytu v rakouské metropoli Havel také zavítal mezi studenty Diplomatické akademie. Vybrané pasáže z Havlova díla *Moc bezmocných* (1978) a jeho rozpravu s ředitelem vídeňské Diplomatické akademie Jiřím Grušou si do Ferstelského paláce přišlo v sobotu večer poslechnout zhruba osm stovek zájemců. Po jejím skončení se někdejší disident a státník dočkal dlouhotrvajícího potlesku.

Schwarzenberg obdržel vysoké rakouské vyznamenání

Český senátor Karel Schwarzenberg ve vídeňském Hofburgu převzal Velký stříbrný čestný odznak na stuze za zásluhy o Rakouskou republiku. Ocenění mu udělil spolkový prezident Heinz Fischer. Jedná se o třetí nejvyšší rakouské vyznamenání. Rakouský státník ocenil Schwarzenbergův přínos v procesu středoevropské integrace v rámci Evropské unie, osobní podíl na rozvoji česko-rakouských vztahů a vyzdvihl rovněž jeho dlouholetý angažovaný postoj proti porušování lidských práv. Návrh na Schwarzenbergovo vyznamenání Fischerovi podala rakouská velvy-

slankyně v České republice Margot Klestilová-Löfflerová. Sedmašedesátiletý Schwarzenberg, bývalý kancléř prezidenta Václava Havla, se před listopadem 1989 jako předseda Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva zabýval stavem lidských práv ve východní Evropě. Loni úspěšně kandidoval za US-DEU/ODA do Senátu a v horní komoře vystřídal jejího místopředsedu Jana Rumla. Otázkám dodržování lidských práv se Schwarzenberg věnuje nadále.

Klaus ve Vídni: Euroústava není pro integraci hlavní

Přijetí evropské ústavní smlouvy není v současnosti podle Václava Klause z pohledu evropské integrace rozhodujícím tématem. Český prezident to řekl po setkání se svým rakouským protějškem Heinzem Fischerem ve Vídni. Podle Klause je důležitější vést seriózní debatu o demokracii v Evropě. „Euroústava teď není nejdůležitější otázkou nejbližších dní či měsíců. Spíše je nutné vést seriózní dialog o demokracii v Evropě,“ řekl Klaus na setkání s novináři. Tento názor prezentoval i minulý týden po schůzce s předsedou Evropské komise Josém Barrosem na Pražském hradě.

K zahájení diskuse o dalším vývoji v EU by podle něho mohla přispět i alpská země za svého předsednictví v unii, které převezme v prvním pololetí příštího roku od Velké Británie. „Rakousko vidí Evropu z jiného úhlu, z jiné pozice, je podobné velikosti jako třeba naše republika. Věřím, že se bude v tomto smyslu definovat a pokoušet hledat různá zajímavá řešení,“ prohlásil Klaus. Společně s Fischerem, který by měl příští rok zavítat na návštěvu do ČR, se shodli na nutnosti dalšího rozšiřování EU. „Česká koruna je dobrá, dává nám různé výhody. Pro dynamiku našeho hospodářství teď euro rozhodně nepotřebujeme,“ potvrdil Klaus své přesvědčení, že ČR by neměla přijímat jednotnou evropskou měnu, dokud nebude plnohodnotným členem EU po všech stránkách. Podle něho by nyní její zavedení mělo na české hospodářství vliv jako „svěrací kazajka.“ Český prezident vystoupil v Rakouské národní bance s přednáškou na téma *Současná přestávka na přemýšlení v EU a dlouhodobé fungování společné evropské měny*. Za hlavní příčinu nynějších problémů Evropy v ní označil sociálně-ekonomický systém, který na kontinentu panuje a který slibuje lidem neustálý růst životní úrovně bez přímého vztahu k jejich ekonomickým výkonům. Prostředkem k prosazení politické unie měla být evropská ústava, ta však – jak známo – neprošla. K prosazení rozpočtové unie, nebo alespoň rozpočtové disciplíny, měl pak přispět takzvaný pakt stability, ale ten byl nerespektováním jeho zásad některými zeměmi silně relativizován. Za těchto okolností pak nemůže společná měna dobře fungovat, vyvodil Klaus.

Zdeněk Sýkora byl oceněn v Rakousku

Muzeum moderny v Salcburku udělilo českému výtvarníkovi Zdeňku Sýkorovi (1920) cenu Herberta Boeckla za mezinárodní malířství. Cenou, která je dotována částkou 18 000 €, bylo vyznamenáno životní dílo Zdeňka Sýkory, který patří k významným zástupcům abstraktně konstruktivního umění a k nejvýznamnějším malířům druhé polovi-

ny 20. století v Čechách. Při této příležitosti byla v Muzeu moderny zahájena výstava z tvorby tohoto umělce, která bude otevřena do 12. ledna 2006. (mk)

Rakouský Querkraft v Galerii Jaroslava Fragnera

Lahůdkou pro všechny příznivce nejnovější světové architektury byla výstava v pražské Galerii Jaroslava Fragnera. Svoji tvorbu zde předvedl mladý rakouský tým Querkraft, který založili v roce 1998 absolventi vídeňské techniky Jakob Dunkl, Gerd Erhartt, Peter Sapp a Michael Zinner (všichni narozeni 1961-1965). Tvorba Querkraftu zahrnuje rodinné domy, interiéry, tovární a administrativní budovy. Některé projekty se sice mnohdy jeví jako poněkud výstřední, ale fungují dobře a jsou značně flexibilní, jako například proměnlivé dispozice bytového domu ve vídeňské Leebgasse. Z interiérové tvorby rakouských projektantů je nejznámější knihkupectví Prachner v areálu nového kulturního centra Museumsquartier v centru rakouské metropole. Projekty Querkraftu nejsou suchopárné a rozhodně nepostrádají smysl pro humor. V tomto duchu se konala i pražská výstava – první samostatná, která měla vtipnou instalaci: středem probíhal barový pult s tlačítky, kterými bylo možné ovládat videoprojekce kolem stěn a přitom konzumovat rakouské víno a kávu, které byly ve stylové nabídce. Prostředí baru byla přizpůsobena i nezvyklá návštěvní doba – denně od 17 do 22 hodin. Studio Querkraft obdrželo za své návrhy rakouskou cenu Bauherrpreis a také britskou prestižní Young Architect of the Year – za rok 2004, zároveň také reprezentovalo na benátském bienále. (mk)

Lída Baarová – je na co vzpomínat?

Páté výročí úmrtí bývalé české hvězdy filmového plátna Lídy Baarové, která zemřela v Salcburku, proběhlo v České republice bez nějakých výraznějších oslav, v tisku se sice objevilo pár článků, ale o výročí se nezmínila ani televize, přestože všechny celoplošné české televize poměrně často uvádějí filmy z 30. a 40. let, v nichž ztvárnila hlavní roli. Trvalou propast mezi herečkou a národem, ze kterého vyšla, vyhloubil především její vztah k jedné z nejtemnějších postav nacistického režimu, ministru propagandy Josephu Goebbelsovi. Mladá česká herečka Lída Baarová, vlastním jménem Babková, se objevila v třicátých letech v mnoha českých filmech (*Lelíček ve službách Sherlocka Holmese*, *Madla z cihelny*, *Švadlenka*, *Lidě na kře*), v roce 1935 pak slavila velký úspěch i v Německu se snímkem *Barcarole*. O rok později se na berlínské Olympiádě setkala se svou osudovou láskou, kterou jí zhatil až samotný Adolf Hitler, který špatně snášel poměr jednoho ze svých nejbližších spolupracovníků s dívkou slovanského původu. Navíc mimomanželský styk neodpovídal představám o morálce nacionálněsocialistických ministrů. Ministr propagandy se při volbě mezi láskou k Baarové a přichylností k nacismu zosobněným Hitlerem přiklonil jednoznačně k druhé variantě a herečka se musela vrátit do Prahy. Přesto na vztah vzpomínala vždy v dobrém. Po návratu natočila v tehdejším protektorátu a později, od roku 1942, v Itálii několik snímků, z nichž za zmínku stojí především česká komedie *Dívka v modrém*. Česká veřejnost ji

však vnímala především jako kolaborantku s nacistickým režimem. Kvůli jejímu postoji se s ní rozešla i rodina včetně její sestry herečky Zorky Janů. Hned po válce byla Baarová v Československu, podobně jako další slavné české filmové hvězdy Adina Mandlová nebo Vlasta Burian, zadržena, již na konci roku 1946 však byla z vězení propuštěna. Ani při výsleších se nechovala nijak skvěle – bez rozpaků informovala vyšetřovatele o různých, často spíše domnělých poklescích svých filmových kolegů. Po návratu na svobodu se musela vyrovnat s naprostým rozpadem vlastní rodiny – její matka se při jednom z výsleších zhroutila a zemřela, její sestra Zorka Janů neunesla spojování rodiny s přísluhováním nacistickému režimu a spáchala sebevraždu a otec zanedbal nemocnou nohu, která mu musela být amputována. Po únoru roku 1948 herečka řešila svoji situaci útekem za hranice. Krátce pracovala v baru, poté se ještě několikrát objevila i na stříbrném plátně. Zahrála si dokonce ve snímku Federica Felliniho *Darmošlapové*. Finanční problémy po smrti druhého manžela jí v roce 1972 dokonce přiměly k návratu na divadelní jeviště. Konec života trávil osamělá a zahořklá Baarová v Salcburku. Potýkala se s vážnými chorobami, hodně kouřila a pila. Nakonec byla zbavena i svéprávnosti. Herečka na konci svého života tvrdila, že Češi jí ukřivdili a nechce již s nimi nic mít. Na druhé straně jí na rozdíl od svých hereckých kolegů, kteří se podobně jako ona museli po válce zpovídat za svoje styky s nacisty, část české veřejnosti její vztah ke Goebbelsovi neodpustila. Ve vzpomínkách Baarovou nešetřili ani někteří její známí a kolegové, poukazující na její – eufemisticky řečeno – nepříliš vysoký intelekt a bezohledný kariérismus. Právě těmito vlastnostmi pak často vysvětlovali skutečnost, že se mohla zamilovat do nacistického pohlavára. Přestože její filmy zůstávají u českých diváků velmi oblíbené, většina kritiků soudí, že okouzlovala spíše svým půvabem než hereckými schopnostmi. To se prý jasně ukázalo především na divadle. (MaFr)

Česká republika vrací Rakousku židle

Po půl století, kdy Rakušané marně žádali o vrácení unikátního císařského nábytku, Česko vrátí Rakousku několik stovek rokokových židlí, křesel a stolečků z vídeňských zámků Schönbrunn a Hofburg. Celý příběh se začal odvíjet v roce 1944, kdy dostali nacisté strach, že by vídeňské zámky Schönbrunn a Hofburg mohly být zasaženy spojeneckým bombardováním. Z tohoto důvodu byla cenná sbírka nábytku přestěhována do moravského zámku hraběte Ottaviana Collata di San Salvatore v Uherčicích. Zde zůstal nábytek i poté, kdy bylo Německo poraženo. Po válce byl hraběti Collatovi veškerý majetek zkonfiskován a protože nebyl označen, nevědělo se, že jde o mobiliář z Vídně. Zámek v Uherčicích byl po válce ve správě armády, a tak rokokový nábytek uložený ve skladu pozvolna chátral. Rakušané žádali o navrácení nábytku již od roku 1947, opakovaně pak v roce 1956 a také v 70. letech. Tehdejší Československo ale pokaždé tuto žádost zamítlo. Až nyní u vlády uspěl se svým návrhem na jeho vrácení ministr zahraničí Cyril Svoboda. „Jde o majetek Rakouska, neprolamují se Benešovy dekrety, je to výkon spravedlnosti a přispěje to k dobrým sousedským vztahům,“ řekl Svoboda. Vzhledem k tomu, že je nábytek v dezolátním stavu, vláda rozhodla, že židle a stolky před vrácením Rakousku

Židle byly ukryty na zámku Uherčice

opraví. Restaurační nábytek by mělo stát přibližně 6 milionů Kč a další půlmilión zabere pak přeprava do Rakouska. Peníze budou pořízeny z vládní rozpočtové rezervy. Po více než šedesáti letech se tak historický nábytek vrátí do vídeňských zámků Schönbrunnu a Hofburgu. (mk)

Slovníky pro prostitutky?

S originálním nápadem přišla linecká humanitární organizace Social Impact – českým prostitutkám působícím

na Kaplicku na smutně proslulé silnici E 55 spojující německé Drážďany s Lincem chce rozdávat česko – německé slovníky s obraty typu „jen s kondomem“ nebo „ne, to nedělám“. Podle představitelů Social Impact se totiž ženy provozující údajně nejstarší řemeslo na světě stávají často obětmi násilí, které vyplývá z jazykového nedorozumění. Zjistily to pohovory, které organizace provedla se sedmnácti lehkými děvčaty z Kaplicka. Z výzkumu také vyplynulo, že prostitutky masivně okrádají také jejich pasáci, kteří je připravují o naprostou většinu výdělku dosahujícího i 100 000 Kč (asi 3 300 €) měsíčně. Představitelé Social Impact požádali o spolufinancování jazykové příručky i město Kaplice, její zástupci však účast na tomto projektu odmítli a zpochybnili jeho racionalitu. Jejich postoj přitom potvrzuje i Česká policie, která tvrdí, že uváděné obraty ženy postávající u silnic dávno dobře znají. Jejich tvrzení v různých výzkumech je pak podle policistů třeba brát s velkou rezervou. Za nejspolehlivější způsob řešení prostituce považují představitelé české policie především omezení počtu případných klientů, z nichž většinu tvoří turisté z Rakouska, často zdánlivě počestní otcové od rodin. Na něj pak mají jednoduchý recept – když sexuálního turistu objeví podruhé na stejném místě, vyfotí jeho auto a pohrozí mu, že pošlou fotografii na jeho domácí adresu. Obvykle to prý zabírá. (MaFr)

Svátek Křtu Páně

Jan kázal: „Za mnou už přichází mocnější, než jsem já; nejsem hoden, abych se sehnul a rozvázal mu řemínek u opánků. Já jsem vás křtíl vodou, ale on vás bude křtít Duchem svatým.“ V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a dal se od Jana v Jordáně pokřtít. Hned jak vystupoval z vody, spatřil, že se nebe rozevřelo a že se na něho snáší Duch jako holubice. A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení!“

Dnešním dnem se loučíme s dobou vánoční a vstupujeme do liturgického mezidobí. Zdůraznil jsem opakovaně, že vlastním předmětem slavení Vánoc není nějaká „idyla chlěva s pastýři“, nýbrž tajemství vtělení Božího slova. Když Bůh chtěl vyjádřit svou nejvlastnější podstatu, učinil tak skrze lidské bytí. Onen „t v a r lidství“, jak

jej máme před očima, když v duchu evangelíí přemýšlíme o životě Ježíše Krista, nám plněji než cokoliv jiného zjevuje podstatu božství – vždyť „v něm všechniplnost božství přebývá“ – a zároveň smysl a důstojnost člověčenství. Připomeňme si, že podle starých učitelů církve je na lidství nejvznešenější to, že je *capax Dei* – schopno otevřít se Bohu, nebo odvážněji: obsáhnout, přijmout do sebe Boha. Nový zákon nehovoří o Vtělení spekulativně – snad kromě Janova Prologu, ale i ten je více mystickým hymnem než suchou spekulací –, nýbrž pomocí příběhů. Při vyprávění o Ježíšově životě se však evangelia soustředí především na Ježíšovo veřejné působení a na jeho umučení a vzkříšení; Markovo evangelium bývá někdy dokonce nazýváno „pašije s úvodem!“ O Ježíšově dětství – na rozdíl od barvitých pohádek apokryfů – se zmiňují zcela sporadicky. Ale co je zvláštní, zcela mlčí o onom nejdelším úseku Ježíšova života, od jeho dvanácti let do

chvíle, kdy se – asi jako třicetiletý – zařadil do zastupu těch, kdo čekali na Janův křest.

Podle všeho žil Ježíš v těchto letech jako každý jiný člověk, vykonával svou práci rukama, žil životem zbožného žida – a nic dalšího o tom nevíme. Také v dějinách křesťanské spirituality a křesťanské ikonografie, křesťanského umění je toto téma – to, co naplňovalo naprostou většinu Ježíšova života – proto opomíjeno. Jednu z výjimek tvoří Charles Foucaud, zakladatel malých bratří Ježíšových – tato řeholní společnost, zastoupená dnes u nás svou ženskou větví, postavila do centra své spirituality prožívat v solidaritě s nejhudšími právě Ježíšovu skrytost a nenápadnost v Nazaretu. Možná, že i my bychom občas měli meditovat o tom, že k tajemství Vtělení nepatří jen vánoční scény, ale také to, že Ježíš s námi sdílel všednost, každodennost, obyčejnou práci, že nesl jako my *tíži dne a horka*.

(Ukázka z knihy TOMÁŠE HALÍKA *Oslavit Zachea*)

Poslední slovo Ivana Klímy

Nemám nic proti svátkům ani proti rituálům. Líbí se mi koledníci, chápu, že lidé odedávna oslavovali slunovrat, vždyť fakt, že dne začne přibývat na úkor noci, je povzbuzující, i když očekávatelná zpráva. Chápu oslavy dožínky a konce vinobraní. Slavím všechny narozeniny, promoce, svatby či jiné osobní svátky, samozřejmě i Vánoce. Ale co vlastně slavíme na Silvestra? Že jsme o krok blíže k hrobu? Anebo se

radujeme, že od příštího dne budeme uvádět jiné číslo letopočtu? Nový rok je přece pouze náhodná konvence, jindy jej slaví východní křesťané, jindy západní, jindy Židé a to nemluvíme o úplně odlišných kulturách. Živě si pamatuji jen na dva silvestry ve svém životě. Ten první, ani si nejsem jist, jestli to bylo roku 1949 nebo 1950, jsme přebývali s kamarádem v malém zapadlém šumavském hostinci na kopci Javorník. Byli jsme oba v té době ještě zapřísáhlí odpůrci alkoholu, ale zdálo

se nám, že bychom stejně jako opilí hosté ve výčepu měli tuhle chvíli nějak oslavit. Tak jsme si nazuli lyže a přesně o půlnoci jsme se jali sjíždět zasněženou pláň, svítil měsíc a celá krajina se zdála zalita podivně matnou září. V té krajíně jsme byli docela sami a měli jsme na několik chvil pocit naprosté výjimečnosti a slavnostnosti. Zhruba o 15 let později nás v Praze navštívil pan Pospisil, původem Němec, povoláním kožešník a výjimečně (v mém případě) i překladatel do němčiny. Byl

to muž dosti osobitých vlastností a rozverně povahy. Když se blížila silvestrovská půlnoc, žádal si, aby směl z naší terasy vystřelit několik raket. Připadalo nám to poněkud výstřední; přes jisté politické tání v letech šedesátých civilisté si mohli střílet leda z praku. Nicméně jsme hostu v ničem nebránili, a tak z naší terasy k údivu sousedů přesně o půlnoci začaly vzlétat rachejtle. Dneska je v tuhle dobu na přelomu konce starého a začátku nového

roku nebezpečně jít i po předměstské, jindy naprosto pusté ulici. Střelí snad všichni od sedmi do osmdesáti let, a protože předtím zkonsumovali vedle chlebiček i množství různorodého alkoholu, člověk neví, zda mu nebudou pálit přímo do středu jeho čela. Silvestrovské slavení mi připadá příznačné pro moderní dobu, kdy bychom rádi slavili, ale nevíme přesně co, a přejeme si být šťastní, ale příliš nevíme jak. Tak se přejíme, opijeme,

zatančíme si, případně se zasmějeme prastarým televizním vtípům, popřejeme si všechno nejlepší po příštích třista šedesát pět (případně šest) dní, pak si vystřelíme pár raket anebo aspoň prskavek. K ránu znavení sklesneme do postele a druhý den se vzbudíme s nepříjemným tušením, že změna čísla v kalendáři toho v našem životě nejspíš mnoho nezmění.

(LN 2004)

Vodní doktor a Jeseníky (reportáž)

V roce 1999 bylo pod záštitou UNESCO vzpomenuo 200. výročí narození Vincence Priessnitz. Nicméně už 16. VIII. 1874 mu byl v někdejší Gräfenbergu, dnešních Lázních Jeseníku, odhalen český pomník, dílo J. V. Myslbeka, věnovaný knížaty Lobkovicem a Lichtensteinem, hrabětem Schönbornem aj. Pod sochou Hygie, spolu s reliéfem podobizny a jménem Čeněk Priessnitz, stojí zaznaménáno:

*Nad vodu nic!
z vody znik
z vody zrůst
voda léčivo živné
Priessnitz zdárně konal
Thales moudře co tušil.*

Vděčnost maďarských pacientů reprezentuje pompézní pomník z roku 1840 s bronzovým lvem a Poláci se odvděčili v roce 1899 trojbokým jehlanem z mramoru, na němž sedí kovový polský orel.

Světové prvenství

Dodnes se někteří, třeba i v medicíně zblhlí jedinci, domnívají, že Vincenc Priessnitz (1799-1851) byl vystudovaný lékař. Jeho jméno se všeobecně spojuje se studeným obkladem a následným zábalem. Ke svým účinným léčebným metodám dospěl „pouhý“ horský sedlák (leckterý ze současných českých novinářů by ho zřejmě označil za farmáře) složitou a strastiplnou cestou. Zprvu vyléčil studenou vodou a bolestivou nápravou vlastní těžké poranění hrudníku. Nato k němu začali přicházet s bolestmi a chronickými chorobami lidé z okolí a jak postupně dosahoval příznivých výsledků, dojížděli pacienti z blízké i daleké ciziny, šlechtici, umělci, vědci. Bedlivým pozorováním přírody, včetně hospodářských i lesních zvířat, odvodil Priessnitz čtyři hlavní léčebné zásady, jež se dílem praktikují dodnes. Jsou to: dostatek pohybu, případně tělesné práce na čerstvém vzduchu, hledání harmonie s přírodou a její citlivé vnímání při současném oproštění od starostí a negativních vlivů, lehká výživná dieta a hlavně užití pramenité vody pitím, koupelemi, sprchami.

V roce 1829 zbudoval první vodoléčebný ústav na světě. Z počátečních několika desítek pacientů ročně vzrostl počet na 1 500 v roce 1839. Za zhruba tři desetiletí léčil přes 40 000 pacientů, z nich 45 nevléčitelně nemocných zemřelo. Poté, kdy vyléčil jistého dvorního radu a jeho ženu, byl Priessnitz pozván do Vídně k rozhovoru s dvorním lékařem. (Přenocoval tehdy v hotelu Pošta.) K uznání zásluh u dvora prý přispěl i jeho bratr František, svého

času kuriální arcibiskupský kněz u sv. Štěpána (zemřel v dolnorakouském Haitzendorfu). Útoky místních a okolních lékařů, léčitelů a lékárníků, soudní žaloby a procesy proti Priessnitzovi však ustaly teprve po udělení Velké zlaté medaile za zásluhy císařem. Příklad Priessnitzovy vodoléčby inicioval zakládání podobných ústavů v Anglii a dalších zemích, také v Kaltleutgebenu u Vídně a ve Štýrském Hradci. Mnohé z nich však záhy zanikaly.

Vincenc Priessnitz zemřel ve věku 52 let vyčerpáním a zklamáním nad odchodem jím milované dcery Žofie a předpokládané následnice v léčení za jejím maďarským chotěm kamsi ke Košicím. V úředním nálezu byla však na žádost rodiny konstatována pouze choroba jater. Byl pochován ve Frývaldově (dnes Jeseníku) a za dva roky nato byly jeho ostatky uloženy v kryptě novogotické kaple nedaleko dnešního Priessnitzova sanatoria, dominantní rozsáhlé stavby, kterou projektoval vídeňský architekt Leopold Bauer (1872-1938). Třemi sty, na svou dobu komfortními, pokoji patřil hotel k evropské špičce. (Dnes mu do světovosti stále leccos chybí.) Spolu s dalšími kapacitami mohly lázně v Gräfenbergu vykázat v roce 1911 rekordní

Vincenc Priessnitz (1799-1851)

Lázně Jeseník (Gräfenberg)

počet 4 585 hostů. Na žádost Priessnitzovy vdovy se vedení vodoléčby úspěšně ujal Josef Schindler z podobného zařízení v Jizerských horách a během 25 let dovedl jesenické lázně k dalšímu rozkvětu. Mezi jeho pacienti patřil i bavorský král Maxmilián II., kterého zde v roce 1860 navštívil rakouský císař František Josef I. U Schindlera shromáždil poznatky rakouský profesor Wilhelm Winternitz (1835-1917), který na vídeňské univerzitě založil vodoléčebnou vědeckou školu s klinikou. Umožnil tak přístup k Priessnitzovým metodám lékařům z mnoha zemí. V Türkenschanzparku, v dnešním 18. vídeňském okrese, byl 4. 10. 1911 odhalen Priessnitzovi bronzový pomník.

Pravděpodobně pod vlivem pozdějších úspěchů dr. Sebastiana Kneippa se dnes v Rakousku na předchozího „vodního doktora“ jakoby zapomnělo. Zato v Německu se výzkumu Priessnitzova působení věnovala řada osobností lékařské vědy a ve svých textech četní publicisté a spisovatelé. Vycházeli přitom z dobových dokladů a svědectví, které pro budoucnost uchoval jihočeský rodák Jan Ripper (1830-1912), manžel Priessnitzovy dcery Marie Anny, hejtman rakouské armády. Jedno z modernizovaných sanatorií v Lázních Jeseníku nese dnes Ripperovo jméno. (Nejmladší z Priessnitzových dětí, syn Vincenc Pavel, si vzal za ženu Vilmu, rozenou Waissnix z Reichenau.)

Prameny

„K pramenům! To bylo jedno z hesel renesance, která si brala vzory ze starověku, také antický člověk byl jejím ideálem,“ říká v životopisném románu *Prameny živé vody* aktuár Josef Wagner, bývalý voják napoleonské armády k svému zachránci, Vincenci Priessnitzovi. Ten opáčí: „Co já s tím?... Jsem jen obyčejný chalupník, který trochu pochopil moc přírodní síly.“ Ve skutečnosti ho mnozí znalci jeho života pokládají za génia, který po sobě zanechal jedinečné dílo. Vynikal pracovitostí a houževnatostí, byl skromný, laskavý k trpícím a zbožný.

Letošního 30. července se odehrála na lukách někde u západní hranice mediálně do krajnosti zdramatizovaná „bitva“ mezi stoupenci tak zvaného techna a policie. Na lesním svahu poblíž jesenických sanatorií a ve stejném čase horkého letního odpoledne jiní mladí lidé, za přítomnosti místních celebrit a pacientů, dali slavnostně znovu do chodu Pražský pramen. Na pamětní desce z jesenic

kého mramoru je zlatým písmem zaznamenáno: *Pražský pramen 1867 a 2005*. Z úvodních slov předsedy Hnutí Brontosaurus Tomáše Hradila vyšlo najevo, že od roku 2002 už takto obnovili 6 zdrojů pitné vody. A 8. října se spolupodílejí na otevření Naučné stezky Vincence Priessnitze. Mladí ctitelé přírody nezištně přivádějí stále nová díla k užítku společnosti, většinou bez valné pozornosti médií a tím i širší veřejnosti. Hodnoty života a volného času u příslušníků mladé generace mohou být okatě rozdílné. Po ochutnávce příjemně chladivé vody ze staronového pramene a výstupu nově vybudovanou lesní stezkou po strmých stupních, přes tři potůčky přemostěné tenkou kulatinou, si lze dopřát odpočinku pod přístřeškem a poslouchat dopad vodního proudu z dřevěného koryta na místě původní Priessnitzovy sprchy. K dokonalé pohodě přispívá výhled na protější zalesněné kopce.

„Voda má, voda má, rozpuštěné vlasy,“ zpívá Jiří Pavlica s Hradišťanem v působivé melodii na slova básníka Jana Skácela. Na svazích kolem Lázní Jeseník bylo převážně už v 19. století dáno do provozu pro léčebné účely mnoho desítek pramenů čisté pramenité vody. Některé z nich nesou názvy lyrické, například Jitřní a Křišťálový, jiné po slavných osobnostech jako Janáčkův, původně Ferdinan-

Rumunský pramen

dův, také Rudolfův, dříve korunního prince Rudolfa. Národy zastupují Slovenský, Polský, Německý, Anglický, Francouzský, Rumunský, města samozřejmě i Vídeňský z roku 1840. Řada z nich dosud čeká na obnovu.

Lesy

Zatímco letos na jihu Evropy následkem tropických veder zuřily lesní požáry, v Jeseníkách se často spouštěly z mraků liány prudkých dešťů. Pokud zdejší lesy setrvají ve své dnešní síle a kráse, budou dále napájeny i ony nesčetné jesenické prameny. Jehličnany i listnáče tvoří v létě souvislé pásy zeleně do výšky i šířky. Ve srovnání s městskou zelení ve Vídni i jinde vypadají neuvěřitelně robustně. Kypí zdravím, dalo by se říct. Trochu jinak vidí realitu ředitel tamního státního podniku České lesy, inženýr Jaromír Latner, absolvent lesnické fakulty v Brně, který spravuje se svými zaměstnanci porosty na ploše více než 17 000 hektarů. Podle něho jsou na horských vrcholcích patrné stopy emisí, jež sem zanesou větry nejen z vnitrozemí našeho státu, ale i z Německa a z Polska. Od největší léčebny Priessnitz a z nádherné lesní kolonády se k severu otvírá pohled do dálav polské krajiny s nízkými pahorky ve tvaru homolek, snad pozůstatku sopečné činnosti. Reliéf trochu připomíná České středohoří nebo dolnorakouskou Bucklige Welt. Až od více než 500 kilometrů vzdáleného Baltu sem fičí prudké vichry, protože žádná horstva se jim nestaví do cesty.

Jesenicko (dříve Frývaldovsko) bývalo v zimě z Moravy obtížně přístupné, pod spoustou sněhu doslova ukryté za devatero horami. Kolikrát i dnes zaslechneme v zimě z rádia hlášení o tom, že Červenohorské sedlo (1013 metrů) je neprůjezdné. Podrobné svědectví o tom, jak se tu žilo skoro donedávna a hlavně za časů „vodního doktora“, podává už zmíněná kniha dr. Miloše Kočky, zatímco videokazeta *Cesty lesem aneb o Programu 2000* představuje dnešní Jeseníky s jejich nepopíratelnými půvaby. K nim patří i proslulá horská osada Rejvíz s příkladně zchovalými dřevěnými chalupami a Mechovým jezírkem, zříceniny bývalých strážních hradů Koberstein a Edelstein s rozhlednami, notoricky známý Praděd s Ovčárnou a lázněmi Karlova Studánka. Kuriozitou svého druhu, prozatím nikoli turistickou atrakcí, je obrovitá propadlina po šachtě u Zlatých hor. K péči o lesní bohatství patří nejen rozmyslná těžba dřeva a stav zvířete, ale i spolupráce při zřizování a údržbě lesních studánek, značek a přístřešků pro turisty a cyklisty.

Mozaika

Městečko Zlaté Hory (dříve Cukmantl), kdysi – jak už jeho název napovídá – známé těžbou vzácných rud, nabízí včetně svého okolí řadu pozoruhodností. Především stojí za to navštívit skvěle od základu obnovené (v roce 2000) poutní místo k Panně Marii Pomocné s moderní svatyní na místě zničeného chrámu, s venkovní kopií obrazu pasovské Madony, zvonkohrou, arkádami a dokonce zcela novým hostelem s 20 místy pro poutníky, kteří sem mohou vystoupat po křížové cestě. Výklad jim ochotně poskytuje pan farář Lekavý. Směřují sem však spíše výpravy z nedalekého Polska. (Vždyť i z notně zastaralé vývěsky v největším jesenickém sanatoriu se lze dosud dozvědět, že poutní místo se teprve buduje.)

Ve Zlatých Horách se každoročně koná mezinárodní *Hudební léto komorní hudby*. Naši i zahraniční sólisté (le-

tos např. z Finska, USA, Německa) a komorní tělesa zajíždějí ke koncertům rovněž do Zrcadlového sálu Priessnitzova sanatoria. Odlišným, přesto zejména pro starší posluchače vítaným zážitkem, byl zde večer písniček Karla Hašlera v podání Karla Šedivého s doprovodem jeho kytary. Účinkující neopomněl vzpomenout Hašlerovy obliby u publika, jeho výkonů na pódiih divadel, kabaretů i ve filmu a posléze tragického skonu v Mauthausenu. Na zámeckém nádvoří ve Velkých Losinách, městečku historicky neblaze proslulém pronásledováním údajných čarodějnic, zaznělo letos v srpnu z pódia, kromě jiných přitažlivých pořadů, i originální flamenco se sólistkou ze Španělska. Nedaleko Zlatých Hor se v privátním sanatoriu Edel léčí děti ve věku 3-15 let z respiračních chorob, kromě jiných metod i speleoterapií v jeskyni. V areálu léčebny si v srpnu dali dostaveníčko řezbáři zblízka i z dále při tvorbě v plenéru pod názvem *Zlatá hoblina*. Výsledky své osobní imaginace a inspirace krajinou většinou zanechají na místě. Artefakty, tentokrát z kamene ve stylu menhirů, lze obdivovat na Jižním svahu nad Lázněmi Jeseník, odkud se nabízí mimořádně krásný pohled na hory i údolí. Ostatně, kulturní prožitky mají být nezbytným doplňkem léčení dětských i dospělých pacientů. K zásadám Vincence Priessnitze patřilo nejen léčení těla, ale i osvěžení pro duši.

Lázeňství

Snad žádné z lázeňských měst v ČR – a poznala jsem jich za život pěknou řádku – se nemůže pochlubit tak unikátní polohou uprostřed horské přírody, v ideální nadmořské výšce 620 metrů, s nejlepším možným vzduchem pro klimatickou léčbu a vskutku výjimečným bohatstvím pramenité vody. Jezdívalo se sem i za klidem, což v dnešní době zčásti přestává platit nejen kvůli dopravnímu ruchu, ale ve večerní době například i z nadměru hlučné kulisy reprodukcí triviální hudby. Akciová společnost Priessnitzovy léčebné lázně byla založena v roce 1991. Spravuje

osm lázeňských domů s kapacitou 975 lůžek, která v roce 2004 obsadili ze 48 % samoplátci, z 23 % Všeobecná zdravotní pojišťovna a z 12 % cizinci, převážně Poláci a Němci, kterých však v posledních letech ubylo. Na rozdíl od minulosti a zejména následkem vzdálenosti (od Vídně 320 km) sem Rakušan sotva zabloudí, přičemž relativně levná cenová nabídka zůstává nadále značným lákadlem. Pracuje tu 340 zaměstnanců, na první pohled s převahou v lázeňském provozu, ale i v administrativě. V roce 2004 se starali o cca 13 000 pacientů. Současný generální ředitel MUDr. Jiří Staňa (ročník 1953), kultivovaný ctitel barokní hudby, by ve spolupráci se správní radou nejen rád modernizoval, renovoval budovy a jejich interiéry, ale také ovlivnil charakter léčby, s důrazem na aktivní regeneraci.

Lázně Jeseník proto nabízejí ozdravné pobyty pro manažery, seniory i mladé rodiny, sportovce aj. Pěstuje se módní nordic walking, jízda na horských kolech, meditace

s jógou a samozřejmě nadále bohatý výběr pěší turistiky. Přitom jako dosud sem mají přijíždět i za klasickými terapiemi pacienti s chorobami dýchacích cest, pohybového aparátu, včetně pooperační léčby, nervově nemocní a obézní. Své opodstatnění mají snahy o určitou změnu skladby pacientů, když část z nich sem každoročně dojíždí spíše za zábavou, přičemž si ponechávají své zlozvyky v přejíždání a k nelibosti lékařů i pěstování kuřácké vášně. V početném lékařském týmu pracují zkušené odborníci, mezi nimi už 53 let svěží osmdesátník MUDr. Alois Kubík, někdejší primář v sanatoriu Bezruč, laskavý, trpělivý, perfektně ovládající němčinu. Vedení lázní je odborně i tržně ve zdatných rukou. Dosahuje téměř vyrovnaného rozpočtu, udržuje čilé kontakty jak v České republice, příkladně s prestižním Grandhotelem Pupp v Karlových Varech, tak i se zahraničními partnery v Německu, Holandsku, Polsku (tam zejména s univerzitou ve Vratislavi), v USA, Izraeli, omezeně také s Českým kulturním centrem ve Vídni. Usiluje o návštěvy prominentních osobností. V silné konkurenci mnoha českých a moravských lázeňských míst má toho věru zapotřebí. Proto rovněž představuje výsledky svých činností na mezinárodních kongresech balneologů v Maďarsku, Itálii, v Praze na akci Aqualia. Z domova i ze zahraničí zve do Jeseníků odborníky, jako ku příkladu na letošní setkání v prosinci.

K nejbližším plánům patří rekonstrukce komplexu Balneoprovoz, modernizace celorepublikového centra pro počítačovou kineziologii, rozšíření sauny atp. Ministr Ambrozek během své letošní návštěvy přislíbil grant na obnovu porostů na zdejší kolonádě, lemované letitými velikány a obklopené esteticky působícím prostředím anglického parku. Správa lázní hodlá pokračovat ve spolupráci s olomouckou univerzitou ve výzkumu vlivu lázeňského pobytu na respirační choroby dětí a dorostu a s brněnským univerzitním pracovištěm se podílet na výzkumu nervové soustavy, zejména na základě testů při pohybové zátěži. Dosavadní výsledky za rok 2004 byly předneseny na vědecké konferenci v Jáchymově a navazují na ně čtyři diplomové práce. Nicméně uvést do rovnováhy nároky na výnosné hospodaření s očekáváním kultivovaného lázeňského prostředí na stoupající úrovni znamená pro vedení lázní a jeho správní radu krajně obtížný úkol. Ctitelé tradic a dlouholetí návštěvníci lázní se navíc oprávněně obávají, zda pod nánosem určitých aktivit a hlučných atrakcí nezmlizí zbytky věhlasu kdysi světoznámého působiště Vincence Priessnitze. Lze pouze doufat, že symptomy doby a její náročnosti vůči přírodě a člověku nezanechají – nejen zde – nevratné škody a nesmazatelné stopy.

(Dagmar Vaněčková)

Vážená redakce,

v Klubu ze září 2005 jsem si přečetl příspěvek „Tscheche“ o Karlu IV. Rád bych některé údaje poopravil, proto přikládám příspěvek vlastní.

Čech

V České televizi jsem byl zvolen mezi sty kandidáty, z nichž jen deset se probojovalo do finále, největším Čechem všech dob.

Narodil jsem se 14. května 1316. Kde přesně není známo, ale patrně na Starém Městě pražském kdesi v podhradí, jak uvádí kronikář Petr Žitavský. Byl jsem prvorozeným synem Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny. Jmenoval jsem se Václav – jméno Karel jsem přijal až ve Francii při biřmování a používal jsem jej z důvodů politických. Francie se stala na dlouhou řadu let mým domovem, francouzsky jsem hovořil při svém návratu do své vlasti mnohem lépe než rodným jazykem – češtinou. „Když jsme přišli do Čech, nenalezli jsme ani otce, ani matky, ani sestru, ani koho známého. Také řeč českou jsme úplně zapomněli, ale později jsme se jí opět naučili, takže jsme mluvili a rozuměli jako jiný Čech“ (*Vita Caroli*). Mluvil jsem také latinsky, italsky a německy. Můj otec, český král Jan Lucemburský, 11. června 1341 svolal slavnostní zasedání zemského sněmu, kde zasedla šlechta, vysoké duchovenstvo a další významní představitelé Českého království. Zde jim můj otec Jan oznámil své rozhodnutí, že jeho nástupcem na českém trůně se stanu já, Václav – Karel. Přítomní s tímto návrhem vyslovili souhlas. S podporou avignonského papežství se mi 26. listopadu 1346 podařilo docílit zvolení nového římského krále – stal jsem se jím já, i když na mé volbě byli přítomni spíše jen druhořadí šlechtici. Také korunovace neproběhla v chrámech vhodných pro tento akt, tedy např. Cáchy nebo Kolín nad Rýnem, ale v Bonnu. Tato města i značné množství šlechticů bylo totiž na straně Ludvíka Bavora a takto mému soupeři vyjadřovali podporu. (Mimochodem, pojem Německo, německý císař

a podobná označení se ve středověku vůbec neužívaly. Teprve v 15. století se objevilo jméno „Svatá říše římská národa německého“.) Po volbě jsem se mohl věnovat poměrům doma, tedy v Českém království. Spojení české koruny a koruny římské se stalo základním článkem mé koncepce budování českého státu. Český stát jsem považoval za nejcelistvější, hospodářsky nejmocnější a nejstabilnější součást Svaté říše římské. České země se měly stát jádrem rodových držav mé dynastie. Jistým vyvrcholením mého zájmu o domácí poměry a politiku se staly mé státoprávní akty z jara 1348: založení vysokého učení (7. dubna, byla to první univerzita severně od Alp, vyučovalo se na ní v latině a inspirací pro založení této instituce byly tehdejší francouzské a italské univerzity. Na území dnešního Německa žádné univerzity neexistovaly.) a založení Nového Města pražského.

Zakládací listina Univerzity Karlovy v Praze ze 7. dubna 1348

Karel, z Boží milosti římský král, vždy rozmnožitel říše, a český král. Na věčnou té věci paměť.

Mezi tužbami našeho srdce a tím, co naši královskou mysl svou tíhou stále zaneprázdňuje, její zřetel, starost a pozornost se stále obrací k tomu, aby naše české království, jež nad ostatní důstojenství a državy, ať dědičné, ať šťastně získané, obzvláštní náklonností naší myslí milujeme, o jehož povznesení vši možnou horlivostí se staráme a o jehož čest a blaho vším svým snažením usilujeme, aby tak, jako se řízením Božím raduje z přirozené hojnosti zemských plodin, podle příkazu naší prozíravosti a naším přičiněním za našich časů bylo ozdobeno množstvím učených mužů.

A nezklamal jsem se v českých zemích. Ze silné pozice jsem byl počátkem dubna 1355 v Římě, Věčném městě, slavnostně korunován na římského císaře. Pokud jde o mou literární činnost, pak je třeba zmínit můj vlastní životopis *Vita Caroli*. Popisuji v něm svůj život až do roku 1340. Dalším mým dílem je *Život sv. Václava*. Následují různé spisy náboženského a právního charakteru. Také jsem podporoval dějepisce. Jednak ve snaze oslavit

svou vlastní vládu, ale také její přemyslovské kořeny. Sv. Václav a jeho legenda mne doprovázely celý život, však i já jsem byl Václavem. Postavil jsem tedy Čechy pod jeho vládu a stanovil, že koruna českých králů bude spočívat navěky na lebce svatého Václava. Jen odtamtud může být zapůjčena pouze na korunovaci českého krále. Tento akt jsem nechal vykonat při konstelaci hvězd, která zaručila, že každý, kdo tento zákon zneuctí, potrestán bude. Ve

dvacátém století tuto klatbu pocítil ignorant jménem Heydrich. Byl jsem Čechem, rodem z poloviny, srdcem zcela. Hrdý a šťastný ve své říši a nejšťastnější ve své rodině zemi, kterou jsem miloval a která mne miluje dodnes.

Václav – Karel IV.

*Zapsal Václav Pavlovec,
Dr. techn. Dipl.-Ing. Dipl.-Wirt. Ing., Brno, Česko*

Ctění české spolky a organizace,

nedávno jsem konstatovala, že je nás už ne jako máku, ale jako šafránu, a dnes bych dodala, že i z toho šafránu jen několik zrníček. I když šafrán jako takový nejsou zrovna zrníčka, plní svůj úkol kořenit život – tedy aktivně vytvářet ovzduší pro život české menšiny. Ten zbytek se „jen veze“, ale ta jízda je občas krkolomná a stává se, že jeden den by se mohl strhat, aby stihl všechno, načež následuje delší pauza. Prostě, jak říkali naši předkové, buď ryc, nebo nic,

O čem to píšu? Inu o kalendáři akcí, jak ho nacházím pravidelně v Klubu. Je jich tam opravdu dost, a pokud tam není všechno, není to vina redakce časopisu, ale buď nezájmu jednotlivých spolků, nebo pozdnímu zaslání informací. Jenže – mám ten pocit, že si každý hraje na svém písčátku a vůbec ho nezajímá, že existují akce dalších organizací. Občas se to dá ještě – byť i krkolomně – srovnat, jako když mezinárodní společenský ples padl na datum, kdy se měly konat sokolské Moravské hody. Naštěstí se dala akce Sokola o jeden týden přeložit, takže kdo chtěl,

mohl se účastnit oběho. Ale co mám dělat 5. listopadu? Chtěla bych jít do Komenského školy na představení divadelní hry Baronky, ale pravidelně navštěvuji i Martinskou zábavu ve Steinergerasse, která se koná tentýž den. A kdybych byla navíc filatelista, asi bych si zoufala, i když za ten termín „Dne otevřených dveří“ žádný z českých spolků nemůže.

Prokristapána, vážení, nemůžete se nějak dohodnout, aby se program nepřekrýval? Jak pak máte mít návštěvnost, když jste nás ještě nenaučili se půlit nebo čtvrtit? Je to skutečně nemožné se jednou za čas sejít a popovídat si, my máme v plánu to, vy zase ono, a když to koliduje, najít nějaké rozumné řešení? Vážím si práce všech, kteří většinou bez jakékoli náhrady věnují čas organizaci představení, přednášek, zábav a jiného, a těch, kdo nás informují o českém dění v novinách a časopisech. To jsou ta aktivní zrníčka šafránu, ale – milá zrníčka – nemohla byste se trochu rozložit po celé ploše roku, abyste si vzájemně nepřekážela? I vy byste z toho měla užitek – na vaše akce by přišlo víc lidí. AK

Lhostejnost

Nedávno jsem se vracela se svojí roční princeznou metrem domů. Je to pro nás vždy ohromný zážitek přesunovat se „mašinkou“ po Vídni. Moje Babulka šťastně pokřikuje svoje „baba, ada ada“, usmívá se na celé okolí a ono na ni. Tentokrát si vedle nás stoupla mladá mamina, která měla asi o půl roku staršího chlapečka. S mojí dcerou si hned padli do oka, začali si dvojhlasně notovat a štěstím sebou jen lomcovali. Jenže tenhle malý zpěváček sklídl za každý tón či pokus přiblížit se k jeho malé vyvolené ovace v podobě pohlavku. Já jsem si jen tak podupovala. Ne do taktu malých zpěváčků, ale spíš z nervozity. To přece není normální pohlavkovat takové malé, roztomilé mrně vlastní mámou! Za maličkosti! Když jsme pak společně vystupovali, chlapeček se v kočárku vzepřel. Nebyl zrovna příznivec dlouhého vasedávání a v tomhle věku se mu možná zapalovaly lýtka a nejrady by určitě někam utekl s mojí malou zpěvačkou. Jenže tohle pochopení jeho máma neměla, začala s ním a kočárkem lomcovat a dítě doslovně mlátit přes hlavu. Prásk! Hlava nehlava! To jsem už jen nedupala, ale dupla jsem si na onu trýznitelku. Naprosto bez emocí a s připomínkou: „Haló, to je přeci váš syn a žádný pytel na boxování!“ Víc jsem nemusela dodat. Vzápětí jsem pochopila, že mám co do činění nejen s trýznitelkou, ale i bojovnicí za svoje mateřská práva a ještě k tomu velkou patriotkou. Ona „dáma“ mě totiž drapla za bundu pod krkem a do tohoto bojovníckého baletu začala operním sopránem vyzpěvovat na celé kolo: „Vrať se, odkud jsi přišla, ty cuchto jedna! Tady jsi v Rakousku, žádný Jugo. Já si můžu dělat se svým harantem, co chci. Do

toho ti nic není!“ Jistě čtenář pochopí, že květnatější slova, kterých bylo opravdu dost, jsem záměrně vynechala. Nebudeme kazit naši mládež! Bojovnou sílu naší předkyně Libuše jsem sice také zdělila, ale v tu chvíli mě nic jiného nezbylo, než jednou rukou držet kočárek a druhou obličej. O permanentní make-up jsem v tu chvíli opravdu nestála. A takto obrněná jsem čekala na zachránce. Pomóóó! Vždyť přece dnes a denně můžeme v televizi vidět svalnaté hrdiny jako Bruce Willis, Schwarzenegger nebo ničím neohrožitelná Lara Croft, kteří zachraňují celý svět. Tak se přeci v houfu tolika lidí čekajících na metro na stanici Stephansplatz najde jeden ušlechtilý zachránce. Ne-našel! Místo toho nás doslovně „sebrali“ dva dozorcí stanice a spolu s kolegy od policie vyhrožovali, že obě můžeme dostat obvinění z „randalírování“. Bumm! Jako by mě někdo pokropil studenou vodou. Tak to je ta spravedlnost, „happy end“ za touto vsutku akční příhodou! Obvinění jsem sice nedostala, zato poplácání po rameni a otcovskou radu od jednoho z policistů: „Příště se do ničeho nemíchejte!“ Odcházela jsem smutná a znechucená. Nejen z mojí násilné tyranky a jejích ochránců v uniformě, ale hlavně ze všech hrdinů, kteří patrně už vymřeli. Protože v mém příběhu vystupovala jen jedna hlavní hrdinka – LHOSTEJNOST.

P. S.: Nebojte se, nevzdávám to. Pocházím přeci z národa Libušina a přihlížet bezpráví rozhodně mlčky nebudu. A také ve mně proudí cimrmanovská krev – jsem nevyhlášený optimista a tak věřím, že hrdinové nejsou jen v pohádkách pro nás dospěláky. Přidáte se?!

(MaPř)

Baronky

Byla sobota večer 5. listopadu a sál školy Komenského se velice rychle zaplňoval až do posledního křesla. Vždyť jména hlavních představelek divadelního představení *Baronky* od Michaela Mackenzieho – Evy Holubové a Zuzany Bydžovské – byla již sama o sobě velkým lákadlem. Eva Holubová hrála rozporuplnou baronku – zraněnou i zraňující, někdy krutou, jindy plnou soucitu, občas odpuzující, poté zase k politování. Příběh na působivě naaran-

žované scéně začíná zaučováním nové služebné. Po špatných zkušenostech s hezkými mladými děvčaty si baronka vyhlédne venkovské děvče, které vyrostlo v chlévě s dobyt看em. Rozhodne se vychovat je k perfektní poslušnosti, s vybraným chováním, vhodným pro dokonalou sloužící a uchránit ji zároveň před manželem. Sama sebe přesvědčuje o svém nezištném přístupu a očekává „potlesk“ společnosti, které se sice s absolutní samozřejmostí podřizuje, které si však zároveň neváží a opovrhuje jí. Eva Holubová je jedna z nejlepších českých hereček, takže umí i pouhý nástin emoce vyjádřit nejen slovy, ale i každým pramínkem vlasů, přivřením očí či semknutím rtů. Dala nám nahlédnout do hluboce zarmoucené duše, které ovšem nic nebrání v tom, aby i ona bezmyšlenkovitě činila bolest služce, v které přitom někdy spatřuje dokonce svou družku a důvěrnici. Přesto však občas probleskl i paprsek komičnosti: netrpělivost baronky, její neustálé suché tvrzení: „Já to vzdávám“ a výchovné metody pomocí čokoládových bonbónů rozpoutaly nejednu vlnu vděčného smíchu publika. Zuzana Bydžovská v roli služebné Emílie zahrála svůj part neméně působivě. Člověk by jí opravdu uvěřil, že ještě nedávno byla její hlavní adresa v chlívkou. Bojácná, velice jednoduchá až primitivní, spíš koktající než mluvící, avšak také učenlivá, poslušná a tvrdohlavá – ani za nic se nevzdá své vizitky, ošoupaných bot! Přes opakované pokyny baronky je sice zuje, ale vzápětí je připevní na zadní stranu zástěry. Jak originální! Velice milá scéna, která dokazovala její vnitřní sílu. Celým představením nás provázel i baron, který byl představen pouze reprodukováním dechem a kroky. Ale byla to právě ona mystická postava, která stupňovala celý děj a která dokázala opakovaným znásilněním Emílii přimět až k vraždě. Posloužila tím samozřejmě hraběnce, kterou tím osvobodila od ponižujícího a ničícího vztahu. Hraběnka jí to oplatila svou ochranou a zaretušováním skutečné události před společností. Celý děj pak končí prezentací dobře vychované sloužky – vítězstvím baronky.

Byla sobota večer a diváci opouštěli svoje křesla. Mnozí možná zamyšlení nad krutostí a realitou celého děje. Ale všichni si jistě odnášeli nadšení z perfektních hereckých výkonů. Jak nám již v pozvánce sliboval organizátor tohoto divadelního představení (Kontakt-Forum), **byla to opravdová herecká paráda.** (MaPfaVa)

Hermann Bahr: *Koncert* aneb Narodila se nová režisérka

Který z pánů, mužů či mladíků by nebyl rád úspěšný, talentovaný, neustále obletován obdivujícím něžným pohlavím? Vždyť slovy autora: „Potíží se životem spočívá v tom, že je na světě tolik krásných žen a tak málo času!“ Ať už v jádru duše souhlasíte nebo se přičíte něco takového přiznat, za touto pravdou si už na začátku minulého století stál známý rakouský autor Hermann Bahr, který právě toto věčné téma – manželství, láska a nevěra – zpracoval do své klasické vídeňské komedie *Koncert*, kterou v sobotu 12. listopadu 2005 zahráli herci Vlastenecké omladiny v divadelním sále školy Komenského.

Poprvé si na svoje bedra vzala režii mladá a talentovaná kunsthistorička Petra Pěšková. Petra prokázala velkou trpělivost, obětovala spoustu času k nastudování rolí a zhotovení kostýmů a dokázala dát dohromady skvělé představení, což někdy vyžaduje nervy z ocele.

A co tedy autor v *Koncertu* líčí? Populární, stárnoucí klavírista Gustav, kterého předvedl Vlastík Janča, si rád hraje na neodolatelného svůdce a občas si soukromě „zakoncertuje“ s některou ze svých zaláskovaných žákyň. Zkrátka Gustav je, jak se v české prosté mluvě nazývá, profesor-sukničkář. Vlastík byl v této roli opravdu neodolatelný a neodbytně se vtírá otázka, kde že se tomuto umění tak dobře naučil. Upozornění pro všechny fanynky: „Pes, který štěká, nekouše!“ A Vlastík jen přesvědčil, že na jevišti „štěká“ opravdu výborně! Silné byly jeho scény se ženou Marií, kdy jí svou mužskou logikou vysvětluje, proč jí má jedinou rád, a závěrečná scéna, kdy se ochotně a rád vrhá do tenat nové lásky. Když se hned na začátku představení objevily jeho žákyně a obdivovatelky v podobě šarmantní dámy Aničky Vaďurové, Miss Gardenové s roztomilým anglickým přízvukem Petry Pěškové, těžce zamilovaná múza Jindřiška Morizová a nevyzpytatelná Nikoleta Juhászová, hned se bylo na co dívat. A propos Nikoleta: Je to naše nová začínající herečka, studentka gymnázia na škole Komenský. Koncertnímu mistru s ženskou rafinovaností okamžitě popletla hlavu a mně osobně se moc líbila nejen svým zjevem a hereckým výkonem, ale také svou slovenskou češtinou. Jako nováčkové se také představili Kateřina Andrejsová v roli sloužící a její bratr Lukáš Andrejs v bleskové roli šoféra. I když byly jejich role maličké, napověděly okamžitě, že oba jsou nadaní herci a mezi nás Omladináře zapadli již od počátečních zkoušek. Lukáš nás o tom později přesvědčil na oslavě ve velké klubovně. Ještě nikdy jsem neviděla někoho tak dokonale a s obrovskou vervou tancovat kozáčka jako jeho. Bravo! Gustavova manželka Marie (Dana Šulová) sice tušila, jak aktivně její druhá polovička uvádí klavírní koncerty v soukromí, ale jelikož to byla žena velice moudrá a trpělivá, čekala s odvetou na vhodný okamžik. Dana nám bravurně předvedla, že dokáže stejně dobře energicky šermovat v roli převlečeného milovníka jako v minulém představení, tak i věrohodně ztělesnit dámu s nadhledem a jemnocitem.

První dějství končí rozsáhlým, ale velice zajímavým dialogem s panem doktorem Jurou, manželem jedné z profesorových vyvolených. V této roli rozebral její představitel František Kalousek všechny nástrahy manželství, a i když jsem si později u bufetu vyslechla rozhovor, že právě toto téma je mu bohužel stále ještě cizí, o to více si zaslouží ocenění, protože v dialogu s Danou byl tak přesvědčivý,

jako by měl za sebou nejméně dvacetileté manželské soužití!

V druhé polovině hry se nám pak představila ona „vyvolená“, paní Delfína, s níž měl Gustav v úmyslu zase jednou soukromě „koncertovat“ v odlehle horské chatě. Ovšem nebylo jim dopřáno, protože oba „koncertující“ neočekávaně překvapily jejich drahé polovičky. Delfínka, Jana Kubátová, byla ve své roli přímo okouzující. Plná vášně, citu, zmatené lásky, lehce zranitelná a vlivem událostí také věčně hladová. Janě tato role padla jako ušitá a zvládla ji naprosto suverénně. Mnohým názorně předvedla, že role milenky není ani trochu snadná. Tomuto debaklu přihlíželi správci chaty – manželé Pollingerovi. Ona, Alena Tobrmanová, v roli vzorné hospodyně, ale hlavně ostražitě opatrovnice muže stále „pod parou“ nám jen opět potvrdila, že není malých rolí. On, Zdeněk Homolka, se pro mě okamžitě stal pomyslnou třešničkou na tomto skvěle upečeném dortu. Hrál jako vždy – hlučný, směšný, plný humoru a přesvědčivý. Je jedno, v jaké roli Zdeněk vystupuje, ale vždy dokáže rozesmát i toho největšího morouse. Zkratka: třešnička!

Představení se nejen povedlo, ale hlavně líbilo, o čemž svědčil velký a dlouhý potlesk. Všichni herci odvedli opravdový kus dobré práce. A jak na závěr vystoupení zaznělo při předávání kytice pro Petru: „**Narodila se nám nová režisérka!**“
(Martina Pfeffer)

Velké změny ve škole Komenského

Na začátku prázdnin 2005 odešla paní mag. Alena Hofová, dlouholetá ředitelka školy, a její zástupkyně paní Eva Křenková po pětadvaceti letech do zaslouženého důchodu. A s nimi i někteří další pedagogové. Dlouho se vybíralo a uvažovalo o novém obsazení těchto funkcí. Interně i externě. Nakonec se stala bez velkého překvapení ředi-

Ředitelka Mag. Jana Hanzlová (foto Vladimír Čevela)

telkou bilingvní školy paní Mag. Jana Hanzlová. Magistra Jana Hanzlová je známa svou objektivitou a odbornou znalostí. Na jejího zástupce byl favoritem pan D. I. Jagoš, ten ale s rodinných důvodů odmítl. Ku zklamání žáků.

Dělal jsem jako vždy, než něco nesmyslného napíšu, takový průzkum názorů. Inženýra Jagoše si hodně žáků (nejenom žákyň) dovedlo dobře představit jako ředitele školy. Už pro jeho dobrý přístup k žactvu a oblību. A taky, že konečně mezi (skoro) samejma ženskejma bude konečně jednou chlap. Zástupkyně ředitelky se nakonec stala paní mag. Hana Egrmannová. A tak zůstalo vše interně doma. I když se říká, že nová metla dobře mete, ta stará určitě taky. Prosím, to nemyslím stáří! Nyní začal nový školní rok s novým obsazením a to nejenom s „vrchností“, ale i s několika novými pedagogy. Zbývá dodat: A to je dobře. Čerstvý vítr neškodí nikde, ani ve škole.

(Vladimír Čevela)

České stopy v Kamniku (na jižní straně Julských Alp)

V roce 2000 vyšel v *Kamniškém sborníku* ve Slovinsku pozoruhodný článek Mgr. Zory Torkar z Muzea v Kamniku o tamní české menšině a o známém českém průkopníku česko-slovinské vzájemnosti Janu Legovi, rakouském úředníku působícím též na okresním hejtmanství v Kamniku (městě v historickém Kraňsku, severně od Lublaně; srov. *Kamniški zbornik letnik XV/2000*, s. 45-54; Kolektiv autorů: *Češi a Jihoslované v minulosti. Od nejstarších dob do roku 1918*, Praha 1975, s. 408). Autorka v článku podrobně rozebírá situaci tamní české minority i její přijetí místním obyvatelstvem. To ale není posláním našeho článku. V něm bych se chtěl zaměřit na dosud nepublikované události z Velké války, které se dotýkají i české historie.

Za první světové války ve zdejší klášteře působila nemocnice, která měla během tohoto světového konfliktu i mnoho českých pacientů. Díky laskavosti slovinského archiváře pana Dr. Damjana Hančiče z Archivu hlavního města Lublaně (Zgodovinski arhiv Ljubljana), žijícího v Mekinji u Kamniku, se mi podařilo získat xerokopii části pamětní knihy fary v Mekinji (*Spominska knjiga fare mekinjske*) pojednávající mj. právě o pobytu českých vojáků a lékařů v lazaretu v místním klášteře. Jinak se v knize dovidáme o životě farnosti Mekinje, např. z 24. ledna 1916

o tom, že se velký zvon v klášteře vážící 1 370 t se rozbil na několik kusů (c. d., s. 181).

V kronice se rovněž píše o tom, kterých národností byli právě zdejší lékaři a pacienti i o vzrůstajících cenách potravin v průběhu války, či o průchodech různých vojenských oddílů zdejší krajem. K 16. květnu 1917 si např. farář poznamenal, že vojáci ukradli prase a upekli si ho, a že vojáci jsou hladoví a žebrají o mléko a brambory (c. d., s. 167).

Co tedy psal místní farář o Čechách (nebo o vojácích pocházejících z českých zemí)? Psal, že lékaři byli většinou Češi. Feldkurátem zde byl četař Bronec, nositel rytířského válečného kříže s červenou hvězdou, kaplan a děkan v Lokti v Čechách (Elbogen). Lékaři byli též zeměbranc MUDr. Jankar z Čech a MUDr. Jaroslav Lutz, praktický lékař v Mělníku. Lékárníkem v nemocnici byl Karel Novák, mag. farmacie z Prahy (c. d., s. 167).

Dále se 7. srpna 1915 farář zmiňuje o tom, že na zdejší hřbitově odpočívají vojáci z Haliče, Čech, Uher, Slavonie i z Francie (c. d., s. 167).

28. září 1915 se Slovinci a ostatní zúčastnili slavnostní mše na počest sv. Václava, patrona Českého království. Mše se konala v místním kostele. Sloužil ji farář z Lublaně za asistence tří feldkurátů a domácího faráře. „Veliká sláva. Hostina všech Čechů!“ (c. d., s. 167).

S datem 3. srpna 1916 je ve farní knize pamětní zápis od feldkuráta ve zdejší nemocnici ThDr. Ludvíka Matoušů

a ze stejného data od MUDr. Františka Gubala z Prahy, šéflékaře u polní nemocnice v uršulinském klášteře a též varhaník a ředitele kůru ve zdejší farní kostele „na vděčnou vzpomínku na krásné chvíle zde. Na Zdravo!“ (c. d., s. 171).

Na další straně kroniky se dovídáme, že 28. května nastoupil vojenskou službu ve zdejší nemocnici zmíněný ThDr. Ludvík Matoušů, v civilu zámecký kaplan v Březnici v Čechách. Z 1. června je zápis o narůstající drahotě potravin: 1 zajíc 4 K, 1 l italského oleje 17 K, selátko 140 K, kráva 1000-2000 K, s poznámkou, že v Čechách i jinde je dražota ještě větší. 3. 8. 1916 byla přesunuta polní nemocnice do Brežice ve Štýrsku (nyní ve Slovinsku) (c. d., s. 172-173).

V zápise o činnosti nemocnice z 13. července 1916 píše místní farář, že z morálního hlediska činnost nemocnice poškodila místní obyvatelstvo, především ženskou část. Mnoho místních žen věnuje výraznou pozornost cizím vojákům. Vůbec jim prý nevadilo, že voják má v Čechách rodinu a dvě děti (c. d., s. 173).

Dle zápisu z 13. července 1916 měl také z hlediska víry příchod cizích vojáků, podle faráře, pro Kamník a okolí špatné následky. Od vojáků Čechů slyší: „proč lítají do kostela. Nám to nepřijde na mysl, abychom každou neděli

chodili do kostela, tady máte až příliš velký vliv církve, je možné klidně přestoupit z jedné církve do druhé... Podle faráře se rakousko-uherská armáda o náboženství nestará. K velikonoční zpovědi čeští vojáci nechodí – to jsou prý žalostné následky husitství. Proč chodíte do kostela? Co z toho máte? Jste chudí, proto chodíte do kostela. My jsme bohatí, tak tam nechodíme.“ Čestnou výjimkou byl prý šéflékař nemocnice, výše uvedený MUDr. Františka Gubal. Raněných jsme viděli mnoho, kteří se chodí do kostela modlit – (sic!) a pobožného Čecha mezi nimi nespatříš (c. d., s. 174).

Poslední zmínka o Češích je v části kopie kroniky, kterou měl autor k dispozici až ke dni 2. května 1917. Farář zde píše, že ve městě Kamník nyní pobývají dva katoličtí feldkuráti – jeden Čech a jeden Maďar (c. d., s. 182).

Kronika fary v Mekinje je zajímavým pramenem k historii českých vojáků v rakousko-uherské armádě za první světové války i k česko-slovinským vztahům. Zároveň je zajímavé sledovat i postoj slovinského obyvatelstva k Čechům i k jejich vztahu k náboženství. Nebo strmý vývoj cen potravin v průběhu války ve slovinských oblastech a porovnat ho se situací u nás.

(Jan Krlín)

Světový skladatel skončil v hromadném hrobě chudiny

Dne 27. ledna roku 2006 uplyne 250 let od narození (rakouský Solnohrad) jednoho z největších hudebních géníů světa, Wolfganga Amadea Mozarta, plným jménem Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus. A Vídeň se chystá oslavit svého slavného syna, jak se sluší a patří, celoročním uváděním jeho orchestrálních skladeb a oper, promítáním filmů o jeho životě a jeho operních děl v biografech a na televizní obrazovce i představeními jeho baletů; na umělém kluzišti v centru Vídně se bude bruslit při hudbě jeho tanečních melodií, vyjde kuchařská kniha s recepty z Mozartovy doby a s jeho oblíbenými pokrmy, jako byly játrové knedlíčky se zelím, uskuteční se sympozium o jeho písňové tvorbě, na mezinárodním jazzovém festivalu jsou na programu jeho jazzované skladby, na divadelních prknech budou uváděny hry o jeho životě a do prózy transponované některé opery – zkrátka vše, co připomíná Mozartovu celoživotní tvorbu se dožije slavného a koncentrovaného návratu na světlo boží. Jeho život nebyl dlouhý, ale tvorba byla neobyčejně bohatá a Rakušané jsou na svého slavného krajana náležitě hrdí.

Nebylo tomu tak vždycky. Za svého života narážel skladatel často na nepochopení svých děl mezi svými krajany, a tak se zrodilo jeho často citované, ale v rakouském tisku k Mozartovi roku nikde neuváděné konstatování „moji Pražané mi rozumějí“. Bylo to myšleno jako „na rozdíl od Vídeňanů“, což Pražanům vyneslo darem světovou premiéru opery *Don Giovanni* ve Stavovském, tehdy Dvorním divadle. Ještě další operu věnoval Mozart Praze, *La Clemenza di Tito*, k slavnostní korunovací císaře Leopolda II.

Za pouhých 36 let svého života zkomponoval 10 oper, z církevní hudby 15 orchestrálních mší, 45 symfonií, 23 sonáty, desítky skladeb pro komorní orchestry a bezpočet menších skladeb pro tria, kvarteta a kvinteta či instrumentální koncerty pro sólové nástroje. Vídeňáci jeho pracovitost a velké umění často nedocenili. Byl pohřben v hro-

madném hrobě chudiny, protože byl v době svého úmrtí tak zadlužen, že si nemohl odložit peníze na vlastní pohřeb a veřejnost mu jej nezaplatila.

Byl zakládajícím a aktivním členem zednářské lóže „Nová korunovaná naděje“ (*New crowned hope*) – a tento název použila skupina kulturních pracovníků pod vedením známého amerického divadelního a operního režiséra Petera Sellarse a skupina mezinárodně uznávaných činitelů v oborech hudby, divadla, tance, filmu a architektury, pověřená vedením Mozartova roku, pro jakýsi minifestival k závěru slavnostního roku, v době mezi 14. listopadem a 13. prosincem roku 2006. Nemá už ovšem obsahovat žádné Mozartovy skladby, nýbrž pouze nová, soudobá díla, „složená v Mozartově duchu“. Tolik od pořadatelů na otázku, co má tedy společného se slavnostním rokem, na němž už odezní na 300 Mozartových skladeb.

Zahájen bude několik minut po půlnoci na 1. ledna 2006 elektronickou symfonií na radničním náměstí. Dosaďadní divadlo muzikálů Na Vídeňce, na jehož jevišti se kdysi odehrála světová premiéra mnoha Mozartových oper, bude od 8. ledna pod vedením Plácido Dominga přeměněna na čtvrtou vídeňskou operu se specializací na díla vzpomínaného skladatele. V domě blízko Štěpánského chrámu, kde za svého desetiletého vídeňského pobytu Mozart pobýval se svou manželkou Constancí, se svými dětmi, třemi služebníky, psem Gaukerlem a ptáčkem Starlem v kleci, bude otevřena stálá Mozartova výstava s původním bytovým zařízením na třech podlažích, s přízemní kavárnou, prodejnou památek předmětů a malou koncertní síní pro vystoupení sólistů, různá symposia, čtení z knih a přednášky.

Tradiční dvouměsíční letní filmový festival pod širým nebem v parku před radnicí bude v roce 2006 věnován filmům o Mozartovi a jeho zfilmovaným operám, mj. tam bude promítán i Formanův *Amadeus*. Ve 20 chrámech a kostelích Vídně zazní v průběhu roku všechny jeho církevní skladby, v divadlech a televizi shlédnou diváci různé hry o oslavencově životě, mj. i festivalovým výborem zada-

ná objednávka na Pavlem Kohoutem napsanou hru *Eine kleine Machtmusik*, což je slovní hříčkou změněný titul Mozartovy známé skladby *Eine kleine Nachtmusik*, *Malá noční hudba*.

Zajímavé je rozhodnutí pořadatelů uvést různé sólisty a malá hudební tělesa před obecenstvem, které se nemůže zúčastnit koncertů mimo svůj nucený pobyt v nemocnicích, domovech důchodců, různých sociálních institucích a dokonce i ve věznicích. Po celé teplé roční období předvedou skladby v různých městských parcích, nádvořích a zónách pro pěší přední domáci i hostující zahraniční interpreti. Celkem bude během Mozartova roku uvedeno více než 10 starých i nových oper – některé v koprodukcii s frankfurtskou, pařížskou, kodaňskou a jinými operami – a na 300 koncertů, jejichž vyvrcholením bude 27. ledna Mozartova *Korunovační mše* za účasti známého dětského sboru Wiener Sängerknaben a vysílaná téměř do celého světa. Celý výroční rok bude uzavřen o skladatelově úmrtím dnu 5. prosince 2006 jeho *Requiem*.

Čtvrt tisíciletí od narození někdejšího zázračného salcburského dítěte, z něhož se v dospělosti vyvinul jeden z nejslavnějších světových skladatelů vážné hudby, jistě přiláká do Vídně velké množství hudbymilovných zájemců z blízké i vzdálenější ciziny. V Salcburku se počítá v souvislosti s Mozartovým rokem s nárůstem o 200 000 a ve Vídni o 300 000 noclehů, vyjádřeno v penězích, s celkovým nárůstem příjmů o 50 milionů €, takže se hostitelům veliké investice do předních světových interpretů a hudebních těles jistě vyplatí. Zůstává otázka, zda se příležitost nepřemozartizuje, neboť méně je často více a hodně je někdy až příliš... (Jindřich Lion)

Výbor Klubu přátel Rakouska

přeje úspěšný nový rok 2006, blahopřeje všem našim jubilantům a těší se na setkání s Vámi na akcích pořádaných v tomto roce.

Ing. Věra Bombová, v. r.
předsedkyně

Klub přátel Rakouska nám jako pozdrav posílá verše pana PhDr. Jiřího Pfeifera, které složil pro letošní vánoční besedu.

Vánoční a novoroční rozjímání

*Tak už jsou za dveřmi zase Vánoce.
Bude zas stromeček, dárčky, cukroví, ovoce.
A potom se sejdeme s Novým rokem.
Blíží se, blíží – každým krokem ...*

*Budeme v Praze nebo snad ve Vídni?
Budeme šťastní, veselí a klidní,
protože už jsou tu otevřené hranice.
Na to se Vídeň a Praha těšily velice...*

*Tož, milí přátelé, těšme se ze svátků,
vzpomeňme na dětství, na tu pohádku.
Vzpomeňme také na své rodiče milé,
na jejich slova a úsměvy a na ty chvíle,
kdy ještě byli tu na zemi s námi.
Na svoje galány, i na svoje dámy...*

*Popřejme klidu a zdraví všem.
Ať krásný a šťastný je každý nový den!*

OESTERREICHISCHES OST- UND SÜDOSTEUROPA-INSTITUT

11. Intensivseminar für Russisch im Don Bosco-Haus

1130 Wien (U 4 Unter St. Veit)

5.-17. Februar 2006

Geeignet fuer Anfaenger und Fortgeschrittene aller Stufen

Seminarbeitrag 430,- €, Studenten nur 350,- €

Halbpension im Don Bosco-Haus fuer Studenten ab 414,- €

Detailinformationen: www.osi.ac.at/russisch.htm

e-mail fuer Prospektbestellung: josef.vogl@osi.ac.at

Staatliches Russischzertifikat TRKI

Naechster Pruefungstermin in Oesterreich: im Rahmen des Intensivseminars im Don Bosco-Haus, 15.-16. Februar 2006

In Zusammenarbeit mit dem Institut fuer slawische Sprachen der Wirtschaftsuniversität Wien

Detailinformationen: www.osi.ac.at/trki.htm

e-mail: josef.vogl@osi.ac.at

NEUERSCHEINUNGEN:

Michael Daxner, Peter Jordan, Paul Leifer, Klaus Roth, Elisabeth Vyslonzil (Hrsg.): *Bilanz Balkan*, 2005, 301 S., Schriftenreihe, Bd. 30
www.osi.ac.at/schriftenreihe.htm

Zum Inhalt: http://www.osi.ac.at/bilanz_balkan1.htm

Florian Bieber: *Nationalismus in Serbien vom Tode Titos bis zum Ende der Aera Milosevic*, Wien 2005. Lit-Verlag, 541 S.
http://www.osi.ac.at/wr_osteuro-pa-studien.htm

Inhalt: http://www.osi.ac.at/serbischer_nationalismus.htm

Das Institut für Slawistik der Universität Wien erlaubt sich, zu einem Gastvortrag einzuladen:

Mgr. Jana KOLÁŘOVÁ, Ph.D.

Katedra bohemistiky Filozofické fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci

Středověká legendistika.

Její vývoj a proměny obrazu světce / svěťice (Kristiánova legenda a Život svaté Kateřiny)

am Mittwoch, den 14. Dezember 2005 um 11:00 Uhr
pünktlich im Seminarraum 7
Institut für Slawistik, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Wien

Der Vortrag wird in tschechischer Sprache gehalten.

Ass.-Prof. Mag. Dr. Gertraude Zand

V.-Prof. Mag. Dr. Stefan Michael Newerkla

Vorstand des Instituts für Slawistik

Univ.-Prof. Dr. Franz Römer

Dekan der Philologisch-Kulturwissenschaftlichen

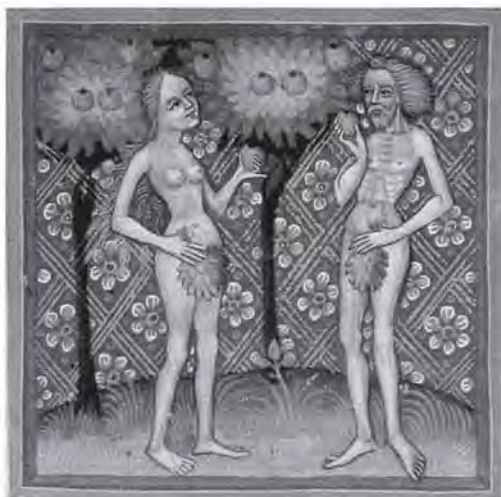
Fakultät der Universität Wien

OZNÁMENÍ

Zápis do první třídy

Od 9. do 20. ledna 2006 proběhne zápis dětí do první třídy české školy Spolku Komenský.

Všichni zájemci se musí v udaném čase dostavit osobně (rodič a dítě).

Pozvánka na výstavu
ČESKÁ BIBLIA V PRIEBEHU STOROČÍ
 29. 9. – 27. 12. 2005 Trnava
 Západoslovenské múzeum
 Múzeum knižnej kultúry - Oláhov seminár,
 Námestie Sv. Mikuláša 10

Otvorené v utorok - piatok 9,00 - 17,00, v nedeľu 13,00 - 18,00

Výstavu uvedie: Daniela Čambálová, Alena M. Kubičková

Úvodné slovo: Univ. prof. PhDr. Ján Dorula, DrSc,

Ing. Peter Tomeček, Ing. Jaroslav Šula

Hudobné vystúpenie: houslista Patrik Zigmund,

žáci ZUŠ, pod vedením Olivera Rogovského, kytara a housle z díla J.S. Bacha

Vaša účasť bude obzvlášť vítaná.

Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge
 von Rainer Maria Rilke
 im Theater Brett (Wiederaufnahme)

Regie: Nika Brettschneider

Es spielt: Jakub Kavín

Rilkes Tagebuchroman ist eines der ersten großen Werke der literarischen Moderne. Motive und Musikalität der Sprache, Impressionen und in sich geschlossene Texte ersetzen den herkömmlichen Handlungsgang eines Romans.

Die Kritik schreibt:

„Mit bewundernswerter Leichtigkeit versteht Jakub Kavín dem schwierigen Text Leben einzuhauchen... Wer glaubt, die Aufzeichnungen durch mehrmalige Lektüre genügend verinnerlicht zu haben und keiner Überraschung mehr fähig zu sein, der lasse sich durch Kavíns Darbietung eines Besseren belehren.“

Spielzeit: 24. 11. – 17. 12. 2005 außer So und Mo,
jeweils 20:00 Uhr

Pastrnak's Austro-Bohemia Press

Steing. 24., 1030 Wien

Tel.: +43 / (0)699 10596078

Fax: +43 / 1 / 8123650

Mi-Do 17:00-18:30 Uhr

E-mail: pastrnak@mytrandir.net

www.pastrnak.at.tc

Die Bücherei im Herzen des 3. Bezirks ist spezialisiert auf tschechische & slowakische Literatur sowie Musik und versendet die gewünschten Artikel gerne auch weltweit.

Seit über 10 Jahren werden auch Themenreisen in die Tschechische Republik organisiert. Die persönliche Bindung zum Land und die jahrelange Erfahrung garantieren auch Ihnen ein wunderschönes Erlebnis. Fordern Sie genauere Informationen oder unseren Katalog an.

Folgende Ausflüge sind für 2006 geplant:

25.-26. 3. 2006	Prag
22.-23. 4. 2006	Mährischer Karst
17.-18. 6. 2006	Böhmisches Krumau
23.-24. 9. 2006	Harmanitz
4.-5. 11. 2006	Prag

Galerie auf der Pawlatsche

Spitalgasse 2-4/H.3

co Institut f. Slavistik

www.univie.ac.at/pawlatsche

Nächste Fotoausstellung: 1. 12. 2005

Jürgen MATSCHIE (Bautzen)

Grenzerfahrung Galizien

Das einst stolze Kronland der Habsburger Monarchie, Galizien und die Bukowina wurde im Ersten Weltkrieg und dem anschließenden russischen Bürgerkrieg stark in Mitleidenschaft gezogen, danach zwischen Polen, Ukraine und Rumänien aufgeteilt. Die Grenzen wurden neu gezogen. Auf die Besetzung durch sowjetische Truppen im Herbst 1939 folgte 1941 der Einmarsch der deutschen Wehrmacht, nach dem Zweiten Weltkrieg die neue Grenzziehung zwischen der Sowjetunion und Polen und kurz vor dem Ende des Jahrhunderts die Wiederentstehung der Ukraine als Staat. Einher gingen diese Umbrüche meist mit Vernichtung, Vertreibung, Leid und Neuansiedlung für die Bewohner Galiziens. Was ist von dem einstigen Völkergemisch, den Juden, Polen, Lemken, Bojken, Ruthenen, Deutschen, Rumänen, Ukrainern, Armeniern, Russen, geblieben? Auf meinen fotografischen Entdeckungsfahrten in den letzten Jahren habe ich versucht, dem Mythos Galizien nachzuspüren. Ich bin alten Grenzverläufen gefolgt, habe Sprach- und Ländergrenzen überschritten und mich in die Schlange der Wartenden an der EU-Außengrenze eingereiht. Wenn die kulturellen Spuren der einstigen Bewohner nicht ausgelöscht wurden, so sind sie überlagert von denen der heutigen Zeit, Nach den erneuten Umbrüchen des neuen Jahrtausends suchen die Menschen nach Wurzeln und finden Reste anderer Kulturen.

(Jürgen Matschie)

UPOZORNĚNÍ!!!

Milé setry, milí bratři!

Pokud máte ve svém vlastnictví památky na Sokolské jednoty III a XI (fotografie, diplomy, staré členské legitimace, upomínkové předměty zaměřené na Sokol) a nehodláte si je ponechat, prosili bychom Vás, abyste je věnovali do našeho nově připravovaného archivu Jednoty III/XI. Budou pečlivě zapsány, pečlivě uloženy a při vhodných příležitostech vystaveny. Pokud si památky chcete nechat, prosíme o možnost si je prohlédnout, eventuálně si je kopírovat či ofotografovat.

br. Dr. Karl Brousek

tel.: 0664 6109 122

Slovo úvodem

Tak jako každý rok bude i rok 2006 patřit ve vysílání Radia Praha několika stěžejním tématům. Budou mezi ně patřit 70. výročí založení Radia Praha a 250. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta.

Stavovské (původně Nosticovo) divadlo

Vzhledem k tomu, že Mozart několikrát navštívil Prahu a provedl zde několik premiér svých děl, rozhodla se česká hudební veřejnost uspořádat celoroční festival Mozart Praha 2006. V průběhu celého roku 2006 budou v největších pražských koncertních sálích prováděna známá i méně známá díla tohoto geniálního skladatele.

Pokud navštívíte Prahu, můžete místa spojená s W. A. Mozartem navštívit. Jde o Stavovské divadlo (původně Nosticovo), kde Mozart svá díla dirigoval a hrál na klavír, a vilu Bertramka, kde při svých pobytech v letech 1787 a 1791 bydlel. Zde také dokončil operu Don Giovanni, která měla premiéru 29. října 1787 v Nosticově divadle. Po Mozartově smrti trávil na Bertramce část dětství také Mozartovy děti, jeho syn Thomas tam prožil 5 let. Dnes je na Bertramce koncertní sál a Mozartovo museum.

Radio Praha se stále snaží vylepšovat kvalitu příjmu v různých částech světa. Proto věříme, že po příznivých ohlasech na retranslaci španělského vysílání Radia Praha přes ostrov Ascension posluchači v Latinské Americe ocení i retranslaci přes vysílač v Sackville v Kanadě. Na závěr pár slov o digitalizaci: Český rozhlas, jehož je Radio Praha součástí, začal v roce 2005 digitálně vysílat na území České republiky v systému DVB-T. Radio Praha se soustřeďuje na systém DRM, který je vhodný k digitálnímu vysílání na velké vzdálenosti. Až budou ve větší míře k dispozici přenosné přijímače, což doufám bude brzy, budeme uvažovat o tom, že část programu Radio Praha začneme v DRM vysílat. Na úplném konci mi dovoluňte pogratulovat vítězcům soutěže Radia Praha paní Agnes Simoní z Francie. Dokázala, že odborníky na pivo nemusejí být jen muži.

Vila Bertramka

Miroslav Krupička
ředitel Radio Praha

Pamětní medaile českých a československých prezidentů

V současné době vyjde v limitované sérii kolekce pamětních medailí českých a československých prezidentů. Je to první ucelená kolekce, která pokrývá celou historii Československé i České republiky a má svou vysokou sběratelskou, uměleckou, pro mnohé možná i citovou hodnotu. Medaile jsou distribuovány přímo vydavatelem, nejsou obchodovány přes jiné obchodní subjekty.

Další informace: <http://mtm.medaile.web.tiscali.cz>

Za vydavatele

Ing. Vlastimil Beran

Kdy a kam vysíláme

UTC	kHz	m	Oblast
09:30-09:57	11600 21745	25 13	Jihozápadní Evropa Východní Afrika/Střední východ
10:30 - 10:57	21745	13	Jižní Asie/Západní Afrika
12:00 -12:27	11640 21745	25 13	Severní Evropa Jižní Asie/Austrálie
13:30 -13:57	6055 7345	49 41	Střední Evropa Západní Evropa
14:30 -14:57	11600 21745	25 13	Jižní Asie Severní Amerika
16:30 -16:57	5930 15710	49 19	Západní Evropa Střední a Západní Afrika
18:30 -18:57	5930 9400	49 31	Západní Evropa Asie/Austrálie
20:30 - 20:57	5930 9430	49 31	Západní Evropa Jižní a Východní Asie/ Austrálie
22:00 - 22:27	5930 9435	49 31	Jižní a Západní Evropa (Jižní Amerika) Jižní Amerika/ Jižní a Západní Evropa
00:30 - 00:57	5930 7345	49 41	Jižní Amerika Severní Amerika
02:30 - 02:57	6200 7345	49 41	Severní Amerika Jižní Amerika
03:30 - 03:57	6200 7345	49 41	Severní Amerika

Posluchači v Austrálii se mohou s pořady české redakce Radia Praha setkat také na lokálních frekvencích FM/AM českého vysílání australského rozhlasu SBS.

Všechny relace uvedené v přehledu lze zachytit v Evropě prostřednictvím družice Eurobird 1, 28.5 st. Východní délky, Transponder F3, 12.607 GHz, Polarizace: horizontální, Symbolová rychlost: 27,5 Msym/s, FEC 3/4, zvolte CRO6/CRO7.

Programy Radia Praha jsou v pravém audio kanálu této služby.

Radio Praha
Vinohradská 12
120 99 Praha 2
Česká republika

V Praze byla otevřena nová badatelna

V Praze byla otevřena nová badatelna, kde jsou k dispozici materiály týkající se komunistické rozvědky, takzvané I. správy SNB, jejíž agenti působili v zahraničí a sledovali např. emigranty. V první fázi budou zveřejněny materiály obecnějšího charakteru, vysvětlil Bohumil Šrajcar, mluvčí Úřadu pro zahraniční styky a informace, který komunistickou rozvědku nahradil po roce 1989. Úřad se rozhodl zveřejnit i údaje z let 1968 a 1989. Některé věci ale nelze i dnes podle platného zákona zveřejňovat. V archívech jsou citlivé údaje o cizincích a diplomatech. Zájemci by se měli postupně dostat i k podrobnějším informacím o jednotlivých operacích Státní bezpečnosti v zahraničí. Materiály budou zájemcům cca během půl roku k dispozici v digitální podobě, doklady si budou prohlížet přes počítač. (VSL)

Program českého vysílání Radia Praha

PONDĚLÍ - PÁTEK

• **Zprávy** /6 minut/
• **Aktuální blok** / 15 minut/ přibližuje nejdůležitější události uplynulých 24 hodin v České republice, přináší původní reportáže a rozhovory, přehled českého tisku

• **Rubrika** /6 minut/

Sport /pondělí/ - rozhovory se sportovci a reportáže ze sportovních utkání

O čem se mluví /úterý/ - analýza jednoho z aktuálních témat

Kultura /středa/ - novinky českého divadla, filmu a výtvarného umění

Ekonomika /čtvrtek/ - české hospodářství očima ekonomů a podnikatelů

Cestujeme po Česku /pátek/ - výpravy za přírodními a architektonickými památkami

SOBOTA

• **Zprávy** /3 minuty/

Týden v ČR - přehled nejdůležitějších událostí uplynulých dní

Česko v komentáři - událost z pohledu domácích i zahraničních komentátorů

Češi v zahraničí - informace a zajímavosti o Čechách a pro Čechy v zahraničí

České "nej" - české rekordy, kuriozity a zajímavosti

NEDELE

• **Zprávy** / 3 minuty /

Historické obzory - události a osobnosti českých dějin

Knihovnička Radia Praha - novinky z české literatury, rozhovory se spisovateli a vydavateli

Z rozhlasového archivu - perličky z archivu

Čeština, jak ji neznáte - exkurze do současnosti českého jazyka

Neděle s Radiem Praha - kulturní tip

Z krajského tisku - výběr z českých médií ve světě

Tel. +420-22155 2901 (sekretariát Radia Praha)
+420-22155 2922 (česká redakce)
Fax. +420-22155 2903 (sekretariát Radia Praha)
+420-22155 2924 (česká redakce)
e-mail: cr@radio.cz

Bylo otevřeno nové minimuzeum, které se zabývá dobou nacistické minulosti

Stálá výstava Dokumentárního archivu rakouských odbojářů (Dokumentationsarchivs des österreichischen Widerstandes – DÖW) ve Staré radnici nás seznamuje s historickým předvývojem, následujícím pronásledováním a odbojem v době nacistické nadvlády. Návštěvník má možnost pomocí počítačů seznámit se s jmény obětí nacistického režimu.

Výstava v Alten Rathaus, Wien 1010, Wipplingerstrasse 6-8, je otevřena po – čt od 9:00-17:00, vstupné zdarma.

Info: www.doew.at

Delegace českého senátu navštívila Vídeň

Na pozvání Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku přijela do Vídně ve dnech 14.-16. října 2005 delegace Stálé senátní komise pro kraje žijící v zahraničí Parlamentu ČR, mezi jejímiž členy byli senátoři pan Jan Hadra (předseda Stále komise pro kraje), pan MUDr. Luděk Sefzig (člen), Mgr. Pavel Eybert (člen) a Ing. Josef Kalbáč (člen a zároveň předseda Výboru pro záležitosti EU).

V pátek v poledne se senátoři za doprovodu Mag. Davida Mohelského setkali s poslankyní Dr. Elisabeth Hlavač (členka poradního sboru české národnostní skupiny při rakouském spolkovém kancléřství), s poslancem Matthiasem Ellmauerem (mluvčí ÖVP pro záležitosti lidských práv) a s členem poradního sboru české národnostní skupiny Richardem Baslerem (Kulturní klub). Společně navštívili prof. dr. Georga Lienbachera (VŘ sekce V – ústavní právo) a Dr. Christu Achleitnerovou (vedoucí sekce V/7 pro národnostní menšiny při spolkovém kancléřství), kde se k nim připojil místopředseda poradního sboru české národnostní skupiny Mag. Pavel Rodt. Poté byli senátoři přijati velvyslancem JUDr. Rudolfem Jindrákem. Na plánovaném setkání zástupců krajských spolků se senátory zbylo málo času (cca hodina), a tak se domníváme, že mnozí zástupci našich spolků proto tuto příležitost v patřičné míře nevyužili. Již v 17 hodin začínala Konference v Diplomatické akademii, na kterou pozval Kulturní klub, Diplomatická akademie, Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut a Velvyslanectví ČR v Rakousku v souvislosti s vydáním sborníku *Česká národnostní skupina ve Vídni 1945-2000* a která trvala do pozdních hodin.

V sobotu 15. 10. 2005 si senátoři prohlédli českou školu Školského spolku Komenský za účasti ředitelky základní školy Mag. Jany Hanzlové, ředitelky gymnázia Mag. Heleny Huberové, starosty Školského spolku Komenský ing. Karla Hanzla, Mag. Pavla Rodta, Rudolfa Černého, MUDr. Jana Petříka, ing. Heleny Baslerové ad. Následovala návštěva sokolovny v Angelikagasse, kde již čekal starosta župy br. Dipl. Ing. Jiří Nováček s manželkou. Oběd si dopřáli senátoři a jejich hosté v známé Kolaříkově restauraci Schweizerhaus. Zakončení dne tvořil druhý Mezinárodní ples „Společná Evropa – Gemeinsames Europa“ Europa Magna, který pořádal Kulturní klub ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Rakousku, Rakúsko-slovenským kulturním spolkem, Rakousko-českou společností a s podporou Českého centra v nádherném prostředí Schwarzenberského paláce.

Senátní novela zákona o občanství

Čeští krajané pravděpodobně budou moci nadále žádat o obnovu občanství, které ztratili kvůli emigraci před komunistickým režimem. Počítá s tím senátní novela zákona o občanství bývalých československých občanů, kterou přes odpor komunistů a nesouhlas vlády schválila Poslanecká sněmovna. Senát navrhl v zákoně zrušit pětiletou lhůtu pro podání žádosti o obnovu občanství, která uplynula počátkem září. Důvodem bylo mimo jiné přesvědčení, že informace o tom, že je možné požádat o obnovu českého občanství, se ke krajanům ne vždy dostala. Koho by se tak novela mohla týkat, vysvětlila senátorka Jitka Seitlová: „V zahraničí žije na 250 tisíc českých občanů a kolem 2 milionů těch, kteří se hlásí k českému původu. Jistě se ten zákon netýká všech z těch 2 milionů. Týká se té části, která byla nucena nebo opustila v době nesvobody Českou republiku.“

Přijatou normu nyní musí ještě jednou projednat Senát.

Exlibris – Ausstellung / Výstava exlibris

Motive aus Bergbau, Erdwissenschaften und Hüttenwesen / hornické, geologické a hutní motivy

Patronanz / pod patronací českého spolku sběratelů
Tschechische Exlibris - Gesellschaft / Český spolek sbíratelů

Ort / místo konání:
Přírodovědný klub BARRANDE „Café Barrande“
CZ - 130 00 P r a h a 3 - Žižkov, Ježkova 8

Ausstellungsdauer / doba výstavy :
5. Januar 2006 - 3. Februar 2006
Öffnungszeiten / pondělí až pátek od 14 do 19 hod.

Divadlo inteligentní zábavy

Praha má opět nové divadlo. Totiž spíše staronové. Herci už jsou zralejšího věku, tedy škoře odrostlí, ale jejich přes půl století existující soubor je stále doplňován talentovanými hrajícími, zpívajícími a někdy i tancujícími dorostenci a dorostenkami. Jim všem při jejich půlstoletém putování Prahou – z někdejšího paláce Louvre na Národní třídě přes palác Alfu na Václavském náměstí, budovu ministerstva kultury na Malé Straně a podzemí Hudebního divadla v Karlíně vévodí stále stejný principál – Jiří Suchý. Nyní tedy zakotvilo divadlo – snad už definitivně – na Dejvické třídě 27, v místnostech někdejší taneční Globus. Místnosti byly ovšem zcela renovovány a zmodernizovány, takže vzniklo zbrusu nové, moderní podzemní divadlo s přibližně 200 sedadly asi 100 metrů od náměstí, zvaného lidem obecným „Kulaťák“. Divadlo má dokonce vlastní výtah, dopravující pohodlnější diváky do jeho přízemí a na balkon a po představení opět zpátky pod „nad Prahou svítící hvězdičky“, jak praví známý slágr Karla Hašlera.

Kočovnost divadla způsobovaly střídavě různé přírodní pohromy, jako dešťové záplavy, vytrvalé finanční potíže, a také lidé bez pochopení pro kulturu, hudbu a kritický humor, jako bývalý politický režim, takže divadlo „sedmi malých forem“ (SEMAFOR), se stalo domovem téměř kočov-

Zdař Bůh,

všichni milovníci Rybovky, kamarádi, orlové a rodino.

Všem bych vám chtěl popřát krásnou dobu adventní a na této cestě vás i pozvat zazpívat si s námi (s chrámovým sborem) na Vánoce 24. 12. 2005 ve 22:00 hod. tradiční vánoční mši svatou od Jakuba Jana Ryby »Hej mistře«. Mše svatá se koná v našem českém kostele na Rennweg 63a, 1030 Wien. I přesto, že jsme amatéři, potřebujeme si to oprášit, a proto jsme začali již v úterý 29. 11. 2005 mezi 19:00 a 20:00 hod. zkoušet (opět v českém kostele). Určitě se pobavíme a můžeme si sdělit i novinky, jež se udály od posledních Vánoc.

Mnoho milých pozdravů zasílá

váš Vítek Čech
náčelník OREL Vídeň III

CD – záznam z Moravské vánoční mše v Karlskirche

Ti, kteří se těsně před Vánoce minulého roku zúčastnili adventního koncertu v kostele sv. Karla Boromejského, jistě na něj dlouho vzpomínali. Byl to krásný zážitek, když v tomto nádherném kostele zaznělo mimořádné dílo znovu objeveného barokního skladatele Josefa Schreiera, *Moravská vánoční mše*. V provedení Smíšeného pěveckého sboru Uničov, Smyčcového orchestru ZUŠ, orchestru ZUŠ a Dětského pěveckého sboru se tak dostala tato unikátní skladba poprvé za hranice České republiky. Na koncertu zazněly také skladby Adama Michny z Otradovic, Franze Schuberta, Georga Friedricha Händela a Pietra Mascagniho. Tento koncert měl symbolicky upevnit pocit dobrého sousedství Rakouska s Českou republikou, proto také začínal rakouskou vánoční písní *Stille Nacht* a končil českou *Narodil se Kristus Pán*. Ti z Vás, kteří si chtějí krásu a vánoční náladu vychutnat tentokrát doma v teple, si mohou zakoupit **zvukový záznam na CD v kanceláři české školy Komenského, Vídeň 3, Sebastianplatz 3**, nebo si ho objednat na tel. **02273/7604**. Koncert je možné obdržet také na DVD. (aVa)

ných herců. Zato se těšilo stále větší přízni zejména mládeže, toužící po inteligentním osvobozujícím smíchu, a putující za svými idoly všude, kde se právě objevili. Dnes už jsou ti původní návštěvníci kmety a kmetičkami, ale stále věrnými příznivci divadla, bez kterého si nedovedeme Prahu představit. Jeho první fanouškové byli průběhu let okolnostmi přinuceni přejít od končivších Osvobozených Voskovce a Wericha k právě začínajícím Semaforistům, Jiřímu Suchému a Šlitrovi, kteří přebírali štafetový kolík svých slavných vzorů pokud se jejich umění, popularity, humoru a bojovnosti týká. Dnes se sice se svou „první dámou“ Jitkou Molavcovou odstěhovali daleko od Zlatého kříže, kam Pražané tradičně chodí za kulturou a zábavou, ale jejich popularita způsobila, že v den mé první návštěvy nového divadla uprostřed týdne a přes pro Prahu ne příliš nízké vstupné od 140 do 300 Kč, bylo hlediště ze tří čtvrtin obsazeno.

Co předkládají Semaforisté svým divákům v současné době? Je to retrospektivní pohled na známé i neznámé dobové písničky v pořadí *Zavíráme, pojedte dál*, hudební komedie o odchodu podnikatele Suchého do důchodu s notnou dávkou semaforických ptákovin, jak hlásá program, *Patero důvodů pro voo doo*, oživených scénami z filmových scénářů v minulosti režimními ideologickými pracovníky zakázaných a přenesených na divadelní jeviš-

tě pod názvem *Sex a sex je dvanáct*, hudební komedie *Marný boj faráře Macháčka s bulvárním deníkem Šok*, vzpomínkový koncert semaforových písniček z prehistorie divadla *Začalo to akordem*, groteskní příběh podle nerealizovaného filmu o převratu v nevěstinci pod názvem *Penzion Rosamunda* a v předvánoční době pod názvem *Tiše a ochotně* tradiční pásmo vánočně naladěných písniček a povídaní. Ovšem prosincové programy měly už v listopadu u mnohých pořadů poznámku „vyprodáno“!

Novým divadlem Semafor získaly nejen Dejvice, ale celá Praha nový kulturní stánek, který už – doufejme – žádné přírodní živly ani nekulturní „pracovníci v kultuře“ nevyklidí. Stal se rychle samozřejmou součástí pražského kulturního života, vyhledávanou jak prvotními návštěvníky a fanoušky, tak i jejich stejně po dobré zábavě a inteligentním humoru lačnicími potomky z řad dnešní mládeže. (J. L.)

Museum im Böhmischen Dorf

Am 18. September 2005 wurde das „Museum im Böhmischen Dorf“ in Berlin-Neukölln mit einem festlichen Empfang eröffnet.

Im Böhmischen Dorf im Berliner Bezirk Neukölln leben noch heute Nachfahren der Exulanten, die wegen ihres evangelischen Glaubens 1737 aus dem unter Habsburger Herrschaft stehenden Ostböhmen vertrieben wurden. Die städtebauliche und architektonische Struktur der Ansiedlung sowie religiöse und kulturelle Charakteristika ihrer Bewohner haben bis in die Gegenwart überlebt. Das Böhmisches Dorf ist nicht nur ein herausragendes Beispiel preußischer Einwanderungspolitik im 18. Jahrhundert, sondern gleichzeitig ein idyllisches Kleinod im urbanen Norden Neuköllns.

Im Museum werden Geschichte, Entstehung und Siedlungsstruktur des Böhmischen Dorfes sowie Traditionen, Glauben, Handwerkskunst, Pädagogik, Leben und Arbeiten seiner Bewohner in Vergangenheit und Gegenwart dargestellt. Betreiber des Museums ist der als gemeinnützig anerkannte Verein „Museum im Böhmischen Dorf e. V.“, dessen Mitglieder die Ausstellung in ehrenamtlicher Arbeit gestaltet haben. Die Exponate stammen größtenteils von Mitgliedern der Herrnhuter Brüdergemeine und aus der Brüdergemeine selbst. Zu den Exponaten zählen u. a. die Kirchentracht der Herrnhuter, zweisprachig (tschechisch und deutsch) verfasste Gesangbücher und Bibeln, historische Herrnhuter Sterne, Gegenstände, die die Missionare der Herrnhuter aus Missionsgebieten wie Südafrika und Surinam mitbrachten sowie von den Lehrern selbstgefertigte Versuchsgeräte für den Physikunterricht aus der alten Brüdergemeinschule. Die Objekte verdeutlichen den Prozess der Integration der Böhmen, die besondere Rolle von Glauben und kirchlichen Traditionen im Alltagsleben der Dorfbewohner, und sie geben Einblicke in die pädagogischen Ansätze der Herrnhuter und in die Details der Siedlungsgeschichte des Dorfes.

Das Museum ist im ehemaligen Schulhaus der Böhmen in der Kirchgasse 5 untergebracht. Das unter Denkmalschutz stehende Gebäude, errichtet 1753-1754, diente zunächst als Betsaal und Schulhaus und ab 1909 als Wohngebäude. 1980-82 wurde es durch das Zukunfts-Investitions-Programm (ZIP) des Senats saniert. Eine Zwei-

zimmerwohnung im Erdgeschoss des Gebäudes wird nun das kleine Museum zur Geschichte des Böhmisches Dorfes und der Herrnhuter Brüdergemeine in Berlin beherbergen.

Vorerst wird das Museum nach vorheriger Anmeldung und zu speziellen Terminen besucht werden können. Das Museum ist behindertengerecht.

Weitere Informationen erteilt Ihnen gerne Cordelia Polinna, cordelia.polinna@museumimboehmischendorf.de oder Frau Motel (Tel. 68809 121).

Znáte organizaci lékařů bez hranic (Médecins Sans Frontières)?

Všude tam, kde vypuknou velké epidemie, tam, kde padají bomby promění domy v ruiny, i tam, kde krizové oblasti jsou pro ostatní příliš nebezpečné, jsou lékařské týmy MSF připraveny pomoci postiženým populacím a poskytovat jim nepřetržitou základní i specializovanou lékařskou péči. MSF poskytuje základní lékařskou péči, ošetřuje raněné, provádí očkovací kampaně, školí místní zdravotnický personál a buduje zdravotnická zařízení. Ve svých dlouhodobých programech bojuje MSF proti chorobám jako jsou tuberkulóza, malárie, spavá nemoc a HIV/AIDS. Práce lékařů MSF je často vyčerpávající, na druhé straně však také fascinující. Spolu s dostatečnými profesními zkušenostmi a dovednostmi se dobrovolníci MSF neobejdou bez značné dávky motivace a odhodlání. Extrémní pracovní a životní podmínky jsou pro tým velkou výzvou, ale na druhou stranu upevňují vztahy uvnitř týmu a také vztahy s místním obyvatelstvem.

Mezinárodní humanitární hnutí

Organizace Médecins Sans Frontières (MSF) – Lékaři bez hranic – byla založena v roce 1971 skupinou francouzských lékařů, kteří se vrátili s velmi špatnými zkušenostmi z občanské války v Biafře a také ze záplavami postiženého Bangladéše. Frustrování omezenými možnostmi pomoci se rozhodli konat. Jejich vizí bylo vytvoření organizace, která by se jako první na světě zaměřovala na specializovanou zdravotnickou pomoc lidem v nouzových situacích a která by mohla realizovat své projekty po celém světě. Nejdůležitějším kritériem byla odbornost, pružnost a rychlost. Z malé skupiny lékařů se postupem času vytvořila největší zdravotnická humanitární organizace na světě. Její poslání přetrvává. Dnes se MSF skládá z 18 národních sekcí, které vzájemně těsně spolupracují a jsou zastřešeny pěti operačními centry v Paříži, Amsterdamu, Bruselu, Barceloně a v Ženevě.

Nobelova cena míru

Norský výbor Nobelovy ceny se rozhodl udělit Nobelovu cenu za mír za rok 1999 organizaci Médecins Sans Frontières (Lékaři bez hranic) za její průkopnickou humanitární práci, kterou vykonává po celém světě.

Mezinárodní humanitární hnutí

Můžeme být hrdí na naše české a slovenské lékaře a zdravotnický personál, který je zastoupen v rakouském týmu MSF více než 30%, pro ilustraci: Soňa Horváthová (gynekoložka z Bratislavy) – Etiopie, Terezie Hurychová (zdravotní sestra z Litomyšle) – Niger,

Marius Koscal (logistik z Bratislavy) – Demokratická republika Kongo,
 Alena Koscalová (lékařská koordinátorka z Bratislavy) – Demokratická republika Kongo,
 Irena Kosková (lékařka z Prahy) – Mosambik,
 Silvia Mikušová (lékařka z Povážské Bystrice) – Mosambik,
 Martina Nikodémová (administrátorka z Prahy) – Angola,
 Radka Onderková (lékařka z Prahy) – Arménie,
 Oliver Šafránek (lékař z Tábora) – Myanmar,
 Bohdan Šmajer (chirurg z Brna) – Pobřeží Slonoviny,
 Branislav Strečanský (logistik ze Svätého Jura) – Mosambik,
 Dara Tomičková (lékařka z Tábora) – Myanmar.

Ještě je nutno dodat, že veškeré náklady spojené s vycestováním, životními náklady, ubytováním a stravováním na misi si dobrovolníci hradí sami, k čemuž je kromě profesionality nutná i pořádná porce angažovanosti a idealismu.

V případě dalšího zájmu se můžete informovat na adrese www.msf.at nebo na adrese: **Ärzte ohne Grenzen, 1020 Wien, Taborstraße 10, Tel.: 409-72-76.**

Ostatky českých vlastenců

Ostatky českých vlastenců, které nacisté popravili, slouží zřejmě na německých či rakouských univerzitách k výuce lékařů. Informuje o tom *Mladá fronta Dnes*. Jsou mezi nimi pravděpodobně i těla parašutistů Josefa Gabčíka a Jana Kubiše, kteří zlikvidovali v Praze roku 1942 třetího nejmocnějšího muže nacistického Německa Reinharda Heydricha a kteří pak padli v boji s přesilou německých vojáků. Podle listu skončily jako preparáty v anatomických a patologicko-anatomických ústavech ostatky stovek popravených hrdinů českého protinacistického odboje. Z popravišť putovaly především do východoněmeckých a rakouských univerzit. Případ podle deníku otevřeli němečtí vědci z berlínské Humboldtovy univerzity. České

velvyslanectví se postavilo za ty vědce a studenty, kteří navrhli uspořádat mezinárodní vědeckou konferenci, která by se měla pokusit s tímto temným odkazem německé historie vyrovnat.

„ORF-Publikumsrat“

Tento rok končí čtyřleté období „ORF-Publikumsrat“. Jednou ze sedmácti vysílajících skupin jsou také národnostní skupiny. Poslední čtyři roky byl jejich reprezentantem Slovinec Dr. Reginald Vospernik. Výběr je záležitostí spolkového kancléře.

Jak vypadá současný svět v pohledu zpovědníka – člověka, který je zvyklý léta naslouchat druhým, snaží se je chápat a hledat s nimi východiska z krizových životních situací? „Každá krize je šance“, tvrdil otec hlubinné psychologie C. G. Jung – a Tomáš Halík spatřuje v krizích současného světa, krizích dosavadních forem náboženství i krizových životních situacích jednotlivců výzvu „zajet na hlubinu“.

V šestnácti esejích této knihy čtenář nalezne kritické úvahy o stavu a aktuálních problémech našeho světa i o současných proměnách náboženství, laskavě humorné šlehy do vlastních řad, filozofické meditace nad paradoxními biblickými výroky i psychologické postřehy z autorovy dlouholeté zkušenosti při duchovním doprovázení lidí, stojících mezi vírou a pochybností a hledajících odpovědi na vážné životní otázky.

OHLÉDNUTÍ

Ze 4. na 5. února 1995 našli čtyři muži, obyvatelé Romasídlíště v Oberwartu, na příjezdové cestě podivnou černou tabuli s nápisem „Roma zpět do Indie!“. Při pokusu tuto tabuli s betonovým soklem odstranit došlo k výbuchu a železná střešina zabily všechny čtyři muže.

30. 8. 2005 zemřel František Fejt, kostelník chrámu sv. Karla Boromejského na Karlsplatzu. V roce 1978 se během zájezdu rozhodl zůstat ve Vídni. Po smutné etapě v Traiskirchenu mu páter Josef Novotný nabídl místo kostelníka. Při zaměstnání složil potřebný několikarokní kurz a stal se pro Karlskirche a katolický klub nepostradatelným. Páteru Novotnému byl řidičem, osobním strážcem a přítelem až do jeho skonu. Čest jeho památce!

31. 8. 2005 byl posledním pracovním dnem ředitelky české školy Komenský Mag. Aleny Hoffové, její zástupkyně učitelky Evy Křenkové, Mag. Ilony Mühlbergové a Jiřiny Duškové. Všem patří dík za jejich dlouholetou práci ve prospěch školy.

1. 9. 2005 nastoupila nová ředitelka obecné a sekundární české školy Komenský, Mag. Jana Hanzlová, manželka starosty Školského spolku Komenský, provozovatele poslední české školy ve Vídni.

22.-23. 9. 2005 jsme byli pozváni Waldviertel Akademii na již 3. Waldviertel Medientage, kterých jsme se pro zaprázdňování nemohli zúčastnit. Byli pozváni zástupci médií z Rakouska, ČR a SR, nebylo zapomenuto i na čtené politiky, hospodářské a veřejné činitele. Na program byly panely: „Nach der Erweiterung neues Europa oder alte Barrieren?“, „Wie kann die Grenzüberschreitende Kommunikation verbessert werden“, „Wie kommt der Nachbar in den Medien vor?“ ad.

26. 9. 2005 „Tag der Sprachen“ na škole Komenský. Žáci se prezentovali vedle českého, slovenského a německého jazyka také v angličtině, francouzštině, italštině a španělštině. Milým překvapením bylo společné vystoupení evangelické a katolické mládeže.

28. 9. 2005 byla na ZÚ uspořádána tradiční svatováclavská slavnost.

29. 9. 2005 RSKS zval na autorské čtení z nové knihy Zdenky Becker *Cudzie dcéry*.

30. 9. 2005 První slovenská noc spolku SOVA.

2. 10. 2005 připravil vzdělavatel sokolské jednoty XII/XV Vladimír Stejskal vzpomínkový večer u příležitosti stého výročí úmrtí Jana Wericha.

7.-8. 10. 2005 Nachtasy! (Stumpergasse 53-55, 1060 Wien) s kapelou Finský barok slavil osmnáctiny.

9. 10. 2005 promítla jednota Máj v kině Metro film režiséra Františka Vlácilá *Markéta Lazarová* na námět románu Vladislava Vančury.

10. 10. 2005 hrálo Radošínské naivné divadlo Štepkovu *Hru o lásce* v divadle Freie Bühne Wien.

11. 10. 2005 zval ZÚ ČR na autorské čtení autora Dietmara Griesera *Die böhmische Großmutter Reisen in ein fernes nahes Land*, nakladatelství Amalthea.

14. 10. 2005 v galerii Willibald Kranister v Klosterneuburgu byla vystavena díla bratislavských umělců, manželů Antona a Anny Galkových.

17.-21. 10 2005 pořádala Cusanus Akademie v Brixenu za účasti expertů různých zemí konferenci „100 let Mährischer Ausgleich“.

17. 10. 2005 uvedlo Burgtheater k 50. výročí znovuotevření Grillparzerovu hru *König Ottokars Glück und Ende* v inscenaci Martina Kušeje s předmluvou Jiřího Gruši.

21. 10. 2005 byl zahájen provoz školní knihovny v rámci Dne knihoven.

22., 25., 11. a 1. 12. 2005 zpívala v Opeře Edita Gruberová svou parádní partii Zerbinetty z opery *Ariadna na Naxu* od Richarda Strausse.

22. 10. 2005 pořádala Sokolská jednota XII/XV Moravské hody, které byly velmi dobře navštíveny.

26. 10. 2005 v hotelu Pošta podepsali funkcionáři vídeňského Orla vstupní smlouvu o vzájemné spolupráci na poli orelských časopisů, duchovních, sportovních a turistických programů ze zástupci Župy Bauerovy z Valašského Meziříčí.

28. 10. 2005 proběhla Halloween zábava v podniku Alessandro.

29. 10. 2005 v rámci festivalu vzdělávání dospělých na Filozofické fakultě UP v Olomouci se také konalo zasedání komise dějin Čechů v zahraničí. Novým předsedou byl zvolen prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc., děkan filozofické fakulty Univerzity Palackého, který byl navržen odstupujícím předsedou. Vedle PhDr. Jiřího Kořalky, DrSc., se konference zúčastnili mj. Jaromír Šlápota, předseda Československého ústavu zahraničního, ředitel OKKV MZV PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka, senátoři RNDr. Jitka Seitlová, prof. PhDr. Josef Jařab, CSc., prof. PhDr. Miloš Trapl, CSc. (Katedra historie FF UP, Centrum pro čs. exilová studia), prof. PhDr. František Mezihorák, CSc. (Pedagogická fakulta UP), doc. PhDr. František Hanzlík, CSc. (Univerzita obrany, Brno), PhDr. Milena Secká CSc. (Náprstkovo muzeum), Jan Kratochvíl (Společnost pro kulturu a dialog K 2001 Brno, o. p. s.), Dr. David Kraft (Communicatio Humana), Mgr. Tomáš Motlíček (katedra historie FF UP, Centrum pro čs. exilová studia), Dr. Jana Starek (Institut pro východoevropské dějiny Vídeňské univerzity) a další. Na pozvání předsedy ČSÚZ, Jaromíra Šlápoty se jednání zúčastnili ing. Karl Hanzl a Lenka Janotová (předsedkyně Svazu Čechů v republice Chorvatsko a ředitelka české školy v Daruvaru). Oba pozvaní měli možnost informovat o úspěších a problémech českých škol v zahraničí. „Aby se ve Vídni udržela škola nějaké národnostní menšiny, musí být lepší. Musí konkurovat nejen školám ostatních pěti menšin, ale i rakouským,“ vysvětloval posluchačům ing. Karl Hanzl. „Školství jako jádro každé menšiny se daří z velké části financovat po usilovné práci krajanů samo.

Pomáhá nám, že nás navštěvují čeští politici přijíždějící do Rakouska. Tím se měří naše kvality,“ konstatoval. Vyslovil díky MZV a pánům velvyslancům, apeloval na české instituce, aby se více zabývaly problémy Čechů žijících v zahraničí. „Hranice v hlavě jsou nejhorší. Ty pohřbí celé generace,“ varoval. Na panelu o krajanech zněly nejen připomínky, které Česko vůči krajanům má, ale i informace o již připravovaných projektech.

1. 11. 2005 poctili členové České sociální demokracie oběti fašismu na ústředním hřbitově položením věnce.

5. 11. 2005 Sokolové jednoty XVI/XVIII zahájili letošní plesovou zábavou na tradiční „Martinské“.

5. 11. 2005 otevřel kancléř Wolfgang Schüssel nové Staatopernmuseum, Wien 1, Goethegasse 1.

15. 11. 2005 slavila vídeňská opera 50 let od znovuotevření 5. 11. 1955. Před Operou se zase jako v r. 1955 rozdávaly teplé párky čekajícím na lístky. Kdo se na galakonzert do beznadějně vyprodané Opery nedostal, mohl venku na Karajanově náměstí na velkém plátně vše sledovat, nebo o hodinu později pohodlně doma u televize. V roce 1955 byl provoz Opery slavnostně zahájen Beethovenovou operou *Fidelio*.

4. 11. 2005 pořádala Waldviertel Akademie diskusní večer na téma *Jaroslav Hašek a jeho Dobrý voják Švejk. Český občan nebo rakouský voják?*

7. 11. 2005 *Lovci a Zberači* – dvojjazyčné čtení slovenského autora Michala Hvoreckého v ORF Kulturencafe.

8. 11. 2005 autorské čtení na ZÚ. Stanislav Struhar čte z jeho knihy *Eine Suche nach Glück*.

9. 11. 2005 Umělecká beseda Slovenská připravila výstavu *Maler-und Bildhauerzeichnung*. Bylo představeno na 100 děl od slovenských autorů.

8. 9. a 11. 11. 2005 *Der KleinePrinz* – Theater MOKI.

10. 11. 2005 RSKR promítl dokumentární film *Brány do města (Tore in der Stadt)*, Ingrid Konrad, Gisa Ruland.

16. 11. 2005 Marián Plavec, slovenský umělec, mistr a výrobce lidových nástrojů, rozezvučel fujaru, pastýřskou trumpetu a flétnu ad.

17. 11. 2005 vysílal *Český rozhlas 1 – Radiožurnál* tajný záznam z posledního dne procesu s Miladou Horákovou, která byla v podvodném procesu odsouzena ke ztrátě života.

20. 11. 2005 dětské divadelní představení *Danka a Jan-ka*, hrálo divadlo NELINE, uspořádala SOVA.

20. 11. 2005 promítala jednota Máj v kině Metro českou veselohru *Tři chlapy v chalupě* na námět Jaroslava Dietla, režie Josef Mach.

22. 11. 2005 uspořádal ZÚ ve Vídni prezentaci sborníku *Energy for Sustainable Development*, který představuje první společné výzkumné studie česko-rakouské energetické expertní skupiny.

22. 11. 2005, um 19:00 Uhr Michal Viewegh: *Völkerball*. Roman. Es lesen: Burgschauspieler Robert Reinagl und der Autor. ORT: Hauptbücherei am Gürtel, Urban-Loritz-Platz 2a, 1070 Wien.

22. 11. 2005 četl Michal Viewegh v Hauptbücherei am Gürtel ze svého románu *Völkerball*.

23. 11. 2005 autorské čtení na SI – rakouská spisovatelka Ilse Brem četla ze své knihy *Wortbrückem*. Slovensky četla Henrieta Sidlová.

30. 11. 2005 od 19 hodin se konal v restauraci Zur böhmischen Kuchl poslední československý večer v roce 2005.

KNIŽNÍ DOPORUČENÍ

PĚT AMERICKÝCH PREZIDENTŮ, ČESKÁ BABIČKA A JÁ

Eliška Hašková Coolidge

Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005

232 stran, 199 Kč, vázaná s přebalem, 115x167 mm,
ISBN 80-7106-726-1

- Další svazek edice Osobnosti
- Dokumenty- dopisy amerických prezidentů
- 27 let práce pro americkou vládu
- 18 let v týmu Bílého domu
- svět vysoké washingtonské společnosti

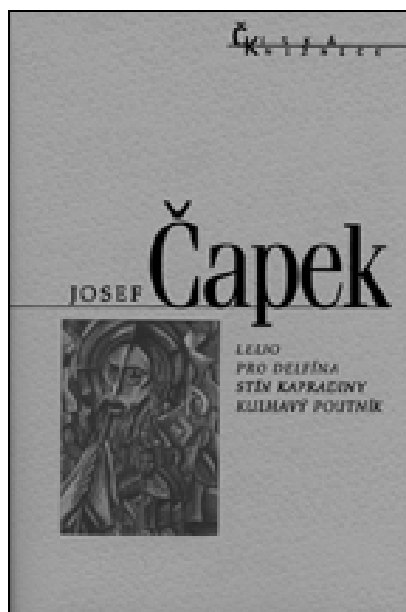
Já měla Lyndona Johnsona skutečně velice ráda. A připouštím, že i on si mě považoval. Vzpomínám si, jak jsem jednou -- to už Spojeným státům šéfoval prezident Nixon -- byla pozvána do Bílého domu na takzvanou Prayer Breakfast, snídani s modlitbou, kterou Nixon čas od času pořádal. Bylo to společenské setkání nikoli snad určené jen lidem jednoho náboženství, scházeli se tam věřící různých církví. Přítomen býval nějaký duchovní, často přicházel velmi známý americký kazatel Billy Graham. V den, kdy jsem byla mezi pozvanými členy prezidentova štábu i já, přišel také Lyndon Johnson s Lady Bird. Spolu s Nixonem a jeho ženou stáli u vchodu a vítali hosty. Když jsem vešla, Nixon se ke mně naklonil, obrátil se k Johnsonovi a řekl: „Elišku ovšem znáte...“ A Johnson mě srdečně objal. Pro mladou holku to byly zážitky, na jaké jsem nikdy nezapomněla. A připomínám na adresu všech zdejších zaměstnavatelů: toto dělá ze zaměstnanců loajální lidi.

Eliška Hašková Coolidge, rodačka z Prahy, emigrovala v roce 1949 do USA. Vystudovala Georgetown University School of Foreign Service a kariéru začala v Bílém domě, kde dlouho pracovala jako zvláštní asistentka pěti amerických prezidentů. Založila a řídila Kancelář prezidentských zpráv, jejímž úkolem je zajišťovat styk s veřejností. Po osmnácti letech přešla na ministerstvo zahraničních věcí USA a devět let tam působila ve vysokých funkcích. Starala se o styk s Kongresem v Inter-American Bureau, stala se zástupkyní ředitelky státního protokolu. Před návratem do Čech zastávala funkci alternující delegátky v Organizaci amerických států, kde řídila veškerou administrativní, personální a protokolární činnost vyplývající z postavení USA jako hostitelské země.

Prostřednictvím své agentury Coolidge Consulting Services dnes napomáhá společenským i podnikatelským kontaktům mezi Českou republikou a USA a poskytuje poradenství nejen v otázkách protokolu, etikety, personalistiky a public relations, ale i v oblasti gastronomie a turistiky. Podílí se také na činnosti obecně prospěšných organizací, mimo jiné je místopředsdkyní nadačního fondu Plaváček, působí v Americké hospodářské komoře a ve správní radě Amerického institutu pro politické a ekonomické systémy (AIPES). Eliška Hašková Coolidge, charismatická dáma hovořící pěti jazyky, žije střídavě v Čechách i za oceánem. O svém vztahu ke staré a nové vlasti říká: „Dilema, kam patřím, neřeším a nikdy jsem neřešila. Jsem Čechám vděčná, že mi daly život, a Americe, že mě ho nechala žít.“

Další informace: Olga Novotná, NLN, 603 306 603 nebo novotna@nlm.cz

LELIO, PRO DELFÍNA, STÍN KAPRADINY, KULHAVÝ POUTNÍK

Josef Čapek

Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005

Edičně připravila Jana Papcunová, komentář
napsali Petr Mareš a Jana Papcunová

404 stran, 255 Kč, vázaná s přebalem,
110 x 170 mm
ISBN 80-7106-781-4

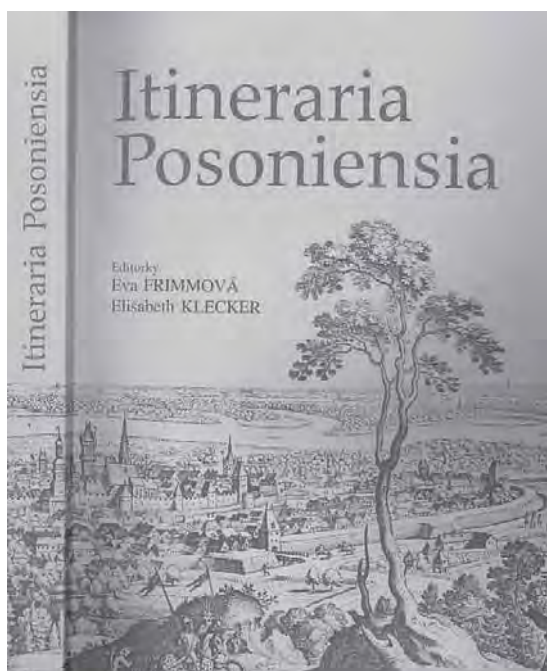
Tento svazek obsahuje kromě souboru aforismů Psáno do mraků celé samostatné prozaické dílo Josefa Čapka. Vzniká tak pozoruhodný obraz jeho tvůrčího vývoje - od válečného zoufalství, které se projevilo v Leliově ztotožněním předmětné skutečnosti a chaosu a východiskem ve snové niternosti, přes optiku dětského světa, příběh viny a trestu ve Stínu kapradiny, k rezignaci na principy epické beletrie a k příklonu k reflexivnímu přístupu k existenciální problematice - , který nechává nahlédnout i do základů osobnosti velkého malíře.

- Další svazek edice Česká knižnice
- Nahlédnutí do základů osobnosti velkého malíře
- Celé samostatné prozaické dílo J. Čapka

Internetová adresa nově zřízené stránky
elektronické knihovny české poezie 19. století,
kterou provozuje Ústav pro českou literaturu AV ČR:

<http://www.ceska-poezie.cz/cek/>

Eva Frimmová & Elisabeth Klecker (eds.): Itineraria Posoniensia. Zborník z medzinárodnej konferencie *Cestopisy v novoveku, ktorá sa konala v dňoch 3.-5. novembra 2003 v Bratislave. – Akten der Tagung Reisebeschreibungen in der Neuzeit, Bratislava, 3.-5. November 2003.*

Bratislava 2005, Academic Electronic Press s. r. o. (Historický ústav SAV / Institut für Klassische Philologie, Mittel- und Neulatein, Universität Wien)

ISBN 80-88880-62-9.

408 S., Namenregister, Text auf Slowakisch und Deutsch.

Aus dem Inhalt:

Kultúra cestovania v stredoveku a novoveku / Zur Kultur des Reisens in Mittelalter und Neuzeit

Cestopisy, ich charakter a hodnotenie / Reisebeschreibungen: Formen und Funktionen

Cestopisná literatúra týkajúca sa Slovenska / Reiseliteratur aus der und über die Slowakei

Cestopisná literatúra a jej čitateľ v zrkadle archíválií a historických knižných fondov / Reiseliteratur und ihre Leser im Spiegel von Archivalien und historischen Buchbeständen

NR-Abg. Bettina Stadlbauer, NR-Abg. Gabriele Heinisch-Hosek, Freiheitskämpfer-Obmann Alfred Ströer, Mag. Michaela Maier - Verein für Gesichte der Arbeiterbewegung, Edit Krisch - Freiheitskämpfer, pamětnice Hilde Oberbichler, PVÖ-Präsident Karl Blecha, Liane Garnhaft - PVÖ; sedící zleva: Stefanie Vasold a Kati Hellwagner - autorky rozhovorů, NR-Präsidentin Barbara Prammer, pamětnice Antonia Bruha a Erna Musik

Aus der dunklen in eine helle Zeit. Frauengeschichten aus den Aufbaujahren 1945 bis 1955

Rakouský Svaz penzistů vydal knihu s titulem *Aus der dunklen in eine helle Zeit. Frauengeschichten aus den Aufbaujahren 1945 bis 1955*, ve které na 65 žen-pamětnic (z různých společenských vrstev) ve formě rozhovorů popisuje své vzpomínky na dobu poválečnou, jejich zapojení do znovuvybudování válečnými útrapy poničené republiky, boj o vlastní existenci, na návrat mužů, na tehdejší politické dění a dokonce i na v tehdejší době tabuizovanou sexualitu. Při knižní prezentaci měla možnost promluvit jedna z portretovaných žen, vídeňská Češka, která přežila koncentrační tábor v Ravensbrücku, paní Antonia Bruha.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlösselgasse 18, A-1080 Wien,

tel. (záznamník): ++43-1-402 32 99, fax: ++43-1-79 88 454,
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři v Rakousku a ve světě (mimo ČR a SR),
příspěvek na rok 2005 činí **25,- € (+ 20,- € poštovné).**

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901,**
IBAN: **AT 03 1200000 683035901,** SWIFT: **BKAUATWW.**

AHOJ EUROPA NEU
ZENTRUM FÜR OSTSPRACHEN
www.ahojheisstservus.at

A - 1030Wien, Rochusgasse 6/4
Telefon/ Fax: + 43 (1) 943 70 38
Mobil: + 43 (0) 699 100 355 62
E-mail: office@ahojheisstservus.at

Sprachkurse in Tschechisch, Slowakisch, Polnisch,
Ungarisch und Serbokroatisch

Kurzy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština - začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

POKYNY PRO INZERENTY

Ceník:	Rozměry v cm	Cena v € (měsíčně)
	2,5 × 5,2	4,50
	3,3 × 10,0	11,25
	6,5 × 5,2	11,25
	7,5 × 6,4	16,50
	7,5 × 8,0	20,25
	7,5 × 10,0	25,50
	5,0 × 17,0	28,00
	12,7 × 17,0	70,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Při celoroční objednávce inzerce se platí pouze 10x. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajanů.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901,** BLZ: **12000,** IBAN: **AT 03 1200000 683035901,** SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023,** kód banky: **0800,** účel: **inzerát.**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová:**
tel. **++43-0-664 514 33 29,** fax **++43-1-79 88 454**
e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Kurzy slovenského jazyka na Slovenskom inštitúte

Lahko pokročilí: utorok 17:00 – 18:30,

pokročilí: utorok 15:15 – 16:45,

miesto: priestory Slovenského inštitútu,

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,

informácie: tel. 01/535 40 57

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (německy)
Císařův pekař
Český Krumlov (německy)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (německy)
Karlsbad
Kytice

Mikulov (německy)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (německy)
Nesmrtelná teta
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské jezulátko (německy)
Šakalí léta
Trhák

Všichni moji blízcí

Pohádky:
Broučci
Kocour Vavřínek
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I
Mach a Šebestová II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček

Kazety:

A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic kluka
Krtečkova dobrodružství I-II
Neuvěřitelné situace – Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiříny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní Evu Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € à videokazeta, à 2 € na obnovu filmotéky.

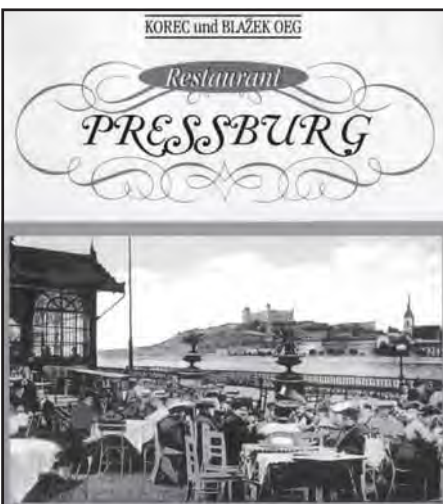
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, GZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmlouvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17.

KOREC und BLÁZEK OEG

Restaurant
PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00

Täglich Mittagmenü

Spezialitäten aus der ganzen Monarchie

Trennkost- und Seniorenkarte

Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien

Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering

3 hod. parkování v garáži zadarmo

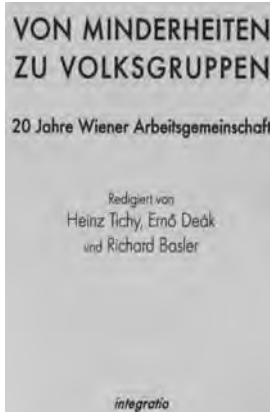

Danica KORECOVÁ
majiteľka
fa. Korec
Veľké Úherce 310
Slovensko

TEL./FAX: 038/7486 159

VEĽKÉ ÚHERCE Č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk - právo - identita. 215 str., brož., německy, obr. příloha, cena: 15 € + poštovné.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17, nebo v **Kulturním klubu**, Schloßelgasse 18, 1080 Wien, fax: 01 79 88 454, e-mail: ag406826@unet.univie.ac.at.

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Budweiser
Budweiser

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

**AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-669 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)**

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

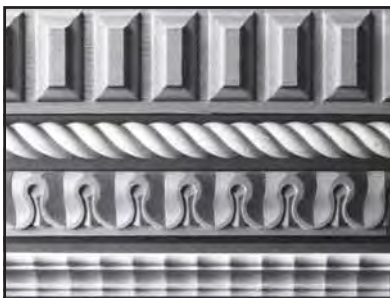
STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originálních zabalovaných značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

FRANZ KOLÁŘ GmbH

**Dřevěné lišty
a mřížky**

KOLAR

Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

**Mobiles
Theater für Kinder**
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

VÝHODNÉ UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

**M. Sedá, Westbahnstr. 18,
1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06**

Studenti z UNI s několikaletou praxí nabízejí lekce houslí a klavíru. Tel. 0650 863 16 71

Doučování angličtiny, němčiny a češtiny od 1. stupně k maturitě i v sobotu a v neděli nabízí Mag. Milena Maurerová, absolventka International University v Kalifornii s 10letým pobytem v USA. Vzhledem k tělesnému postižení je nutná docházka žáků do bytu. Možnost překladů pro firmy i soukromé osoby.
Tel.: 0699/819-261-02, e-mail: milenamaurer22@hotmail.com

Slowakisches Institut
Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

**TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**

**TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**
Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.cz

CzechTourism Wien

Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Právnik v ČR

**JUDr. Josef Franc
advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Raumdekor

ANTON FLORIÁN

MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Reisebüro Zorika LOPREIS,
1030 Wien, Rennweg 21
tel. 715 95 55, fax: 715 95 56,
e-mail: sanotours@aon.at

Zařídí pro Váš cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
otevřeno: po – ne 10-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svičková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE**

Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

so 10:00-20:00

neděle zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**

Dr. Milan KOŠIČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKÝ MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku

Malá klubovna školy Komenského
1030 Wien, Sebastianplatz 3
středa 10:00-12:00, tel. 64 01 317
„sekretariát“: středa 16:00-18:00
(mimo školních prázdnin a svátků)

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

1030 Wien, Sebastianpl. 3, tel. 02273 7604

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÍ SPOLEK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210
Direktion: Christine Schiller, M. A

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klasse Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule, 1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ,

Mag. Dr. Ladislav Nykl Ph.D.,
„Lektor na Vídeňské univerzitě a Masarykově univerzitě“
semináře růstu osobnosti, pomoc při sociálních problémech,
depresích, psychosomatických problémech atd., praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833.
E-mail: nykl.psychotherapie@aon.at, http://members.aon.at/nykl

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kážňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Školský spolek "Komenský"

1030 Vídeň,
Sebastianplatz 3, Tel. 713 31 88/20
Fax : 713 88 76/24
e-mail: office@komensky.at

Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

Mateřská škola školského spolku Komenský

ředitelství: 713 31 88 / 40

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar

choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech

ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal

zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Drsatá

oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss

odb. ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

MR MUDr. Vladislav Lipták

internista – sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, Wien 1,
po, út, st 15:00-18.00, čt 9:30-12:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek

soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Dorota Stefanovic

kožná lékařka, medicínsko-kozmetický
institút, akneinstitút a kožná ordinácia,
Spitalgasse 1A, Wien 1090,
po-pia 9:00-20:00,
tel. 406 34 99.

MUDr. Georg Sojka

neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Helena Hala

zubní lékařka, rovnání zubů, kosmetické
(bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion

zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion

všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

Josef Škvorecký* Jak jsem vynadal Ježíškovi

Ježíšek je, pouze my ateisti to nesmíme povídat nahlas, abychom neupadli v oprávněné podezření, že věříme v Boha, který prý naproti tomu není. Ale Ježíšek je. Já to vím, protože jsem mu vynadal.

Naproti tomu není neviditelný. Odporovalo by to přírodním zákonům. Proto jsem usoudil, že při dodávce dárků používá patrně nenápadného převleku.

Začal jsem tedy sledovat různé podezřelé osoby, potloukající se v blízkosti našeho rodinného domku v období před vánočními. Nejprve jsem pojal podezření na příslušníka, který se schovává za kandelábrem na křižovatce, a kdykoliv někdo poruší předpisy, vyběhne a napaří mu pokutu. Domníval jsem se, že tím způsobem shromažďuje Ježíšek potřebné fondy na zajištění nákupu dárků.

Potom však jsem si povšiml jiného potloukajícího se. Ihned mi bylo jasné, že tento je Ježíškem. Měl velice dlouhé vlasy až na ramena, jaké mívají andělé nebo moje sestra a její kamarádky, a přitom to byl hoch. Naproti tomu měl texasky, aby nebyl nápadný. Úplné jistoty nabyl jsem tehdy, když k nám začal tajně přicházet, vždycky

když naši kromě sestry nebyli doma. Zejména se zdržoval v sestřině pokoji, odkud jednou utekl oknem, protože v předsíni zachrastil náš kocour klíči. Potom už vůbec nebylo pochyb o jeho bohulibých úmyslech, neboť jsem tajně vyslechl jeho rozhovor se sestrou a ona uvedla, že by si velice přála vlastnit desku „Perníkový den“, nazpívanou skupinou Bidets, která se však nedostane ke koupi, leda v Tuzexu. A on pravil: „Tak ti ji přinese Ježíšek!“ A skutečně přinesl. Mně přinesl lyže, ačkoliv jsem si přál Vinnetoua.

Tehdy také začal můj spor s ním. Vývoj po vánočních mou domněnku, že se jedná o Ježíška, jen potvrdil. Už se u nás neukázal, neboť ho také, až do příštích vánočních, nebylo třeba.

Avšak s lyžemi vyvedl mi pěkný kousek! Je přece vševědoucí a tu zimu vůbec nenapadl sníh! Lyže mi proto byly k ničemu! Naproti tomu Vinnetoua bych byl mohl vyměnit za podepsané fotografie sovětských a možná i amerických kosmonautů. Lyže ne. Poznal jsem, že Ježíšek je bohužel velmi zlomyslný a zneužívá své vševědounosti k nemístným vtipům. Dostal jsem na něho vztek.

Jednou večer strhl se u nás veliký křik. Otec zle plísnil sestru kvůli jejímu toulání se po večerech s nějakým klukem, ačkoli jí to zakázal, neboť na něho žárlí. Sestra plakala a neustále koukala na hodinky, avšak otec jí ten večer zapověděl vyjít. Vzala mě proto stranou a řekla: „Vasile! Na rohu na mě čeká jeden kámoš. Má dlouhé vlasy a vyřisovaný texasky. Jdi tam a řekni mu, že nemůžu přijít, že“ – a v tom vstoupil otec, a duse se žárlivostí, napařil sestře úkol z matiky.

Šel jsem. A byl tam. Ježíšek. Měl dlouhé vlasy i texasky. Při vzpomínce na bezcenné lyže ve mně vše vzkypělo vztekem. „Sestra vám vzkazuje,“ řekl jsem mu, „že nepřijde. A takový vtipy si podruhý nechte!“ „Jaký vtipy, vole?“ zeptal se Ježíšek. „Dávat lidem blbý dárky,“ řekl jsem. „Na takový dárky se vám každé vy...“ Použil jsem nemravného slova, avšak za rohem vyšla právě matka, zaslechla to a dala mi takový pohled, až se mi zajiskřilo před očima.

Když se přestalo jiskřit, Ježíšek už tam nebyl. Zmizel. A už se od té doby neukázal. Ani tajně u sestry. Patrně jsem ho urazil, což znamená, že o příštích vánočních mně i sestře na...

Josef Škvorecký Jak jsem se omluvil Ježíškovi

Následky zlého činu, jež jsem spáchal o loňských vánočních, nedaly na sebe dlouho čekat. Ještě nikdy za svého, již poměrně dlouhého života (10 let) nezažil jsem tolik ústrků, šikanování a protivenství ze strany rodičů, jako letos poté, co jsem vynadal Ježíškovi a použil při tom v návalu hněvu slovesa, jehož se nehodí užívat při jídle.

Moje kalvárie vyvrcholila počátkem března. Cvičil jsem na dvoře trestný kop, a omylem jsem trefil sestru, když právě vyšla z prádelny s čerstvě vypranými novými texaskami, které jí poslal brácha Ota, renegát. Brácha Ota před časem zradil naši socialistickou vlast útekem před spravedlivým trestem za to, že plivl na sovětské dámské kalhotky. Nyní brácha Ota užívá jidášského groše za zradu ideálů v kanadském městě Torontově, kde z jidášského groše velmi zbohatl. Přesto sestře po-

slal méněcenné texasky, předem neseprané, což musela napravit v prádelně. Trefil jsem ji bez zlého úmyslu, vzdor tomu se ale rozčilila a nakopla můj míč lodičkou tak nešikovně, že rozbil okno v ložnici. Svědků nebylo, a tak rodiče uvěřili lživému tvrzení sestřiny, že viníkem jsem já. Byl jsem tělesně ztrestán, a navíc mi otec zabavil kapesné až do dne, kdy správa okna bude splacena. Budu tedy dlouho bez jakýchkoliv prostředků, neb okno musel spravit melouchář. Národní podnik Sklenářství měl naši čtvrt naplánovanou až za půl druhého roku.

Naplnilo mě to hořkostí a postěžoval jsem si příteli Antonínu Kobrovi, jenž na rozdíl od mého otce, soudruha a vedoucího, je třídního původu katolického, reakčního. Svěřil jsem mu, že příkoří, jež se mi dějí, jsou následkem nepředloženého vynadání Ježíškovi. Kobr, ač věřící katolík a osoba

proto vyloučená z vyššího socialistického vzdělání a po zásluze předurčená k tělesné práci, měl kupodivu jiné vysvětlení. „Nejmladší vždy všechno od..re (použil nemravného slovesa. Příliš však neriskuje, neb chodí často ke zpovědi). I já, když jsem byl krátký čas nejmladší, vždy jsem vše od... (podruhé je použil) za své starší dvě sestry a čtyři bratry. Teprve když se narodil a povyroستl Matěj, a po něm ještě Martin, Marta, Ludmila, Lucie a Jan Bosko, přestal jsem v naší rodině být hromosvodem. Měl bys tedy,“ pravil zkušený Kobr, „své rodiče mít k tomu, aby měli více dětí, a to mladších, než jsi ty, na něž se hněv vždy automaticky přenesl. Ostatně tvůj otec jako opětovně prověřený člen Strany má povinnost darovat Straně, vládě a pracujícím lidu více dětí než pouhé tři. Jinak se rozmnoží reakce, jako kupříkladu naše rodina, již čtrnáctičlenná,

* Text-apealy v pražském Paravanu byly počátkem šedesátých let prvními známkami „tání“. Pod vedením satirika J. R. Picka se tam scházeli mladí autoři, zpěváci, hudebníci, herečky a herci a pěstovali pro potěšení své i návštěvníků legraci, která se změnila v satiru s podtetením. Josef Škvorecký shrnul své příspěvky z oné doby, přidal k nim nové z emigrace a vydal je pod názvem *Ze života pražské společnosti v '68* Publishers v Torontu.

a komunismus bude v p...“ (použil po-
třetí slova nevhodného k jídlu).

Domů jsem šel v černých myšlen-
kách, neboť mi bylo jasné, že prosby
adresované rodičům ve věci více dětí,
a to mladších, než jsem já, jsou pře-
dem odsouzeny k nezdaru. Rodiče še-
tří tuzexové bony, nakupované dílem
na černém trhu a dílem posílané brá-
chou Otou, renegátem, aby si mohli
opatřit vůz švédské značky SAAB –
zvěčnění toho snu, jež nám umožňu-
je naše socialistická společnost.

A tu na rohu Husákovy ulice a Gott-
waldova náměstí vrazil jsem do Je-
žíška! Byl to on. Měl tytéž vyšisova-
né texasky a dlouhé vlasy jako před
vánoce. Uchopil jsem ho za rukáv
a upřímně jsem se mu omluvil, pou-
žívaje výhradně slov vhodných při jídle.
Zprvu dělal, že nechápe, ale to proto,
aby opět zkoušel mou trpělivost.

Vysvětlil jsem mu, že jsem posléze
pochopil, proč mi nadělal lyže, ač vě-
děl, že nebude sníh. Jak říkává babi-
čka, tmářka (na niž otec, soudruh a ve-
doucí, bohužel nemá vlávu): „Koho Pán
Bůh miluje, toho křížkem navštěvuje.“
Poděkoval jsem Ježíškovi za lásku pro-
jevenou nadělením nepotřebných lyží
a požádal jsem ho, aby mi k letošním
vánočům dal pod stromeček bratra
nebo sestru, avšak mladší než jsem já,
abych přestal být v naší rodině hro-
mosvodem. Ježíšek se zasmál, přislí-
bil, budu-li hodný, a zeptal se: „A co
tvá ségra, vole? Že vůbec nechodí do
diskotéky eses mládeže? Ještě ji vaši
drží pod zámkem?“ „Ještě,“ přisvědčil
jsem. „Má zakázáno navštěvovat dis-
kotéky i vystoupení esesmáckého bea-
tového souboru, ačkoliv ve shodě s li-
nií Strany přejmenovali se z *The Wo-
oden Shoes* na skupinu *The Dřeváci*.
Jsou pro to u nás stále veliké scény.“

A tu mě Ježíšek požádal, abych sestře
odevzdal dopis, který na místě napsal
na zadní stranu přihlášky do Svazu
pro spolupráci s armádou (Svazarm).

Od toho dne jsem veškerá další pří-
koří snášel trpělivě, u bezpečného vě-
domí, že všeho je do času a od příštích
vánoč bude tu nový hromosvod. Za-
tímco moje protivenství se stupňova-
la, znatelně ubylo scén se sestrou, ne-
boť ona, následující vůli otce soudruha
a vedoucího a skrze něho Strany a vlá-
dy, přestala tajně navštěvovat pobu-
řující vystoupení skupiny *The Dřeváci*,
a místo toho vstoupila do *SVAZARMU*
a účastnila se pilně nácvičku atomové
války, již náš tábor míru hodlá ve vhod-
né mezinárodní situaci upevnit mír.

Poté však náhle došlo k dialektické-
mu zvratu, který jsem si vysvětlil jako
první příznak, že Ježíšek mi odpustil.
Scény, jichž středem byla sestra, opět
propukly, a třebaže jsem předmětu
sporu nerozuměl, byly takové intenzi-
ty, že máti vždy končila v slzách a otec
odcházel na stranickou schůzi rudý
a vracel se v podnapilém stavu. O vo-
ze SAAB se přestalo hovořit. Na mne
za té situace úplně zapomněli, a tře-
baže jsem o čtvrtletí přinesl dvojku
z mravů a nedostatečnou z ruštiny,
otec, ač soudruh a referent, najal mi
pouze domáčího učitele.

Brzo mi sestry počalo být líto. Nesly-
šela již téměř vládného slova, kromě
ode mne, a šikany, ústrky a protiven-
ství zcela se přenesly na ni, ačkoliv je
starší než já (19), a bylo to tedy v roz-
poru s teorií Antonína Kobra, reakcio-
náře. Já však věděl, proč tomu tak je.
Ježíšek může všechno, i způsobit, že
fakta se přiči reakčním hypotézám. Na-
koniec však toho bylo na sestru příliš,
a před vánoce mi ji odvezli do nemoc-
nice.

Usoudil jsem, že Ježíšek splnil mé
přání tímto způsobem, a nebude již
třeba mladšího bratra nebo sestry.
Proto jsem před rodiči projevil přání,
abych pod stromečkem našel stíhač-
ku *Black Widow* s benzinovým mo-
torkem, jaké jsou k dostání v Tuzexu.
Nepochyboval jsem, že ji tam nalez-
nu, neboť jsem po celý rok žil ctnost-
ně a nepoužíval slov nevhodných při
jídle.

Jaké tedy bylo mé překvapení, když
pod rozžatým stromečkem, na jehož
špici byl napíchnutý Děda Mráz a v ru-
ce držel rudou hvězdu, leželo místo
stíhačky *Black Widow* živé mimino
v kočárku! Za ním stála sestra, bledá
a přepadlá, která se patrně vrátila
z nemocnice odpoledne, když jsem na
pionýrské schůzi hrál mariáš. Leč po-
tlačil jsem nával hněvu nad již nepo-
třebným mladším bratrem nebo sest-
rou a políbiv otce, slušně jsem mu po-
děkoval za splněné přání mít mladší-
ho sourozence, a to sestru.

Otcovo chování si nedovedu vysvětlit.
Namísto vládného přijetí díků zrudl
jak Děda Mráz a vyťal mi políček tak
hlasitý, že sestra (mladší) se rozeřvala
na celé kolo.

Byla to však pouze definitivně po-
slední připomínka loňského provině-
ní. Jinak se mi Ježíšek bohatě odvdě-
čuje za to, že jsem se polepšil. Nejen
že máme nyní budoucí hromosvod (až
poněkud povyroste) Bohdanu, ale na-
víc snášejí se veškerá příkoří i nadále
na hlavu mé starší sestry Margaret,
takže se bez obav před následky ne-
musím vůbec učit a s esesmákem, kte-
rého mám na ruštinu, hrajeme místo
toho žolíky o otcovy havana.

Vyplatilo se mi, že jsem se omluvil
Ježíškovi.

Jarmila Hašková

Z notesu svatého Petra (ukázka ze stejnojmenné knihy)

Dnes přišel do nebe malý Franta No-
vák, ten, který se nikdy nemyl, neče-
sal, bil Honzu Pekulíka a házel kame-
ním. Posílal jsem ho do pekla, že tam
patří, ale Franta nechtěl jít a chytal
mne za nohy a plakal a prosil, abych
ho neposílal do pekla, když nevím,
proč byl tak zlý, a že mi všechno poví
tak, jak to je pravda.

Povídal:

„Bil jsem, svatý Petře, Honzu Pekulí-
ka, protože mu to patřilo.“

Ptal jsem se:

„Jápkaj ty, Franto, víš, co patří Hon-
zovi Pekulíkovici a co ne?“

„Hm, to člověk pozná. Kdybyste, sva-
tý Petře, nebyl svatý, taky byste zmlá-
til Honzu Pekulíka.“

„Pročpak bych, Frantíku, mlátil Hon-
zu Pekulíka?“, ptal jsem se.

„Mlátil byste Honzu, svatý Petře, pro-
tože byste ztratil svatou trpělivost.“

„A proč bych ji ztrácel, Frantíku?“

„Protože byste viděl, svatý Petře, že
s Honzou nikdo nevydrží. Víte, Honza
rád poučuje – a to je to.“

„A to já se, Frantíku, dám rád pou-
čit,“ řekl jsem.

„Vám se mluví,“ odpověděl Franta,
„protože jste to ještě nikdy nezkusil.“

Máte, svatý Petře, špinavé nohy?“

„No, dovol, Frantíku – – –.“

„No tak, svatý Petře, nemáte. Ale
představte si, že byste je špinavé měl
a že by vám Honza řekl: »Svatý Petře,
umyj si nohy.« Dovedete si to předsta-
vit, svatý Petře?“

„Dovedu, Frantíku.“

„No tak. A vy byste byl, svatý Petře,
docela chudý chlapec, bez táty a bez
mámy, bez umyvadla a bez mýdla. By-
dlil byste u tety, která by byla stará,
ležela by na zemi v koutě, pila by ko-
řalku a žebrala by na ulici. A ta by vám,
svatý Petře, na nic nedala a bila by vás.“

A Honza by vám řekl zase: „Svatý Petře, umyj si nohy; že se nestydíš, takhle chodit do školy!“ Ale vy byste se mýt nemohl a nemohl. Co tomu říkáte, svatý Petře? Zmlátil byste Honzu Pekulíka nebo ne?”

„Co tomu říkám, Frantíku? Říkám, že bych Honzu Pekulíka nemohl zmlátit za to, že to se mnou myslil dobře a napomenul mne.“

„Vy myslíte, svatý Petře, že by to Honza s vámi myslil dobře? Hm, vy znáte špatně svět. Honzovi nezáleží na tom, jaké máte, svatý Petře, nohy nebo ruce. Záleží mu jenom na tom, aby vám přivodil hanbu. Myslíte, svatý Petře, že to nic není, když se na vás celá třída dívá, jak jste špinavý, každý si od vás odsedne, a Honza každý den křičí: »Franto, umyj si nohy nebo jdi za dveře!« Myslíte, že to nic není? Vy myslíte, svatý Petře, že byste toho kluka nepraštil?”

Nemohl jsem Frantovi odvětit. Pro světce se nehodí, aby řekl, že by někomu dal jednu, až by se mu hlava otočila. Ale řekl jsem:

„A když tě, Frantíku, pustím do nebe, budeš už hodný a slušný?”

Franta zakýval hlavou. Potom se však zarazil a ptal se nesměle:

„Ale jednou si mohu plivnout dolů na Honzu Pekulíka, svatý Petře, vidíte?”

Stavěl jsem se, jako kdybych toho neslyšel, a otevřel jsem Frantovi nebeskou bránu.

Dnes po půlnoci na mne zaklepala Věruška Honzová: „Svatý Petře, vstavej a pusť mne do nebe!”

„Počkej, holčičko, počkej; podívám se dřív do knihy, máš-li čisté svědomí.”

„Mám, svatý Petře, čisté svědomí. Byla jsem předevěřem u svaté zpovědi.”

„No dobrá, holčičko, dobrá; však to tu mám poznamenáno. Počkej, počkej — — — proč jsi neřekla velebnému pánovi, žeš vzala mamince kostku cukru a dvě lžice medu? Když má někdo na svědomí nakecáno medem, to, holčičko, není žádný andělíček.”

„Ale, svatý Petře, jak to víte?”

„My tady víme všechno, Věruško.”

„Ale já jsem se z toho zpovídala, svatý Petře.”

„A nezpovídala ses, Věruško, nezpovídala. Tady není žádný zápis o tom, že ses z toho vyznala velebnému pánovi. Tak co?”

„Ale svatý Petře, tak to v knize opravte a pusťte mne do nebe. Podívejte se na našeho velebného pána a myslete si, že máte na svědomí med a že jdete

k zpovědi. Řekl byste mu všechno, svatý Petře?”

„Ovšem, Věruško, že bych to řekl všechno.”

„Ale, svatý Petře, vždyť vy byste mu také všechno neřekl. Náš velebný pán je přece hluchý. Tak proč byste mu toho tolik povídal?”

Řekl jsem si, že má snad Věruška pravdu, že nemá významu zpovídat se hluchému, a pustil jsem Věrušku do nebe. Ale pro všechno jsem se poptal na faře na velebného pána, je-li vskutku hluchý. Z fary mi odpověděli: „Je tu sice velebný pán Hluchý, ale hluchý není; on se tak pouze jmenuje.”

Zavola jsem Věrušku a řekl přísně: „Věruško, tys mě chtěla ošidit! Velebný pán, Věruško, není hluchý, velebný pán se jenom jmenuje Hluchý, ale slyší dobře.” Věruška se dala do pláče a volala: „Vždyť jste se mne, svatý Petře, neptal, slyší-li velebný pán Hluchý nebo ne; svatý Petře, vždyť jste se ptal jenom na mé svědomí a na ten med!” Chtěl jsem Věrušku vystrčit z nebe ven za to, že mne ošidila, ale pak jsem si to rozmyslil. Taková holčička by napálila i čerta, a co, ať tu zůstane.

Někdo venku zadupal, zabušil pěstičkou na vrata a křičel: „Haló, svatý Pece, haló!” Byl to malý Vojtíšek, ten, který si vždycky lehl na zem a kopal maminku nohama.

„Co ty tu chceš, Vojtíšku? Nebíčko je jen pro hodné dětičky!”

„Kopnu, dupnu!” křičel Vojtíšek.

„Já ti dám, že kopneš, dupneš,” odpověděl jsem „běž si do pekla, čertovo kvítečko!”

Ale Vojtíšek začal kopat do vrat, jako to dělal, když byl ještě na světě, a křičel, až byl červený:

„Otevři, Pece, otevři!”

Otevřel jsem a plácl jsem Vojtíška přes ruku. Vojtíšek zaťal pěstičku, namířil na mne a křičel: „Ze ti dám, Pece, do nosu!”

Přehnul jsem Vojtíška přes koleno, naplácal mu zadeček a zase jsem mu zavřel nebeskou bránu před nosem. Myslil jsem, že se Vojtíšek rozběhne do čertovy zahrádky, kam patří. Sedl jsem si, zapálil dýmku a kouřil jsem. Ale tu se venku strhl takový hluk, jako kdyby se nebesa bořila. Všichni andělé se sbíhali bránit nebeskou bránu, protože si mysleli, že se čerti vzbouřili a že jdou na nás. Strašný křik, řev, dupání a bouchání.

„Podívej se, svatý Petře, co to je!” řekla jedna svatá.

Otevřel jsem malounko okénko a po-vystrčil hlavu.

Ten strašný povyk venku dělal Vojtíšek. Ležel na zádech, kopal a mlátil ručičkami a nožičkami a řval, až se i peklo třásl. Viděl jsem, jak si čerti strkají prsty do uší a hledí, kam by zalezli.

„To je jenom Vojtíšek,” řekl jsem.

„Kdo?” ptala se ta svatá.

„Takový malý dareba, ještě to ani mluvit neumí, ale rámusu natropí, až běda.”

„A proč leží tam venku?”

„No, kde má ležet? Snad ho, zbojníka, nechcete vzít do nebe, když takhle vyvádí?”

„No ne, svatý Petre, jak byste tohle mohl udělat,” rozzlobila se svatá, „takové děťátko necháte křičet, aby se zalklo vztekem!”

„Nevidáno,” odpověděl jsem. „Tenhle Vojtíšek se už jednou vztekem zalkl. Dnes odpoledne, když mu maminka dávala jiné punčošky, než které chtěl. Toho by nebyla žádná škoda!”

Ale svatá mne odstrčila, vyběhla ven, popadla Vojtíška, slíbila mu cukroví a vzala ho do nebe. Tak ho tady máme. Kluk sice teď právě nepláče, ale až zas spustí – no, raděj bych se neviděl – ale jakáz pomoc, také bych byl Vojtíška dlouho venku nenechal. Mám děti rád.

Pomalu budeme mít nebe plné uličníků — — —

Vskutku, máme tu uličníky. Dnes jsem přistihl Frantu, který si propíchl oblohu dřívkem a plival dolů na lidi. Chytil jsem ho za vlasy a zahřměl jsem: „Co to děláš, nezpůsob?” A kluk klukovská mi odpověděl:

„Plívám. Copak nevidíte? Plívám dolů.”

A plívl rychle ještě jednou a slina letěla, letěla, až spadla na nos pánovi, který hleděl vzhůru k nebesům.

„Proč pliváš po tom pánovi?”

„Já po něm neplívám.”

Dal jsem Frantovi pohlavek a ptal se ještě jednou:

„Proč pliváš po onom pánovi? Kdo ti to, kluku, tady dovolil?”

„Neplívám po tom pánovi, plívám po Honzovi Pekulíkovici, on má dnes nové šaty. A to jste mi přece dovolil vy, svatý Petře!”

„Nic jsem ti nedovolil, a když, tak jenom jedno, jedině plivnutí, rozumíš? Jedině plivnutíčko!”

„Já vím, svatý Petre, že jenom jedno.”

„Tak proč tedy pliváš na celý svět?”

„Ale, svatý Petře, nezlobte se, neplívám na celý svět, plívám jen na Honzu Pekulíkovice, ale nemohu ho tu s té výšky trefit!“

Chci dát Frantíkovi pohlavek, ale do cesty mi vlítla Věruška. A hned se tu ke mně začala lichotit a tahat mne za vousy a hladit po hlavě, a že jsem nejhodnější svatý ze všech svatých na nebi, a abych jí na chvíličku půjčil svoje klíče. Tak když tolik prosila, půjčil jsem jí klíče. Myslí jsem, že si s nimi pohraje, zacinká a zase je vrátí. Ale Věruška se otočila na patě, poskočila a byla tatam. A venku nějaká dušička bušila na nebeská vrata, a já jsem byl bez klíčů a nemohl otevřít.

Křičel jsem: „Věruško, Věro, holka čertovská, slyšíš? Věro, Věruško!“

Ale Věrka nikde. Dušička se venku zlobila, bouchala, klepala, zvonila na zvonek a hubovala – a klíče pryč. A kolem mne se sběhli všichni andělíčkové, kdejací byli, a zpívali: „Svatý Petře, kde máš klíč? Věrka je s ním někde pryč.“

Milá Věrka přišla s klíči po půlhodině a pusku mela celou umazanou medem. „I ty jedna, kde lítáš?“

„Nelítám, svatý Petře. Půjčil jste mi klíče a tak jsem si otevřela špižirničku. Děti, tam je medu! Běžte, nechala jsem otevřeno!“

Zabručel jsem, ale kdopak má čas, pořád se zlobit s dětmi?

Ostatně všechny děti se rozběhly za Věrkou. A tak jsem šel otevřít té dušince, která čekala před branou.

Byla to Vejvodovic Mařenka. No, proti Mařence bych nic neměl. Hod-

ná, milá holčička. Ale vedla se za ruku s čertiskem, s takovým umouněným, špinavým malým čertem, s jazykem až na zem, chlupatým a nedobrym.

„Tak pojď dál, Mařenko, ale toho kamaráda nech venku. S čertem se tu nikdo kamarádit nesmí.“

Mařenka se ale čerta nepustila.

„Pusťte nás oba do nebe, to není žádný čert, to je jenom čertíček a je moc hodný!“

„Bodejť, moc hodný. Z očí mu to kouká, nezbedovi. Jen to s ním šije!“

„Je moc hodný, svatý Petře. Dal mi kousek čokolády a dýchal na mne, když mi tady za vraty bylo zima a klepala jsem a nikdo mi neotvíral. Plakala jsem, on přišel ke mně a pomáhal mi mlátit na dveře a huboval a křičel, abyste otevřel.“

A čertík začal prosit: „Svatý Petře, pusť mne do nebe. Já budu tak hodný, že to dál nepůjde! Uvidíš, svatý Petře!“

„Tys nám tu chyběl, ty čerte! Dost se nazlobím s našimi kluky, ještě abych si sem nabral čertů!“

Ale Mařenka prosila a plakala a přimlouvala se, a čertík byl takový zkroutěný a tak se toužebně díval do vrat, že jsem se dal obměkčit a řekl jsem:

„Tak sem tedy pojďte oba, ale nebudete-li dělat dobrotu, já vám dám!“

Vklouzl jako myšku a za chvíli byli mezi dětmi. Najednou slyším radostný povyk, otočím se, co to je, a vidím, jak se Franta objímá s čertem. Objímají se a křičí:

„Nazdar, Franto, jak se máš?“

„Nazdar, Tondo, jak se ti vede?“

Pán Bůh s námi a zlé pryč! Franta a ten čertík jsou nejlepšími kamarády ze školy!

Je to cháska, ti dnešní andílci! Probudil jsem se dnes v noci a bylo mi zima. Chtěl jsem si tedy honem obléci župan a vidím, že mi někdo sešpendlil rukávy. Chci se projít po pokoji a bačkory mám hřebíkem přibité k podlaze. Chci se napít vína z láhve a mám v ní jen vodu. Některý andělíček mi víno vypil. Ale až ho přistihnu, já mu dám!

Tak co se mi dnes stalo? Někdo klepe; jdu otevřít. Za dveřmi stojí paní v černých šatech a ptá se:

„Jsem tu dobře v nebi?“

„Ano, co si přejete?“

„Chci se dostat do nebe!“

„To se můžete, paní, dostat, ale až po smrti. Živí musí bydlet na zemi.“

„Ale já jsem Vojtíšková maminka.“

„Těší mne, že vás vidím, paní, ale přijďte později. Ještě sem nepatříte.“

„Svatý Petře, patřím. Otevřete laskavě svoji zlatou knihu. Je to v ní napsáno.“

Otevřel jsem zlatou knihu, a v ní bylo psáno:

„Vojtíšková maminka tolik zkusí s Vojtíškem, že se za to musí dostat za živa do nebe.“

Otevřel jsem tedy nebeskou bránu dokořán a Vojtíšková maminka vešla do nebe za živa.

To jste měli vidět Vojtíška, jak k ní letěl! Kluk mrňavá! Je křiklavý, zlostný a rozplakaný, ale jak chytil maminku kolem krku, to byla tak dojemná podívaná, až mi bylo do pláče!

Ivan Klíma

Krátká vánoční povídka

Mám výborného vnuka. Chodí do primy a spouště věcí (auto, počítač) rozumí líp než já, má dar vnímavosti a taktu. Také docela slušný literární talent. Tuhle mi volal a dotazoval se, jak dlouho člověku trvá, než napíše povídku. Napadlo mi, že se chystá napsat povídku, a opatrně jsem odpověděl, že záleží na tom, jak je povídka dlouhá a jak se její sepisování daří. Může to trvat den, ale i měsíce. Ukázalo se však, že vnuk se nechystal psát sám, chtěl vědět, jestli bych nenapsal krátkou a současnou vánoční povídku pro jejich školní besídku. Řekl jsem, že na to se necítím, o Vánocích už se napsalo všechno, co se dalo. Kdysi jsem napsal vánoční povídku, ale ta se nehodí pro školní besídku. Vnuk mi poděkoval, a já se zastyděl, jak rychle jsem odmítl aspoň s tou vánoční povídkou zkusit. A tak jsem to přece jen zkusil.

Je o chlapečkovi, jmenoval se Felix. Když se

blížily Vánoce, rodiče mu řekli: Felixi, přijde Ježíšek s dárky po stromeček, napiš mu, co by sis přál. Chlapeček se zamyslel. Nevěděl, proč Vánoce jsou právě teď, když je venku zima, ani kdo je Ježíšek a proč nosí dárky zrovna pod stromeček, nevěděl taky, co by si měl přát, protože měl všechno, co potřeboval, a navíc plnou skříň hraček. Pak tedy napsal, že by si přál létající kobereček a veverku, co mluví. Přišly Vánoce, pod stromečkem Felix našel létající koberec (vyrobený v Číně) a veverku (byla virtuální, vyrobená v Japonsku). Na koberečku se zkusil proletět bytem, ale nezvládl řízení a vrazil hlavou do lustru. „To musíš kormidlovat nohama, nešiko,“ ozvala se veverka, která si právě louskala na stromku ořechy. Felix se urazil, kobereček sbalil, uložil k ostatním hračkám do skříňe a šel si lehnout. Ráno už v šest ho vzbudila veverka, která mu skočila na hlavu. „Přál sis mě a teď si mě nevyšmáháš, nudím

se. Pojď si povídat.“ Chlapeček nevěděl, o čem by si měl povídat, tak se zeptal: „Proč jsou Vánoce zrovna teď, když je venku taková zima?“ „Protože byl právě slunovrat, pitomečku,“ vysvětlila veverka. Felix se zase urazil, ale přece jen se zeptal: „Kdo to je ten Ježíšek?“ „To je na dlouhou řeč,“ odpověděla veverka, „najdi si to na internetu.“ Chlapeček si tedy zapnul internet a shledal, že o Ježíšovi jsou tam toho opravdu spousty. Jal se číst, na veverku si ani nevzpomněl. Veverka se nudila, a tak si vyndala ze skříňe létající kobereček, sedla na něj, a protože dobře kormidlovala svým huňatým ocasem, vylétla oknem a zamířila do lesa. V lese se jí líbilo, a tak už tam zůstala, kobereček brzy zapadal sněhem. Chlapeček zatím surfoval po internetu a na své nové dárky si ani nevzpomněl. To je konec krátké vánoční povídky, jen se obávám, že se opět nehodí na školní besídku.

(23. prosince 2004, Lidové noviny)

Wien Franz Josefs Bahnhof – Ceske Budejovice

gültig vom 11.12.2005 bis 09.12.2006

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
6:24 E 2100			9:52 3:28	täglich
7:33 E 2122	9:49 Gmünd NÖ	10:51 Os 8608	11:52 4:19	a
12:30 E 2108	14:46 Gmünd NÖ	14:51 Os 8614	15:51 3:21	täglich
14:30 E 2110	16:46 Gmünd NÖ 18:20 Veseli nad Luznici	17:14 Os 8718 18:23 R 641	18:58 4:28	täglich
14:30 E 2110	16:46 Gmünd NÖ	18:26 Os 8618	19:30 5:00	täglich b
15:58 SPR 2114	18:04 Gmünd NÖ	18:26 Os 8618	19:30 3:32	Mo - Fr c
16:24 E 2112	18:47 Gmünd NÖ	19:26 Os 8620	20:30 4:06	Mo - Fr d
16:59 SPR 2116	19:06 Gmünd NÖ	19:26 Os 8620	20:30 3:31	Mo - Fr e
18:24 E 2120			21:59 3:35	täglich

Index

- a = 6. Jan 2006, 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- b = nicht 24., 31. Dez 2005
- c = nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- d = nicht 26. Dez 2005, 17. Apr 2006, 1., 8. Mai 2006, 5., 6. Jul 2006, 28. Sep 2006, 17. Nov 2006
- e = nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 8., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 5., 6. Jul 2006, 15. Aug 2006, 28. Sep 2006, 26. Okt 2006, 1., 17. Nov 2006, 8. Dez 2006

Ceske Budejovice – Wien Franz Josefs Bahnhof

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
6:30 Os 8603	7:30 Gmünd NÖ 8:11 Schwarzenau im Waldviertel	7:49 R 6311 8:29 R 2163	10:33 4:03	Mo - Fr a
8:03 Sp 1761	9:06 Gmünd NÖ	9:18 E 2119	11:29 3:26	täglich
8:12 R 669	8:42 Veseli nad Luznici 10:32 Gmünd NÖ	9:28 Sp 1971 11:13 E 2121	13:29 5:17	täglich
12:03 Os 8607	13:05 Gmünd NÖ	13:13 E 2123	15:29 3:26	täglich
15:04 Os 8611	16:15 Gmünd NÖ	17:33 E 2127	19:57 4:53	täglich
18:04 Os 8615	19:05 Gmünd NÖ	19:13 E 2129	21:29 3:25	täglich b
20:11 R 361			23:29 3:18	täglich

Index

- a = nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- b = nicht 24., 31. Dez 2005

Wien Südbahnhof (Bstg. 21-22) – Znojmo

gültig vom 11.12.2005 bis 09.12.2006

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
5:52 R 2202	7:13 Retz	7:20 R 6282	7:44 1:52	Mo - Fr a
6:51 R 2204	8:11 Retz	8:20 R 6284	8:44 1:53	Mo - Sa a
8:52 ER 1850			10:38 1:46	täglich
11:52 ER 1852			13:38 1:46	täglich
13:51 R 2218	15:11 Retz	15:20 R 6286	15:44 1:53	Mo - Fr b
15:13 ER 1854			17:24 2:11	täglich
16:51 R 2224	18:11 Retz	18:20 R 6288	18:44 1:53	Mo - Fr a
19:52 ER 1856			21:38 1:46	täglich

Znojmo – Wien Südbahnhof (Bstg. 21-22)

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
5:28 ER 9940			7:25 1:57	täglich
6:48 R 6281	7:10 Retz	7:14 R 2209	8:37 1:49	Mo - Fr a
7:48 R 6283	8:10 Retz	8:19 R 2211	9:37 1:49	Mo - Sa b
10:52 ER 1853			12:37 1:45	täglich
13:48 R 6287	14:10 Retz	14:19 R 2223	15:37 1:49	Mo - Fr a
14:52 ER 1855			16:37 1:45	täglich
16:53 R 6289	17:15 Retz	17:19 R 2229	18:37 1:44	Mo - Fr b
19:52 ER 1857			21:46 1:54	täglich

Index

- a = nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- b = nicht 26. Dez 2005, 17. Apr 2006, 1. Mai 2006

Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09) – Brno hl.n.

gültig vom 11.12.2005 bis 09.12.2006

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
6:08 EC 76	7:08 Breclav	7:17 EC 136 ✕	7:48 1:40	täglich
6:41 R 2302	7:52 Breclav	8:42 Os 4602	9:49 3:08	täglich a
9:08 EC 104 ✕	10:08 Breclav	10:17 EC 174 ✕	10:48 1:40	täglich
11:08 EC 172 ✕			12:48 1:40	täglich
11:41 R 2312	12:52 Breclav	13:32 IC 570 ✕	14:02 2:21	Mo - Sa b
12:41 R 2314	13:52 Breclav	14:17 EC 170 ✕	14:48 2:07	täglich a
14:33 EC 102 ✕	15:33 Breclav	15:47 Os 4612	16:52 2:19	täglich
15:33 EC 70 ✕			17:05 1:32	täglich
15:41 R 2320	16:52 Breclav	18:17 EC 278 ✕	18:48 3:07	täglich c
17:03 E 2362	18:07 Breclav	18:17 EC 278 ✕	18:48 1:45	Mo - Fr b
18:33 EC 74 ✕			20:05 1:32	täglich
18:41 R 2326	19:52 Breclav	20:52 R 234	21:30 2:49	täglich c
22:33 D 202	23:33 Breclav	23:38 R 376	0:16 1:43	täglich

Index

- a = Abf. Wien Floridsdorf
- b = Abf. Wien Floridsdorf; nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- c = Abf. Wien Floridsdorf; nicht 24., 31. Dez 2005

Brno hl.n. – Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09)

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
4:13 R 377	4:51 Breclav	4:57 R 203	6:03 1:50	täglich a
4:22 Os 4641	5:29 Breclav	5:37 R 2303	6:47 2:25	Mo - Fr b
5:41 Os 4601	6:32 Breclav	6:37 R 2305	7:47 2:06	täglich c
7:22 Os 4603	8:29 Breclav	8:37 R 2309	9:47 2:25	täglich c
8:51 EC 71 ✕			10:28 1:37	täglich
9:22 Os 4607	10:29 Breclav	10:37 R 2313	11:47 2:25	Sa d
10:17 EC 279 ✕	11:47 Bratislava hl.st.	12:00 SPR 2523	12:58 2:41	täglich
10:22 Os 4623	11:29 Breclav	12:23 EC 103 ✕	13:28 3:06	täglich
12:05 IC 571 ✕	12:35 Breclav	12:37 R 2317	13:47 1:42	täglich c
12:51 EC 75 ✕			14:28 1:37	täglich
13:22 Os 4625	14:29 Breclav	14:37 R 2321	15:47 2:25	Mo - Fr b
14:22 Os 4611	15:29 Breclav	15:37 R 2323	16:47 2:25	Mo - Fr e
14:22 Os 4611	15:29 Breclav	15:37 Os 2323	16:49 2:27	Sa, So f
15:17 EC 171 ✕	15:49 Breclav	16:37 R 2325	17:47 2:30	täglich c
15:22 Os 4627	16:29 Breclav	16:37 R 2325	17:47 2:25	Mo - Fr, So g
16:22 Os 4613	17:29 Breclav	17:37 R 2327	18:47 2:25	täglich h
17:17 EC 173 ✕			19:03 1:46	täglich
17:23 Os 4615	18:29 Breclav	18:37 R 2329	19:47 2:24	Mo - Fr e
18:22 Os 4617	19:29 Breclav	19:37 R 2331	20:47 2:25	täglich c
20:05 EC 135 ✕	20:35 Breclav	20:37 R 2333	21:47 1:42	täglich h
21:17 EC 137			23:07 1:50	täglich

Index

- a = nicht 11. Dez
- b = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 26. Dez 2005, 17. Apr 2006, 1., 8. Mai 2006, 5., 6. Jul 2006, 28. Sep 2006, 17. Nov 2006
- c = Ank. Wien Floridsdorf
- d = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 18. Nov 2006; auch 5. Jul 2006, 28. Sep 2006, 17. Nov 2006
- e = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- f = Ank. Wien Floridsdorf; auch 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- g = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 25. Dez 2005, 16., 30. Apr 2006, 7. Mai 2006, 17. Nov 2006
- h = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 24., 31. Dez 2005

Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09) – Praha-Holesovice

gültig vom 11.12.2005 bis 09.12.2006

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
6:08 EC 76	7:08 Breclav	7:17 EC 136 ✖	10:25 4:17	täglich
9:08 EC 104 ✖	10:08 Breclav	10:17 EC 174 ✖	13:25 4:17	täglich
11:08 EC 172 ✖			15:25 4:17	täglich
11:41 R 2312	12:52 Breclav	13:32 IC 570 ✖	16:27 4:46	Mo - Sa a
12:41 R 2314	13:52 Breclav	14:17 EC 170 ✖	17:25 4:44	täglich b
15:33 EC 70 ✖			19:32 3:59	täglich
15:41 R 2320	16:52 Breclav	18:17 EC 278 ✖	21:28 5:47	täglich c
17:03 E 2362	18:07 Breclav	18:17 EC 278 ✖	21:28 4:25	Mo - Fr d
18:33 EC 74 ✖			22:35 4:02	täglich e
22:33 D 202 ✖	23:33 Breclav	23:38 R 376	3:44 5:11	täglich e
22:33 D 202 ✖			5:07 6:34	täglich e

Index

- a = Abf. Wien Floridsdorf; nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- b = Abf. Wien Floridsdorf
- c = Abf. Wien Floridsdorf, Ank. Praha hl.n.; nicht 24., 31. Dez 2005
- d = Abf. Wien Floridsdorf, Ank. Praha hl.n.; nicht 26. Dez 2005, 6. Jan 2006, 17. Apr 2006, 1., 25. Mai 2006, 5., 15. Jun 2006, 15. Aug 2006, 26. Okt 2006, 1. Nov 2006, 8. Dez 2006
- e = Ank. Praha hl.n.

Praha-Holesovice – Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09)

Ab Zug	An Umsteigen	Ab Zug	An Dauer	Verkehrstage
0:52 R 377 ✖	4:51 Breclav	4:57 R 203 ✖	6:03 5:11	täglich a
6:23 EC 71 ✖			10:28 4:05	täglich b
7:37 EC 279 ✖	11:47 Bratislava hl.st.	12:00 SPR 2523	12:58 5:21	täglich b
9:40 IC 571 ✖	12:35 Breclav	12:37 R 2317	13:47 4:07	täglich c
10:26 EC 75 ✖			14:28 4:02	täglich
12:40 EC 171 ✖	15:49 Breclav	16:37 R 2325	17:47 5:07	täglich c
14:40 EC 173 ✖			19:03 4:23	täglich
17:40 EC 135 ✖	20:35 Breclav	20:37 R 2333	21:47 4:07	täglich d
18:40 EC 137 ✖			23:07 4:27	täglich
23:05 R 375	4:30 Bratislava hl.st.	4:47 ER 2503	5:58 6:53	Mo - Do, So b
23:29 R 423 ✖			6:03 6:34	täglich e

Index

- a = Abf. Praha hl.n.; nicht 11. Dez
- b = Abf. Praha hl.n.
- c = Ank. Wien Floridsdorf
- d = Ank. Wien Floridsdorf; nicht 24., 31. Dez 2005
- e = Abf. Praha hl.n.; nicht 9. Dez 2006

Legende

- ✖ = BordRestaurant
- ┌ = Liegewagen
- ┌ = Schlafwagen
- ┌ = Kurswagen

Nový jízdní řád 2005/2006 platný od 11. 12.

Rychlovlaky EC/IC Pendolino z Vídně

Rychlovlaky pendolino nabídnou poprvé v historii spojení Vídně s Prahou za méně než 4 hodiny – 3 hod 59 min (doposud nejrychlejší spojení obou měst *EC Vindobona* jezdilo celou trasu za čtyři hodiny a 14 minut). Vlak pendolino má délku 184,4 metru. Jeho maximální rychlost je 230 km/h, na českých tratích bude zatím jezdit rychlostí 160 km/h. Hlavní výhodou je vybavení speciální technologií pro naklápění vozové skříně. Ta pendolino umožňuje projíždět oblouky vyšší rychlostí, než jaká je povolena pro klasické vlaky. Například v okolí řeky Svitavy pojedou o 20-30 km/h vyšší rychlostí než běžné rychlíky. Pendolino se skládá ze sedmi vozů, z nichž dva vozy jsou 1. třída a čtyři a půl vozu 2. třída. Půl vozu je určeno pro bar.

Impressum

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP - Koniasch Latin Press, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken
in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP - Koniasch Latin Press, Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil: 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)

Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
Dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Mgr. Helena Stejskalová,
Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk,
Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Vojslav Ondříšek

Distribuce - Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltýnová

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

pf 2006